COIFUL DE AUR
ALEXANDRU ȘAHIGHIAN

Cuprins

1. UN VAPOR ITALIAN INTRĂ ÎN PORT 3
2. ACUM ÎNCEPE ÎNCEPUTUL POVESTEI 9
3. ÎN CALA CORĂBIEI 15
4. UN ORDIN AL BRIGADIERULUI NICOLAE 21
5. O EXPEDIȚIE CU URMĂRI NEAȘTEPTATE 24
6. MI SE PARE CĂ E PE CALE SĂ SE ÎNCURCE IȚELE 30
7. IMPORTANȚA DE A FI BOTANIST 32

8. CODUL CIFRAT 35
9. O DELEGAŢIE NEOBIŞNUITĂ 39
10. ÎN LARGUL MĂRII 43
11. IŢELE SE ÎNCURCĂ ŞI MAI RĂU 46
12.PROFESORUL ALEXANDRU ACHIŢEI 54
13.DUNĂRE, DOAMNĂ MARE! 58
14.MARINARUL PAUL 63
15.TREI BĂRBOŞI 69
16. MAREA COTITURĂ 74
17. ALARMĂ ÎN SULINA 82
18.PIERDUŢI ÎN PĂIENJENIŞUL DELTEI 86
19. GRINDUL BLESTEMAT 92
20. UN SEMNAL MISTERIOS 96
21. O FLOTĂ STRĂBATE DELTA 101
22. COMOARA PIRAŢILOR 105
23. COIFUL DE AUR 110
24. ÎNTOARCEREA 112
25. EPILOG 117
CĂTRE CITITORI 121

1. UN VAPOR ITALIAN INTRĂ ÎN PORT

Cel mai de seamă lucru pentru copiii din Sulina, mai ales băieţi, este sosirea vreunui vapor străin. Vestea se duce atunci ca fulgerul în rândurile lor, şi puzderia de băieţi şi mai mari şi mai mărunţi dă năvală să caşte gura şi să privească cu însufleţire şi ochi măriţi nămetenia de fier care—şi goleşte pîntecele de mărfuri şi lasă pe uscat marinari cu chipuri noi.

Într—o dimineaţă limpede şi uşoară de iulie, care pîlpîia peste apele Dunării, un băieţel, Mişa, de şase ani, hoinărea de—a lungul cheiului de piatră cu prietenul său Vova. Lăsase ceata de copii, cu toate că—i plăcea să ia parte la jocurile lor, pentru că azi era prima zi frumoasă după o vreme îndelungată de ploaie şi—i era dor de Dunăre. De la un timp ploua în fiecare zi, iar dacă nu ploua cerul era mohorît, şi asta nu—i plăcea lui Mişa. Aşadar, avea un motiv bine întemeiat să—i părăsească pe prietenii săi mai mari şi rătăcea plin de încântare pe malul Dunării pe care n—o mai văzuse parcă de un an. Aci avea multe de care să—şi bucure ochii. Mai ales vapoare.

Văzduhul primenit era străveziu. Cerul înalt. Dunărea însă aluneca umflată, neagră şi grăbită. Se vede treaba că prin alte părţi norii nu se astîmpăraseră. Cînd venea Dunărea învolburată, parcă era mai frumoasă. Dar, după cum ştia Mişa, nu era bine pentru pescarii de mare. Le alungă vînatul în largul mării şi nu mai pot pescui decît la apă dulce.

Însă gîndurile astea grave se risipiră degrabă, şi el îşi aruncă privirile asupra pescăruşilor care se roteau ţipînd pe deasupra apelor, zvîrlindu—se în valuri, să înhaţe peştii ce se zbenguiau la suprafaţa. Mişa era încîntat de dibăcia cu care pescuiau pescăruşii. De multe ori rămînea vreme îndelungată să—i privească cum se năpusteau înfometaţi, despicînd apa cu ciocul căscat, înhăţînd vînatul.

Cînd îşi întoarse ochii în lungul Dunării, acolo unde se desfăşura cîmpia întinsă a mării, zări la orizont, printre ceţurile tulburi ale depărtării, un vas pe care îl ghici că nu e românesc.

Mişa, mic cum este, ştie toate vapoarele româneşti care trec pe Dunăre. Dar le cunoaşte numaidecît, încă din depărtare, pe cele sovietice, care vin să acosteze la Sulina. Nu se înşela niciodată, ca un marinar adevărat, asta pentru că Mişa vrea să se facă marinar, mai precis, căpitan de vapor. Cînd desluşi vasăzică vaporul, rămase cu ochii într—acolo, unde se mişca alene vasul învăluit de pînzele lăptoase ce pluteau deasupra mării. Îşi şterse nasul cîrn, pistruiat, cu dosul palmei şi—i spuse lui Vova:

—Asta e sigur străin, Vova, să ştii de la mine ! Vova îl privi ţintă în ochii albaştri, dar nu răspunse.

—Ce, nu crezi ? Dacă—ţi spun eu !

Mişa se urcă degrabă pe o bintă de fier de pe chei şi, de acolo, scrută orizontul. Bătea vîntul, fluturîndu—i părul bălai ca apele miloase ale Dunării. Vaporul se apropia fumegînd din cele două coşuri.

—Nu e romînesc, auzi tu ? mai zise dînsul cu aprindere şi sări de pe bintă. îşi săltă pantalonii scurţi şi adăugă : Hai, vira, să dăm de ştire băieţilor !

Şi porniră în goană pe uliţa din apropiere, care ducea spre maidanul din faţa casei lor, unde se afla împărăţia brigăzii din care făceau parte. Spunem brigadă, şi veţi afla pentru ce.

Maidanul despre care vorbim parcă—i făcut anume pentru joacă. E o bună întindere de pămînt rămasă în stăpînirea copiilor, după război. Odinioară fusese acoperită cu clădiri, dar bombele le—au distrus. Astăzi nu se mai află acolo decît resturi de ziduri şi bolovani, toate năpădite de buruieni înalte, eu mirosul tare, în care copiii se pitesc jucîndu—se de—a v—aţi ascunselea. Cîteva case răzleţe ale pescarilor străjuiesc maidanul, şi, ceva mai încolo, în spatele caselor, se—ntind lacurile tăcute şi tainice, cu pădurile lor de stuf.

Mişa gonea înfierbîntat, strigînd. în faţa lui alerga sprinten Vova, căruia îi mergea gura la fel.

Să nu credeţi cumva că Vova e vreun băiat, chiar dacă e cel mai bun prieten al lui Mişa ! Nu ! Vova e un cîine. Dar ce cîine ! Mişa ar putea să jure că un cîine ca acesta nu se află în toată Sulina. Nicolae, fratele lui Mişa, care are doisprezece ani (merge pe treisprezece) şi ştie mai multe, nu se dă în lături să spună cum un cîine asemănător nu se găseşte în toată ţara. Cîteodată chiar, cînd imaginaţia lui o ia razna — şi are foarte multă, şi mai ales o ia întotdeauna la goană — ne asigură ca nu s—ar afla în toată lumea. Nu ştiu dacă noi trebuie să—l credem, dar prietenii lui nu se îndoiesc cîtuşi de puţin. Şi să vă spun de ce. Pentru că ori ce spune Nicolae, nu spune ca mine şi ca tine. El are o minte arzătoare şi pune atîta foc, şi vorbeşte cu atîta însufleţire, explicînd în fel şi chip, încît eşti nevoit pînă la urmă să—l crezi. Mai ales că Vova îndreptăţeşte această părere. O să vedeţi cum.

Nicolae e la şcoală, în general, un băiat silitor şi mai cu seamă isteţ. La mai toate materiile are de cele

mai multe ori note bune. Alteori însă destul de proaste pentru inteligenţa lui. Nu pentru că n—ar şti, să fim bine înţeleşi, dar se lasă cuprins de atîtea gînduri felurite şi înflăcărate care se—ncurcă prăpăstios printre lecţii, încît toate acela cugete năstruşnice îi joacă multe feste. Să vă povestesc cam ce se petrece cu dînsul. Într—o zi, la şcoală, a fost scos la tablă să vorbească despre lupta lui Ştefan cel Mare, de la Vaslui. (Asta se întîmpla în clasa a V—a, căci acum, în toamnă, Nicolae avea să intre într—a VI—a.) Nicolae e tare la istorie. Ştie toată clasa. Cînd colo, ce să vezi ? După ce—a vorbit ca lumea o vreme, spunînd de pildă cum s—a năpustit Ştefan în fruntea oştenilor săi mînuind aprig buzduganul, mintea lui sprintenă începu să toarne atîtea năzbîtii pe care atunci le desfăşura ca de pe un mosor năzdrăvan, încît profesorul şi copiii rămaseră cu gura căscată. Astfel Nicolae strecură pe nesimţite, şi cu foarte multă îndemînare, în fruntea oştilor moldoveneşti pe Făt—Frumos călare pe un cal alb care, cu paloşul în mînă, dădu iama prin turcii bărboşi, cu turbane, făcîndu—i harcea—parcea într—o clipă şi tocîndu—i ca tutunul. Şi alte *năstrîmbe* de soiul acesta, căci, după cum ştiţi, toată greutatea este să începi. Copiii se porniseră pe rîsete. Dar Nicolae nu se prăpădi cu firea, pentru că nici măcar nu—şi dădea seama ce depăna ; şi toate acestea le deşira înfierbântat, mînuind paloşul cu înverşunare, adică linia de pe catedra profesorului, încît pînă la urmă copiii începură să se întrebe dacă nu cumva or fi adevărate adăugirile, şi profesorul habar n—avea.

Ăsta e Nicolae. Şi încă nu ştiţi totul. De aceea, tovarăşii lui de joacă — mai bine—zis brigada lui Nicolae — cred cu străşnicie ce spune el, cu atît mai mult cu cît băiatul ia întotdeauna înfăţişarea celui despre care povesteşte, făcîndu—i pe copii să trăiască cu putere toată întîmplarea.

În ce priveşte pe Vova, cu drept cuvînt Nicolae poate fi crezut, pentru că Vova e un cîine de vînătoare şi totodată ciobănesc, iar însuşirile celor două .neamuri din care se trage au făcut din el un cîine deosebit. Am să vi—l descriu. E voinic şi aprig ca tatăl său, dulăul ciobănesc, dar părul îi e scurt ca al mamei sale, căţeaua de vînătoare, de la care a împrumutat petele castanii, urechile pleoştite, precum şi meşteşugul vînătoresc al acesteia. Cam ciudat cîine, dar nu se poate spune că nu e drăguţ, ba chiar frumos. însă din amestecul acesta, Vova a căpătat o isteţime preţioasă. Cine nu ştie, de pildă, povestea dramatică de acum trei ani cînd Vova l—a scos la mal pe Mişa care era să se înece ? Mişa nu—şi aminteşte întîmplarea. El nu avea atunci decît trei ani, dar a auzit—o de atîtea ori în casă şi l—a impresionat atît de mult, încît el o povesteşte de parcă o are în ochi.

Copiii se bălăceau în lacul din spatele casei. Apa acolo era mică. Dar Mişa, scăpînd de sub supravegherea lui Nicolae, s—a avîntat mai departe, unde gîrla îi venea pînă la gît. Vova, care scotocea prin stuf, după cuiburi, l—a zărit. A înotat repede de i—a ajuns în faţă şi a început să latre la copil, pasămite să—l întoarcă spre mal. La început Mişa, care toată ziua se tăvălea cu Vova fără pic de teamă, n—a priceput ce vrea, crezînd că—i vreun joc al cîinelui, dar, cînd a văzut că Vova îl latră foarte aprins, s—a speriat şi, ţipînd, a început să alerge către mal, urmat de Vova. Pînă la urmă s—a împiedicat şi s—a răsturnat în apă. Atunci Vova a încercat să—l prindă cu botul de cămaşă, şi băiatul, înspăimîntat, s—a ridicat la iuţeală, luînd—o la goană. Trebuie să recunoaşteţi că asta nu face orice cîine şi, de bună seamă, că şi fără imaginaţie Nicolae poate să afirme orice despre prietenul lor de joacă. Treptat, Vova şi—a. dezvăluit şi alte virtuţi care au făcut să crească părerea bună a copiilor despre el. Chiar şi a părinţilor. într—o zi, pe cînd şedea tolănit în ierburi, la răcoare, iar prin preajma lui foiau găinile pescarilor, a picat din cer, ca o piatră, cu aripile strînse, uliul. Cocoşii au început că cîrîie cu aprindere. Vova a deschis ochii. Uliul mai avea o clipă pînă să cadă asupra unei biete puici care, de spaimă, se turtise la pămînt. în aceeaşi clipă însă Vova a sărit ca un arc, şi colţii lui au sfărîmat coastele tîlharului. Copiii, care se aflau mai departe, au dat năvală. Vova a mai scuturat capul ia dreapta şi la stînga cu uliul în bot, şi i—a dat drumul. îl judecase. Bineînţeles că băieţii au făcut atunci un tărăboi nemaipomenit în jurul lui Vova, dar el, modest cum este, n—a dat importanţă. Şi din tămbălăul acesta s—au pornit la joacă. Copiii fugeau, iar Vova îi alerga. Cînd îi ajungea, îşi sălta labele din faţă în spinarea celui care gonea chicotind, şi copilul, îmbrîncit bine, cădea în nas. Atunci se lua după altul. Dacă acela apuca să se *cinchiască* jos. Vova îl lăsa. Era cea mai grozavă leapşa pe ouate, pe care au descoperit—o atunci băieţii şi o repetau adeseori. Hazul se pornea ca o Dunăre înspumată şi aduna toate armatele de copii din împrejurimi să ia parte la joaca asta, iar gălăgia devenea înspăimîntătoare. Pentru mame era un bun prilej de cicăleală :

—Măi draci împieliţaţi, dar mai lăsaţi urgia asta, că ne—aţi asurzit !

Ce să vă mai spun cum prăpădea şobolanii care mişunau prin deltă, aşa cum se azvîrlea în Dunăre, să

aducă bucata de lemn aruncată de copii ! Apăi să nu creadă toată omenirea despre Vova că nu se mai află altul ca dînsul în întreaga lume ? În sfîrşit, Vova mai are multe alte calităţi pe care i le vom cunoaşte în cursul povestirii noastre, care nici măcar n—a început. Ea va începe temeinic abia după ce brigada lui Nicolae va face cunoştinţă cu marinarii de pe vaporul despre care am pomenit.

Aşadar, pe cînd Mişa alerga înspre maidan, strigînd de mama focului, se ivi în calea lui o fată. Mişa o ştia bine : era Măria Doroftei. Tatăl ei era timonier pe un barcaz. Cam băgăreaţă, pisăloagă şi rea. Ce mai încolo şi încoace ? O zgîtie de fată. Cu toţi băieţii se bătea. Ea zicea că băieţii sînt înfumuraţi — şi era adevărat — dar Mişa, nu credea o iotă. în schimb despre fete Mişa putea să—şi închipuie toate trăsnăile, ca toţi băieţii.

Măria ar fi vrut şi ea să intre în brigada lui Nicolae. Ştia că o parte dintre băieţii care veneau la tabără au un program „al lor", în afara celui de la şcoală, şi ardea de curiozitate să afle taina programului, încercase de multe ori, însă băieţii nu voiau să aibă de—a face cu fetele, pentru că sînt plîngăreţe, iar pe Măria n—o voiau nici atît, din pricină că era deseori posomorîtă şi tăcută ca o lişiţă.

N—avea decît unsprezece ani, dar era înaltă cît Nicolae. Alerga bine, fiindcă era lungă în picioare şi slabă. Fata ştia să mînuiască pumnul ca un băiat cînd se simţea jignită, şi băieţii nu prea erau obişnuiţi să li se răspundă. Da, atunci se arăta foarte rea.

De unde îi venea posomoreala nu—mi dau seama. Şi umbla teleleu toată ziua, de parcă nu ştia ce—i odihna, bătînd maidanele şi uliţele ori căscînd gura la debarcader mai abitir decît un băiat. Acasă n—o atrăgea nimic. Şi, pentru că nu prea se potrivea la fire cu fetele de—o seamă cu dînsa, rătăcea singură de colo pînă colo, ca un cîine al nimănui. Cînd ajungea seara acasă după hoinăreala asta, frîntă de oboseală, adormea curînd, iar dimineaţa îşi lua zborul ca o pasăre. Asta acum, în vacanţă, altfel era o elevă foarte bună şi îşi făcea lecţiile cu seriozitate. Abia după ce şi le isprăvea pornea la joacă.

Avea ochii verzi, întunecaţi, ca iarba de mare, foarte neastîmpăraţi, nasul în vînt şi două nelipsite codiţe legate cu funde albe. Codiţele astea n—aveau niciodată linişte, pentru că fata, cu o mişcare zvîcnită a capului, le făcea să fluture prin aer cu gînd să le aşeze la locul lor, chiar dacă ele stăteau foarte cuminţi pe spate. Cînd însă Măria era răscolită de gînduri încîlcite, asemeni unor probleme de aritmetică, îşi aducea pe piept una dintre codiţe şi o tot frămînta în mîinile ei cu degete lungi. Altă dată îşi mînca unghiile, dezlegînd astfel orice problemă. În clipele acelea fata părea foarte blîndă. Dar după ce lămurea tainele, capul se scutura, fundele zburau înfricoşate ca nişte pui de egretă şi codiţele se aşezau cu hotărîre pe spate, iar Măria redevenea neastîmpărată ca o veveriţă. Şi rea. Aşa spuneau băieţii.

Adevărul e însă că Măria — spre necazul băieţilor — stricase, pare—se, o ordine statornicită de natură cu privire la firea fetelor. Ele trebuiau să fie blajine şi sfioase, tăcute şi răbdătoare şi să se lase cu uşurinţă trase de codiţe, căci de cînd lumea şi pămîntul băieţii — credeau ei — puteau să jumulească fetele ca pe nişte puici, şi ele să nu spună nici pis. Dar Măria făcuse o adevărată harabaură în obiceiurile acestea pline de gingăşie la adresa fetelor. Dacă îndrăznea careva s—o tragă măcar de mînecă, îi ardea un pumn straşnic, încît aceluia îi trecea pofta să mai încerce vreodată. Dar asta nu era nimic. Ea nu—ţi dădea voie să tragi de coade nici pe altă fată. Ei, spuneţi şi dumneavoastră, asta nu înseamnă răutate ? Şi—avea o gură, măiculiţă, de nu te mai spălau toate apele Dunării!

—Ce strigi, Mişa ? iscodi Măria cînd îl văzu atît de aţîţat. Nu cumva vine vreun vapor străin ?

„Ce se bagă uscata asta ? se gîndi Mişa. Că doar pe fete nu le interesează vapoarele."

—Nu e nici un vapor, spuse Mişa morocănos şi, zbîrcind din nas, începu să meargă agale, cu mîinile în buzunare, de parcă, într—adevăr, n—ar fi fost nimic. Ce vapor te—a găsit ? „N—o să—i dau ei eu socoteală", îşi mai spuse dînsul. Şi, după ce se îndepărtă binişor, o luă iar la goană.

Măria rămase o fărîmă de vreme pe gînduri. Nu—l credea, pentru că era foarte ascuţită la minte.

Se vîrî printre bălării, apoi o luă de—a buşilea şi se apropie ca o vulpe de locul unde se aflau ceilalţi băieţi, ca să audă despre ce e vorba.

Mişa ajunse gîfîind pe maidan. Nicolae, în jurul căruia se afla brigada, tocmai povestea cu înflăcărare, pentru a nu ştiu cîta oară, lupta cumplită care se dăduse pe vremuri între Vasile pescarul şi zmeul cu şapte capete. Straşnic zmeu, dar şi mai straşnic pescar! Asta o dovedea Nicolae, care învârtea aprig un buzdugan (nu era de fapt decît o bucată de trestie), fărîmînd rînd pe rînd capetele spurcăciunii. Pe timpul cînd se petrecea întîmplarea pe care o istorisea Nicolae, Sulina nu se afla înconjurată de ape. Lacurile erau departe, cine ştie pe unde. Dar cînd zmeul era cît pe—aci să—l răpună pe Vasile, Zîna apelor îi veni într—ajutor pescarului. Dădu drumul zăgazurilor, şi gîrlele năvăliră clocotitor, de pretutindeni, spre

locul unde se purta bătălia. Din volbure ieşiră ştiuci uriaşe, îl traseră pe zmeu într—un loc mai adînc şi—l hărtăniră cu dinţii lor ascuţiţi, de nu mai rămase oscior. Din vremea aceea s—au răspîndit apele peste pămîntul din jur şi s—a întocmit delta, aşa cum o ştim azi, iar Sulina a rămas înconjurată de ape. Prin mijlocul oraşului trece Dunărea, alintînd malurile. La răsărit se răstoarnă, grele, talazurile verzi ale Mării Negre, iar de o parte şi de alta se răsfiră oglinzile liniştite ale ghiolurilor, sticlind printre hăţişurile de stuf ca arama coclită.

În clipa în care Nicolae era gata să zdrobească dintr—o lovitura măiastră ultimul cap al jivinei, închipuindu—se Vasile pescarul cel voinic, se ivi în fugă Mişa în frunte cu Vova. Amîndoi erau foarte alarmaţi, de—ai fi zis că luase foc Dunărea. Copiii îşi întoarseră privirile spre noii veniţi, şi Nicolae îşi întrerupse avîntul său vitejesc, oprind ghioaga la jumătatea drumului, cu toată înverşunarea care se citea în ochii lui negri.

—Nicolae, băieţi ! strigă Mişa abia răsuflînd. Veniţi repede, soseşte un vapor străin !

Măria, lămurită, o zbughi pe ocolite.

—Sovietic ? întrebă Nicolae, şi al şaptelea cap al balaurului ramase întreg, spre fericirea bietului zmeu.

—Nu ştiu, nu se vede bine, dar e străin. Se cunoaşte după coşuri.

—Băieţi, ordonă Nicolae, la debarcader !

Şi cu toţii ţîşniră din loc, fără alte îndemnuri, împroşcaţi. Săreau peste maldăre de buruieni, peste gropi, căzînd, strigînd, încît cocoşii crezură de cuviinţă să dea alarma, şi tot păsăretul, parcă turbat, o tuli înfricoşat către curţi, cîrîind. Femeile ieşiră în porţi să privească minunate iureşul copiilor, crucindu—se.

În fruntea tuturor gonea Nicolae. După dînsul venea Vasile, un băiat de unsprezece ani, cam rotofei, dar bun alergător.

Vasile e vioi şi iute ca un tipar. Are capul rotund, cu un păr vîlvoi şi bălai. Îi place să rîdă mult, iar în privinţa imaginaţiei calea pe urmele lui Nicolae. Ba cîteodată îl şi întrece. Ceilalţi, Andrei, Luca şi Vladimir, au cîte zece ani. Numai Mişa e mai mic. Toţi aceştia, de bună seamă, nu pot alerga atît de repede ca Nicolae şi Vasile şi rămaseră cu mult în urmă. Doar Vova îi întrecea pe toţi, cu toate că el nu număra decît abia cinci ani. Dar ştiţi foarte bine că nu se potriveşte vîrsta oamenilor cu a animalelor. Din ceată mai lipsea Grigore de aceeaşi etate cu Nicolae. Pe Grigore îl chemase mama lui să—i ajute la treburile casei, dar cînd auzi hărmălaia şi zări goana băieţilor o şterse la iuţeală după dînşii, încredinţat că se petrece ceva deosebit.

Aceasta e întreaga ceată a lui Nicolae, „brigadă", cum îi spun copiii cu gîndul la brigăzile de pescari din care fac parte părinţii lor. Brigada lui Nicolae se compune prin urmare din opt suflete în care se numără şi sufletul lui Vova. Cele opt suflete alergau către locul de acostare, să aştepte vasul care—i stîrnise. Zarva atrase şi pe alţi copii de pe uliţele învecinate şi acum se scurgeau de pretutindeni, ca nişte gîrle grăbite, cete gălăgioase de băieţi. Zic băieţi, pentru că fetele nu prea se îmbulzeau la asemenea privelişti decît arareori. De ce ? N—aş putea să vă răspund. Băieţii spun : „Pentru că fetele sînt proaste." Dar vă asigur că e o răutate băieţească, de care nu trebuie să ţinem seama cu nici un chip.

Singura fată care—şi lungise pasul şi întrecuse multe pilcuri de băieţi era Măria, pe care o cunoscurăm mai înainte. Alerga pe picioarele ei înalte, ca un bărzoi care vrea să—şi ia zborul, şi curînd se găsi alături de brigada lui Nicolae.

—N—ai vrut să—mi spui, Mişa, zise ea cînd ajunseră pe chei, dar nimeni n—o luă în seamă, şi Măria rămase mai departe de grupul băieţilor, privind vaporul care gîfîia pe cele două coşuri.

Bulevardul era plin de copii şi de gălăgia lor, aidoma ţipetelor pescăruşilor.

Trebuie să atragem luarea—aminte cititorilor asupra unor băieţi, parcă ceva mai înalţi decît Nicolae şi Grigore, care se găseau şi ei printre armatele de copii, veniţi cu acelaşi gînd, să primească vaporul.

Aceştia, cinci la număr, alcătuind o altă formaţie, aveau drept căpitan pe Ştefan, şi erau în conflict cu brigada lui Nicolae. Băieţii aceştia erau într—o clasă paralelă cu aceea în care se aflau Nicolae şi Grigore, adică a VI—a B. Ei se numeau pe scurt „beişti", spre deosebire de ceilalţi care—şi ziceau „aişti".

Ştefan şi cu locotenentul său supranumit Vîl (de la vîltoare, pentru că la bătaie se vîra în vîltoarea cea mai mare) erau cam certăreţi. Păreau nişte cioroi croncănitori, încruntaţi şi semeţi, preocupaţi numai să pornească vreun tărăboi.

De unde le venea această pornire nărăvaşă e greu de spus. Parcă ştim bunăoară de unde vine îndemnul cioroilor adevăraţi să se năpustească asupra altora din neamul lor, pe cîtă vreme ciorile cenuşii să—şi

vadă cuminte de treburi ?

Cei cinci mîrîiră ca nişte dulăi cînd văzură brigada rivală, dar se mulţumiră doar cu atît. Izgoniră cîţiva copii mai mici care ocupau o bancă de lîngă debarcader şi se instalară ei, aşteptînd răsturnaţi, picior peste picior, fluierînd ca nişte mierloi buimaci.

Aveau la şcoală un profesor care se numea Alexandru Achiţei. Acesta, bun prieten al copiilor în orele libere, încercase de multe ori să aducă pacea între cele două tabere. Nu izbutise, dar nu se dăduse bătut. De curînd profesorul fusese numit instructor de pionieri al taberei de vară şi el se simţea cu atît mai îndreptăţit să pună ordine în pornirile nesăbuite ale copiilor.

Ştefan şi cu Vîl erau elevi buni, dar prea nărăvaşi. Într—o zi, amîndoi îşi făcură apariţia în clasă cu cîte un cucui în frunte, ca nişte frumoase prune brumării. Se dondăniseră între ei. Ei, poftim, mai înţelegi ceva ? Şi se mîndreau cu orice julitură, cu orice semn care dovedea o încăierare. Las' că nici Nicolae nu era mai breaz sau Grigore. Chiar şi ceilalţi mai mici. Semnele acestea erau dovezi de voinicie.

Prietenii lui Ştefan ştiau să vorbească aspru ca nişte graşi căpitani de vapor ; aruncau în dreapta şi—n stînga cuvinte negîndite îndeajuns, cu uşurinţa cu care ar fi împărţit gogoşi.

Dar să—i lăsăm deocamdată în pace şi să ne întoarcem la vapor. Cu altă împrejurare ne vom ocupa mai îndeaproape de dînşii.

...Soarele scînteiază pe valurile domoale ale Dunării, ca sideful scoicilor. Plutesc aburi calzi pe deasupra fluviului, care alunecă tăcut printre maluri. Nămetenia se apropie greoi. E mai mare decît aşteptările copiilor şi fiecare îşi arată uimirea.

—Ce mare e, bă ! strigă Andrei sărind în sus, cu toate că Andrei e din firea lui mai potolit şi vorbeşte cu multă economie. (De fapt cel mai zgîrcit la vorbă e Vladimir.)

—E cît un oraş, zice Mişa.

—E un cargobot de zece mii de tone pe puţin, spune şi Grigore, al cărui tată e marinar... Italian, mai adăugă dînsul. Ăsta e drapelul italian : roşu, alb şi verde. Şi uite colo ! Pe etravă scrie „Neapole".

—Ştiu, murmură fără înviorare Vladimir, care de felul lui se înfierbîntă anevoie.

Grigore cunoaşte toţi termenii marinăreşti şi fiecare părticică a unui vapor. Cînd povesteşte el ceva despre vapoare, toţi copiii îl ascultă cu sfinţenie. Pînă şi Nicolae, care e puţin cam gelos pe cunoştinţele lui. Grigore e în aceeaşi clasă cu Nicolae, dar, spre deosebire de acesta, vorba lui Grigore e cumpănită. De scornit jocuri nu ştie ca Nicolae, nici s—o ia razna cu poveştile. În schimb, nu—l întrece nimeni cînd e vorba să meşterească vreun obiect. Odată a făcut el singur o roabă. Grigore spune copiilor că, de—ar avea un atelier ca lumea, ar putea să construiască singur o corabie ca un adevărat *marangoz*. Şi putem să—l credem, pentru că Grigore nu e băiatul care să arunce cuvinte în vînt ori să se laude. Iar de înfumurare nici nu poate fi vorba, cu toate că are cel mai „deştept" arc din Sulina născocit de dînsul. Am să vă spun cum este întocmit arcul acesta, care a produs o mare înviorare printre copii, iar acum stîrneşte invidia tuturor băieţilor din Sulina, spre a vă da seama de ce a fost denumit deştept. Arcul lui e înjghebat din cîteva sîrme de umbrelă, înmănuncheate şi bine legate împreună la capete. Drept coardă are o sfoară straşnic ceruită. Iar săgeţile sînt cîteva nuiele lucrate cu socoteală, uscate, trecute prin flacără, lustruite şi bine ascuţite. Arcul ăsta de oţel zvîrle săgeata cale de—o poştă. Cu această armă minunată, Grigore pleacă şi la vînătoare, dar pentru vînătoare foloseşte nişte săgeţi despre care se poate spune, fără exagerare, că sînt cele mai „deştepte". Aveţi să recunoaşteţi cu toţii covîrşitorul adevăr, aflînd că ele sînt făcute tot din sîrme de umbrelă, de o lungime potrivită, cu vîrful pilit, încît aruncate pătrund adînc într—o scîndură. Şi dacă o să mă întrebaţi cum poate o sîrmă subţire, cum e cea de umbrelă, să—şi rezeme un capăt în coardă, pentru a o azvîrli, am să vă explic meşteşugul, şi va trebui cu toţii să vă scoateţi pălăriile în faţa *iscusinţii* lui Grigore. Sîrma de umbrelă — după cum ştiţi — este la un capăt turtită. În *turtitura* aceasta se află o gaură prin care se coase pînza umbrelei. Dacă apuci capătul acesta cu un cleşte şi îndoi într—o parte şi alta, capătul se rupe, lăsînd la sîrmă o scobitură, adică o jumătate din gaura care se găsea acolo. Ei bine, această scobitură e tocmai bună să se rezeme în coarda arcului. Vă daţi seama că e o săgeată grozavă... şi chiar primejdioasă ? Iar dacă arcul e deştept, eu aş putea spune că săgeata e deşteaptă foc şi foarte bună la vînătoarea de peşte. Grigore stă pe malul lacului şi—şi trimite săgeata în vreun crap care se încumetă să se apropie şi plescăie apa la suprafaţă. Asta cere multă dibăcie de vînător, căci dacă nu—l nimereşti, săgeata se duce pe apa sîmbetei. Şi o asemenea săgeată e greu de căpătat. Dar ce să mai lungim vorba ! Arcul acesta e una din minunile Sulinei pe lingă multe altele pe care le mai are, şi copiii jinduiesc după un arc asemănător. Arcuri făcute din nuiele, cu săgeţi de lemn, se

mai găsesc, dar ca acesta nu. De ce ? Pentru că nu se pomeneşte în Sulina nici o umbrelă veche (dar nici măcar nouă care pînă la urmă ar putea fi jupuită de pînză). Oamenii de la mare, obişnuiţi cu furtunile, folosesc mantale cu glugi, nu umbrele să le ia vîntul ca pe nişte fulgi de păpădie. Te—ar rîde şi curcile să porţi la mare umbrelă ide ploaie.

În timpul acesta, cît am povestit eu cele de mai sus, vasul oprise în dreptul debarcaderului, şi Grigore zise :

—Acum începe să facă manevra.

Pe puntea vasului marinarii erau la posturi. Căpitanul dădu comanda, şi vasul porni să facă manevra despre care vorbea Grigore.

—Uite, merge într—o coastă ca un crab, ca să—şi alăture copastia de ponton, adăugă Grigore, care privea cu ochii mari namila de vas ce—şi duduia motoarele.

Nici ceilalţi copii nu erau mai puţin interesaţi. Chiar şi Vova, care—şi adusese urechile înainte şi adulmeca de parcă avea de—a face cu o balenă.

O nouă comandă, şi maşinile tăcură. Apoi lanţul ancorei începu să zornăie asurzitor, în timp ce aluneca prin nara vasului cu un fornăit de animal uriaş, ceea ce făcu pe Vova să latre cu înverşunare.

2. ACUM ÎNCEPE ÎNCEPUTUL POVESTEI

Curînd, după ce făcură formalităţile, cîţiva marinari coborîră pe schela care lega cheiul de puntea vasului. Unul dintre ei atrase luarea—aminte a copiilor. Era numai burta de el. În dinţii negri purta o pipă straşnică, iar obrazul îi era acoperit de o barbă sîrmoasă, încîlcită, roşie, care—i făcea chipul rotund, ca un urcior de pămînt nesmălţuit. Merse legănat pe podeţul de lemn şi, în ciuda grăsimii, puse piciorul sprinten pe chei, apoi porni în lungul bulevardului. Umbla ciudat, de la tribord la babord, ca un butoi plin, legănat de vas.

Copiii îşi întoarseră privirile după dînsul, uitînd de vapor, atît era de neobişnuit marinarul cu barba roşie.

—A cam luat luleaua neamţului, spuse Nicolae după o vreme.

—E din cauza tangajului, răspunse Grigore, care se pricepea grozav la marină. Nu e obişnuit să meargă pe uscat.

—Adică cum ? întrebă alene Viladimir, care muşca dintr—un măr. Ce e aia tangaj ? mai îndrăzni el în silă, de parcă ducea o povară.

—Vasul se leagănă din cauza valurilor, şi marinarii care merg mult pe mare rămîn cu meteahna asta şi pe uscat.

Într—adevăr, marinarul cu chip fioros se bălăbănea pe bulevard ca pe un vas, călcînd totuşi ţeapăn şi îndesat.

—Haideţi să—l urmărim ! propuse Nicolae.

Ceata de copii se luă după marinar, dar cu destulă teamă. Vova se hîrjonea cu un alt tovarăş de—al lui pe undeva.

Bărbosul se opri după o vreme şi, întorcîndu—se, strigă înspre vapor cu o voce care—i făcu pe copii să îngheţe şi se dădură cîţiva paşi înapoi :

—Pietro !

Avea un glas răguşit, dar puternic şi răsunător. Vova se apropie plin de curiozitate, atras de strigătul neobişnuit, şi rămase lîngă copii cu nasul în vînt. Îl mirosea de la distanţă.

Să profităm de ocazia aceasta şi să facem cunoştinţă cu marinarul care se oprise aşteptînd. La drept vorbind, de cunoscut o să—l cunoaştem cum trebuie în cursul povestirii. Acum să—l studiem puţintel...

Cum spuneam mai sus, faţa ii era ca un urcior. Undeva răsăreau cam ciudat ochii albaştri, iar în mijlocul feţei se ivea nesigur vîrful bocîrnat al nasului care, fiind puţin stacojiu, se cam pierdea în prăpădul de barbă roşie. Gura nu se mai zărea. Iar cînd îşi scoase şapca, de sub care se revărsa marea neorînduială a părului parcă pus cu furca, chipul lui deveni şi mai fioros. Din toată această cumplită încurcătură sălbatică de păr, crescut ca ierburile pe maidane, apele albastre ale privirilor dădeau totuşi chipului un aer blînd. Pipa însă, cu ciubucul îndoit şi luleaua albă de spumă de mare de mărimea unui măr, parcă voia să alunge impresia bună pe care o produceau ochii de culoarea smalţului de pe cratiţe.

Haina vînătă cu nasturi de metal galben o purta descheiată, lăsînd să i se vadă pieptul acoperit de un tricou vărgat.

Omul era scund, îndesat, cu o burtă de poloboc şi gîfîia ca motorul unui vechi barcaz. Braţele păreau ceva mai lungi decît s—ar fi cuvenit.

—Pietro ! mai striga dînsul, apoi văzînd că cel strigat nu mai vine, spuse cu un ton care nu părea nicidecum o mîngîiere la adresa celui aşteptat : *Sangue del sangue del naso* !

Asta se traduce astfel : „Sîngele sîngelui nasului", dar de spus nu spune nimic. Însă marinarii sînt cam ciudaţi.

Şi plecă împins de tangaj, ca o raţă, căci mersul şoldiu al raţelor avea multă asemănare cu umbletul omului nostru.

Copiii se priviră în tăcere cîteva clipe, apoi, parcă înţeleşi, întregul lor pîlc se luă după dînsul. Hotărît, marinarul îi interesa. Nicolae zise :

—Are mutră de pirat, nu—i aşa ?

—Piratul Ochi—Negru, adăugă Mişa.

—Ochi—Negru n—avea barbă roşie, răspunse Nicolae, care în materie de piraţi era tare. Pirat sadea, mai adăugă el.

—Seamănă bine, spuse Luca, şi i se tăie pofta să mai meargă după un tîlhar de pirat.

Trebuie să vă spun că Luca era numit „fricosul", dar în mod greşit. După părerea mea i s—ar fi potrivit mai bine porecla sfiosul.

Într—adevăr, aci nu mai era vorba de închipuirea lui Nicolae, pentru că marinarul aducea foarte bine cu un pirat, în ciuda căutăturii sale, care, din nenorocire pentru dînsul, nu prea se vedea bine, căci ochii, cum spuneam, erau ascunşi de nemaipomenita ierbăraie a părului.

În clipa aceea se petrecu ceva care—i făcu pe copii să şovăie. Se auziră paşi în spatele lor şi cineva strigă :

—Ei, pirata !

Copiii, de bună seamă, nu ştiau italieneşte, dar pirata nu putea să însemne altceva decît pirat, şi astfel o băgară pe mînecă. Se traseră sfioşi deoparte, lăsînd pe cel care alerga să le ia înainte. Era pesemne Pietro.

—Aspetta, per Bacco !... Pirata ! mai strigă acesta. Bărbosul se opri. Şi începînd cu momentele următoare imaginaţia lui Nicolae porni să funcţioneze ca un bun motor Diesel.

Vova, care isprăvise jocul cu confratele său, privea şi el către cei doi marinari. Mîrîi puţin din obişnuinţă, prin urmare fără tragere de inimă, căci, bineînţeles, nu ştia că are de—a face cu un pirat, apoi, adulmecînd, se apropie de marinari fără nici o teamă, deşi Nicolae îl chema, atrăgîndu—i atenţia, să nu se încumete să se apropie de un tîlhar de mare, în stare de orice. Dar, nu ştim pentru ce motive, Vova nu—i dădu ascultare şi, mergînd încet cu botul întins pe care şi—l sălta mereu, ajunse lîngă cumplitul marinar. Nicolae îşi spuse că e ceva necurat la mijloc şi—l lăsă în pace să vadă ce—o să se întîmple.

Cei doi oameni vorbeau aprins, folosind bineînţeles limba italiană, din care — oricîtă asemănare avea cu a noastră — copiii nu înţeleseră o iotă, mai ales că le mergea gura foarte repede.

—E chiar pirat, şopti Nicolae băieţilor. N—aţi auzit cum l—a strigat celălalt ?

—O fi vreo glumă marinărească, spuse cu îndoială Grigore, priceput în marină.

Dar Vasile nu fu de acord cu Grigore şi zise :

—Nu vezi că şi Vova l—a simţit ? Ia uitaţi—vă cum îi dă tîrcoale ! La Pietro nici nu se uită, numai pe pirat îl miroase.

—Aşa e, l—a simţit, asta e, se auziră alte glasuri, şi copiii se strînseră ciorchine, privind tăcuţi.

Inima le bătea cu cel puţin un cal—putere, fără a mai socoti momentele cînd ajungea la doi cai.

—Să ştii că—l înşfacă, spuse Mişa bucurîndu—se, şi îl îndemnă : Şo !

—Taci ! şopti Nicolae cu sufletul la gură.

Şi deodată se petrecu ceva care îi zăpăci pe băieţi. Adică nici mai mult, nici mai puţin, Vova sări cu labele pe pieptul bărbosului, de parcă voia să se joace (sau poate să—l înhaţe de gît).

Ochii băieţilor se măriră. „Ce s—o fi întîmplat ?"

Dar Vova coborî imediat. Bărbosul, care turuia ca o căruţă pornită la vale pe o stradă pietruită, se întrerupse şi, rîzînd de—i tremura burta, spuse ceva lui Vova. Apoi scoase din fundul unui buzunar o bucată de cîrnat şi, mai înainte de a şti ce vrea să facă cu el, Vova, nesocotind bunacuviinţă, i—l smulse cu marca lui îndemînare vînătorească.

—Vova ! ţipă deodată Nicolae, şi—n acelaşi timp se năpusti asupra cîinelui care venea încrezător spre copii dînd din coadă.

Şi fără ca Vova să bănuiască jaful, Nicolae îi scoase cîrnatul din gură.

A fost o luptă foarte grea, pentru că Vova e un mare amator de cîrnaţi italieneşti, iar simţul lui de dreptate nu—l mai pun la socoteală.

—Ce faci ? Pentru ce ? întrebară băieţii, cuprinşi de mirare, dar speriaţi totdeodată.

—Cîrnatul e otrăvit !

Se făcu tăcere. O mare tăcere. Chiar Grigore, impresionat, întrebă :

—De unde ştii ?

În timpul ăsta, Vova, văzind că fusese prădat cu adevărat şi lăsat fără bunătatea de cîrnat, se—ntoarse, silit de împrejurări, la marinarul care asistase uimit la cele întîmplate. Apoi omul cu barbă roşie începu să rîdă, se pare dumerit, şi strigă spre Mişa, care plîngea asurzitor :

—*Non piangere* ! Şi adăugă, adresîndu—se tuturor : *Io ho anche per voi.* Ceea ce voia să spună : „Nu plîngeţi ! Am şi pentru voi".

Însă, bineînţeles, copiii nu înţeleseră. Marinarul vîrî mîna în buzunarul celălalt şi scoase un cîrnat întreg. Apoi din buzunarul de la spate un altul şi—i întinse către copii.

—Prego !

Toată această treabă se desfăşură cu o mare iuţeală. Băieţii holbîndu—se cu teamă la cei doi cîrnaţi, care parcă şedeau pe o tavă în palma mare a piratului, se traseră înapoi. Numai Grigore nu avea acest aer înspaimîntat şi rămase pe loc.

Vova, oare nu înţelegea altceva decît că e vorba de miînoare, sărea cînd la cîrnaţii bărbosului, cînd la cel din mîna lui Nicolae. Grigore făcu un pas spre marinar şi luă cîrnaţii sub ochii holbaţi ai celorlalţi copii, care erau siguri că se pune la cale uciderea lor.

Cei doi marinari plecară bălăbănind, ca doi oameni beţi. Dar de—abia acum se pare că porneau să bea ceva, deoarece intrară în restaurant. Vova îi urmă cîteva clipe, apoi veni în goană, săltînd, către Nicolae şi îşi ceru drepturile cu mare aprindere. După care se repezi la Grigore, căruia de asemenea îi spuse că vrea porţia lui de cîrnat, dreptul lui... Cam aşa ceva. Vorbi astfel cu tărie preţ de cîteva minute, făcîndu—l pe Nicolae cu ou şi cu oţet, uitînd cu desăvîrşire de respectul pe care i—l datora. Nicolae strigă la el să tacă, dar Vova era prea îndârjit şi nu—l luă în seamă. Atunci băiatul îl prinse de zgardă. Vova însă, răzvrătit ca niciodată, zbătîndu—se să se smulgă din mîna lui, îi spuse, nici mai mult, nici mai puţin, tîlhar. Şi repeta cu încăpăţînare :

—Har, har, har, adică tîlhar, tîlhar, tîlhar. (Vorbea prescurtat.)

În sfîrşit, scăpă de Nicolae şi alergă la Grigore. Aici încercă politicos, folosindu—se de coadă, să—l înduplece pe acesta să—i dea şi lui o porţie. Grigore îl mîngîie.

—De ce ai luat cîrnaţii ? întrebă Nicolae pe Grigore, pus pe ceartă, gata—gata să se ia la harţă, potrivit unui vechi năraval său.

—Nu era frumos, răspunse liniştit Grigore, să—l las cu braţul întins.

—Şi ce—ai de gînd să iaci cu ei ?

—Să—i mîncăm.

—Eşti nebun ?

Începu o discuţie aprinsă la care participă întreg stolul de copii împărţit în două tabere. Unii spuneau că sînt otrăviţi — pentru că ce puteai să te aştepţi de la un pirat — alţii, printre care se afla şi Vova, nici nu voiau să audă de aşa ceva. Grigore începu să radă. Se pare că rîdea şi Vova.

—Ham, ham,ham.

Nu mai încăpea îndoială că rîdea dacă nu cumva zicea : „Sînteţi nişte proşti !" Cu exactitate n—aş putea să vă spun, deşi cunosc destul de bine limba animalelor.

—Cîrnaţii sînt otrăviţi, Grigore, îţi spun eu !

—De unde ştii ?

—Ce mai ! Nu vezi ce fioros e marinarul ?

—Cîrnaţii, zise Grigore, nu sînt otrăviţi, ci afumaţi.

Cearta se porni mai avan. Se aflau în mijlocul drumului. Grigore, tăcut, zîmbea. Lipiţi de Nicolae, Mişa, Andrei şi Luca dădeau şi ei cu gura, trecînd de astă dată de partea lui Nicolae. Vasile şedea în cumpănă. Numai Vladimir n—avea nici o părere. Foarte nevinovat, mînca seminţe. Cea mai mare gălăgie o făcea însă Vova. Nicolae, care mai ţinea încă în mînă bucata de cîrnat scoasă din gura cîinelui, o zvîrli în Dunăre. Vova se năpusti după ea. Un pescăruş o înhaţă ca pe un peşte şi—şi luă zborul, lătrat cu înverşunare de Vova.

—Zvîrle—i, spuse Nicolae, ascultă—mă pe mine !

—Nici nu mă gîndesc.

În clipa aceea se apropie de dînşii Măria, care iscodise de la o distanţă respectuoasă. Ascultase toată discuţia şi venise să—şi spună şi ea părerea, cu toate că băieţii nu o luau în seamă.

—Ce vă certaţi ? întrebă dînsa.

—Nu te priveşte, răspunse înţepat Nicolae.

—Nu te priveşte, zise şi Mişa ca un ecou.

—De ce vorbeşti urît ? se adresă ea lui Nicolae cu un glas foarte potolit, cam nepotrivit pentru dînsa.

—Aşa ! Vrei ceva ? Ce te bagi ? Pleacă de aici!

—Vrei un box ? întrebă crunt Măria, şi—şi arătă pumnul care nu prea era mare, dar ştia să—l folosească.

Nicolae se repezi, dar Grigore se vîrî între ei :

— Nicolae, ştii ce spunea tovarăşul instructor !

—Ce spunea ? Mai lasă—mă—n pace ! Parcă eşti mama.

—De ce nu te stăpîneşti ?

—Caută rîcă, nu vezi . se zborşi Nicolae.
—Eu sînt de vină, îşi micşoră glasul Măria. Nu trebuia să—l întărit.
—Eşti o proastă ! zise Nicolae.
—Cine zice, ăla e! răspunse Măria cu linişte, şi începu să—şi roadă unghiile. Apoi asprindu—şi glasul: De ce nu mă primiţi şi pe mine în brigadă ? Ce—aveţi cu mine ? Cu toţi vă certaţi. Sînteţi răi, mai ales tu, Nicolae.
—Ar trebui s—o primim, Nicolae, îşi îndulci glasul Grigore, mişcat de cuvintele fetii şi de norii care—i învăluiau ochii, prevestind ploaia.
—Brigada noastră nu e pentru fete, mormăi Nicolae.
—Să n—o primeşti, sări Mişa. Ea e rea. Se bate cu toţi băieţii.
—Măria e ca un băieţoi, putem s—o primim, spuse ca într—o doară Vladimir.
—Adevărat, e ca un băieţoi, intră în vorbă şi Andrei cel tăcut. S—o primim !
—Să punem la vot, zise Grigore.
—La vot ! se mai auziră şi alte glasuri. Nemaiavînd încotro, Nicolae puse la vot.
—Cine e pentru ? întrebă Nicolae, întocmai ca la brigăzile de pescari, cu convingerea că Măria n—o să întrunească majoritatea voturilor. Dar, spre necazul lui Mişa mai ales, se ridicară mai multe mîini, şi Nicolae strîmbă din nas. Nu se aştepta. Apoi, nemulţumit, declară : Cu tot votul vostru, n—am s—o primesc.

Băieţii făcură gălăgie. Cum se poate asta ? Aşa era obiceiul doar. Toţi fuseseră primiţi prin majoritate de voturi. Cum să nu ţinem seama de hotărîrea colectivului ?
Nicolae se înmuie, apoi dădu din umeri şi zise :
—Trebuie să—şi dovedească calităţile, ca să facă parte din brigada noastră. Aşa e regula.
—S—o punem la probă, strigă Vasile, care era de partea lui Nicolae. Nu va fi în stare de nimic.
—Oricum, majoritatea hotărăşte, nu se lăsă Grigore. A.du—ţi aminte cum a fost primit în brigada tatălui tău nenea Vartolomei.
—Nenea Vartolomei este un bun pescar şi glumeţ. Gluma e foarte preţuită de pescari. Cît priveşte pe Măria nu ştim despre dînsa decît că e certăreaţă.
—Şi rea, adăugă Mişa, care nu se ştie prin ce împrejurare nu o avea la stomac ca pe o mîncare lipsită de gust.
—Aleargă însă bine, declară Vladimir înviorat.

Măria stătuse tot timpul tăcută, ascultînd cîrîiala dintre băieţi. Cînd auzi spunîndu—se că—i certăreaţă şi rea, strigă :
—Voi m—aţi făcut rea. Din cauza voastră sînt aşa, că nu vreţi să mă primiţi în brigadă. Am mai multe însuşiri decît tine, Nicolae, să ştii, iar dacă e vorba de glume, apoi am să vă arăt eu glume de care voi nu sînteţi în stare !
—Primeşte—o, Nicolae, spuse Vasile. O să avem două fete în brigadă.
—Care—i prima ? întrebă Vladimir.
—Luca, răspunse Vasile.
Copiii izbucniră în rîs, iar Luca se roşi ca o flacără.
—Bine, declară Nicolae domolit, s—o punem la probă, dar dacă n—are calităţi, nu rămîne. E lege.

Cu acestea se făcu pace, şi Măria, care era cu ochii înlăcrimaţi de ciudă, şi—i şterse cu o batistă albă şi întrebă dulce :
—Ce e cu cîmaţii ? Nu ştiţi să—i împărţiţi ? Vi—i împart eu... Apoi o scrînti, ceea ce îi îndîrji pe băieţi: Aţi cerşit. Foarte urît din partea voastră !
—N—avem nevoie de cîrnaţii lui, se încruntă Nicolae, ameninţînd—o cu pumnul. (Era foarte supărat.) Vezi, Grigore ? Şi mai zice că nu e rea.

Fără să—i mai dea atenţie lui Nicolae, Grigore dădu un cîrnat Măriei, spunîndu—i :
—Na, mănîncă tu, Nicolae nu vrea.
—Nu mînca, e otrăvit! strigă Nicolae.

Într—o clipă Măria, speriată, dădu drumul cîrnatului care căzu în ţărînă. Ca fulgerul, Vova puse botul pe el. Nicolae şi cu ceilalţi se repeziră după cîine, dar, pentru că Vova avea acum experienţă, fugi cu mare iuţeală, *hălpăindu—l* în goană. Cînd isprăvi de înghiţit, îi aşteptă cu urechile ciulite să vadă ce dorinţe au prietenii săi, cercetînd pe fiecare în parte cu ochii lui ageri. Nicolae şi ceilalţi rămaseră

împietriţi, holbîndu—se la cîine. Apoi plînsul lui Mişa se porni prăpăstios :
—Moare Vova, moare Vova ! se văicărea dînsul.
—Nu înţeleg, murmură Măria înspăimîntată, ce se petrece ? E într—adevăr otrăvit ?

Şi cînd Grigore îi povesti întâmplarea, Măria rămase pe gînduri, frămîntîndu—şi codiţa stingă. Ochii îi luceau. Apoi se duse cu Grigore să vadă ce face Vova. Cîinele se lungise pe mal cu ochii închişi, mulţumit, ca după o masă bună.
—Vova ! plîngea Mişa, cu lacrimi pînă—n pămînt. Vova, te—au otrăvit !

Vova deschise ochii şi se ridică. Mirosi în aer, căscă, apoi spuse, adică vreau să zic latră : „Vreţi să—mi mai daţi ?"

Grigore rupse în două cîrnatul pe oare îl mai avea şi—i dete o bucată Măriei şi amîndoi muşcară cu poftă sub ochii înmărmuriţi ai celorlalţi.
—Foarte bun ! zise Măria.
—Cabanos italienesc, îi necăjea Grigore pe băieţi.
—Afumaţi, adăugă Măria.
—E bun pe fasole, îşi plescăi limba Grigore.
—Sau pe varză călită, pocni din buze Măria.
—Ham, ham, ham, fără varză, se amestecă în vorbă Vova. Ceilalţî aşteptară o vreme să vadă dacă nu se întîmplă ceva cu Grigore şi Măria, apoi se liniştiră, mai ales că Vova se arăta vesel şi zburdalnic. Porniră cu inima împăcată spre împărăţia jocurilor lor, maidanul, şi curînd această istorie fu uitată.

Pe drum Nicolae se gîndea cam ce probă să—i dea Măriei, ca s—o pună în încurcătură. Nu de altceva, dar ieşise din afacerea asta cu autoritatea ronţăită de vîrcolaci şi nu se simţea bine în calitate de şef.

Sîntem nevoiţi să recunoaştem că pentru Nicolae era tare greu să fie un şef dezbrăcat de orice înfumurare. Căci uneori el era gata, gata să—şi pună pe dînsul, plin de îngîmfare, o haină înzorzonată prin care ar fi voit să spună : „Vedeţi cine sînt eu ?" Mai apoi i se părea că nu e de ajuns şi tare ar mai fi vrut să arunce deasupra o dulamă, apoi chiar o pălărie cu pene de păun. După care, îndemnat de păcătoasa joimăriţă care este fudulia, ar fi ajuns să se umfle ca broasca din poveste.

Dar Nicolae nu era aşa. Vreau să spun că nu ajunsese la pălăria gătită cu pene de păun şi nici măcar cu pene de găină. Dar făcea ce făcea şi o lua pe cîte—o cărare sucită, care nu putea să—l ducă decît la astfel de veşminte. Din fericire, copiii ceilalţi îl ţineau din scurt, recunoscîndu—i totuşi meritele, şi—l luau în răspăr ori de cîte ori o scrîntea.

În clipa de faţă Nicolae voia s—o facă boacănă de—a binelea. Iată pentru ce adâncit în planuri, îşi storcea creierii să găsească ceva tare. Erau în apropierea maidanului. Mergeau gălăgioşi. Doar Nicolae păşea tăcut şi întunecat ca noaptea de toamnă.

Deodată se petrecu ceva îngrozitor, îngrozitor. Măria se cocoşă, puse o mână pe burtă, apoi începu să geamă. Faţa îi era schimonosită de durere. Băieţii se opriră speriaţi:
—Ce ai, Mărio ? întreba care mai de care.

Dar Măria, fără să le poată răspunde ceva, scoase un ţipăt şi se prăbuşi la pămînt sub privirile înspăimîntate ale copiilor. Zăcea în iarbă, îndoită de mijloc, cu mîinile înfipte in burtă ca nişte gheare şi urla :
—Aoleu, mor ! Tată ! Ajutor ! Şi se zvîrcolea ca apucată de iele.

Băieţii înlemniră o clipă. Pînă şi Vova era impresionat, pentru că o mirosi şi rămase tăcut lîngă dînsa, fără s—o smotocească. Nicolae, dezmeticit, vru să alerge la postul medical, deodată îl văzu pe Grigore. Era galben. Şi într—o clipă Grigore începu să geamă şi dînsul :
—Nicolae, ne—am otrăvit! Cîrnaţii. începu să vomite de parcă era pe vapor şi avea rău de mare.

Nicolae începu să strige după ajutor. Cei mici se porniră să urle. Maidanul se umplu de zgomot. Găinile fugiră, de parcă năvăliseră vulpile. Vova, care spre marea mirare a tuturor n—avea nimic, îşi dezlănţui un lătrat fioros, fără să priceapă nimic din tot ce se întîmpla. Tămbălăul îl măriră ceilalţi cîini de prin curţi, care ieşiră în stradă să latre sau să urle. Din ogrăzi se arătară femeile. Ţipau, în sfîrşit, era o larmă de—ţi era mai mare dragul. Pescarul Vartolomei, care tocmai trecea pe acolo, dădu fuga. Şi tocmai cînd tărăboiul era mai vîrtos şi adunase ciopor de oameni, Măria sări în picioare ca un titirez şi scaloiul de fată o luă la goană pe picioarele ei lungi, mîncînd pămîntul. Şi rîdea. Dar tare îi mai ticăia inima să nu fie prinsă şi scărmănata de băieţi. Ca prin farmec Grigore, pe care—l apucaseră crampele la gîndul că s—a otrăvit, îşi reveni şi se năpusti pe urmele ei.

Nicolae, care, ca şef de brigadă ce era, ştia întotdeauna ce e de făcut, rămase cîteva clipe buimăcit. Abia după aceste momente de uluială se aruncă şi el ca o săgeată, cu tot alaiul, după Măria, asmuţind pe Vova. Strigătele umplură din nou maidanul.

—Pune—i frînă ! ţipau copiii în goana lor nebună după fată Pune—i frînă !

Mişa, ca cel mai mic, de—abia în vremea asta îşi astîmpără plînsul şi îşi luă şi el picioarele la spinare, blestemînd—o pe Măria de mama focului.

Pescarul Vartolomei puse mîna pe dînsul :

—Stai, Mişa, unde fugi ? Mi se pare că s—a otrăvit cineva. Tu eşti ăla ? mai zise dînsul zîmbind, pentru că bănuise că—i vorba de vreo şotie de—a Măriei.

—Măria, fir—ar ea afurisită, ne—a păcălit. Ne ducem după ea să—i tragem o săpuneală. Şi vru s—o zbughească.

—Uşurel, băiatule, avem ceva de vorbit amîndoi. Eşti cît un mormoloc de broască, dar de înjurat ştii să înjuri. Unde ai învăţat asta ?

—N—am înjurat, se necăji Mişa.

—Păi ce—ai zis tu de Măria era de alint ?

—Am zis : „fir—ar ea afurisită". Ce, asta e înjurătură ?

—Dar ce poate fi după nasul tău pistruiat ?

—Asta e afurisenie.

—Ia uite, zgăvocule, afurisenie zici ? Şi rîse. Şi din ce fîntînă cu blesteme ai scos—o, noaptea pe Junǎ, ca babele vrăjitoare ? Ai ?

Pe Mişa îl trecu un fior.

—Nene Vartolomei, se smiorcăi el, am auzit şi eu la copii.

—Brigadierul, tatăl tău, înjură ?

—Tata nu înjură.

—Apăi vezi, de ce nu înveţi de la dînsul ?

—Dar am spus că asta e doar afurisenie, mai zise Mişa cu lacrimi în ochi, mort de ciudă că nu putea să fie de faţă la păruiala trasă Măriei.

—Aha, doar o afurisenie ! Dar ce, eşti popă ? Ia să te—audă brigadierul şi—ai să vezi tu afurisenie. Ţi—o spun eu, că sînt păţit. Hai fugi şi trage—i o bătaie bună Măriei ! rîse Vartolomei, şi—i făcu vînt.

Despre păţania lui Vartolomei vom avea vreme să ne ocupăm mai tîrziu. Mişa se avîntă pe uliţă şi pieri ca o şopîrlă, după colţ.

Să vedem în timpul acesta ce s—a petrecut cu Măria.

Vasile, bondocul, îi ieşise în cale pe o altă stradă şi—i puse frînă. Dar ce frînă ! În mod obişnuit frînă înseamnă să întinzi un picior in drumul cuiva. Dar goana sucită a Măriei, ca de iepure fugărit, nu ţi mai dădea voie să—i pui această frînă cunoscută din moşi—strămoşii copiilor, şi Vasile inventă una la iuţeală, care rămase de pomină între copii. Cînd trecu prin faţa Măriei, Vasile se aruncă jos la picioarele ei, încît fata se dădu peste cap oa un lup împuşcat. Căderea fu groaznică. Măria rămase o vreme întinsă, urlînd de durere, de astă dată durere adevărată. Cînd năvăliră băieţii, nu mai avură curajul să—şi ţină făgăduiala. Dimpotrivă. O oblojiră, iar Andrei, botanistul, culese frunze de pătlagină bună de leac, punîndu—le pe cucuiul din frunte şi pe genunchiul julit. Şi o bandajară chiar cu batista lui Nicolae pe care el şi—o rupse in două. Ceilalţi n—aveau batiste, şi de la întîmplarea aceasta fiecare purta batistă in buzunar. Lucrul acesta le—a prins bine mai tîrziu.

Curînd Măria se linişti şi se ridică ajutată de ceilalţi. Ochii veseli, umeziţi încă de lacrimi, îi ardeau, apoi fata hohoti de—a binelea. Şi printre junghiuri şi sughiţuri zise :

—A fost bună gluma ? Cred că fac de brigada voastră.

Abia acum se lămuriră băieţii şi izbucniră cu toţii în rîs de vuia uliţa. Dar cel mai mult rîdeau de Grigore care, deşi nu crezuse în cîrnaţii otrăviţi, începuse să vomite şi să se vaiete de crampe, ca şi cum mîncase cucută.

Cînd sosi Mişa, acesta nu mai avu plăcerea s—o vadă burduşită de băieţi, dar gustă cel puţin mulţumirea să—i admire rănile, ceea ce era totuşi ceva.

Era ora prînzului, şi copiii se despărţiră cu hotărîrea să se întîlnească la ora patru pe corabia lor.

3. ÎN CALA CORĂBIEI

Cala corăbiei — cum o numeau copiii — era beciul unei clădiri dărîmate, ale cărei fărîmături de ziduri, ronţăite de ploi şi vreme, se înălţau de—o şchioapă printre bălăriile care cotropeau maidanul. Copiii spuneau că sînt ruinele palatului zmeului — în realitate erau resturile blajine ale unor case fără nici o strălucire de poveste, dărîmate de bombardamente. Beciul era cala corăbiei „Vijeliosul", unde copiii îşi făceau veacul pe timpul vacanţei.

După ce sfîrşiră masa, se înfiinţară cu toţii degrabă pe vaporul lor, cu toate că nu era mamă care să nu fi spus cam aşa : „Dar mai odihneşte—te şi tu oleacă după masă, că doar nu ai de aruncat talianul !" însă poate să ştie o mamă ce zoruri are copilul ei care pe deasupra mai e şi băiat ?

În hruba aceea intrai pe gura larg deschisă, căscată parcă viclean, ca o capcană, printre tufele sălbatice. Părinţii o acoperiseră cu un oblon vechi găsit pe undeva, pentru ca vreun picior nepriceput de copil să nu calce în hău. Dar copiii creşteau printre buruieni asemeni bălăriilor şi nu se temeau de scorbura aceasta din pămînt, pe care o cunoşteau ca pe un buzunar plin de bile. Ajungeau la ea şi cu ochii închişi.

După ce coborai cîteva trepte de piatră, dădeai de o încăpere răcoroasă, bună pe căldurile de vară, neagră să—ţi bagi degetele în ochi, unde se afla adunat în mare neorînduială tot ce mintea inventivă a băieţilor putea să strîngă. Se găsea acolo, de pildă, un scaun care avea numai un picior. Fusese pe vremuri un obiect de lux, judecînd după urmele de aur care mai luceau pe singurul picior. Dacă cineva putea să—l mai numească scaun era lucru de mimare, şi totuşi brigada îi dădea numele acesta răsunător. Scaunul era folosit doar ca podoabă, ceea ce părea tot atît de nepotrivit. Mai era şi o masă care, din fericire, avea trei picioare. Nu vreau să spun; că era o masă cu trei picioare, ci îi lipsea unul. Pe masa aceasta se găsea cel mai grozav obiect : o busolă mare de navigaţie, construită de Nicolae. Era o busolă plină de haz, de vreme ce acul, care era de lemn, trebuia îndreptat cu mîna spre nord. Altfel el nu s—ar fi gîndit — chiar dacă te—ai fi rugat în genunchi — să se conducă după emanaţiile magnetice ale pămîntului ca un păcătos lemn de brad ce se afla. însă pentru copii — care aveau la îndemînă bogata imaginaţie a lui Nicolae ce—i călăuzea, dar nu mai puţin şi a lor — ea nu putea fi decît o adevărată busolă de navigaţie. Cu această închipuire ei puteau să transforme cu uşurinţă noroiul în aur şi apele în mătase, lucru care pînă la urmă nu strică. Un pistol de lemn, bunăoară, cu care „trăgea" vreunul din băieţi, musai trebuie să dea peste cap pe „duşman". Dacă pistolul sau puşca nu ar fi avut această însuşire miraculoasă, atunci cum s—ar fi descurcat ei în luptele pe care le purtau cu piraţii, mult mai numeroşi decît dînşii, aciuaţi pe coastele de sud ale Africii, unde brigada obişnuia să debarce în căutare de diamante ?

În colţul cel mai luminat al beciului stătea rezemat, la vedere, un catarg, adică o ciozvîrtă din catargul unui vas. Asta era piesa rea mai preţioasă, deoarece frîntura îşi trăgea obîrşia din catargul cel mare al corăbiei „Le Cormoran" [1], plecată cu mărfuri din portul Marsilia. Corabia naufragiase în Marea Nordului, şi singurul supravieţuitor, marinarul Paul, adusese frîntura în ţară drept amintire, pentru că se salvase cu ajutorul ei. Se legase de catarg şi aşa a plutit timp de zece zile, pînă l—a întîlnit un vas care l—a pescuit.

Toţi copiii cunoşteau trista poveste a naufragiului, unde pieriseră douăzeci şi opt de marinari. Adevărul ieste că povestea dramatică a „Cormoranului", tot povestită şi răspovestită, căpătase proporţii, încît eu, drept să vă spun, nu mai ştiu dacă într—adevăr cei douăzeci şi opt de marinari fuseseră înghiţiţi de ape sau nu, după cum n—aş putea să vă asigur că se scufundase corabia. Se pare totuşi că Paul se agăţase de catarg. Nu era sigur însă dacă Paul rătăcise zece zile sau una. Şi pînă la urmă nici nu se ştia precis dacă era vorba de Paul sau de altcineva. Dar ce importanţă are asta ? Catargul însă era catarg, iar copiii aveau nevoie de o poveste răscolitoare, dramatică, plină de mister, care să le dea bătăi de inimă cît mai puternice. Aşa sînt băieţii. (Ca un secret trebuie să vă spun că toată această treabă era învăluită în cea mai necruţătoare beznă care odată şi—odată va fi sfîşiată de lumina adevărului. Deocamdată atît.)

Undeva se mai afla un papagal negru, împăiat, de fel din America de Sud. Cam curios papagal, dar cum noi nu sîntem specialişti în materie de ornitologie, trebuie să ne plecăm în faţa denumirii data de copii şi să credem deci că pasărea împăiată era curat papagal şi nu vreo păcătoasă cioară sau alt neam înaripat, lipsit de demnitatea unui papagal originar din America de Sud. Căci papagalul acesta era negru

---

[1] Le Cormoran = Cormoranul (în limba franceză).

corb, cu ciocul drept şi purta o pată albă pe creştet, care se prelungea pe cioc, ceea ce putea să te îndrepte cu gîndul la vreo corcitură. Dar se vede treaba că aşa sînt papagalii din America de Sud, şi noi n—o să ne amestecăm pînă—ntr—atît, încît să nu dăm crezare celor afirmate de copii. Dacă eu aş pune la îndoială aceste lucruri, aş da dovadă că n—am fost nicicînd băiat de doisprezece ani şi că am apărut deodată în viaţă cu mustaţă şi barbă în clipa de faţă. Şi, bineînţeles, n—aş mai fi scris despre copii, ci despre oameni cu barbă.

Amănunte despre acest papagal le veţi afla în clipa în care Măria, care n—a sosit încă, va întreba ce e cu el.

Curînd se auzi glasul ei, care striga de—afară după obiceiul marinarilor :

—Ohe ! Ohe !

—Intră ! răspunse Nicolae din beci, şi glasul lui răsună înfundat şi gros, încît fata se codi o clipă.

Măria nu fusese niciodată în hrubă şi de mult voia să ştie ce se întîmplă acolo şi ce taine ascunde beciul acesta. După cum v—am spus, brigada băieţilor nu prea voia să aibă de—a face cu fete. Astfel că toată aşezarea asta era învăluită de umbre ciudate pentru Măria. Ba uneori chiar băieţilor mai mici li se părea că seara plutesc pe deasupra arătări sucite de fum, tăcute şi scălămbăiate, care le luau piuitul.

Prin cei mici înţelegem pe Mişa şi Luca. Luca, deşi a trecut de zece ani, este cam fricos, zic băieţii, de aceea i se spune Micul. Aceştia nu intrau acolo decît împreună cu cei mari. Nicolae povesteşte acolo, în beciul întunecat, atîtea istorii grozave, încît ei nu se mai simt bine decît afară. (Las' că şi pe ceilalţi îi trec fiorii.) Iar înăuntru nu stau decît pe trepte, în lumina soarelui care se revarsă zgîrcit pe gura hrubei. (Dar Luca spune că nu—i place bezna.) Măria coborî deci cu emoţie şi, după ce—şi obişnui ochii cu întunericul şi desluşi umbrele copiilor, zise :

—Asta e cala ?

—Asta.

—Dar de ce cală şi nu punte ? (Şi nu greşea spunînd.)

—Vrei să faci pe comandantul ? se supără Nicolae.

Dar Vasile interveni :

—Mi se pare că are dreptate ! Cred că ar fi bine să zicem că e puntea vasului, mai ales că avem şi busolă de navigaţie.

—Aveţi busolă de navigaţie ? ! se miră Măria.

—Avem, se mîndri Mişa.

—Busolă mare de navigaţie, întări Nicolae, şi—i arătă „busola", fără să se mişte din loc, cu un gest sigur.

Vasile o duse în dreptul „busolei". Măria nu se arătă de fel încântată cînd văzu alcătuirea jalnică de lemn. Dădu cu degetul şi învîrti „acul". După o vreme „acul" se opri unde avu el poftă, fără să se sinchisească cîtuşi de puţin de nordul pe care trebuia să—l indice cu vîrful vopsit în negru. De aceea Măria întrebă cu o strîmbătură :

—Încoace este nordul ?

—Sigur, spuse Mişa, care de altfel habar nu avea unde se află nordul şi, desigur, nici celelalte puncte cardinale.

—Cu busola asta o să naufragiaţi ? întrebă scurt Măria. Băieţii se necăjiră.

De cîte ori navigaseră ei sub comanda lui Nicolae şi ajunseseră pînă în Oceanul Indian, întorcîndu—se teferi.

—Vrea să facă pe căpitanul, zise Mişa, schimonosindu—şi nasul, ceea ce voia să spună că nu—i place Măria.

—Mă mir, tare mă mir, continuă Măria, lăsîndu—şi în jos colţurile gurii în semn de mare mirare. Nu ştiţi să vă construiţi o busolă ? Ce vă trebuie morişca asta ?

Nicolae rîse ironic, apoi, dînd din umeri, zise scîrbit:

—Eşti o proastă !

—De ce ? întrebă nedumerita Măria.

—Pentru că nu pricepi nimic. Ce nevoie avem noi de busolă de navigaţie adevărată? Dacă ar fi după tine ar trebui ca „Vijeliosul" să fie un vapor adevărat, ca „Neapole".

Măria începu să—şi roadă o unghie. Într—adevăr, nu pricepea.

—Dar cu lişiţă asta ce e ? se interesă fata, oprindu—se în faţa „papagalului".

Mişa se repezi să răspundă cu nespusă fudulie:

—Asta e un papagal negru din America de sus. Izbucniră cu toţii în rîs.
—America de Sud, îl corectară în acelaşi timp băieţii.

Mişa era cît pe—aci să plesnească de ruşine şi se băgă tocmai în fundul negru al beciului, nesocotind cu totul întunericul plin de umbre ciudate. Se făcuse de rîs în faţa unei fete !
—Ce fel de papagal e ăsta ? Care Americă de Sud ? Asta e o lişiţă din bălţile noastre.
—Văd eu, zise Nicolae dezgustat peste măsură, că nu faci de brigada noastră. Dar tu crezi că noi nu ştim atîta lucru ?
—Ce să ştiţi ?
—Că e lişiţă.
—Atunci ? ! se holbă Măria uimită.
—Dar aici la noi e papagal. Şi încă un papagal din America de Sud. Înţelegi ?

Măria stătu pe gînduri. Simţea că argumentul e puternic, dar tot nu—i intra în cap. Ce au ei nevoie de un papagal care e lişiţă î Şi la ce foloseşte ? Şi îşi spuse părerea. Bineînţeles că băieţii tăbărîră cu gura pe ea. Nu le convenea de fel. Măria asta era în stare să dărîme tot ce clădiseră ei acolo cu mintea. Nu, nu face de brigada lor. Să se ducă la fete, să se joace cu păpuşile.
—Nu cu păpuşile, zise Nicolae, cu sugaci adevăraţi, pentru că dumneaei nu ştie ce e jocul.

Băieţii pufniră gălăgios.

Măria îşi făcuse iluzii de pomană. Se aşteptase să descopere în pivniţa asta, pe care de mult visa să o viziteze, o seamă de lucruri deosebite, căci aşa auzise de la copii, dar băieţii ăştia, neavînd decît nişte sărmane obiecte culese de pe maidan, le îmbrăcaseră în haine ciudate, greu de înţeles pentru dînsa. Ce curioşi băieţi ! Văzu bucata de lemn — catargul — dar nu se mai obosi să întrebe ce e cu ea. Pentru Măria nu era decît un lemn obişnuit, un fel de stîlp rotund pentru gard, pe care se bat leaturile. Se uită de jur împrejur ca să mai descopere ceva. Îşi aruncă ochii iarăşi pe stîlpul din colţul beciului. I se păru că ar putea fi vorba de o frîntură de catarg, dar te pui cu băieţii ăştia suciţi ? Ei ar putea să spună că e o şalupă.

În clipa aceea Grigore, care pînă la urmă în sinea lui îi dădea dreptate, deoarece busola nu era busolă, iar găina aceea neagră nu era papagal, zise, arătîndu—i bucata de lemn, care cel puţin arăta a fi un catarg veritabil, rupt, şi la care ţineau cu toţii foarte mult.
—Dar asta ştii ce e ?
Toţi îşi aţintiră auzul. Se făcu linişte. Măria spuse hotărît :
—Sigur. Asta e ancoră.

Un hohot de rîs se revărsă din piepturile tuturor. Rîdeau de se cutremura beciul. Mişa se apropie plin de cutezanţă. Era răzbunat. Măria era o proastă şi nu—i mai fu ruşine de chestia cu America de sus.
—Tu n—ai văzut niciodată ancore ? întrebă Vasile. Nu ştii cum arată ? Asta e un catarg, poate să—şi dea seama şi o fată.
—Am văzut o mie de ancore, dar aici la voi totul e anapoda. Mişa se aprinse :
—Nicolae, zise el, Măria nu pricepe nimic. E fată, ce poţi să—i faci ?
—Puteţi să credeţi voi ce vreţi, continuă Măria cu încăpăţînare, dar eu nu pot să spun că raţa asta e papagal, iar întocmirea aceea de lemn, busolă. Cit priveşte catargul, e limpede că e catarg, dar îmi închipuiam că pentru voi e ancoră.

Băieţii se priviră aiuriţi. Hotărît, nu se puteau înţelege. Totuşi Nicolae întrebă :
—Băieţi, mi se pare că ne—am pripit. S—o primim în brigadă, ce spuneţi ?
—S—o primim ! răspunse Andrei împăciuitor.
—Haide... s—o primim, zise şi Misa. Are întotdeauna bomboane. Ia uitaţi—vă, buzunarul îi e plin !
—N—are, începu să vorbească şi Luca cel sfios. Nu vezi că—şi suge degetul ?
Măria scoase repede degetul din gură.
—S—o punem la o altă probă. Să vedem ce va spune despre întîmplarea cu catargul, hotărî Vasile.
—Spune—i—o, zîmbi Vladimir, care nu se aprindea de fel niciodată şi care mînca toată ziua cîte ceva şi era totuşi slab ca un fluier.

Nicolae, meşter cum era la povestit, începu să rostogolească istoria, care, bineînţeles, căpătă alte înfloriturі.

...Vasăzică marinarul Paul de pe vasul „Cormoranul" plutise leşinat în Marea Nordului timp de cincisprezece zile după naufragiu. (După cum vedeţi a mai adăugat cinci zile.) Şi, mai departe, Nicolae povesti, în admiraţia băieţilor, noi aventuri ala marinarului. Aproape toţi erau convinşi că aşa se

întîmplase întreaga poveste, cu noile adăugiri. Numai Grigore îşi spunea că, de vreme ce întîmplarea s—a petrecut totuşi, fiece povestitor, asemeni unui scriitor, are dreptul să—i mai pună de la el zorzoane, fără de care întîmplarea nu are haz. Grigore asculta fermecat cele ce spunea Nicolae şi—l invidia pentru uşurinţa cu care ticluia. El n—ar fi putut să scornească atît de frumos nici măcar pe sfert, necum să poată găti povestea cu floricelele cu care se juca Nicolae.

Pe cînd Grigore cugeta astfel, se auzi glasul Măriei, care spuse :

—Eu nu cred o iotă din tot ce v—a povestit tovarăşul Paul.

Asta era prea de tot. Chiar Andrei se indignă şi o făcu de două parale. Iar Vladimir uită să mai ronţăie, pentru că rămăsese cu gura căscată.

—Cum ? sări în sus Nicolae. Ce—ai spus ? ! Mai zi o dată.

—Pe tovarăşul Paul cine nu—l cunoaşte ? răspunse Măria, fără să se tulbure, scuturîndu—şi codiţele. Nu vreau să spun că minte. Dar ce v—a povestit este o născocire. Altfel stau lucrurile.

—Şi de unde ştii tu ? se *foiră* băieţii mîniaţi.

—S—o dăm afară ! strigă Vasile.

—Afară, afară ! repetară alţi băieţi.

Numai Grigore, care era mai potolit, tăcea, şi Vladimir, care nu prea se—nghesuia la vorbă, ca să nu—şi întrerupă mestecatul.

—Dacă vreţi, vă spun eu adevărata poveste a catargului.

—Să nu faci pe deşteaptă ! se răţoi Vasile.

—Lăsaţi—o să spună ce ştie ! se vîrî Grigore, liniştind băieţii care păreau că vor s—o sfîşie.

—Să spună ! sări Mişa arţăgos.

Pînă şi Vladimir lunganul, care terminase de ronţăit o roşcovă, se arătă interesat şi, aşezîndu—se pe trepte, îşi pregăti o altă roşcovă, spunînd cu glasul lui lenevos :

—Să te auzim ! şi începu să roadă de—i scîrţîiau măselele. Băieţii îşi căutară cate un loc. Se făcu tăcere. Numai ronţăitul lui Vladimir se auzea. Şi Măria, care habar n—avea de toată întîmplarea cu catargul, dar care înţelese că băieţii nu pot trăi fără poveşti prăpăstioase care să—i înfierbînte (şi pină la urmă îi plăceau şi ei), după ce îşi ciopli puţin unghiile, ca să—şi adune gîndurile, şi îşi frămîntă una dintre codiţe, începu să toarne o istorie cam îngrozitoare (din care unele lucruri erau adevărate) despre vasul „Le Cormoran", care fusese jefuit de piraţi.

...Marinarii de pe acest vas fuseseră omorîţi, iar vasul lăsat în părăsire. Corabia piraţilor, încărcată cu toată averea de pe „Le Cormoran", ridicase pînzele să o ia la picior (dacă se poate spune asta despre o corabie), dar în aceeaşi clipă se porni o hulă năprasnică şi cele două vase se sfărîmară de stînci. Din cei douăzeci de tîlhari doar unul s—a putut salva pe bucata de catarg de pe „Le Cormoran". Acela era Spiru Şchiopul, pe care copiii n—au decît să—l întrebe. Marinarul Paul cunoaşte bine toată povestea cum s—a petrecut, dar el a glumit spunînd că i s—a întâmplat lui. în orice caz, aici e ceva încurcat, dar dacă stăm de vorbă cu tovarăşul Paul am putea să ne dumerim:

Ceva era adevărat din cele ce spunea Măria, adică erau lucruri care se povesteau în Sulina la un pahar de vin între marinari, iar tatăl ei, care era timonier pe barcazul „Săgeata", auzise de multe ori întîmplarea.

La drept vorbind, corabia despre care se pomenea nu era o corabie de piraţi, dar echipajul, adunat din toate rămăşiţele de prin porturi, şi mai ales căpitanul, un bandit evadat din închisoare, nu se dădea în lături, atunci cînd se ivea vreo ocazie bună, să facă şi piraterie. Iar despre Spiru se ştia bine că a fost cîndva pirat.

—Şi astfel, adăugă Măria, li se înfundase în ziua aceea, căci marea, ca un judecător necruţător, văzînd fărădelegea piraţilor, îi trimisese în cea mai grozavă închisoare din fundul ei, să fie hrană peştilor lacomi.

Copiii ascultau încordaţi. Era limpede că povestea aceasta spusă destul de frumos, dar fără multe înfloriturі, era mai interesantă şi parcă mai adevărată decît ce ştiau ei, pentru că le bătea inima mai tare.

—Gata ? întrebară băieţii cu părere de rău că aceasta este totul. Măria vru să spună da, dar, după ce îşi mai roase la iuţeală o unghie, îi veni o idee cam năstruşnică şi trasă de păr, dar cu care trebuia să încheie mai înfricoşător :

—Mai este. Spiru a rătăcit pe ocean, căci e vorba de Oceanul Indian şi nu de Marea Nordului, legat de catarg mai multe zile, sfîrşit de oboseală, mort de foame şi de sete. Desigur că ar fi murit de—a binelea, dacă nu s—ar fi întîmplat ceva care să—l facă să nu mai simtă nevoia de mîncare sau băutură.

—Ce s—a întîmplat ? întrebară glasurile emoţionate ale copiilor.

—Un rechin i—a smuls un picior.
—Mamă ! !... făcu Vladimir ca niciodată şi rămase cu roşcova în aer. O vreme nici nu mai ronţăi.

Mişa se lipi de Luca, iar acesta îl luă de mijloc, strîngîndu—se unul de altul. Nicolae şi Vasile ascultau nemişcaţi. Andrei şi Grigore erau singurii mai liniştiţi. Vova nu se afla în cală. Lui nu prea îi priau întunericul şi umezeala şi zburda pe afară, sau poate sta tolănit prin ierburile înalte. De altfel nici nu—l interesau pe el istoriile cu piraţi. Avea el poveştile lui tot pe—atît de dramatice.
—Un rechin, repetă Măria, i—a smuls piciorul, şi astfel a plutit fără cunoştinţă mai multe zile, pînă cînd, din fericire, l—a întîlnit un vas. I—au vindecat rana, iar apoi Spiru a fost debarcat în Italia, de unde s—a întors în ţară după mai mulţi ani. Se spune, adăugă fata după o vreme, că aici, în Sulina, se află o comoară îngropată de piraţi, debarcată de pe corabia lor mai de mult, cînd aduseseră mărfuri, cu vreo doi ani mai înainte de întîmplarea din Oceanul Indian. Spiru însă nu mai ţine minte locul. E o ladă plină ochi cu nestemate, mărgăritare şi bani de aur.

Nicolae făcuse ochii mari. Nici ai celorlalţi nu erau mai mici. Iar Grigore, care la început nu prea avusese încredere în tot ce îndrugase Măria, rămase pe gînduri cam descumpănit. Nu cumva Măria cunoştea cu adevărat povestea catargului ?
—De unde ştii tu toate acestea ? întrebă cu îndoială Grigore, ca să se poată încredinţa că nu scorneşte.
—De unde ? De la Paul şi de la Spiru.
—Ţi—au spus ei ?
—Nu, tata mi—a povestit. Spiru nu vorbeşte nimic despre comoară, dar spun oamenii care au aflat nu ştiu cum. Toată lumea şopteşte că într—un loc oarecare, în Sulina, s—ar afla ascunse averile piraţilor.

Asta era adevărat. Mulţi istoriseau că undeva, în deltă, pe lînga Sulina, s—ar găsi nu una, ci mai multe comori. Pe vremuri se făcuseră săpături. Pămîntul fusese răscolit pe unde vrei şi pe unde nu vrei. Dar apele îşi întinseseră de atunci stăpînirea parcă tot mai mult, şi Dumnezeu ştie sub ce gîrle zăceau lăzile de fier. Pentru că, din fericire, lăzile erau de fier şi deci se mai putea nădăjdui în regăsirea lor. Chiar acum cîte un marinar sau pescar ameţit de băutură mai aducea vorba despre aceste avuţii tăinuite în adîncuri. Tatăl lui Nicolae îi povestise băiatului că odinioară, în cârciumile în care se adunau marinarii şi pescarii, numai despre nestemate se încingeau discuţiile.
—Şi e adevărat, tată ? întrebase Nicolae cu ochii aprinşi, gata, gata să pornească în căutarea avuţiilor cu brigada lui.
—Dar ce ştiu eu ce poate să scornească un om la băutură ? rîsese tatăl său. Haide, să nu mai pierdem vremea cu fleacuri ! Comoara se află aici, băiatule — şi—i ciocănise uşurel fruntea — unde se găseşte înţelepciunea. învaţă bine la şcoală şi vei afla comori nenumărate peste tot, acolo unde vei merge.

Drept să vă spun, avea dreptate, dar una este comoara înţelepciunii şi cu totul alta este o comoară adevărată, pe care s—o dezgropi înfrigurat şi să rămîi, ameţit, cu gura căscată, fulgerat ele strălucirea nu numai a nestematelor, dar şi a tainelor pe care le ascunde. în faţa unei asemenea comori, o minte nu chiar atît de aprinsă ca a lui Nicolae, ci una obişnuită, dar de copil, poate să întocmească un roman de aventuri, cu multe peripeţii dramatice, înfricoşătoare şi chiar hazlii. De acest lucru eram atît de convins, încît, aflîndu—mă într—o zi invitat la masă de brigadierul Dumitru, tatăl lui Nicolae, i—am spus—o răspicat, dar între patru ochi, pentru că nu voiam să—ţi ştirbesc autoritatea lui de părinte.
—Tovarăşe Dumitru, cred că dumneata n—ai fost niciodată copil, dacă nu ştii cum înfloresc gîndurile rumenite de imaginaţie. De fapt aici nu e vorba de imaginaţie, ci de vis. Copiii visează cu ochii deschişi, aducîndu—şi în minte dorinţe plăcute, dramatice sau miraculoase. Este o nevoie puternică la dînşii de a fi răscoliţi pană în adîncuri. Să—i lăsăm deci să viseze...

Brigadierul, care tocmai voia să soarbă din cafea, puse ceaşca jos, îşi trecu mîna peste părul lui blond ca nisipul şi, îndreptîndu—şi ochii albaştri către mine, îmi vorbi cu o oarecare tristeţe în glas :
—Ai spus fără să vrei un lucru adevărat. Nu, eu n—am fost copil, n—am avut copilărie. Rămase o vreme cu ochii duşi departe, în adîncul amintirilor pe care le scormonea. N—am avut copilărie. Nu poţi să—ţi dai seama ce viaţă am dus. Nu numai eu, ci toţi oamenii săraci. Noi eram patru copii acasă. Tata muncea de dimineaţă pînă în noapte şi n—avea cămaşă pe el. Noi, copiii, trebuia să—l ajutăm în casă şi la pescuit, altfel am fi murit de foame. Carte am învăţat pe apucate singur, nu la şcoală, căci n—aveam timp cînd muşca din noi foamea ca un rechin. Copiii de astăzi au eu adevărat copilărie, o copilărie veselă şi sănătoasă. Nu e nevoie să—ţi descriu toate bucuriile pe care le pot avea ei în ţara noastră acum, cînd au fost alungaţi stăpînii de odinioară.. Pentru că dumneata nu ştii ce—a fost aici, în deltă, pe vremea

cherhanagiilor. Şi pentru că eu şi alţii n—am putut învăţa carte, vreau ca ei să se bucure din plin de această mare binefacere. Sînt aici pescari care au copii studenţi la medicină sau urmează ingineria. Asta nu s—a pomenit pe vremuri, ştii foarte bine.

Îmi zîmbi, apoi îşi strigă soţia, spunîndu—i să ne mai aducă un lichior.

Eram necăjit. Făcusem o prostie, învinuindu—l pe nedrept că nu le dă copiilor putinţa să se joace aşa cum vor ei, şi spusei foarte amărît :

—Îmi pare rău, tovarăşe Dumitru.

—A... nu, se grăbi să—mi răspundă el. Dumneata ai avut dreptate. Copiii trebuie lăsaţi să—şi dea frîu liber închipuirii, dar să ştie să se oprească la timp, să nu—i fure prea mult visurile deşarte. învăţătura este o comoară pe care trebuie să te pricepi să o dezgropi şi să pui stăpînire pe ea. Cealaltă comoară — şi rîse cu voie bună — n—au decît s—o găsească dacă există pe undeva. Mai ştii ? În pămînt se află multe comori, ca şi în mare. Şi stuful, căruia i se dădea foc pe vremuri, e o comoară. Acum oamenii au învăţat să scoată bogăţii din orice...

Cam aşa se desfăşurase convorbirea noastră cînd i—am luat apărarea lui Nicolae şi, după cum vedeţi, brigadierul era un om înţelept. Poseda înţelepciunea poporului frecat de viaţă şi nu se poate . spune că n—avea dreptate.

Dar ne—am îndepărtat de preocuparea noastră, adică de povestea desfăşurată de Măria, pe care trebuie să o terminăm, chiar dacă vom fi învinuiţi de brigadier că ne pierdem vremea cu fleacuri. „Ai intrat în horă, trebuie să joci", spune înţelepciunea populară, şi nu putem trece cu vederea sfatul acesta.

Aşadar, asta era situaţia înfăţişată de Măria. Şi acum ea se părea că îşi luase vînt ca un mînz, vru să mai adauge cîteva braşoave la povestire, dar i se făcu teamă. Dacă o ia prea mult razna, să nu bată la ochi băieţilor că e o invenţie. Iar dacă îl vor întreba pe Spiru sau pe Paul, vor rîde de dînşii, şi atunci copiii cu siguranţă că n—o mai iartă. Se nelinişti pentru tot ce spusese şi ar fi vrut să plece pe dată, dar nu—i venea la îndemînă. Din fericire se auzi de—afară glasul lui Dumitru, care picase de la mare :

—Nicolae, Mişa...

Copiii se despărţiră plini de gînduri.

4. UN ORDIN AL BRIGADIERULUI NICOLAE

Nicolae nu putea să adoarmă. Dar nici Mişa. Ceea ce aflaseră erau lucruri prea din cale—afară de însemnate, şi tulburarea pusese stăpînire pe dînşii. O comoară în Sulina ! ! ! Poate chiar mai multe ! Straşnică treabă ! Băieţii se suceau în pat aţîţaţi, cuprinşi de neastîmpăr, fără să scoată o vorbă. Pînă la urmă începură să flecărească despre aceste comori mai întîi pe şoptite, apoi din ce în ce mai tare şi mai aprins, uitînd că afară e noapte neagră şi că toată lumea doarme. Dacă ar găsi ei comoara piraţilor !... Ar fi ceva grozav. O comoară de mărgăritare. O ladă întreagă plină ochi, strălucind ca soarele, fără să ardă...
—Ce sînt mărgăritarele ? întrebă Mişa.
—Perle.
—Ca alea pe care le poartă mama ?
—Alea sînt de sticlă. Mărgăritarele sînt pietre preţioase. Un şirag din ăsta costă o avere, şi cum e o ladă plină, încît de abia a putut să se închidă capacul, înseamnă că poţi cumpăra cu ele o ţară. Turcia de exemplu. Ştii ca astea sînt mărgăritare turceşti ?
—Turceşti ? ! !
—Sigur, se înfierbîntă mai departe Nicolae, a cărui imaginaţie începuse să lucreze cu precizia unui ceasornic „Pobeda" cu minutar central, scoţînd din buzunarul minţii cîte şi mai cîte lucruri extraordinare. Turceşti. Turcii se împodobeau cu mărgăritare şi purtau cîte un şirag în mînă de frumuseţe.
—Turcul Ahmed, de la cherhana, spuse Mişa, poartă un şirag de mărgăritare făcute din sîmburi de măsline.
—Nu vorbeam de turci, se strâmbă acru Nicolae, ci de turcoaice. Şi, pentru că Nicolae era tare la istorie, începu să povestească despre stăpînirea turcească de pe vremuri şi averile pe care le adunau paşalele, despre Mircea cel Bătrîn... Şi, prin nu ştiu ce întîmplare, rămase cinstit în miezul problemei, adică pe drumul cel adevărat al istoriei, fără abatere, ca un şcolar potolit şi cumsecade, în aşa fel, încît, de ar fi fost la catedră, ar fi luat un zece, cum de altfel căpăta întotdeauna cînd nu cîrmea prin porumb. Dar nu aceste lucruri ne interesează pe noi. Trebuie să vă ispun că Nicolae avea nevoie să ia hotărâri, dar nu ştia încă ce fel de hotărâri. Asta îl frămînta pe dînsul cu deosebire, şi dacă dăduse o raită prin istorie, este pentru că nu putea să iasă la capăt cu comoara piraţilor. „Desigur, spunea el, ar trebui să stau de vorbă cu Spiru Şchiopul, să—l descos, să—i pun întrebări meşteşugite, să—l trag de limbă. Şi cu Paul. Trebuie să mai ştie şi el ceva. Pentru că, fără îndoială, Spiru cunoaşte locul unde e ascunsă comoara, dar nu vrea să spună." „Ca ce să spună ?" „Dar nici de dezgropat n—are să o dezgroape." „De ce ?" „Fiindcă n—are să i—o lase Miliţia. Orice comoară e a statului Asta e lege." „Dar nu capătă o parte din avere cel care găseşte o comoară ?" „Ba mi se pare că da, numai că n—o să se mulţumească Spiru cu un şirag de mărgăritare, cînd în ladă sînt pe puţin zece mii." „E aşa de mare lada ?" „Are un metru şi douăzeci lungime, şaptezeci lăţime şi tot pe atît înălţime." ..O, e mare lada !" „Sigur că e mare" „Ţi—a spus Măria?" „Ce ştie Măria ? Aşa sînt lăzile de piraţi". „E de fier ?" „Vezi bine că e de fier. Chiar şi documentele vasului sînt ţinute în lăzi de fier, bine închise. Cu atît mai mult mărgăritarele." „Sînt unele comori blestemate." „Da, sînt, dar piraţii nu blestemau comorile. "

Cam aşa se desfăşura convorbirea dintre cei doi fraţi, ghemuiţi în pat, uitînd că ar trebui să doarmă, Pe fereastră o lună cît gura unui mare ceaun pentru ciorbă pescărească, roşie, parcă le făcea cu ochiul. Domnea o linişte apăsătoare. Doar din cînd în cînd răzbăteau glasuri de păsări de baltă speriate din somn. Uneori se înteţea clipocitul apei care se strecura printre stuf în dosul casei.
—Ai avea curajul să vii cu mine în cală ? întrebă, după o vreme, Nicolae, ale cărui gînduri pribegiseră nestatornice de colo pînă colo.
—Ce să căutăm în beci acum noaptea ? se zgîrci Mişa, înfiorat doar de tăcerea din juru—i.
—Trebuie să vedem ce e de făcut, şi numai acolo îmi vin idei. Prin mintea lui Mişa se perindară fel de fel de gînduri. Afară e noapte şi pustiu. În beci noaptea e şi mai adîncă. Nici ziua nu se simte bine în beci, dar acum. Iar dacă Nicolae va începe să povestească, aşa cum are obiceiul, istorii înfricoşătoare... Numai gîndul îl îngheţa.
—Vii ? întrebă Nicolae.
—Şi cum vom ieşi ? Ne aude mama sau tata.
—Nu te teme, ieşim prin fereastră. îl luăm şi pe Vova, ca să nu ne fie urît.

Dar Mişa se codea. Din fericire îi scoase din încurcătură glasul dojenitor al mamei, care intrase, fără ca ei să simtă :

—Dar ce faceţi, pricolicilor, v—aţi pus la taifas în miez de noapte ca huhurezii! Ia uite somn la ei! Ca iepurii cu ochii căscaţi!

Băieţii se azvîrliră in pat, trăgînci pătura peste dînşii pînă peste cap. în liniştea de sub pătură îşi simţeau bătăile inimii care zvîcnea cu putere. încremeniţi astfel, ascultară încă o vreme glasul supărat :

—Dacă vreţi să plecaţi pe mare să scuturaţi *talianele*, haideţi, acum are să se scoale şi tata, poate—i daţi o mînă de ajutor.

La drept vorbind, asta nu le displăcea. De mult ar fi dorit ei să meargă cu barcazul pe mare cînd pleca brigada să scuture talianele. Dar brigadierul n—a vrut să—i ia niciodată. Acum are să—l roage din nou, se gîndea Nicolae, şi poate o să—l înduplece.

Paşii se depărtară, şi uşa, care le despărţea odăile, se închise. Nicolae scoase un ochi sfios, dar cercetător, pe deasupra păturii. Da, plecase.

—Uite ce e, şopti dînsul, mîine dimineaţă dai o fugă pe la toţi băieţii. Toată brigada să se adune la ora nouă pe puntea vasului. Nimeni nu are voie să lipsească.

—S—o chem şi pe Măria ?

—De vreme ce am primit—o în brigadă !...

Mai schimbară cîteva cuvinte, apoi somnul îi birui şi începură să se legene într—un scrînciob de vise, care mai de care mai grozave. Unul din visele lui Mişa era destul de plăcut : se făcea că anină de gîtul mamei un şirag de mărgăritare adevărate.

—Ce e asta, băiatul mamei ?

—E darul meu, mamă, de ziua ta.

—Îţi mulţumesc, dragul meu băieţel, că te gîndeşti la mine. Noi, şi eu, şi tatăl vostru ne facem mereu planuri cum să vă îngrijim mai bine ca să creşteţi mari şi înţelepţi.

Se plecă să—l sărute, şi deodată şiragul, mişcîndu—se, îşi aruncă strălucirile pe faţa lui. Erau orbitoare. Strînse ochii, dar luminile pătrundeau prin pleoape...

Se trezi şi deschise ochii. Luna de aur îi mîngîia obrazul. Zîmbi cu gîndul la mamă—sa, apoi adormi de—a binelea.

Dar Nicolae visă numai bătălii cumplite cu piraţi. Într—o luptă, în timp ce se încleştase de gîtul unui pirat, cu care căzuse în mare, se văzu nevoit să—i dea drumul, pentru că un rechin, care semăna la bot cu Spiru, i—a smuls o mînă. După cum vedeţi, rechinul lui Nicolae a vrut să fie mai original decît acela care îi înhăţase piciorul lui Spiru. Şi Nicolae se simţea foarte necăjit, fiindcă era chiar braţul drept. Nu putea să i—l rupă pe cel stîng ? Cum are să—şi mai facă lecţiile ? Dar pînă la urmă se linişti la gîndul că are să înveţe să scrie cu mîna stîngă.

Nu era mare lucru. Tatăl său îi povestise odată că la cîrciuma din Sulina, aia cu artişti, unde apărea pe scenă o sirenă cu coadă de peşte, care cînta ca o sirenă de vapor, cînta la vioară un om care ţinea arcuşul cu piciorul. Îşi dădu seama că e treaz şi, fără nici un popas, îşi continuă visul cu gîndurile sucite ca şi visul. Ce, dl n—ar putea să scrie cu piciorul ? Are să încerce mîine să vadă cum merge.

În sfirşit, aburii somnului îl învăluiră în mantalele lor catifelate, îi întrerupseră prostiile, care erau pe cale să depăşească cu mult toate imaginaţiile, şi—l coborîră pe Nicolae undeva, parcă tot mai jos şi mai jos, ţinîndu—l strîns în braţe.

Dimineaţa se sculă devreme. În casă era linişte. Brigadierul dormea încă. Avea două zile libere şi nu era silit să plece cu noaptea în cap. Nicolae privi pe fereastră. încă nu începuseră să mijească zorile. Rămase o vreme cu gîndul la cele ce visase, apoi îşi aminti întîmplările din ajun. Cum era încă buimăcit, ele se încurcară în mintea lui, şi băiatul îşi încreţi fruntea, încercînd să desprindă ceva mai ca lumea din toată harababura. Ca să se limpezească, după ce îşi puse o haină groasă pe dînsul, sări afară pe fereastră, în aerul rece şi umed al nopţii de baltă. Se aşeză pe banca din curte, cernînd prin minte diferite planuri.

În jurul lui nălucile de bezne se destrămau. La orizont, un nor străveziu, tulbure, parcă întins cu pensula de acuarele, lăsa să se zărească prin el culoarea uşor trandafirie a răsăritului care se anunţa. Pe deasupra norului ca floarea de măr începură să ţîşnească flăcări sfioase, asemenea unor ape roşii suflate de vînt. Apoi, deodată, vîlvătăile se aprinseră puternic, şi soarele se săltă de sub norul care—l ascundea, arătîndu—şi o strălucitoare felie de pepene cu gura în jos. Cerul sclipea învăpăiat. Curînd astrul se ivi în întregime, ca un lighean cu jeratic pentru a hrăni armăsarii din basme ai cerului, înmărmurit, Nicolae abia acum îşi dădu seama de lumina din jurul lui şi de stuful trezit din somn, care fremăta. Din inima pădurilor de stuf răzbeau glasurile păsărilor de baltă, amestecate cu cele ale orătăniilor de pe maidan.

O vecină porni să cheme porcii pentru a le da tainul de dimineaţă :
—Cir, cir, cir, cir...

Hărmălaia de zgomote încîlcite ca un hăţiş creştea şi se revărsa puternic şi felurit în lumina puternică, risipită peste întreaga Sulină.

Nicolae sări înapoi în odaie. Misa nu se trezise. Se lungi din nou în pat. Ce trebuie să facă azi ? Plănuia o expediţie cu luntrea, cum mai făcuse acum vreo cîteva zile. Aveau să pornească astăzi din nou şi să rămînă la prînz undeva, pe *grind*, să mănînce peşte fript pe jeratic, pescuit de ei. Vor pregăti barca asemeni unei corăbii de piraţi, cu pînze. Avea brigadierul în magazie o pînză veche. Acolo, undeva, pe un *grind,* vor putea să—şi facă planuri... „Ce planuri ?" îşi spuse el tulburat de somn.

Adormi din nou şi nu se trezi decît cînd îl strigă brigadierul, căruia îi plăcea, cînd era liber, să stea la masă cu toată familia. Astfel luară cu toţii cafeaua cu lapte. Nicolae îi spuse tatălui său că a hotărît o expediţie în deltă şi—l roagă să—i dea pînza din magazie s—o facă velă.

Tatăl se învoi, apoi îşi întrebă copiii dacă ar vrea să vină cu el la pescuit. Bineînţeles că ei săriră în sus de bucurie.

—Dar venim cu toţii, tată !
—Care toţi ?
—Toată brigada mea.
—Oho, făcu brigadierul, cam mulţi. Cîţi sînteţi ?
—Nouă, cu Vova.
—Vova face parte din brigadă ?
—Sigur.
—Bine, se învoi tatăl.

Nicolae îi făcu semn lui Mişa că e timpul să alerge să cheme brigada la întîlnire, şi acesta ieşi încetinel, ca apoi să—i sfîrîie călcîiele pe uliţe.

5. O EXPEDIŢIE CU URMĂRI NEAŞTEPTATE

În spatele casei brigadierului îşi întind stăpînirea lacurile ca nişte tăvi mari de argint presărate prin desişul de stuf. Şi acolo, unde se află apă, trebuie neapărat să fie şi o barcă : e trăsura pescarului pentru acest drum fără pulbere. Fără ea omul n—ar putea să mişte. Ea stă legată de un podeţ, şi n—ai decît să treci aceasta punte ca să urci în lotca ce te aşteaptă să cutreieri bălţile pentru nevoile casei sau în joacă. Iar acolo unde sînt pescari trebuie să fie şi copii, iar unde sînt copii nu se poate să nu existe şi imaginaţi; multă. Imaginaţia este pasărea măiastră a copiilor, cu ajutorul căreia ei se avîntă în zbor, ca să răscolească ţinuturile ascunse şi minunate ale basmului, întocmit pentru desfătarea lor. Dar cînd natura revarsă în jurul copiilor atîta bogăţie de minuni în care sălăşluieşte basmul însuşi, cum este delta plină de taine, închipuirea copiilor adaugă peste povestea împletită de natură alte podoabe ale imaginaţiei, stîrnite de uimitoarea desfăşurare din juru—le.

Poate de aceea oamenii din deltă ştiu să ţeasă atîtea poveşti uluitoare, iar copiii le calcă pe urme cu mai multă însufleţire şi mai bogate roade...

La întîlnire copiii erau în păr. Şi după ce Nicolae înfăţişă planul expediţiei, fiecare contribui cu ceva pentru ca expediţia să reuşească pe deplin, iar bucuria lor să fie mai mare şi mai plină de înţelesuri.

Întreaga ceată adunată acum în jurul bărcii dădea faţă cît mai adevărată corăbiei de piraţi, şi curînd vela se desfăşura pe o prăjină de rufe, iar un sort negru al mamei lui Nicolae flutura în chip de pavilion al piraţilor în vîrful beldiei, ameninţînd Sulina şi poate întreaga deltă.

Şi poate pentru că îl criticasem pe brigadier că nu lasă frîu liber imaginaţiei copiilor, el a fost acela care le—a ajutat să fixeze catargul pe corabia cu înfricoşătorul său drapel negru.

—Ar trebui să aibă un cap de mort, zise Măria, după ce admiră o vreme întunecatul pavilion. Aşa aveau piraţii, adăugă dînsa, căreia, după cum ştiţi, ii plăcea exactitatea.

Dar nimeni dintre ei nu se pricepea să deseneze capete de morţi, nici măcar de vii. Se mulţumiră deci cu drapelul golaş, lipsit de podoaba care făcea plăcerea piraţilor şi sigur că i—ar fi înaintat şi pe copii. Păi ce credeţi că ar li fost de vise rele să se zgîiască de pe şorţul negru un cap de mort desenat cu cretă, cap care să arunce spaima în oameni ?

Îşi verifică armele. Era totul în regulă : cîteva puşti şi mai multe pistoale, bineînţeles, de lemn, dar copiii puneau mare preţ pe puterea lor de foc, ajutaţi de aceeaşi zînă bună a copiilor — închipuirea — care face ca totul să se preschimbe după nevoile jocului. Grigore îşi adusese şi arcul lui „mişto", cum zicea Vladimir. Era singura armă adevărată după părerea mea (şi chiar a lui Grigore), dar ea nu preţuia nimic în faţa puştilor de lemn, după părerea lui Nicolae. Un cuţit şterpelit de Măria din bucătăria mamei sale, deşi purta un tăiş ca de brici, avea să fie o armă mult mai paşnică ; el trebuia să slujească la spintecarea peştelui vînat de Grigore. Copiii mai aveau în barcă şi cîteva suliţe de trestie, cu vîrful otrăvit cu venin de cobra din insulele Baleare.

Trebuie să vă spun că era un mic talmeş—balmeş în toată această treabă, deoarece în insulele Baleare nu există cobre. Dar are vreo importanţă ? Vă întreb pe dumneavoastră, cititori !

Dacă credeţi că are importanţă, atunci aruncaţi cartea aceasta şi n—aveţi decît să vă desfătaţi, citind o broşură ştiinţifică despre şerpii otrăvitori şi locul lor de baştină.

Cartea aceasta trebuie s—o citească nu numai copiii, dar şi vîrstnicii care vor să—şi aducă aminte de copilărie. Şi cine nu—şi aminteşte cu drag de năzbîtiile de pe vremea aceea de aur ? Eu, de pilda, dacă am scris această carte a fost în primul rînd pentru că am vrut să retrăiesc cîteva momente din această viaţă de mult trecută şi să le împărtăşesc băieţilor, şi chiar fetelor, pentru că eu nu sînt de părerea băieţilor cu privire la fete. Am cea mai mare stimă pentru ele. De aceea am făcut totul ca Măria să fie primită în brigadă. (Căci de fapt mie mi se datoreşte primirea ei.)

Şi acum să ne întoarcem la treabă ! Cu aceste necruţătoare arme pe care le aveau nu era de mirare că ei se întorceau întotdeauna victorioşi şi fără nici o pierdere de vieţi omeneşti din partea lor. Nu era de joacă cu ele. Iar pe fundul corăbiei se mai găseau şi cîteva grenade culese de pe maidane, cu care se putea sparge perfect şi cu adevărat capetele duşmanilor. Dar cel mai bine înarmat dintre toţi era Vova. Avea nişte colţi straşnici, moştenire de la tatăl său, şi de aceea Vova nici nu se interesa d: pregătirile războinice ale prietenilor săi şi nu—şi luase nici o altă armă.

În sfîrşit, căpitanul de piraţi, supranumit Ochi—Negru — adică Nicolae — aşezat la prova, după ce—şi bandajă cu o fîşie neagră ochiul sting, dădu comanda, şi corabia ridică ancora. (Nu exista nici o

ancoră, dar nici acest lucru nu are însemnătate.) Vasile era la vîsle, iar Grigore la cîrmă. Ei urmau să facă cu schimbul. Ceilalţi trebuiau să vîslească pe rînd.

În jurnalul de bord Măria însemnă neuitata dată : *„În dimineaţa zilei de 20 iulie, 1957, corabia „Vijeliosul", comandată de căpitanul Ochi—Negru, a ridicat ancora pornind spre sud, îndreptîndu—se către insula misterioasă ocupată de piraţi, spre a smulge din mîinile lor comorile adunate de ani de zile."*

Citi băieţilor textul, şi ei rămaseră încîntaţi.

Căpitanul scruta orizontul prin ochean — o bucată de trestie cit un fluier — şi nimeni nu se minuna cînd Nicolae anunţa din (ind în cînd stînci de care timonierul Grigore trebuia să se ferească după comanda căpitanului : „Cîrma, babord, cîrma, tribord !" Nici măcar Măria, de vreme ce întocmise textul din jurnalul de bord.

Barca aluneca pe gîrla tăcută, printre pereţii de stuf, ciocnindu—se de plaurii care pluteau pe ape nemişcate. Stîrneau păsăretul şi se uimeau mai ales cînd sălta de pe maluri Martin—pescarul, strălucitor ca un mare fluture înveşmîntat în albastru şi verde. Încremeneau cu ochii sticliţi la stîrcii roşii, şi tare le lăsa gura apă cînd auzeau fîl, fîl, fîl şi se ridica în văzduh raţa sălbatică bună de ciorbă.

—Flăcăi, se întoarse căpitanul spre echipaj, schimonosindu—se înfiorător, întocmai ca piraţii lipsiţi de inimă, în stare să spintece omul, flăcăi, trebuie să debarcăm încet, pe nesimţite, şi la adăpostul stîncilor să-i culcăm pe toţi la pămînt, fără să cadă nimeni din partea noastră. Tu, Mişa, ai să cari grenadele şi ai să stai lîngă noi ca un servant de artilerie !

—Dar ce, eu să nu trag ? se burzului Mişa.

—Ai grenadele în sac. Cînd vezi că e groasă, arunci în pîlcul duşmanilor. Tu, Vladimir, să laşi seminţele — ce dracu', toată ziua mănînci, nici la o treabă serioasă nu încetezi ! — să laşi seminţele şi să ai grijă de Vova, să nu menească şi să ne facă vreo boroboaţă.

—'nţeles, căpitane, zise fără nici un avînt Vladimir. (Nimeni însă nu ştia ce fel de boroboaţă ar fi putut face Vova.)

—Ceilalţi toţi vom da un iureş să ocupam poziţiile cele mai bune. Apoi, pocindu—se şi mai cumplit, adăugă : Cine nu se va supune ordinelor, va fi împuşcat !

Şi ca să arate că nu e de glumă, scoase revolverul, întinzîndu—l spre bieţii piraţi. Deodată Vova sări de la locul lui şi ii smulse ucigătoarea armă din mină, dezarmîndu—l. Vă asigur însă că nu era un act de răzvrătire din partea lui, ci el credea că vrea să arunce o bucată de lemn în apă. Un hohot de rîs cuprinse echipajul, şi Nicolae se cam dezumflă.

Ca să—şi ascundă nemulţumirea, puse din nou ocheanul la ochi.

—Ţi—ar trebui un binoclu, spuse Luca.

—Nu—i nevoie, răspunse morocănos Nicolae, n—am decît un singur ochi.

—Sigur, sări Mişa, ce prost eşti !

Şi se gîndi că de bună seamă ocheanele au fost construite pentru oamenii cu un singur ochi. Scoase din buzunar o bucată de cîrpă neagră ruptă din şorţul mamei şi îşi bandajă şi el un ochi.

—Dă jos bandajul, Mişa, strigă înciudat Nicolae, fulgerîndu—l cu singurul său ochi tot atît ide negru ca fîşia de cîrpă. Numai căpitanul trebuie să aibă un singur ochi. De aia îi spune căpitanul Ochi—Negru.

Mişa se posomorî de necaz şi îşi lepădă cu părere de rău cîrpa hărăzită doar căpitanului. Ţi—era mai mare mila de Mişa. Era gata să se smiorcăie că nu poate avea şi el un ochi scos. Atunci Măria, ca să—l liniştească, îi spuse că el ar putea fi piratul fără nas. Dar Mişa refuză cu hotărîre. N—avea cum să fie fără nas decît numai rupîndu—şi cu adevărat nasul şi aşa destul de cîrn. Şi chiar asta spuse Mişa :

—Cum o să fiu fără nas ? Să mi—l rup ?

Din această mică încrucişare de cuvinte răsări o idee mare, cum se nasc uneori ideile mari, dintr—un lucru de nimic. La drept vorbind ideea a fost mai întâi mică, apoi a crescut, s—a dezvoltat cu contribuţia tuturor, pînă a ajuns să devină uriaşă. Astfel Grigore se opri din vîslit şi îşi dezvălui părerea cu glasul lui cumpănit :

—Copii, ştiţi ce mă gîndesc ? De ce să fim noi piraţi şi nu o expediţie ştiinţifică pe coasta Africii ?

A fost ca o lovitură de tun.

—Just, spuse Vladimir, care vorbea pe sponci. Andrei strigă :

—Bravo, o expediţie ştiinţifică pentru studierea florei din Africa !

—Nu se poate, zise scurt Nicolae.

—Nu ! spuse şi Mişa cît se poate de scurt.
—De ce nu se poate ? se revoltă Măria.
—Avem pavilion de piraţi.
Îl dăm jos şi punem unul alb. De unde alb ?
—Batista mea, şi o flutură. Era o batistă albă, curată şi mare ca o basma.
—Nu se poate, se încăpăţâna Nicolae. Alai întîi că nu putem să dăm jos pavilionul decît numai dacă am urca barca pe grind, culcînd—o pe—o coastă. E greu. Apoi, după cum ştiţi, am pornit să ne luăm la trîntă cu piraţii şi să le smulgem nestematele aduse din... aduse din... (nu găsea locul potrivit).
Mişa îi veni în ajutor :
—Din America de Sud (de astă dată "nu mai greşi).
—Din America de Sud, consimţi cu uşurinţă Nicolae.
—Nimic nu ne împiedică să întâlnim acolo nişte piraţi şi să—i răpunem, zise Măria.
—E drept, îndrăzni Luca, delicat.
—N—are nici un rost, interveni şi Andrei, să fim tâlhari, cînd am putea fi foarte bine nişte savanţi. Ce ne costă ?
Dar Nicolae apucase să—şi spună pirat şi nu mai era nimic de făcut.
—N—avem cum da jos pavilionul.
—O să zicem că e un pavilion alb pe care l—a înnegrit fumul maşinilor, mai spuse Grigore.
—Şi eu ce să fac r Să renunţ la bandajul meu ? (La care ţinea cu străşnicie.)
—Nu renunţi, hotărî Măria. Ţi—ai pierdut un ochi într—o expediţie.
Nicolae îşi perindă la iuţeală prin minte cîteva gînduri, niţel cam zdruncinat în pornirile sale piratereşti, căutând foloasele.
—Şi pînă la urmă — adăugă Măria — putem fi cu toţii răniţi. Eu, de pildă, îmi voi pierde braţul stîng. Un pirat mi l—a retezat cu o toporişca.
—Foarte bine, strigă înflăcărat Vasile, care tăcuse pînă atunci. Mie mi—au rupt un picior. Are să fie foarte frumos.
—Valabil, strigă şi Vladimir.
—Ura ! ţipă Mişa.
Toţi erau câştigaţi şi fiecare se pregătea să piardă cîte un mădular, cînd, debarcaţi pe coasta Africii, vor avea de înfruntat atacurile piraţilor fioroşi.
Iată, după cum vedeţi, ideea aceea mare despre care pomeneam şi care făcu senzaţie în rîndurile tuturor.
Dar cititorii nepricepuţi şi ageamii îşi vor pune desigur întrebarea : „Pentru ce această idee e mare ? Pentru că băieţii erau gata să se lase *îmbucătăţiţi* cu ghiotura şi cu toptanul ca la măcelărie ?" Ei bine, o întrebare atât de lipsită de noimă n—o pot pune decît vârstnicii, nicidecum cititorii copii, care (să—mi fie iertat) sînt mai inteligenţi şi care au priceput, desigur, despre ce e vorba. Păi întorşi în Sulina ciopârţiţi, ologi, ciungi şi chiori, acoperiţi de gloria unor lupte îndârjite, ar fi stîrnit invidia brigăzii lui Ştefan, care ar fi crăpat de ciudă. Dar chiar dacă nu s—ar fi văzut decît ei înşişi şi tot era mare lucru...
Dar curînd se ivi un mare bucluc.
După cum se arătă la numărătoare, mădulare bune de rupt nu existau decît patru, iar ochi de scos numai doi. Copiii erau opt în total. Din socoteală l—au înlăturat desigur pe Vova. El era singurul care nu voia să—şi rupă nimic. Cel puţin nu—şi arătase această plăcută dorinţă, ceea ce însemna că stătea bine cu picioarele pe pământ. (Şi unde mai pui că avea patru.) Altfel şi el avea imaginaţie. Poate că, dacă ar fi înţeles pentru ce se certau prietenii lui, ar fi hotărît să piardă şi el ceva, măcar coada. Ca dovadă că avea imaginaţie, este că la un moment dat sări din barcă şi se repezi să prindă în bot, clănţănindu—şi dinţii, un fulg de egretă care plutea liniştit şi paşnic pe deasupra apei. Ce i—o fi venit nu ştiu, dar pun rămăşag că se molipsise de la copii. De vreme ce ei credeau că *lişiţa* e papagal, de ce nu şi—ar fi închipuit şi Vova că fulgul e raţă ?
Copiii se găseau în încurcătură, deoarece nu voiau ca rupturile să se repete, iar aritmetica pe care o învăţaseră în şcoală nu—i ajuta să împartă şase întregi la opt. Poate numai dacă unul dintre **c**opii şi—ar fi pierdut doar o jumătate de braţ sau picior, lucrînd cu zecimale, ceea ce nu mergea de loc pentru o asemenea treabă.
O să mă întrebau cum se face că n—a mai rămas nimic de rupt cînd pare—mi—se de la cap şi pînă la

tălpi mai sînt atîtea locuri minunate de fărîmat ? De pildă, moalele spatelui. Ei bine, trebuie să vă spun că nu vă pricepeţi : cînd îţi rupi piciorul, sau mina, ori pierzi ochiul, asta e ceva. Se vede. Ai cu ce să te mândreşti. Dar de pomană ai să te lauzi că vrăjmaşii ţi—au tăiat o halcă din partea moale a corpului, sau chiar două părţi, pentru că ele nu sînt la vedere. Cum ai putea să dovedeşti că ai rămas berc şi să te fuduleşti în faţa celorlalţi copii din Sulina ?

Pînă la urmă fura nevoiţi să împartă restul mădularelor, tîmplele, ochii şi capul in aşa fel, încît fiecare să poarte un semn vizibil de vitejie, chiar dacă se repeta.

Rămăsese niţel cam nelămurită tărăşenia cu pavilionul. Erau o paşnică expediţie ştiinţifică compusă din savanţi cu renume, care călătoreau pe o corabie de piraţi ? Nu prea se potrivea. Dar Nicolae hotărî că poate e mai bine să aibă un pavilion de piraţi, ca să—i sperie pe duşmani şi să—i pună pe fugă din calea lor. Lucrul acesta se dovedi însă fără de folos, deoarece, cînd acostară, piraţii îi atacară cu atîta furie, încît multă vreme se auziră împuşcăturile blajinilor savanţi veniţi să studieze flora Africii. în sfîrşit, după nu ştiu cîte ore de luptă crîncenă, piraţii rămaşi în viaţă se retraseră în păduri, iar savanţii noştri se puseră să—şi lege rănile şi să—şi amputeze mădularele hotărâte.

De fapt, după părerea mea, ei nu aveau nevoie să—şi ciopîrţească nici un deget. Aveau un aer atît de înspăimântător, cu părul în neorânduială, zgîriaţi pe obraji şi pe braţe, însângeraţi, cu cămăşile rupte prin hăţişul stufului, încît ar fi putut să stîrnească pizma oricărui copil din Sulina dornic de masacru. Erau de plîns. Totuşi, pentru că hotărâseră să se măcelărească, se aranjară astfel, încît Nicolae avea un ochi scos şi se bandajă. Mişa făcuse la fel cu ochiul drept. Grigore îşi pusese în dosul genunchiului trei bucăţi de trestie şi se legase de jur împrejur peste genunchi cu batista, încît umbla cu un picior ţeapăn ca Spiru. Măria se încinsese cu o sfoară peste mijloc, prinzîndu—şi braţul stîng de—a lungul corpului. Luca îşi înfăşurase capul cu un fular. Vasile îl imitase pe Grigore şi era înţepenit de piciorul drept. Andrei pierduse şi el un braţ şi îl ascunsese, vîrîndu—l în pantaloni pe sub curea. Vladimir îşi tîra un picior. Şi astfel şoldii, strâmbi, pociţi, şchiopi, hîrbuiţi şi suciţi, însîngeraţi, cu hainele rupte, cu părul vîlvoi, ajunseră pe o pajişte înflorată de pe grindul pe care debarcaseră şi unde se arătară în toată splendoarea lor, ca o armată hitleristă după o înfrângere grea. Erau jalnici pe de o parte, iar pe de alta îţi venea să rîzi să se cutremure pământul, văzîndu—le înfăţişarea şi mersul izmenit.

Era o pajişte întinsă, ocolită de stuf, şi, undeva, înaintea lor, se vedea, ca printr—o poartă deschisă, o frântură de lac strălucind în soare. Stuful foşnea uşurel. Apele susurau. Coborâse o mare linişte. Porniră într—acolo. Vladimir, slab şi lung cum îl ştim, crăcănat de piciorul pe care—l trăgea după dînsul, părea că—l saltă valurile ca pe o geamandură ciudată, iar umbra lui juca pe iarbă caraghios. Grigore îşi aducea piciorul înainte, descriind un arc de cerc şi—l pocnea să sune ca lemnul lui Spiru. Măria îşi ţînea umărul cu beteşugul mult mai sus şi umbla aşa *hîită*, asemenea unui avion cu o aripă ruptă. Andrei îşi aducea încet picioarele ţepene, de ziceai că umblă în papainoage, cu capul în jos, cercetînd din mers florile dintre ierburi, şi părea că vrea să cadă—n nas. Iar capul cât o baniţă, al lui Luca, se bălăbănea, de credeai că acum coboară de pe trupu—i s—o ia de—a rostogolul către apă, ca un dovleac. Numai Nicolae şi cu Mişa erau mai întregi. Lor le lipsea cîte un ochi. Vasile încheia alaiul acesta de pe altă lume şi, *buflei* cum era dînsul, sărea ca o broască şchioapă, ca să poată merge. Toţi erau serioşi şi gravi, tăcuţi, preocupaţi să fie cît mai autentici, ca nişte adevăraţi luptători hărtăniţi prin bătălii şi războaie. Şi, pe cînd schilozii noştri traversau astfel luminişul plin de soare peste care se încurcau umbrele lor lungi şi lipsite de formă, se auzi din dreapta, din stuf, un val de râs, gros şi înecat, parcă venind din fundul pământului, rîs care izgoni sălbatic tăcerea locurilor. Se opriră cu capetele întoarse, înţepeniţi, zgîindu—se strâmbi şi suciţi cum se aflau în clipa cînd auziseră rîsul şi care continua să se rostogolească răguşit în văzduh. Cum şedeau încremeniţi şi jerpeliţi, păreau opt sperietori ciudate înfipte pe *grind,* să alunge raţele. Numai Vova se mişca întreg, voios şi vesel. Ciulindu—şi urechile cu o altă măiestrie decît cea cunoscută pînă atunci, porni într—acolo, cu perii zbîrliţi, mîrîind, ceea ce pe copii îi băgă în sperieţi. începu să latre cu dîrzenie vîrît în stuf, dar curând tăcu. Şi trecură clipe ca anii, fără să se mai audă ceva.

Asta îi înspăimîntă şi mai vîrtos. Nu cumva îl omorîse pe Vova fiinţa aceea misterioasă ca un duh al apelor ? Dar după o clipă de la acel gînd îngrozitor Vova reveni mai vesel, şi fără de cusur, la copii, lătrînd cu voie bună şi parcă spunîndu—le că acolo se află un prieten.

Se îndreptară ; îşi puseră la loc braţele şi picioarele, înlăturând urmele masacrului şi se grăbiră spre locul unde—i călăuzea Vova. Întreaga liotă rămase înmărmurită. Cine credeţi că se afla acolo ? Piratul. Marinarul cu barbă roşie.

Italianul, încă rîzînd, le spunea ceva pe limba lui, din care Măria reţinu două cuvinte pe care el le repetase mai des şi care arătau o mare uimire :
—*Per dio*, adică : „Dumnezeule !" sau cam aşa ceva.

Un lucru, care—i uimi nespus pe copii, era că marinarul şedea pe un scăunel cu trei picioare, în chiloţi, cu burta revărsată, cu tricoul vărgat pe dansul, cu şapca pe cap şi cu picioarele goale, păroase, vîrîte într—un smîrc, ca cel mai cuminte om care face baie de nămol la tălpi. În gură îşi ţinea nelipsita lui pipă din spumă de mare. Vorba vorbei : „Numa—n piele şi—n căciulă şi cu *liuleluţa*—n gură."

Se pare că era cel mai potrivit loc de a face baie la picioare, departe de zgomotul oraşului, în poeticul cadru al deltei. Dar copiii abia după cîteva clipe îşi dădură seama ce se întîmplă : pe picioarele păroase ale marinarului stăteau agăţate şi se ospătau, îndopîndu—se cu sînge, mai multe lipitori. Erau umflate şi groase, şi în clipa cînd se simţeau pe deplin îmbuibate se desprindeau şi cădeau grele în apă, fără să mai poată mişca de ghiftuite ce erau. Copiii ştiau despre lipitori că sînt folosite de unii oameni prea sîngeroşi la o treabă ca asta, dar nu le văzuseră niciodată decît agăţate de piciorul vreunei vaci aflată la păscut în deltă. Pînă şi Vova se arătă mirat de toată afacerea asta şi întinse botul după o lipitoare dolofană care—şi dăduse drumul în apă. Marinarul mîngîie cîinele şi întrebă :
—*Come si chiama il cane* ?
—Vova, răspunse Grigore, care înţelese întrebarea.
—*Tu vuoi ancora una polpetta* ? Si ? se adresă piratul lui Vova.

Dar Vova nu ştia decît românește, însă după felul cum dădea din coadă parcă ar fi priceput că—l întrebase dacă mai doreşte un cîrnat. Şi se duse să cotelească, mirosindu—i hainele care mai păstrau încă parfumul îmbătător de cîrnaţi italieneşti.

De undeva, de departe, răsună un glas înalt, cu ondulaţii marinăreşti, pe care le aducea vîntul, izbindu—le de stuf şi ape :
—Luigiiii !
—Sono qui, răspunse strigătul răguşit al lui Barbă Roşie, cum îl porecliseră copiii.

Se auzea pe aproape clipocitul apei, şi curînd răsări în apropiere o barcă la care vîslea un om, aflat cu spatele înainte. Cînd întoarse lotca, omul îşi arătă faţa slabă, rasă, cu o mustaţă mică, răsucită. Era Spiru.
—Aha ! făcu încet Nicolae, şi dete cu cotul în şoldul lui Grimare se afla lîngă dînsul. Cotul acestuia zvîcni mai departe şi „aha"—ul lui Nicolae se transmise ca un curent electric printre copii.
—*Sei pronto* ? întrebă Spiru, oprindu—şi barca undeva.
—Şi, hîrîi bărbosul.
—*Bene*. Şi adresîndu—se copiilor : Ce faceţi voi aici, copii ?
—Ne jucam, răspunse Nicolae care intrase la o serioasă bănuială. „De ce oare ne întreabă ce facem aici? Ar fi trebuit să—l întrebăm noi ce fac ei aici."

Apoi bărbosul începu să vorbească mult şi repede, în timp ce—şi căra îmbrăcămintea în barcă. Urcă şi dînsul. Se pare că povestea ceva foarte important, căci din cînd în cînd, aprins, se bătea cu palmele pe pulpele goale strigând :
—*Tesoro del tesoro* !

Copiii îi urmăriră cu ochii, pînă cînd gîrla se frînse şi barca pieri din vedere, ascunsă de zidurile de stuf.
—Ei, ce spuneţi, băieţi ? rupse tăcerea Nicolae. Nu vi se pare ciudat că Spiru, fostul pirat, şi piratul cu barbă roşie se cunosc ? Şi nu vi se pare ciudat că se află aici amîndoi ?

Da, era ceva, dar nu mare lucru. Dacă Spiru a stat o vreme în Italia, sigur că s—a învîrtit tot prin porturi ca marinar ce era şi deci era firesc să cunoască marinari. Dar ce căutau aici, departe de oraş ? Asta era întrebarea principală. L—a adus Spiru cu barca pe bărbos ca să—şi pună lipitori ? Cam tras de păr. Nu putea să i le—aducă Spiru în oraş ? Pe vremuri, ştiau băieţii, toţi frizerii aveau lipitori în borcane pe care le aplicau acasă bolnavilor, în timp ce aceştia şedeau cu picioarele vîrîte într—un lighean cu apă şi citeau ziarul.

Deodată Andrei, care se depărtase de ei, strigă cu o voce atît de ascuţită, încît copiii năvăliră buluc lîngă dînsul :
—Ia uitaţi—vă, băieţi ! Veniţi fuga !

În marginea stufului se afla o groapă proaspăt săpată, mai încolo alta. Apoi descoperiră altele răsfirate pe tot *grindul*. Erau peste douăzeci de gropi prin stuf sau pe *grindul* înflorat.
—Ce să fie asta ? întrebă Nicolae, şi tot el răspunse cu răspunsul pe care îl aveau în minte şi ceilalţi : Au

sapa: după comoară.
—Fără îndoială.
—E sigur, vorbi Andrei.

Iar Grigore şi Măria dădeau din cap adeverind, cuprinşi de un noian de gînduri.
—Or fi găsit—o ? întrebă cu voce mică Mişa.
—De unde !

Cercetară de aproape gropile. Unele aveau cam o jumătate de metru adîncime, altele mai puţin. Dar toate aproape semănau cu o pîlnie, ca şi cum ar fi căutat numai, dar de scos nu scoseseră nimic. în vreo două locuri pămîntul era săpat mai în lung.

„Cu ce—or fi săpat ? Marinarul n—avea unelte. Poate că au săpat cînd au venit, şi sculele le aveau în barcă, iar Spiru se dusese să cerceteze alte locuri, în timp ce bărbosul se elibera de prisosul de sînge cu ajutorul lipitorilor. Sau lipitorile şi le pusese doar de plan ?" Îşi spuneau copiii pe drept cuvînt.

Înfierbîntaţi, cu capul tobă de cugete, din care unele dintre ele cît se poate de năstruşnice şi prăpăstioase, se întoarseră acasă. Din peştele pe jeratic, pe care voiau să—l mănînce la iarbă verde pe malul apei, nu mai rămase nimic. Totul căzuse la pămînt în faţa acestei noi situaţii, care părea să—i pună pe urmele comorii, rnai interesantă decît peştele la grătar cu mujdei de usturoi, mujdei pe care Mişa îl avea în buzunar într—un borcan.

Nici nu le mai era foame.
—*Tesoro del tesoro* ! strigă Măria, lovindu—şi picioarele cu palmele.
—Ce—or fi însemnînd vorbele astea ? întrebă Andrei încet, de parcă s—ar fi întrebat singur.
—Ar trebui să facem rost de—un dicţionar italian—român, propuse Grigore. Nu ne—ar strica.

Îşi dădură întîlnire a doua zi de dimineaţă la nouă pe puntea vasului lor.

6. MI SE PARE CĂ E PE CALE SĂ SE ÎNCURCE IŢELE

În anul cînd se petrecea întimplarea din aceasta carte, restaurantul din Sulina era un local care se deosebea mult de cîrciuma de dinainte de război, unde se schimonoseau artiştii. Dar fiind aceeaşi clădire, pereţii dinăuntru, deşi spoiţi în alb, nu—şi înlăturaseră cu totul urmele trandafirilor care decoraseră, pasămite, plăcut aceşti pereţi după gustul, se vede, al oamenilor de pe atunci. Iar dacă ştergeai cu o cîrpă zidul, ieşea la iveală unul sau mai mulţi copilaşi goi, goluţi, pictaţi, care purtau în braţe cîte un buchet de trandafiri şi zburau cu aripi de fluturi pe un cer de cerneală. Aceştia se numeau îngeri şi locuîau în cer, pe undeva, călărind pe nori, şi era ceva foarte drăguţ pentru credinţele triste ale oamenilor de pe vremuri.

În fundul sălii se simţea locul unde fusese deschiderea scenei, acum tencuită, şi, bineînţeles, artiştii de mîna a şaptea, care să se scălămbăiască, nu mai existau. Însă dacă era aceeaşi Clădire şi se mai desluşeau vechile urme de care vorbeam mai sus, asta nu are nici un fel de însemnătate. Cînd se vor ridica noile clădiri în Sulina, aşa cum se clădeşte peste tot în ţară, desigur că restaurantul va căpăta o sală ca lumea. Important este că în restaurantul acesta nu se mai adunau negustorii să facă afaceri pe spinarea muncitorilor care trăiau de azi pe mîine spre a umple cu bani buzunarele tuturor speculanţilor. La mese aflai acum oameni cumsecade : pescari, muncitori, marinari, funcţionari, în sfîrşit, feluriţi oameni ai muncii din Sulina, în jurul unui pahar cu vin, rîzînd şi glumind. Pescarii, zgomotoşi şi voinici, pe lingă glumele pe care le făceau îşi mai întocmeau şi planuri unde să aşeze a doua zi mai bine talianele şi carmacele pentru ca recolta de peşte să fie mai bogată.

La o masă, cîţiva marinari de pe vasul „Neapole" zdrăngăneau din mandoline şi ghitare. în jurul lor se strînsese un grup de oameni care ii asculta cu plăcere. Un tînăr marinar cînta cu o voce frumoasă de tenor:

Il fior della camelia
E un, adorato fiore...

La altă masă se afla Piratul — de acum încolo numai aşa îi vom spune, şi numele îl vom scrie cu literă mare — adică marinarul cu barba roşie, împreună cu Pietro, prietenul său, care nu ştiu dacă era mai tânăr decît Piratul, dar, neavînd barbă, părea astfel. Pietro, spre deosebire de Pirat, avea părul şi ochii negri. De felul său era foarte vioi, dar acum şedea la masă cam pleoştit. Se vede treaba că băuse ceva mai mult, cum au prostul obicei unii oameni. Cît priveşte Piratul, acesta se învăluise într—un nor de fum, pufăind din luleaua lui uriaşă. Ochii i se făcuseră mai mici. Dormea sau se gîndea ? Deşi cunosc destul de bine limba italiană, n—aş putea să vă spun ce vorbeau, deoarece nu scoteau nici un cuvînt. Din când în cînd însă ochii Piratului se deschideau mari din ascunzişuri să privească pe cei care intrau în restaurant, a cărui uşă scîrţîia de parcă guiţa un purcel. Se pare că era făcută astfel, spre a trezi din toropeală clienţii.

Era ora nouă şi jumătate, şi desigur că în hrubă, sau mai bine—zis pe puntea vasului „Vijeliosul", se adunase întreaga brigadă, aşa cum se hotărîse. Vom vedea mai apoi ce s—a petrecut acolo, pentru că aici s—a întîmplat ceva de mare însemnătate pentru întreaga desfăşurare a povestirii noastre.

Guiţând ca un purcel înjunghiat, cum arătam mai sus, uşa s—a deschis şi în restaurant a intrat Andrei. Ochii Piratului au strălucit o clipă ca cerul dintre perdelele de păr, dar s—au închis la loc, ca nişte obloane care apără de soare. După cum vedem, Andrei nu se afla la adunarea brigăzii. Fusese trimis de tatăl lui să cumpere un litru de vin. Potrivit legilor brigăzii, cînd un copil era ţinut acasă cu treburi, el nu putea fi supus nici unei pedepse, cum s—ar fi cuvenit dacă ar fi umblat teleleu. Desigur însă că fiecare avea obligaţia să se descotorosească degrabă de treburile astea mărunte şi să vină glonţ la adunare. Andrei cumpără deci vinul şi se grăbi să plece, ca să ajungă la locul de întâlnire în cel mai scurt timp. Cînd, deodată, aruncîndu—şi ochii prin încăpere, îl zări pe Pirat. Dorinţa de a—l mai studia îl făcu să întîrzie şi rămase vreme îndelungată să—l privească.

Să nu credeţi cumva că de felul său Andrei e un copil care pierde vremea ca un gură—cască. Nu. Dar obiceiul de a sta nemişcat, să privească cu luare—aminte la ceva, cercetînd cu stăruinţă fiecare amănunt, venea de acolo că băiatul era botanist. Avea acasă un foarte frumos ierbar, pe care şi-l îngrijea ca pe ochii din cap şi îl completa ori de cîte ori găsea prilejul. La şcoală făcea parte din cercul micilor naturalişti şi era cel mai tare în treaba asta. în faţa ierbarului, cu lupa în mînă, întârzia adeseori, şi cîteodată uita chiar de masă. De aici i se trăgea obiceiul nu numai să privească îndelung nemişcat, dar şi tăcerea lui. Era

obişnuit doar cu gîndurile sale, ca în faţa ierbarului. Dar nu încăpea nici o îndoială că figura Piratului nu era o plantă şi nici măcar nu semăna, să zicem, cu o floarea—soarelui cu care ar fi putut să aducă prin rotunjimea ei, dacă ţi—ar fi trecut prin gînd să—l asemeni şi dacă ai fi fost foarte îngăduitor. Oricum, e sigur că nu făcea parte din flora Italiei, iar Andrei nici nu se gîndea să creadă. Dar pentru că veni totuşi vorba de asemănări, barba lui încîlcită şi bogată ar fi putut să te ducă cu gîndul la o roşie iarbă de mare. Şi pînă la urmă zegrasul merită să fie cercetat în chip de floră. Dar să nu mai pierdem vremea, deoarece Andrei nu—l studia pe marinar nici ca floare, nici ca iarbă de mare, ci ca pirat, ceea ce e cu totul altceva. Şi pe cînd Andrei încă mai şedea în cumpănă dacă să mai rămână sau nu, cu toată teama că şi acasă şi la brigadă va fi scărmănat pentru întîrziere, a intrat în restaurant Spiru Şchiopul, bocănind cu piciorul lui de lemn. Asta nu era un lucru deosebit. Spiru venea întotdeauna peste zi să soarbă un pahar de rachiu, iar seara era angajat să frigă mititei pe un grătar pus afară în faţa restaurantului şi să strige cît îl ţinea gura, clănţănind din cleşte :

—Mititeiul !

De ce zicea mititeiul şi nu mititeii, sau pînă la urmă mititelul, trebuie să vă explic : Spiru era grec de origine şi mai strica unele cuvinte, deşi toată lumea îl ştia pe meleagurile Sulinei de cînd se născuse.

Cum spuneam, intrarea lui Spiru în restaurant era un lucru firesc. Tot firesc mi se pare de asemenea ca Piratul şi cu Spiru să se pupe, cum au şi făcut, şi să comande băutură, să ciocnească şi să sporovăiască pe italieneşte.

Andrei s—a dat mai aproape de ei, nu pentru a auzi ce vorbesc, pentru că tot n—ar fi înţeles, dar, oricum, nu strica să fii cît mai în preajmă.

7. IMPORTANŢA DE A FI BOTANIST

Şi s—a dovedit acum ce importanţă are să fie cineva botanist, căci, dacă Andrei n—ar fi avut această deprindere, desigur că n—ar fi rămas atîta vreme în restaurant să—l studieze pe Pirat şi deci n—ar fi avut ocazia să intre în stăpînirea unui cocoloş de hîrtie. Veţi afla ce e cu acest cocoloş.

Pe cînd Andrei cugeta în ce fel ar putea să mai stea pe lîngă ei doi prieteni, Piratul scrise cîteva cuvinte pe o bucată de hîrtie pe care o smulse dintr—un carnet şi i—o dădu lui Spiru, fără să vadă Pietre. Spiru citi, dădu din cap a înţelegere, apoi, mototolind hîrtia, o vîrî în buzunar. Adică a vrut s—o vîre, dar ea a alunecat pe de lături. Acum *golomoţul* şedea jos lîngă piciorul de lemn al lui Spiru cu cel mai nevinovat aer, ca şi cum n—ar fi conţinut nimic deosebit. Dar Andrei nu era de părerea boţului de hîrtie şi credea cu străşnicie că în el zace o taină grozavă.

Andrei, înlemnit, muşi mai putea lua ochii de la *motofîlca* tăvălită pe podeaua restaurantului printre mucuri de ţigări.

Ce să facă ? Cum să devină stăpânul acelei hârtii, care ar putea să le fie de folos în dezlegarea misterului din jurul acestor oameni ? Se învârti, se răsuci, apoi îi veni o idee. Trecu pe lîngă masa acelora şi încercă să—i facă vânt cu piciorul în spatele piraţilor. Dar ghemul, bănuitor, nu se lăsă. Atunci Andrei scorni altceva. Avea în buzunar restul de câţiva gologani de la cumpărarea vinului. îl scoase, se prefăcu uşurel că numără banii, apoi îi scăpă jos. Se aruncă repede, puse mîna pe hîrtia cu pricina şi pe vreo doi gologani (o monedă de cincizeci de bani n—o mai găsi) şi, roşu ca focul de emoţie, o zbughi pe uşa care se văita. Alergă spre casă. Inima izbea în piept ca o catapultă romană de dărâmat zidurile cetăţilor. Lăsă vinul care se încălzise şi pentru care căpătă o mică praftură, dădu restul, iar despre cei cincizeci de bani spuse că şi—a cumpărat bomboane (şi nici măcar nu—i plăceau) şi ca o rachetă cu mai multe trepte viră către brigada care, desigur,, luase hotărîri serioase.

Adunarea era în toi. Măria însă lipsea.

—Băieţi, Nicolae ! strigă Andrei încă de pe maidan. Şi pe cînd cobora scara urlă : Am pus mîna pe o scrisoare a Piratului. Toţi îl înconjurară. Andrei desfăcu mototolul şi citi :

—6 grandi : vieni questa sera alle 7. E poi di notte e domani mattina.

Deocamdată se priviră aiuriţi într—o mare tăcere.

—Dracu s—o ia de treabă ! strigă necăjit Nicolae. Ce—o fi vrînd să spună ?

—*Grandi* nu ştiu ce înseamnă, dar *questa sera alle* 7 înseamnă, astă—seară la ora 7**...** Înţelege şi un turc, zise Andrei.

—Aiurea ! făcu Nicolae.

—Valabil ! exclamă Vladimir. în clipa aceea se auzi glasul Mariei :

—Ohe, şi intră ca o avalanşă, rostogolindu—se pe trepte. Copii, se dezlănţui ea, scuturîndu—şi capul, ca să—şi restabilească poziţia codiţelor, am descoperit ceva nemaipomenit. Nu ştiu ce—o fi, dar cred că sîntem pe urmele comorii sau cine ştie ce altceva. îşi trase sufletul... Treceam acum prin faţa restaurantului şi tocmai atunci boc—boc, boc—boc ieşea de acolo Spiru. Cînd l—am văzut, nu ştiu ce mi—a venit; am făcut cale întoarsă şi m—am luat după el. Mi—am spus că nu strică. Spiru a intrat în tutungeria lui Oneagu de lîngă restaurant... şi tiptil, tiptil am intrat şi eu. O idee la capac. Am rămas în spatele lui. Oneagu nu mă vedea. Spiru zice : „Două mari. Astă—seară la 7 !"

—Formidabil ! strigă Andrei, ce v—am spus ? şi—i privi pe băieţi triumfător.

—Formidabil ! îşi pocni palmele Vasile. Are dreptate Andrei. Nicolae nu răspunse. Era niţel înciudat că Andrei putuse să

traducă biletul, dacă nu în întregime, dar măcar un crîmpei.

—Pricepeţi ? zise Andrei.

—Ce—i ? se miră Măria.

—Nu—i nimic, spune mai departe, o îndemnă Nicolae care începuse să întrevadă cum se încurcă iţele.

—Şi zice Oneagu : „Atît ?" „Nu, răspunse Spiru, la noapte şi mâine dimineaţă iar."

—Mamă ! îşi trase o palmă Vasile, asta e chiar ca într—un roman poliţist.

—„E sigur ?" întrebă Oneagu. „Răspund", zice Spiru. „Eşti cam deocheat", mormăie Oneagu. „Da, face Spiru, dar nu în lucrurile astea." Băieţi, îmi bate inima... Niciodată nu mi—am simţit inima bătând. Eram ameţită, gîfîiam şi m—am clătinat. Podeaua a scîrţîit. Spiru se întoarse. Îl văd cum se strîmbă de parcă înghiţise sare amară. Aţi luat vreodată sare amară?

—Lasă—ncolo sarea, se răsti Nicolae, care murea de nerăbdare să afle ce—a mai fost.
—„Dă—i fetii ce vrea !" şuieră Spiru. Fac un pas înainte zăpăcită, roşie şi spun : „Să... să—mi... nu ştiam ce să cumpăr. *Daţi—mi parcaţi!"* şi pun pe tejghea douăzeci şi cinci de bani...

Băieţi pufniră, şi Nicolae întrebă:
—Ce e aia parcaţi ?
—Stai să vezi, răspunse Măria... „Ce să—ţi dau ? !" zise mirat Oneagu. Zic eu : „Par...ă... Carpaţi."

Un rîs ca un urlet de sălbatici se rostogoli din piepturile copiilor. Se ţineau cu mîinile de burtă, se tăvăleau, săreau în sus.
—Mă bîlbîisem, zise Măria, după ce—şi potoli rîsul. Apoi, glumind, adăugă printre sughiţuri, cu lacrimi în ochi de atîta prăpăd de rîs : Na, cine vrea să fumeze Parcaţi ? Şi puse două ţigări pe masă. Şi după ce se liniştiră de—a binelea, mai spuse : Am fugit ca din puşcă ; mi se părea atunci că cei doi pricepuseră că eram o spioană, dar acum cred că şi—au zis : „Ia uite, mă, ce fată proastă ! Nu ştie să spună Carpaţi."
—Citeşte asta, vorbi Nicolae, şi îi întinse Măriei biletul. L—a scris Piratul lui Spiru şi Andrei i l—a... (făcu un gest) în restaurant.
—*Tesoro del tesoro*, strigă Măria, după ce—şi aruncă ochii pe bilet. Sigur că e acelaşi lucru : Astă—seară la ora 7. *Vieni* înseamnă vino, asta poate să priceapă şi Mişa. Astelalte nu ştiu ce vor să spună. Dar de ce... aici, c vorba de şase şi Spiru spunea două !
—Staţi, zise Nicolae, trebuie să ne facem un plan. Mai întîi ce credeţi voi că are să—i dea Piratul lui Spiru ? Ce sînt alea 6 ?
—Şiraguri de mărgăritare, se repezi Mişa.
—Altceva ?
—Briliante, ţipă Vasile.
—Sst ! pereţii au urechi.
Mişa îşi roti privirile pe ziduri, dar nu văzu decît păianjenî.
—Brăţări de aur !
—Sau, nu—i slăbi Nicolae, care nu se mulţumea cu atât de puţin, sau lingouri, adăugă el triumfător.
—Ce sînt alea ?
—Drugi de aur, răspunse Nicolae, furaţi de la vreo bancă. Ochii tuturor luciră. Asta ar fi ceva, părea că—şi spun.
—Vă daţi seama ce grozav ar fi să găsim nişte lingouri grele şi să le ducem la banca de stat ? „Poftim, tovarăşe director, am dibăcit o sută de kilograme de aur..." „Cum ? Aur ? Unde l—aţi descoperit ?!" Şi—am spune povestea...
Copiii visau. Erau ameţiţi. Desigur că ar fi fost grozav.
—Dar dacă ar fi şiraguri de mărgăritare, îndrăzni Mişa, le—am duce şi pe alea ?
—Bineînţeles, răspunse Măria. Mişa strîmbă din nas.
—Vă pun şi eu o întrebare, vorbi Măria. Unde credeţi voi că se vor întîlni piraţii ?
—Pe stradă ori la restaurant, sau poate într—un loc mai dosnic, hotărît mai dinainte, spuse Grigore.
—Foarte bine.
—Înţeleg ce vrei să zici, adăugă Grigore. Ai dreptate !
—Da, continuă Măria, nu pot fi decît lucruri mici, care să nu bată la ochi, dar desigur scumpe.
—Înseamnă că nu e vorba de comoară, ci de altceva care se află în stăpînirea Piratului şi le vinde prin mijlocirea lui Spiru. Adică asta se numeşte contrabanda, zise Grigore.

Da, Măria şi Grigore, cu spiritul lor de exactitate, aveau dreptate. Toate visurile se spulberară. Oare comoara să nu existe ? Poate că sînt mulţi şi le vine de fiecare cîte şase briliante, sau poate şase şiraguri de mărgăritare... Trebuie să—i urmărească, să afle ce sînt acele şase.

Cam aşa îşi spuneau gîndurile copiii, pînă cînd Nicolae izbucni :
—Dar dacă e vorba de contrabandă, reiese că comoara nu există ? De loc, comoara se află acolo. Dovadă sînt săpăturile. De găsit n—au găsit—o.

Şi asta era tot atît de adevărat, numai că băieţii nu ştiau un lucru: săpăturile erau făcute de mistreţi.
—Foarte bine, spuse Grigore. Îi vom urmări să vedem ce se întîmplă şi în felul ăsta vom afla dacă mai răscolesc prin deltă.
—Asta e, spuse Nicolae. Atunci, la ora şase fără douăzeci, Andrei şi Vasile trebuie să se afle în restaurant cu ochii pe cei doi piraţi. În faţa restaurantului Grigore şi cu Vladimir vor veghea şi cînd iese

Spiru sau Piratul se iau după ei. În faţa tutungeriei voi sta eu cu Luca.
—Şi eu ce fac ? întrebă Măria.
—Tu, împreună cu Mişa, ai să te plimbi pe bulevard cam prin dreptul nostru. Poate e nevoie de alergătură sau de înlocuirea cuiva. Care cum află ceva şi n—are cum sta de vorbă cu noi vine aici şi lasă un bilet sau aşteaptă. Acum cred că e ora unsprezece. Toată lumea se împrăştie în căutarea unui dicţionar italian—român. Trebuie să traducem şi cuvintele celelalte. Cine ştie ce—o fi acolo ? La ora unu ne întâlnim aici să vedem ce—am făcut. E bine aşa ?
—Foarte bine ! răspunse brigada în cor.
—Atunci, executarea !
—Staţi, spuse Măria. Toate bune, dar — îşi ciupi cu dinţii o unghie — o să stăm să privim cum Piratul îi dă lui Spiru briliantele, apoi Spiru lui Oneagu şi noi să suflăm din buze ? N—ar fi mai bine să anunţăm Miliţia ?

Era atît de limpede totul, încît copiii încuviinţară.

—Sigur că ar fi bine, spuse şi Nicolae, dar comoara ? Dacă. anunţăm Miliţia, ne—am lins pe bot. O să—i aresteze pentru contrabandă şi pierdem urmele comorii.

Se întinse o tăcere grea ca o lespede. Parcă era liniştea care se aşterne după o furtună grozavă. Se auzea doar ronţăitul unghiilor Măriei. Şi, dacă vreţi, fiecare îşi auzea gîndurile cum alergau poticnindu—se prin hârtoapele creierului. Încolo nimic. Nu ştiu cît or fi stat astfel perpeliţi. Şi atunci un glas sfios se desprinse din liniştea care cuprinsese beciul:
—Dar oare există comoara ?

Era Luca. Grigore se pregătea şi el să întrebe acelaşi lucru, însă. Nicolae îi luă piuitul :
—Cum ? Cine a pus întrebarea asta neroadă ? Nu există ? De atîta vreme ne gîndim la ea, avem toate dovezile şi nu există ? Cine nu crede în comoară, nu poate face parte din brigadă. Scurt.

Tăcură mîlc. Nu era de glumit cu el.

—Haideţi, sa nu mai pierdem timpul, se zbirii Nicolae. Şi să nu mai aud gîştele gîrîind.

Şi se împrăştiară ca potîrnichile în căutarea dicţionarului salvator.

8. CODUL CIFRAT

Pe la ora unu începură să se adune. Nimeni nu dăduse de urma vreunui dicţionar italian—român. Nici măcar o pagină de leac, să dai cu tunul. Pe unde nu umblaseră ? Se găseau cîte vrei francez—român sau român—francez ; tot astfel german, englez, ba chiar şi turcesc, dar italian nici pomeneală. Copiii erau deznădăjduiţi. Mai aveau o licărire de speranţă la Măria, care întîrzia. Era unu şi jumătate, şi ea tot nu sosise.

Deodată i se auzi glasul. Copiii tresăriră şi îşi înălţară privirea spre gura hrubei, unde se acoperise lumina.

Măria cobora încet treptele.

—Aţi găsit ? întrebă ea. Era cu mîinile goale. Văd după mutrele voastre că n—aţi dat peste el. Am alergat în toate părţile. Am fost şi la profesorul nostru de istorie, tovarăşul Achiţei.

Copiii o ascultau plictisiţi sau nici n—o ascultau.

—Tovarăşul Achiţei a răscolit în bibliotecă... şi... adăugă ea după o pauză cu efect, iată—l ! Şi scoase din buzunarul şorţului un dicţionar, asupra căruia băieţii se aruncară ca nişte lei.

—Ce spune biletul ? Ai căutat ? Vorbeşte de comoară ?

—Am căutat cu tovarăşul Achiţei. Nu ştiu ce—o fi, dar poate să aibă însemnătate. „*E poi a la notte, e domani mattino*" vrea să spună : „Apoi la noapte şi mîine dimineaţă".

—Asta—i grozav ! strigă Nicolae.

—Ce ? întrebară copiii.

—Nu ştiu, dar e grozav.

—Dar voi ştiţi ce înseamnă *tesoro* ? întrebă Măria.

—De unde ai scos cuvîntul ăsta ?

—Nu vă amintiţi că Piratul, în deltă, acolo unde săpaseră, spunea mereu : „*Tesoro del tesoro*" ? Asta înseamnă tezaur, adică comoară. Comoara comorii.

Nicolae căzu pe scaunul şchiop şi de acolo se răsturnă împreună, cu aşa—zisul scaun, lucru care, în alte împrejurări, ar fi stîrnit hazul, dar copiii trăiau acum momente prea importante ca să mai aibă timp de rîs.

—Ei, ce v—am spus ! strigă triumfător Nicolae, ridicîndu—se. Mai crede cineva că nu există comoara? Vasăzică se pare că Barbă Roşie s—a salvat şi el din naufragiu împreună cu Spiru. Ah, dacă am putea da de marinarul Paul !... Mi se pare că acum e la Constanţa. El ştie multe despre piraţii ăia şi desigur şi despre comoară. Trebuie să facem rost de bani să plec la Constanţa, pentru a sta de vorbă cu el.

Înainte de a vă spune ce gînduri o răscoleau în clipele de faţă pe Maria, am să vă reamintesc un lucru: acela că Măria, odată intrată în brigadă, unde făcuse cunoştinţă nu numai cu mintea înflăcărată a băieţilor, dar şi cu marea lor dorinţă de a trăi întîmplări extraordinare, a uitat orice cumpătare şi a pornit hotărîtă pe urmele lor, ademenită de mister. Ba, după cum vă aduceţi aminte, i—a şi depăşit, adăugind cîteva mărunte înfloriturii bine ticluite, care au dat peste cap searbădă poveste a lui Nicolae şi a aprins mai tare mintea băieţilor.

Şi iată că se iviră acum fapte care păreau să spună că adausurile Măriei erau nişte adevăruri, şi ea era bucuroasă. Bucuroasă, pentru; că nu—i mai era teamă că vor ieşi la iveală minciunile pe care le *încherbălase*. Începu să se întrebe dacă nu cumva cele adăugite de ea le auzise pe undeva. Cum putea ea să ţeasă o poveste atît de adevărată ? Nu mai ştia ce să creadă. Pînă la urmă rămase încredinţată că toate le aflase de la Spiru.

Într—o seară, cinci trecea pe bulevard şi se oprise să mănînce şi ea un mititel, stînd în picioare lîngă grătar, aşa cum se obişnuia, Spiru, beat, şi fără muşterii, îşi desfăşurase ghemul, cotrobăind prin trecutul lui de pirat, vorbind singur, în timp ce rostogolea mititeii pe grătar...

—Ei, ce facem la ora şapte ? întrebă Măria, părăsindu—şi gîndurile şi codiţa de care se trăgea. Îi lăsăm să facă contrabandă ?

—N—avem încotro ! Altfel nu mai dăm noi de urmele comorii, spuse Vasile.

—Nu, avem datoria să anunţăm Miliţia. Aşa ar face orice pionier, zise Grigore.

—Dacă să mergem sau nu la Miliţie vom hotărî, spuse Nicolae, care se pare că avea ceva în cap. Pînă una, alta să luăm nişte măsuri.

—Înainte de a lua vreo măsură, trebuie să anunţăm Miliţia, spuse Grigore cu hotărîre.

—Nu face pe deşteptul, mormăi îmbufnat Nicolae. Ştiu eu mai bine ce—avem de făcut. Dacă ne vine o idee care împacă şi capra şi varza ?
—Care e varza ? întrebă Vladimir, şi copiii pufniră.
—Are dreptate Nicolae, se repezi Vasile, cine ştie ce ne poate trăsni prin cap ? Să chibzuim ! Vreţi să dăm comoara plocon ? Sau să n—o mai găsim nici la pastele cailor ?

Se făcu o serioasă tăcere, care dură mai multă vreme. De obicei, tăcerea înseamnă meditaţie, dar nimeni nu se gîndea la nimic, necum la vreo idee salvatoare. Păi ce credeţi că e ideea ? Vreo pisică după care alergi s—o prinzi de coadă ? Ideea trebuie să se nască. Dar cum să se nască ideea dacă copiii nu aveau nici o idee care trebuia să dea naştere ideii ? Trebuie să vă spun, dragi cititori, că această chestie se numeşte, pe o limbă mai savantă, cerc vicios. Te—nvîrţi adică într—un cerc din care nu mai poţi ieşi. Şi copiii nu puteau ieşi din cerc, pentru că în capul lor se afla un mare gol.

Dar Nicolae şi cu Vasile se încăpăţînau să creadă că totuşi vor pune mîna pe ideea care să—i scoată din impas.
—Şi ce măsuri trebuie să luăm ? întrebă Măria, care nu voia să renunţe la hotărîrea ei de a merge la Miliţie.
—Să nu ne vîri în vreo încurcătură cu ideile tale, spuse temătorul Luca.
—Te pomeneşti ! vorbi în sfîrşit şi Vladimir, care nu se amestecase pînă atunci, deşi gura îi mergea ca o moară. (Mînca.)
—Te—ai trezit ? întrebă Nicolae ironic. Cam mult ai lîncezit.
—Mi—era gura ocupată, răspunse Vladimir serios.
—Fiecare dintre noi trebuie să capete o însărcinare, adăugă Nicolae, pentru a—i ţine sub observaţie pe cei trei.
—Dar eu nu înţeleg prea bine, vorbi Andrei nemulţumit. Oare de ce să ne temem că vom pierde comoara? Parcă Miliţia nu poate să—i urmărească spre a da de comoară ? Sau poate aţi vrea să tăcem ca un peşte şi s—o ducem acasă la mămica şi tăticu' ? ironiza Andrei în rîsetele unora.
—Deştept mai eşti ! Ai vorbit de te—ai prăpădit, răspunse cu aceeaşi ironie Nicolae. Cine ţi—a spus că vrem s—o împărţim şi s—o ducem la mămicuţa ?
—Atunci ?
—Eşti un prost ! Vreau să găsim noi comoara, pricepi ? Nu ţi—ar plăcea ? Sau tu vrei să găseşti numai floricele pentru ierbarul tău ?
—Valabil ! zise Vladimir.

Şi Nicolae, după ce dădu însărcinările cuvenite, desemnă şi agenţii de legătură.
—Aceasta e una, mai spuse el. Apoi trebuie să ne facem un jurnal de bord. De mult ar fi trebuit să—l avem. Acum a venit momentul cel mai potrivit. Fiecare dintre noi, care are ceva important de spus şi nu găseşte pe nimeni aici, scrie în jurnalul de bord tot ce—a făcut sau unde se duce. În felul ăsta fiecare va şti despre celălalt ce face, unde se găseşte, sau dacă are nevoie de ajutor. Nu e bine aşa ?

Da, propunerea nu era rea, ba chiar bună, şi întregul sobor al copiilor o îmbrăţişa. Aveau acolo în hrubă un registru comercial găsit pe maidan. Fusese al unui cîrciumar. Avea o hîrtie bună, liniată, şi era o plăcere să scrii o compoziţie la română pe aceste foi. Dar nimeni n—avea chef de compoziţii, fie chiar la română. Nicolae îl scoase la iveală şi scrise pe prima foaie cu litere de tipar : „JURNAL DE BORD. Corabia «Vijeliosul». Căpitan Nicolae Dumitru."
—Toate bune, îndrăzni Luca cel prevăzător, însă atunci oricine intră aici poate să citească ce—am scris noi acolo şi să ne afle secretele. Nu e primejdios ?
—Pe comoara piraţilor ! zise Măria, Luca are dreptate, încă ce dreptate ! Dovadă era tăcerea apăsătoare care îi învălui pe toţi. Grigore îşi freca vîrful nasului. Vladimir mînca în silă. Măria îşi devasta o unghie. Apoi îşi răsuci codiţa dreaptă. După asta o morfoli pe cea stîngă. Şi deodată în ochii ei verzi sclipi ceva ca o nestemată şi strigă :
—*Tesoro del tesoro* ! Am găsit. Scriem cu alfabet cifrat.
—Ura ! ţipă ascuţit Luca.
—Valabil, de trei ori valabil, urlă Vladimir, nepermis de înflăcărat pentru firea lui.
—E o chestie straşnică, spuse după o bună chibzuială Grigore. Şi copiii făcură un haraiman ameţitor, încît la gura hrubei apăru capul lui Vova, cu urechile săltate. Întrebă scurt:
—Ham ! adică : Ce—aveţi ? Dar pentru că nimeni nu—l auzi, coborî treptele şi spuse mai serios: Ham,

ham, ham! Ceea ce însemna : Parcă sînteţi o haită de cîini.
Şi rămase să privească la fiecare în parte, jucîndu—şi urechile.
—Dar de unde luăm alfabetul cifrat ? întrebă Nicolae, singurul care avea un aer încruntat, din pricină că nu—i venise lui ideea asta. Şi pentru că Nicolae era tare supărat, se răsti deodată l a Vladimir : Toată ziua rumegi, nu mai putem vorbi din pricina zgomotului pe care—l face *meliţa* ta!

Vladimir, fără să se supere de jignirea adusă, îi răspunse liniştit, cu vorba lui rară şi lenevoasă, că, după buna rînduială întocmită de natură, oamenii nu rumegă şi că deci Nicolae a luat nota unu la zoologie. Iar Andrei, ca specialist, ar putea spune cu precizie care dintre animale rumegă.
—Eu, adăugă dînsul, vă pot demonstra că nu mănîncă nimeni atît de frumos ca mine seminţele. Iar Nicolae le va rumega. Ne luăm la întrecere ?

Şi Vladimir oferi o reprezentaţie, cînd, pentru prima oară, copiii făcură cunoştinţă cu marea lui artă în mîncatul seminţelor de dovleac. Într—adevăr, Vladimir nu rumega, cum foarte insultător se exprimase Nicolae. El scotea cu mîna dreaptă din buzunar o sămînţă de dovleac, numai una, şi cu palma, de la o distanţă de o jumătate de metru, o zvîrlea de jos în sus, în gura larg deschisă, cu un gest scurt şi precis. Gura se închidea imediat, de parcă nimic nu se întîmplase. Apoi cu limba plimba sămînţa în gură şi o aşeza pe muchie între măsele. Măselele se strîngeau uşurel ca un cleşte delicat şi sămînţa îşi desprindea cele două capacele. Limba intervenea numaidecît şi scotea miezul cu măiestrie ca o veveriţă. În timp ce morişca lucra, cele două capace ajungeau afară pe buza de jos. Acum intra în funcţiune mîna stingă. Ea se ridica la gură, de unde lua de pe buză cojile, şi, în timp ce această mînă cobora vîrînd în buzunar gunoiul, ca să nu—l arunce pe jos, mîna dreaptă zvîrlea altă sămînţă în gură. Şi aşa mereu, ca o adevărată maşină automată. Şi tot ca o maşină lucrau mîinile, gura, măselele şi limba. Era o artă desăvîrşită.

Nicolae era cît pe—aci să—l repeadă pe Vladimir, dar, enervat de zîmbetul trufaş care se citea în ochii acestuia, ceru cîteva seminţe. Prima sămînţă pe care o zvîrli îl lovi în nas. A doua i se aşeză în cap, în timp ce gura lui hăpăia în gol, ca un dine care vrea să prindă muşte obraznice. Alte seminţe zburară unde avură ele poftă. Copiii priveau cu mare interes acest meci cu totul deosebit ce se pornise între cei doi băieţi. Pînă şi Vova urmărea mirat seminţele zburătorite.

În sfîrşit, o sămînţă nimeri în gura lui Nicolae fie din greşeală, fie poate de milă pentru chinurile lui. încercă s—o aşeze între măsele pe muchie, dar zadarnic : sămînţa umbla teleleu şi bezmetic de colo pînă colo ; se piti între falcă şi gingie, apoi se ascunse sub limbă, de parcă se juca de—a v—aţi ascunselea. Ca s—o scoată din această ascunzătoare, în care se încăpăţîna să rămînă, Nicolae începu să se strîmbe cumplit şi să—şi plece capul la dreapta şi la stînga după cum se mişca haimanaua. Asta stîrni rîsul tuturor, cu excepţia lui Vladimir, care continua să demonstreze. Şi Nicolae, în hazul copiilor, zvîrli înfuriat restul de seminţe. Grigore se simţi dator să încerce şi el ; treptat începură şi ceilalţi. Curînd şapte guri (pentru că Nicolae renunţase) şi şapte mîini se agitau sălbatic într—un fel de gimnastică ciudată, ca într—un dans african cu totul nou.

La toată această treabă deveni părtaş chiar Vova, care, fără să şi le arunce în gură, le prindea totuşi din zbor pe cele care o luau razna, aruncate alandala de băieţi.

Bineînţeles că el nu prea izbutea să le ronţăie, pentru că se—ncurcau printre măsele şi de aceea, scos din sărite, lătra cu înverşunare la seminţele care refuzau să intre în gura copiilor şi cădeau la pămînt.

Nu ştim cît a durat toată această agitaţie în care, bineînţeles, nimeni nu fu în stare să ajungă nici pe departe la arta lui Vladimir, căci seminţele umblau brambura prin gura lor. Din fericire, Grigore, care e un băiat măsurat, se opri şi spuse :
—Sîntem nişte proşti, şi zvîrli seminţele. Nu e păcat să pierdem timpul cu asemenea fleacuri ?

Şi copiii îşi reluară aerul lor civilizat, renunţînd la meciul fără rost.
—Ce naiba vorbeam ? întrebă înciudat Nicolae.
—Despre alfabetul cifrat, răspunse Măria. Îl fac eu. Îşi privi ceasornicul de mînă. Acum e ora două jumătate. La cinci vin cu el.

Şi într—adevăr, la ora cinci, Măria se înfiinţa cu alfabetul de care aveau nevoie. Făcuse şapte copii, cîte una de fiecare copil (mai puţin Mişa), scrise caligrafic, ca să nu se producă nici o încurcătură. Împărţi fiecăruia cîre o foaie de hîrtie şi începu să explice.

Alfabetul scornit de Măria, la care băieţii se zgîiră foarte curioşi, iar Nicolae chiar cu multă ciudă, pentru că era ceva foarte deştept, după cum se exprimase Grigore, era următorul :
A : + ; E : — ; I : X ; 0 : = ; U : — ;

Consoanele căpătară cîte o cifră :

B: 5 ; C: 7 ; D: 1 5 ; F : 10 ; G : 11 ; H: 9 ; J: 3 ; L: 6 ;

M : 1 2 ; N : 2 ; P : 4 ; R : 13 ; S : 1 ; T : 16 ; V : 8 ; Z : 14.

Semnele de punctuaţie : linioara etc, precum şi literele următoare — î, ă, x, k, ţ, ş — erau îndepărtate.

Astfel fraza — pe care o scosese dintr—o povestire de Sadoveanu — „între alte lucruri frumoase pe care le—am văzut în cele dintîi zile la Mărgărinta.." etc, etc avea aspectul unei formule de matematică în alfabetul inventat de Maria :

X 2,16,13 — + 6 , 1 6 — 6 . 7 , 1 3 . 1 3 X
10,13.12 = + 1 — 4 — 7 + 13 —
6 — + 12 8 + 14. 16 X 2
7 — 6 — 15 X 2,16 X X 1 4 X 6 —
6 + 12 + 13,11, + 13 X 2,16 +

După ce termină înflăcărată expunerea (roşie la faţă, dând din mîini şi vorbind repede), îşi zvîrli capul pe spate ca să—şi pună în ordine codiţele, îşi linse buzele şi rămase dreaptă şi ţeapănă, cu umerii săltaţi şi rozîndu—şi din cînd în cînd unghiile. Era foarte încîntată de cifrul ei.

—Ei, Nicolae, zise Grigore, bine—am făcut că am primit—o în brigadă pe Măria ! Nu—i aşa, băieţi ?

—Mda, murmură Nicolae.

Dar băieţii erau încîntaţi şi—şi manifestară bucuria şi încîntarea tăbărînd pe ea, trăgînd—o de codiţe, de nas, care cum nimerea, pînă o ciufuliră de—a binelea. Dar Măria nu se supără, ba, s—ar putea zice, îi plăcea să fie smotocită astfel, dat fiind că toate acestea nu erau decît felicitări.

După ce se isprăvi sărbătorirea, Măria se dichisi din nou ajutată de băieţi, şi ea mai spuse :

—Alfabetul ăsta trebuie să—l învăţăm ca pe apă, spre a nu bîjbîi cînd vrem să scriem ceva. Altfel are să fie multă pierdere de timp.

—Tocmai asta voiam să spun şi eu, zise Nicolae, care nu scosese nici un cuvînt pînă acum, mort de gelozie. Trebuie să—l învăţăm atât de bine, încît să vorbim cu el, nu numai să scriem.

—Straşnic ! spuse Grigore. Vom putea vorbi, fără să înţeleagă nimeni altcineva decît noi. Are să fie grozav. Băieţii erau încîntaţi. Şi acum ce facem ? mai zise Grigore. E ora cinci şi jumătate.

—Mergem la Miliţie, strigară cu toţii.

—Dacă n—aveţi nici o idee, mergem, consimţi Nicolae cu părere de rău pentru comoara pe care o sufla vîntul.

9. O DELEGAŢIE NEOBIŞNUITĂ

Erau abătuţi însă, vedea fiecare cum le alunecau aurul şi nestematele printre degete şi le venea să plîngă nu altceva. O singură speranţă mai aveau : că ar putea totuşi să afle comoara pe grindul acela sau pe altul din apropiere ; să sape pînă vor da de ea. Mîine dimineaţă se vor duce să cerceteze.

—Ar fi minunat, mai zise Măria, dacă am găsi noi comoara. Gîndiţi—vă, cîte n—ar putea realiza pionierii din unitatea noastră. A m cumpăra echipament sportiv, am face excursii în munţi... Ba am aduce în grădina şcolii şi flori exotice ca la grădina botanică din Bucureşti.

—Asta e, copii, spuse Nicolae, care, ca şi ceilalţi, rămăsese cu capul plecat, în timp ce în sufletul lui se dădeau lupte cumplite între datorie şi dorinţa de a pune mîna pe comoară. Să mergem ! Numai eu, Andrei şi cu Măria. Altcineva n—are nici un rost să mai vină.

Cu acest lucru ceilalţi nu erau de acord. Da, e adevărat că Măria şi cu Andrei descoperiseră cîte ceva, dar şi ceilalţi contribuiseră măcar cu inima, cu participarea sufletească, cu un gînd. Asta este colectivitatea. Nici nu poţi bănui cît poate să ajute pe cineva colectivul numai prin prezenţa lui plină de dragoste. Cam aşa vorbeau copiii. De aceea Andrei spuse :

—Băieţi, drept ar fi să mergem cu toţii, mai ales că fiecare are ceva de adăugat. Chiar şi Mişa. Nu trebuie să uitaţi că Mişa a spus că ar putea fi vorba de şiraguri de mărgăritare şi naiba ştie dacă nu e adevărat.

—Ba chiar aşa e, se îngîmfă Mişa.

—Nu ştiu, dar s—ar putea.

—Dacă ar fi aşa, spuse Grigore, atunci ele nu pot proveni decît din comoară. Asta înseamnă că au dibuit—o.

—Şi tot e bine, spuse Nicolae.

—Atunci, hai să mergem ! Şi porniră hotărîţi.

Bineînţeles că Vova, care—i aştepta afară, se puse în fruntea convoiului ca unul care făcea parte din brigadă, deşi el nu avea nici o pretenţie să se împopoţoneze cu descoperirea făcută de copii. De fapt, nici nu ştia ce puneau ei la cale.

Pe drum copiii se—ntrebau şi căutau să—şi închipuie cam cum ar trebui să arate un comandant de miliţie.

—Desigur, rosti Nicolae, că e un om încruntat, cu sprîncenele stufoase, cu ochi puternici şi cu lulea. Am văzut la cineva o carte, şi pe copertă se afla poza unui detectiv.

—N—avea barbă ? întrebă Vasile.

—Nu.

—Eu cred, mai zise Vasile, că are şi barbă.

—Pentru ce ? îi sări muştarul lui Nicolae.

—La drept vorbind, se încăpăţînă să susţină Vasile, nici nu e barba lui.

—Dar a cui ?

—Adică vreau să spun că nu—i adevărată.

—Asta—i altceva, spuse Grigore, ca să nu—l recunoşti.

—Bineînţeles, încuviinţă Nicolae. Mîine poate să aibă părul alb şi nasul coroiat. Sau să—i lipsească o ureche.

—Sau capul, adăugă Vladimir.

—Eşti un tîmpit, şuieră Nicolae. Nimeni nu rîde de glumele tale.

—Rîde cine poate, veni răspunsul. Cît pe—aci să iasă o păruială.

În sfîrşit, copiii căzură la învoială. Cînd vor fi pe cale să intre la comandant, acela are să—şi pună măcar o mustaţă şi să—şi schimbe culoarea părului.

Ajunseră la Miliţie. Ofiţerul de serviciu, care tocmai ieşise în uşa clădirii, îi întrebă, glumind, cînd sosiră :

—Ce doriţi, copii ? Aţi venit să vă scoateţi buletine de identitate ?

—Nu, răspunse Nicolae în numele tuturor. N—avem încă paisprezece ani.

—Nu—i nimic, vă trecem cîte doi pe un buletin şi iese suma.

—O ! făcură copiii indignaţi. Şi Grigore se grăbi să explice :

—Dacă adunăm cîte doi, înseamnă că am terminat şi armata.

—Atunci să mă iertaţi, mai zise glumeţul locotenent, n—am ştiut că sînteţi atît de mari. Ia spuneţi, ce

vînt vă aduce ?
—Vrem să stăm de vorbă cu tovarăşul comandant.
—Chiar cu tovarăşul comandant ? Cu mine nu se poate ? Sînt ofiţerul de serviciu.
—Ştim, spuse Nicolae, dar am vrea să vorbim cu tovarăşul comandant.
—Bine, dacă vreţi cu comandantul, trebuie să vă dau voie. Veniţi după mine ! Merge şi dinele în delegaţie ?

Copiii se zăpăciră. Singur Mişa nu se fîstîci şi spuse firesc :
—Merge şi cîinile.
—Bine, zîmbi ofiţerul. Îi duse pe sală la dreapta, deschise o uşă pe care scria : „Comandant" şi spuse : Tovarăşă secretară, o delegaţie de copii vrea să comunice ceva serios tovarăşului comandant.

Zîmbea.

Secretara privi mirată la copii, apoi la ofiţer, vru să pună o întrebare, dar acela închise uşa şi se îndepărtă.

Secretara era o tînără fată, fiică de pescar şi ea. Cunoştea pe unii dintre copii.
—Ce vreţi să—i spuneţi ? întrebă dînsa, neobişnuită cu o asemenea delegaţie, dar fără să i se pară curios. E în legătură cu localul şcolii ? în septembrie dormitorul Miliţiei va fi mutat în altă parte. A vorbit tovarăşul director al şcolii cu tovarăşul comandant.
—E foarte bine, spuse Nicolae, pentru că întotdeauna era multă gălăgie, dar noi vrem să aducem la cunoştinţă tovarăşului comandant altceva, un lucru de mare importanţă.
—Toţi ? întrebă ea (pe Vova nici nu—l văzuse).
—Toţi.
—Bine, spuse secretara. Am să vă anunţ, deşi e foarte ocupat. Cîţi sînteţi ?
—Opt, spuse Grigore.
—Nouă, corectă Mişa.
—Care e al nouălea ? se întoarse Grigore.
—Vova, spuse Nicolae.
—Aşadar, nouă, zise secretara, şi intră la comandant.

Vova şedea între ei foarte plictisit. Nu era loc pentru zburdălnicia lui.
—Tovarăşe comandant, o delegaţie de nouă copii vor să vă comunice ceva foarte important, zic ei.
—Am hotărît cu dormitorul, răspunse comandantul, crezînd că pentru asta veneau copiii.
—Le—am comunicat, dar ei spun că e vorba de altceva;
—Nu ţi—au spus ce ?
—Nu, se pare că e secret.
—Poftească—i !

Secretara deschise uşa şi făcu loc copiilor să pătrundă, apoi ieşi. De la birou se ridică în picioare, în timp ce intrau copiii, un bărbat tînăr, cu ochii verzi, cu o mustaţă mică, blondă. Nici urmă de barbă, de nas coroiat, ori măcar să—i lipsească o ureche. Iar de pipă nici pomeneală. Se vede că fuma ţigări. Nicolae şopti lui Grigore :
—Şi—a pus mustaţă.
Grigore clipi din ochi, în semn că şi—a dat seama.
—Bună ziua, copii, spuse comandantul, luînd dintr—o pungă de pe birou o bomboană roşie pe care o vîrî în gură.

Bomboanele îi zăpăciră complet pe copii. Nicolae se gîndea că trebuie să fie altceva. Ce ? Nici el nu ştia. Nici ceilalţi băieţi nu prea credeau că sînt bomboane. Doar Măria le recunoscu : erau bomboane umplute cu zmeură, care îi plăceau ei grozav.
—Vasăzică o delegaţie de nouă copii, adăugă comandantul. Mi se pare însă că pe unul l—aţi pierdut pe drum. Văd numai opt.
—Opt, zise Mişa, pentru că ceilalţi tăceau încurcaţi, dar cu Vova nouă.
—Care—i Vova şi unde e ?

Dar Vova, auzindu—şi numele, se prezentă singur. Făcu cîţiva paşi cu urechile ciulite şi mirosi cizmele comandantului, care începu să rîdă.
—Vasăzică tu eşti Vova ? !
—Eu, zise Vova, legănîndu—şi coada cu care ştia să se exprime minunat.

—Atunci o delegaţie de opt copii şi un cîine, rîse comandantul. Asta e echipa voastră ?
—Da, spuse Nicolae.
—Ei, lăsaţi sfioşenia la o parte şi vorbiţi ! Luaţi loc pe scaune, dar staţi că n—am destule. Sună, şi cînd intră secretara, îi spuse să aducă scaune... O pofti apoi pe Măria în fotoliu... Dumneata nu eşti a lui Doroftei timonierul ? întrebă el.
—Da, roşi Măria.

Luă pe Mişa de subsuori şi—l cuibări în celălalt fotoliu. În timpul acesta sosiră scaunele şi toţi se instalară. Comandantul se aşeză lingă dînşii, dar se ridică, aduse punga cu bomboane şi le oferi copiilor:
—După cum vedeţi, zise el, şi oamenii mari se îndoapă cu dulciuri, nu numai voi, copiii. Şi pentru că aceştia făcuseră ochii mari, adăugă : Vreau să mă las de fumat. Nu e sănătos, şi ca să mă mint iau cîte o bomboană. Vova, tu mănînci ?

Vova îşi săltă urechile, îşi înălţă botul, adulmecînd, dar nesimţind mirosul de cîrnaţi italieneşti se încolăci pe covor.
—Mănîncă şi el, zise Mişa.

Şi luă o bomboană pe care i—o aruncă. Vova o prinse din zbor, ronţăind—o la iuţeală.
—Ei, acum să auzim !
—Tovarăşe comandant, noi am descoperit nişte contrabandişti.
—Aşa, făcu comandantul. Ia spuneţi de—a fir—a—păr. Scoase un caiet şi un creion.

Începură atunci să vorbească cu toţii, făcînd o salată orientală din toată povestea, încît comandantul nu mai înţelegea nimic. Ofiţerul îi opri după o vreme :
—Uite ce e, copii, îmi dau seama că aţi contribuit cu toţii la. descoperirea contrabandei, dar trebuie totuşi să vorbiţi pe rînd. Să înceapă Andrei (aflase numele tuturor pe cînd vorbeau).

Andrei povesti întâmplarea din restaurant, neuitînd nimic (aşa spusese comandantul, să nu uite ceva), în timp ce acesta îşi făcea însemnări în carnet. Apoi veni rîndul Mariei. La sfîrşit, comandantul puse felurite întrebări celorlalţi.

După ce isprăviră, comandantul le mulţumi atît de solemn, încît copiii se tulburară.
—Aşa trebuie să se poarte pionierii, mai zise dînsul. Chiar şi Mişa, care mai are cîţiva ani pînă să devină pionier.
—Trei ani mai am, răspunse numaidecît Mişa.
—Trei ani se duc ca vîntul. Mi—aduc aminte cînd eram şi eu de vîrsta voastră. Parcă a fost ieri.... S—au dus anii ca nimica, mai spuseel plin de duioase aduceri—aminte, dar nu fără de folos... Şi voi ştiţi ce scrie aici în bilet ?
—Ne—am dat seama că e vorba de acelaşi lucru pe care—l auzise Măria. Dar am făcut rost de un dicţionar.
—A, bravo, după cum văd sînteţi copii nu numai deştepţi, dar şi cu iniţiativă. E foarte bine. La cine aţi găsit dicţionarul ?
—La tovarăşul profesor al nostru de istorie, zise Măria.
—Hîm, făcu comandantul. Ai vorbit cu el despre secretul ăsta ?
—Nu, de unde, i—am spus că ne jucăm noi, copiii, de—a italienii şi românii.
—Foarte bine ai făcut ! Cine e profesorul ?
—Tovarăşul Achiţei.
—Aha ! îl cunosc. Nu e instructorul vostru ?
—Ba da, răspunse Nicolae.
—Vasăzică n—aţi suflat o vorbă nimănui !
—Nici o literă.
—Nici acasă ?
—Nici.
—Atunci e în regulă. Copii, încă o dată vă mulţumesc şi vă doresc să creşteţi cît mai repede mari. Se ridică. Ţara are nevoie de oameni ca voi. Dădu mîna cu fiecare în parte, îl mîngîie pe Vova şi—i conduse pînă pe sală. La revedere ! Staţi, am uitat ceva. .Alergă în birou şi reveni cu bomboanele. Iacă, să aveţi ce roade pînă acasă ! Dădu punga lui Mişa. Apoi, trăgîndu—l deoparte pe Nicolae, întrebă :
—Tu eşti şeful lor ?
—Da, răspunse mîndru Nicolae.

—Spune—le tuturor să nu stea nimeni pe acolo la ora şapte. Mai bine zis vă duceţi frumuşel acasă. Îmi promiţi ?
—Promit, răspunse Nicolae ca un jurămînt.
—Să trăiţi, copii ! şi bătu călcîiele, privind în urma lor. „Grozavi copii !" îşi spuse el, pe cînd se întorcea la treburile lui.

Cînd trecură pe lingă ofiţerul de serviciu care asistase la despărţirea dintre comandant şi copii, acela — înţelegînd că echipa de copii nu—l ţine pe comandant de pomană din lucru — luă poziţie de drepţi şi—i salută cu mina la chipiu, de parcă dădea onorul unei coloane de ostaşi acoperiţi de glorie pe cîmpul de luptă.

Copiii erau atît de mişcaţi, încît pe stradă, o bună bucată de drum, nu scoaseră o vorbă. Apoi Nicolae le spuse ce promisese comandantului.
Cînd ajunseră pe maidan, le ieşi înainte brigadierul Dumitru.
—Unde aţi fost, călătorilor ? întrebă dînsul pe Nicolae şi Mişa care se grăbiseră spre el. Mîine dimineaţă mergem la pescuit, dar trebuie să vă culcaţi devreme, fiindcă plecăm înainte de răsăritul soarelui. Ce ? Mi se pare că n—aveţi poftă ! Cum vreţi. M—aţi rugat de atîtea ori, iar mama îmi spunea că n—ar fi rău să vă iau.

Nicolae se gîndea că, dacă se duc, nu vor putea afla ce s—a făcut cu Spiru. Apoi voiau să dea o raită în deltă pe *grindul* cu pricina şi să sape comoara.
—Vă codiţi ?
—Mîine, spuse cu glas mic Nicolae, ziceam că avem treaba.
—Aşa ziceaţi ? Ce treabă ?
—Treabă !

Şi brigadierul, amintindu—şi de convorbirea avută cu mine, nu mai ceru lămuriri. Copiii au treburile lor. Dacă ni le vor spune, poate că noi. oameni în toată firea, serioşi, vom rîde, fără să ne aducem aminte de copilăria noastră.

Şi mîngîindu—şi feciorii, dădu să plece :
—Atunci pe altă dată... Dar, şi se întoarse, vă auzisem că vreţi să mai aflaţi cite o poveste marinărească de la Paul.
—Cum, tovarăşul Paul e acolo ?
—Acum da. A fost mutat la noi. E timonier pe un barcaz.
—Mergem, tăticule ! strigă Nicolae. Dar ne iei pe toţi, aşa cum am vorbit ?
—O să vă risipiţi ca nisipul şi vă pierd pe mare printr—un *anafor*.
—Ştim să înotăm ca vidrele, tăticule, zise Mişa. Chiar şi Măria ştie, cu toate că e fată.
—Bine, se hotărî brigadierul. Dar fiecare să capete învoire de acasă. Fără voie nu merge nimeni. O hîrtie cu ştampilă, glumi dînsul.

Cînd Nicolae le spuse vestea, toţi o zbughiră acasă ca nişte şobolani. Şi poate credeţi că a rămas cineva fără învoirea de care era vorba ? Vă înşelaţi ! (Doar Măria nu pomeni mamei sale nimic, pentru că timonierul barcazului era chiar tatăl ei.)

A doua zi, dimineaţa, pe întuneric, toată suflarea, împreună cu Vova, era pe malul Dunării, aşteptînd barcazul care trebuia să—i ducă la cabanele pescarilor, de unde aveau să pornească pe mare cu întreaga brigadă de pescari.

Sufla un vînt rece din miazănoapte ; „Urîtul", cum îî spun oamenii de la mare. Dar copiii, bine înfofoliţi în pufoaice de pescari, nu simţeau frigul sau umezeala şi nu se temeau de toanele văzduhului.

Doar Vova era puţin cam zgribulit...

10. ÎN LARGUL MĂRII

Cînd barcazul acostă la cabane era încă noapte, iar soarele începuse să—şi trimită primii vestitori. Bolta se vopsise uşor la răsărit cu o lumină gălbuie de piersică. Întunericul stăpînea, oborît din cerul vînăt, şi apele furau culorile înaltului.

Peste ţărmul pustiu domnea liniştea. Câţiva pescăruşi treziţi de zgomotul barcazului îşi arătară zborul lor lin şi alb, sfîşiind tăcerea cu ţipete. Ţărmul se însufleţi pe dată. Din cabanele întunecate, topite în haina nopţii, ieşeau oameni, şi glasurile lor se încrucişară cu ale noilor sosiţi.

Pescarii legară bărcile una de alta cu frînghii lungi, iar cea din frunte, mahona, o remorcară de barcaz. Şiragul lor, în care urcară pescarii din brigada lui Dumitru, aluneca acum domol pe Dunăre în jos, tras de barcazul în care se aflau copiii bine încotoşmănaţi în pufoaicele ce trebuiau să—i apere de aerul rece şi umed din largul mării. Tăcuţi, emoţionaţi, micii călători priveau nesfîrşita întindere de apă care—i primea în sînul ei : marea. Era marea plină de vrajă, şi mistere pe care visaseră să călătorească asemeni unor marinari curajoşi pentru a—i înfrunta măreţia, pentru a—i birui depărtările, pentru a o stăpîni, aşa cum stăpîneau lacurile Sulinei. Mirosea a peşte şi a sare...

Nicolae, la prova, ţeapăn ca un căpitan de piraţi (nu renunţase la titlul acesta, dar ruşinea îl opri să—şi bandajeze ochiul stîng cu cîrpa neagră pe care o păstra în buzunar), sfredelea pînzele cenuşii ale dimineţii şi parcă aştepta să se ivească undeva, la orizont, ţărmul insulei cu comori. Alături de dînsul, Vasile îi ţinea hangul ca un secund. Amîndoi erau gravi şi serioşi, aşa cum se cuvine să fie comandanţii. Măria, săltată pe tambuchi, cînta şi se simţea foarte mîndră că la timonă se află tatăl ei. Luca şi Andrei coborîseră la maşini şi—l descoseau pe mecanic despre toate şuruburile: Vladimir, cu aerul lui nepăsător pe care i—l ştim, cu buzunarul plin de seminţe de dovleac, şedea la babord şi se distra singur scuipînd cojile în apă, urmărind cu interes jocul lor pe valurile mărunte. N—avusese ocazie pînă acum să scuipe coji decît în ghioluri şi i se părea că în mare este mai măreţ. Ca dovadă mîncase două buzunare de seminţe. Grigore se trimise pe colacul de parîme de la pupa şi pufăia dintr—o lulea închipuită, ca un marinar bătrîn şi bărbos, scîrbit de atîta drum pe ape. Lîngă dînsul se afla Mişa. Îşi adusese de—acasă undiţa, şi acum se pregătea să se ia la întrecere cu pescarii. Vova cercetase toată puntea şi, revenit lîngă Mişa, îi urmărea mişcările, săltîndu—şi urechile.

Pescarii cîntau. Marea era liniştită ca un ghiol. Norii dimineţii îngrămădiţi la apus urcau agale, ca o cireada de bivoli pe imaşul cerului.

Ajunşi în apropierea talianelor, barcazul opri. Pescarii desfăcură legăturile şi lopătară, îndreptînd bărcile către stîlpii care—şi scoteau boturile din apă, de care erau prinse talianele. Copiii se făcură ciorchine la prova să privească munca pescarilor. Cormorani pămîntii, postaţi ca nişte santinele pe cioturile talianelor, îşi luară zborul. Doar îndrăzneţii pescăruşi pluteau prin preajma bărcilor, legănaţi de valuri, asemeni unor corăbii uşoare de hîrtie. Se avîntară şi ei în văzduh să se rotească pe deasupra locului de muncă, acolo unde urechea lor ascuţită desprinsese colcăiala înăbuşită a peştilor în închisoare.

Pescarii trăgeau în sus plasa şi—şi petreceau mîinile de—a lungul marginilor ei, pînă cînd zbuciumul sclipitor, cu burţi albe, se aduna laolaltă. Apoi răsturnau avuţia clocotitoare în mahonă. Pescăruşii obraznici nu se sfiau să—şi repeadă zborul în plasa doldora, să înhaţe vreun peşte şi să gonească cu el mai departe, înghiţindu—l cu opinteli, înecaţi, ca nişte găini lacome...

—Copii, aţi văzut ? spuse răguşit de teamă Luca cel fricos, care venise de la maşini, sîntem în mijlocul mării. Ţărmul nu se mai vede.

De—abia acum băgară de seamă ceilalţi. Îşi rotiră privirile. De jur împrejur nu se vedea decît apă şi apă, ca o uriaşă cîmpie mişcătoare, nefirească, nesigură şi înfricoşătoare prin întinderea ei goală. Îi cuprinseră fiorii. Chiar căpitanul de piraţi nu se simţea bine, dar nu voia să arate. Vladimir uitase să mai ronţăie. Lipiţi unul de celălalt, priveau copleşiţi şi muţi impresionanta semeţie a mării. Măria îşi aruncă ochii spre colacul de salvare agăţat de cabina timonierului.

—Oare or mai avea şi alţi colaci de salvare ? vorbi ea îngrijorată.

Nu îndrăznea să—l întrebe pe tatăl ei. Nimeni nu răspunse.

Deşi Mişa avusese dreptate spunînd că ştiau să înoate ca vidrele, totuşi marea nu e ghiolul blînd din spatele caselor pescăreşti, pe care copiii îl cunoşteau atît de bine şi pe care—l socoteau o blajină stradă din oraş, unde piciorul calcă sigur, chiar dacă uneori vreo hîrtoapă poate să—ţi scrîntească glezna. Nu, marea era cu totul altceva, şi copiii o simţiră pînă în fundul sufletului care cam tremura. Spun cam tremura, din respect pentru copiii aceştia cutezători pe care îi cunoaştem, căci în realitate tremurau ca o

piftie. Vă închipuiţi şi voi : un pustiu de apă cît cerul de mare, şi ei îmbarcaţi pe o biată coajă de nucă — atît însemna barcazul pentru uriaşa întindere.

Deodată fluturară pe cer mătăsurile roşii ale răsăritului, şi toate umbrele din jur se risipiră. O pajişte de smirdar se aşternu pe apele pînă aci întunecate. Şi o dată cu risipirea valurilor fumurii se mistuiră şi temerile copiilor. Da, da, lumina e un mare prieten al oamenilor, dar mai ales al celor fricoşi în unele împrejurări. Singurătatea piere alături de soare, iar stafiile fricii fug izgonite să se afunde în adîncul pămîntului, de unde ies la iveală la adăpostul nopţii. Totuşi nu se putea spune că erau pe deplin liniştiţi. Prea îi împresura cu strălucicia ei nemăsurata mare.

Dar Mişa, încurajat de prietenoasa bogăţie de lumină care se revărsa, îl chemă pe Vova — tot nu—şi dădea el seama de splendoarea strălucirii ce urca pe cer — şi—i zise :

—Hai să pescuim, Vova, şi la cabane am să—ţi dau şi ţie un peşte fript ! Ştiu că—ţi place.

Şi aruncă undiţa. Erau la pupa.

—Ham, ham ! răspunse Vova, zbătîndu—şi coada.

Desigur că înţelesese, pentru că el pricepea totul cînd îi vorbeai, mai ales dacă te foloseai şi de oarecare semne. Şi semnele erau limpezi : le mai văzuse Vova de atîtea ori şi ştia că de sfoara aia aruncată în apă se prinde o vietate care nu e de fel bună la gust, dar friptă e minunată, mai cu seamă fără oase, cum aveau copiii obiceiul să—i ofere. Şi Vova privea cu luare—aminte, ciulindu—şi urechile, la pluta care dănţuia pe valuri.

Deodată copiii care se aflau la prova strigară ca nişte sălbatici :

—Delfinii ! delfinii !

Tocmai atunci pluta dădea semne, şi Mişa voia să smucească sfoara. întoarse însă capul spre copiii care făceau un zgomot asurzitor. Apoi se plecă peste bord : pluta se făcuse nevăzută. Hoţul de peşte fugise cu sfoară cu tot. Şi nu ştiu cum făcu şi cum drese, că într—o clipă Mişa se rostogoli în apă ca un balot. Dădu un ţipăt. Fusese totul atît de neprevăzut, încît uită să mai înoate. Şi după ce înghiţi o bună gură de apă, începu să strige înspăimântat de—a binelea, de parcă îl trăgea de picioare duhul mării :

—Nicolae, am căzut în mareeee !

Copiii alergară buimăciţi. Timonierul Doroftei se afla pe tambuchi şi fuma. Se repezi degrabă. Dar, rnai înainte ca el să se azvîrle în apă, Vova sări după prietenul său care ţipa. Vru să—l apuce cu botul de haină, aşa cum ştia dînsul, fără să—l fi învăţat careva, dar lui Mişa, îmbărbătat de tovărăşia cîinelui, îi pieri teama ca prin farmec şi începu să rîdă, ceea ce îl făcu pe Vova să creadă că e o joacă. Mişa înotă pînă la frînghia aruncată de timonierul Doroftei. Vova îl însoţea cu ochii pe el, prevăzător ca un profesor de înot. Băiatul se prinse cu mîinile de parîmă, şi timonierul îl trase pe punte.

Era mai anevoie să—l aducă pe Vova sus, dar acesta, înţelept precum îl ştim, se îndreptă spre barca la care vîslea pescarul Vartolomei alarmat de întîmplare. Acesta îl săltă, şi Vova sări în barcaz lîngă prietenii săi.

Mişa era, cum bine vă închipuiţi, ciuciulete.

—Mişa, strigă Măria, pocnindu—şi palmele, parcă eşti o varză murată !

Dezbrăcară pe naufragiat, îl frecară cu un prosop. Doroftei aduse din cabină nişte haine ponosite pe care timonierul le folosea la curăţenie pe vas, şi Mişa le îmbrăcă. Părea o frumoasă sperietoare de ciori.

Copiii erau mai veseli decît se cuvenea în asemenea ocazii, dar tonul îl dădea însuşi Mişa, care povestea, rîzînd, cum se zăpăcise cînd s—a pomenit bîldîbîc în mare, ca un poloboc.

Nicolae avu acum ocazia să repete un lucru bine ştiut de toată lumea : „Un cîine ca Vova nu se mai află în toată ţara."

Din fericire, cîrdul de delfini dolofani, care dispăruse, îşi arătă iar hîrjoana prin apropiere, şi copiii putură să admire uimiţi salturile animalelor pe deasupra valurilor. Era o privelişte minunată. Tîşneau din apă ca nişte torpile, şi spinările lor negre, lucioase, de catifea, străluceau o clipă în soare ; se cufundau, ca iar să zvîcnească în văzduh, să soarbă aer. După o vreme, suveicile vii se pierdură înghiţite de depărtări...

Pescarii scuturaseră şi al treilea talian, şi acum bărcile încărcate cu duiumul de vînat smuls mării le agăţară din nou de barcaz. Păreau nişte negre felii de pepene uriaş, plutind în joacă pe întinsul apelor. Porniră înapoi spre ţărmul lăsat departe...

Norii se adunau. Haiticul lor, mînat de vînturi înverşunate, acoperi cerul. Soarele îşi ascunse faţa sub maldărul de gheme întunecate şi ameninţătoare. Valurile creşteau în începutul de furtună şi îşi izbeau umerii de barcaz. Mecanicul dădu toată presiunea. Cerul scapără. Bubuituri înfundate se spărgeau

undeva, departe. Micii navigatori o cam sfecliră. Barcazul se sălta legănat puternic de valuri, şi copiii făcură o descoperire senzaţională — aceea că marea nu e o piaţă pavată cu piatră cubică pe care să te plimbi frumuşel cu trăsura în trapul domol al cailor. Trăsura lor urca ameţitor pe cîte o creastă, luîndu—le respiraţia, dar cobora destul de lin ca o sanie pe derdeluş. Se putea spune că era plăcut, însă curînd tangajul începu să le joace feste. Ameţeala şi greaţa luară locul plăcerii. Vladimir vomita. Luca era pe cale. Apoi răul de mare îşi arătă semnele şi la ceilalţi băieţi. Grigore se ţinea tare. Singură Măria n—avea nimic şi rîdea de ei. Cunoştea ea un secret pe care nu voia să—l dea pe faţă, ca să se poată fuduli că dînsa e mai ceva decît băieţii. Pînă la urmă i se făcu milă şi le dezvălui taina : ori de cîte ori le vine rău să—şi scuture capul. Are să le treacă. Metoda se dovedi a fi bună, şi copiii îşi clătinau capetele ca păpuşile la teatrul de marionete. Rîdea unul de celălalt, scuturîndu—se care mai de care mai caraghios, parcă traşi de sfori, pînă cînd barcazul îşi făcu intrarea în apele liniştite din gura Dunării.

—A fost cam greu cînd a început furtuna, nu—i aşa ? întrebă timonierul zîmbind.

—Aşa, niţel, mărturisi Nicolae.

—Altă dată o să pardosim marea, glumi Doroftei.

Se năpustiră cu toţii la cherhana, unde pescarii predau peştele — calcani fioroşi, lufari graşi, păstrugi cu botul ca un cioc — care încă se mai zbăteau, căscînd guri rotunde.

Vartolomei le arătă băieţilor un peşte cu solzii de toate culorile. Era peştele—soare. Părăsiră minunea asta, ca să rămînă zgîiţi la pisica de mare pe care o ţinea de coadă un pescar. Era o arătare neobişnuită : corpul îi era turtit, ca şi cum o stîlcise un tăvălug întinzîndu—i pielea în lături, în formă de aripi, cu vîrfurile rotunjite, dar coada era aidoma unei cozi de pisică.

După ce se isprăvi treaba *la cherhana,* copiii se simţiră istoviţi. O foame cumplită îi chinuia, însă la cabane ciorba era gata şi se ospătară ca lupii.

Cerul se mai îmblînzise. Soarele lucea printre spărturi de nori. Soseau de pe mare şi alte *barcaze.* Se vedea venind şi barcazul „Păstruga". Vor afla ei oare de la marinarul Paul taina comorii piraţilor ? Ştie el ceva ? Dar există într—adevăr comoara ? Zeci de întrebări îşi puneau copiii, şi gîndurile se încîlceau obositor, pline de temeri pentru comoara lor ascunsă.

Se îndreptară către cabana brigăzii întîi, unde li se pregătiseră paturile. Se sculaseră la trei noaptea şi erau sleiţi de puteri.

11. IŢELE SE ÎNCURCĂ ŞI MAI RĂU

Erau orele şase după—amiază. Pescarii odihniţi ieşiră de prin cabane, forfotind prin preajmă cu felurite treburi. Unii curăţau de *răcuşă* talianele puse la uscat, alţii reparau ochiurile plaselor, iar cîţiva adunaţi la club cîntau acompaniaţi de acordeoane. La bibliotecă se strînsesc mai mult tineretul să răsfoiască noile cărţi venite.

În faţa unei cabane, la o masă, sorbeau ceai cîţiva pescari. Printre ei se afla şi marinarul Paul. Era un om voinic, cu braţe puternice, adevărate parîme. Un lup de mare, trecut de cincizeci de ani. Purta o barbă mică, rotundă, neagră, cîrlionţată, încîlcită, înspicată cu fire albe. Sprîncenele stufoase, zbîrlite, îi umbreau ochii întunecaţi cu sclipiri tăioase. Cînd îşi îndrepta căutătura spre cineva, parcă scormonea pînă în fundul inimii. Părul capului îl avea mai mult alb, şi de aceea părea că marinarul îşi căneşte barba.

Băieţii nu—l mai văzuseră de vreun an. Nu se schimbase. Avea aceeaşi figură plăcută, deşi la început s—au temut de dînsul. Din gura lui aflaseră multe întîmplări pe care el le trăise prin alte ţări, unele dramatice, altele cu haz, şi Paul le cîştigase simpatia. De fel era din Tulcea, unde acum nu mai avea pe nimeni. Părăsise ţara foarte tînăr, cînd încă nu împlinise optsprezece ani. Se îmbarcase pe un vapor străin aflat în port şi dus a fost. Pînă atunci lucrase într—un atelier de tîmplărie. Era un băiat bun, îşi iubea părinţii, muncitori cu ziua la o carieră de piatră de pe dealurile oraşului. Şi totuşi plecase în lumea largă, fără o vorbă, fără bun rămas. Se spunea că numai celălalt lucrător, cam de aceeaşi vîrstă cu Paul, îl ademenise să—şi ia valea, pentru că amîndoi pieriseră în aceeaşi zi, după ce fuseseră văzuţi împreună dînd tîrcoale vasului. Asta se petrecea cam prin anii 1921—22. Nici un semn de viaţă nu dăduse nici unul, niciodată. Celălalt n—avea rude în oraş. Nu se ştia de unde venise şi cine îi erau părinţii. Era un om certat cu poliţia, amestecat prin multe furturi. Beţiv şi scandalagiu, nu avea prieteni decît printre haimanalele portului cu care juca „oase" prin cafenele. Era totdeauna în lipsă de bani. Paul însă punea cîte ceva deoparte din bruma ce cîştiga.

Paul îşi lăsase singuri părinţii care munceau din greu, fără să le mai trimită vreo veste, şi pînă la urmă aceştia se stinseseră de dorul copilului risipit Dumnezeu ştie pe unde.

După război, revenise spăşit, ca un om serios, muncitor, şi foarte bun marinar, priceput la toate, căci în lunga lui lipsă trecuse prin tot soiul de munci care se cer pe un vapor. Astea erau lucruri pe care le ştia orice pescar sau marinar despre dînsul. Pînă şi copiii. Cei mai apropiaţi îl mustrau că—şi lăsase părinţii fără o ştire atîta vreme, dar el le răspundea :

—Dacă aţi şti voi ce chinuri am îndurat!

...Traversase Atlanticul şi călătorise prin Pacific : naufragiase cu o „coajă de nucă" pe coasta de sud—vest a Africii ; stătuse singur cuc mai multe zile pe o insulă de mărgean din Oceania, unde ajunsese înot, istovit şi lihnit de foame ; căzuse peste bord într—o noapte, scăpînd ca prin minune de colţii rechinilor. Insula era pustie, dar din fericire creşteau pe ea cocotieri, şi astfel avu cu ce să se hrănească pînă îl salvară, întâmplător, locuitorii unei insule din vecinătate. De acolo se îmbarcase pe un vas care venea regulat să încarce nuci de cocos.

Gurile rele spuneau însă că în noaptea aceea nu căzuse, ci îl aruncaseră mateloţii, pentru că se purta rău cu ei în calitatea lui de şef de echipaj. Era de mirare. Cine îl cunoscuse pe vremuri ca pe un băiat blând nu credea. Dar poţi să ştii cum se transformă omul cu vremea ? Şi figura lui se schimbase. Nu mai păstra parcă nimic din trăsăturile de odinioară. Dar se scursese şi amar de ani la mijloc. Şi—apoi faţa lui era tăbăcită, galbenă şi zbârcită, arsă de toate vînturile aspre sau arzătoare ale lumii, mai ales de la tropice. Se arăta foarte prietenos cu oamenii, dar uneori îşi dădea în petic. Într—o zi lovise atât de rău cu pumnii săi puternici pe un marinar la Constanţa, încît acela căzuse jos, aproape mort. Îi păruse rău. Şi—a cerut iertare, s—a văicărit, şi pînă la urmă celălalt nu s—a mai plâns superiorilor. Purtări de soiul acesta mai avea dînsul şi adesea gemea cu lacrimi în ochi :

—Fiară a făcut din mine viaţa păcătoasă de marinar pe care am trăit—o pe cele mai îngrozitoare vapoare. Uşor putea căpitanul să te părăsească în cel mai murdar port de la capătul lumii, fără un ban în buzunar, unde să stai ani de zile pînă să găseşti un vas pe care sa urci ca matelot.

Şi cei ce—l ascultau îi plângeau de milă, înduioşaţi, şi—i iertau toate păcatele.

Despre aceste lucruri copiii ştiau mai puţin şi poate că şi ei l—ar fi iertat ca şi ceilalţi ; dar ceea ce nu—i puteau trece cu vederea era că nu scrisese nici un rînd părinţilor, o vorbă bună, care să le mingue bătrîneţea şi singurătatea. O asemenea ispravă copiii n—ar fi făcut. Cînd se gîndeau cu cită trudă îşi

creşteau părinţii odraslele, luîndu—şi de multe ori de la gură ca să le dea lor bucăţica cea mai bună, nopţile nedormite la căpătîiul lor cînd erau bolnavi, li se părea că asemenea lipsă de recunoştinţă şi dragoste nu se poate întâlni decât la fiarele sălbatice. Poate nici la ele. Iar Vova, de pildă, era cel mai bun exemplu de felul cum ştia el să răspundă la dragostea arătată de copii. „Acuma, spuneau ei, degeaba se duce marinarul din cînd în cînd să pună o floare pe mormântul celor care se topiseră cu gîndul la el, cîtă vreme se făcuseră de mult ţarină."

Cînd se apropiara copiii de marinar, el tocmai povestea o altă întîmplare :

—Cădea înserarea — zicea Paul — şi deodată auzim glasul marinarului de veghe : „Om la tribord !" Ne—am repezit cu toţii, cei ce eram pe punte, cercetînd oceanul. Undeva se vedea plutind o mogîldeaţă. Căpitanul, un american uscat ca un hrib, lung ca un catarg, puse binoclul la ochi. Aşteptam să dea ordin să coborîm barca de salvare. Dar cînd îşi îndepărtă binoclul spuse cu dispreţ : „E un negru!" Şi plecă. Am rămas înmărmuriţi. Nu credeam că poate fi cineva atît de cîinos în mijlocul oceanului, chiar cînd e mâncător de negri. încercarăm să—l înduplecăm, însă el rămase neclintit. Am ridicat glasul. Atunci el scoase revolverul.

—Şi ce—aţi făcut ? întrebă un pescar.

—Ce să facem ? Am strîns neputincioşi pumnii şi ne—am întors privirile, ca să nu mai vedem omul ce se zbătea în ape. Numai glasul lui pătrundea pînă la noi prin vuietul valurilor, cerînd ajutor. Apoi nu se mai auzi nimic. îmi venea să plîng.

Marinarul scoase o dată cu un lung suspin o sticlă din buzunar şi sorbi o înghiţitură. Avea ochii umezi, dar şi copiii abia îşi ţineau lacrimile să nu pornească la vale.

—Multă vreme mi—a stăruit în auz glasul acela. Uneori mă trezeam din somn şi pe deasupra huruitului maşinilor mi se părea că se ridică strigătul disperat al negrului : „*Help, help, help*[2] !" Dar noi eram departe, şi cine ştie dacă bietul om mai apucase noaptea...

Se făcu tăcere. Copiii sc strînseră laolaltă, impresionaţi.

—În primul port în care am acostat — mai spuse Paul plecîndu—şi capul — căpitanul m—a debarcat. Eu fusesem cel mai colţos... Oftă iarăşi. Aşa era viaţa noastră acolo, sub capitalişti : iad. Pentru asta m—am întors în patrie, să nu mai văd stăpîni, să trăiesc în ţara noastră socialistă care respectă omul. Sorbi o nouă gură... Demnitatea...

Trînti cu pumnul în masă de se cutremurară ceştile şi blestemă sălbatic. (Se ameţise.)

Amurgul venea pe nesimţite, şi pescarii se ridicau unul cîte unul. Rămase doar Vartolomei.

—Săracul de tine ! îl plînse pescarul, şi se pregăti şi el de plecare. Mult te—ai mai zbuciumat în arca lui Satan. Şi ciufulind părul lui Mişa glumi : Cît pe—aci să te ronţăie şi pe tine rechinii. Bună bucăţică le—ar fi căzut în colţi. Ne—ai tras o spaimă grozavă. Apoi, adresîndu—se lui Paul, rîse : A avut un naufragiu.

Nicolae găsi prilejul să întrebe :

—Dar cu Spiru cum a fost, nene Paul ?

—Spiru Şchiopul ? !

—Da.

Dar mai înainte ca marinarul să răspundă la întrebare, Vasile, pe care nu—l mai răbda inima, se repezi:

—E adevărat că piraţii au ascuns la Sulina o comoară ?

—A spus el ceva ? tresări Paul. Apoi murmură liniştit: Prostii ! Pe Spiru l—au pălit căldurile de la tropice şi aiurează încă şi acum.

Scoase iar sticla, o gîlgîi o vreme pe gît, ridicînd capul, şi se strîmbă de parcă ar fi înghiţit petrol.

—E cam tare ceaiul, zîmbi Vartolomei, şi făcu cu ochiul copiilor.

—Spiru — mai spuse marinarul, posomorît — ar merita să—i rup şi celălalt picior... Se plecă şi ridică de jos o bucată de trestie pe care o frînse între degete... Uite—aşa !... Fărîmă resturile în pumnul lui mare şi le azvârli... Aşa !... îşi repezi capul înainte şi rămase o vreme rezemat cu pieptul de masă. Avea o privire furioasă, care ţâşnea din ochii lui tulburaţi. Dar chipul i se însenină şi zîmbi parcă încurcat lui Vartolomei : Aşa mă supăr eu cîteodată, dar îmi trece repede. Apoi adăugă blînd, şi părea că atunci

---

[2] *Help* : ajutor (în limba engleză).

răspunde la întrebarea copiilor : E un prost. Dădu cu palma, ca şi cum ar fi alungat un ţînţar.
—Lasă—l, zise Vartolomei, n—ai de ce să te superi pe el, e un nenorocit. Şi, pe cînd pleca, mai spuse : L—a însemnat Dumnezeu.
—Diavolul l—a însemnat, murmură în barbă Paul. Părea că vorbeşte cu sine însuşi. Şi tot ca pentru el adaugă : Am avut de furcă cu dînsul pe lada aia blestemată.
—Lada cu aur ? zvâcni Nicolae, care nu se gândea decât la comoară.
Marinarul tresări şi tăcu câteva clipe, cercetîndu—l pe Nicolae cu ascuţişurile ochilor săi negri.
—Nu, zise el după o vreme, lada era vasul pe care ne aflam îmbarcaţi. O vechitură. Abia se mai ţinea pe apă. S—a dus la fund de parcă ar fi fost o albie de rufe. Rămase cu gîndul dus. Apoi, trezit, întrebă cu un glas parcă uns cu miere, dar plin de interes : Dar ce tot vorbiţi voi de comoară ? Ce e cu lada ? Aţi aflat voi ceva despre o comoară cu aur ? Zîmbea ca de o glumă.
—Nu, răspunse prevăzător Nicolae. (Nu se ştie ce i—a venit să nu—şi spună toate gândurile.) Nu ştim nimic, mai zise el.
Paul îl privi cu neîncredere şi îi scormoni cu privirea pe ceilalţi.
—Spiru v—a spus de comoară ?
Nicolae făcu ochii mari. „Poate că tot ştie Spiru ceva", se gîndi dînsul.
—Aşa vorbesc oamenii, zise Nicolae.
—Închipuiri de oameni beţi, zîmbi ca un prunc Paul. Aşa vorbeau în sărăcia lor marinarii, visînd să găsească comori, să—i scoată din asprimea vieţii. Ce să facă şi ei? Pe lada aia care s—a dus la fund tot aşa aiurau, pînă cînd au plecat şi ei după corabie în fundul oceanului.
—Eraţi cu Luigi ? întrebă într—o doară Andrei.
—Luigi ? Care Luigi ? se încruntă Paul, răsucindu—se pe scaun.
—Barbă Roşie, spuse Nicolae.
—Cine v—a spus de Luigi ?
Paul se plecă peste masă, cu încordare.
—Luigi e la Sulina. Marinarul sări în sus :
—De unde ştiţi, l—aţi văzut voi ?
—Da, răspunse Grigore, a venit cu vaporul „Neapole" de zece mii de tone zilele trecute.
—Toată ziua stă de vorbă Spiru cu el, adăugă şi Andrei la repezeală, într—o zi la restaurant...
Un ghiont straşnic îl făcu să amuţească. Îl trăsese Nicolae. Marinarul nu observase. Era nespus de uluit, stăpînit de o furie oarbă, pe care o încerca să şi—o înfrîneze. Mîinile îi tremurau. Dar nu se mai putu reţine şi zvîrli cu palma o cană de pe masă. Cana se făcu ţăndări. Copiii se traseră înapoi înspăimântaţi.
—Luigi ! şuieră dînsul, repezindu—şi barba înainte şi rotindu—şi ochii care căutau aprig. Dar pe dată se înseninâ şi izbucni în hohote de rîs. Se aşeză şi spuse : V—am speriat, hai ? Am glumit. Rîse uşurel ca un bunic care stă de vorbă cu nepoţii. îl mîngîie pe obraz pe Nicolae, care se afla mai aproape de dînsul, şi spuse cu o voce dulce, cu ochii blînzi, ca de căprioară : Ei, băieţi, care din voi se face marinar şi care pescar ? V—aţi hotărît ? Tu, Mişa, care ai primit botezul mării, ce zici? Nu e frumos să fii marinar, să călătoreşti pe toate mările lumii şi să găseşti pe undeva vreo comoară?
Era cu totul alt om, şi copiii se zăpăciră. Oare să fie beat sau aşa îi e firea, ciudată, ca a oricărui om care a călătorit mult pe mare? Maria îşi aminti de căpitanul de vapor din Sulina, un bătrîn cam ţicnit, cu favoriţi. Acesta de multe ori pe malul Dunării striga comenzi la pescarii din bărci, de rîdeau oamenii să se prăpădească.
—Ei, Misa, ce zici ? Vrei să te faci pescar ori marinar pe un transatlantic mare cît un oraş ? Şi—i apăsă cu degetul nasul, cîrn.
Mişa rîse şi răspunse foarte serios :
—Eu mă fac căpitan de vapor.
—Foarte bine, hohoti zgomotos marinarul. îşi scoase insigna, pe care o purta la haină, se ridică şi i—o puse în piept. Îl bătu uşor cu mîna lui mare pe spate. Încă o insignă de marinar pentru tine. Salută marinăreşte cu mîna la o beretă pe care n—o avea... Tovarăşe căpitan, să trăiţi... Făcu stînga—mprejur şi plecă. Avea un umblet mlădios, dar greoi, de animal.
Multă vreme se zgîiră copiii după dînsul, urmărindu—i mersul legănat. Apoi se priviră în tăcere, nedumeriţi. Purtarea marinarului era foarte ciudată şi de nepriceput. Orieît ar fi încercat el să—şi ascundă tulburarea era în zadar. Nu cumva făcuse parte din aceeaşi bandă de piraţi ? Şi de ce s—a

înfuriat aşa de rău ? Ce are cu Spiru ? Cine o fi Luigi ? Ce—i mai leagă împreună pe toţi aceştia ? Nu cumva tot de comoara pe care n—au împărţit—o o fi vorba ? Se aşezară în jurul mesei şi aruncau felurite întrebări, dar nimeni nu lua seama la ce spunea celălalt. Nici n—aveau timp. întrebările curgeau cu nemiluita, atît de repezi şi învălmăşite, încît fiecare nu mai auzea decît propria lui întrebare. Ăsta e motivul pentru care şi eu am redat doar cele cîteva întrebări de la început. Restul nu le—am mai putut prinde, pentru că vorbeau toţi deodată ca păsărelele în pădure într—o frumoasă zi de primăvară, cînd nu mai deosebeşti piţigoiul de gaiţă sau mierloiul de sticlete. Apoi se făcu tăcere.

După o lungă meditaţie, Nicolae vorbi cu gravitate :

—Nu—mi place marinarul. Nu—mi place. Ni s—a dezvăluit acum ca un... (căuta cuvîntul) ca un rechin. Da, rechin, mai spuse el încîntat de comparaţie. Trebuie să fie ceva cu el. E un om tare şiret. Şi nu pot să uit că n—a fost în stare să trimită măcar o scrisoare bă—trînilor. Un om cumsecade ar fi găsit timp, oricît de greu ar fi dus—o. Poate tocmai din pricina vieţii grele le—ar fi scris, amintindu—şi cu dragoste de părinţi, de casă. Aţi auzit povestea cu negrul ? Cum se pot împăca simţămintele acelea de omenie cu tăcerea lui faţă de părinţi ? Nu pot să înţeleg.

—Cred că e un ticălos, zise şi Grigore.

Tăceau cu toţii, cugetând la cele spuse de Nicolae, cu care erau de acord. Căci Nicolae nu făcuse altceva decât să dea pe faţă propriile lor gînduri. Şi trebuie să recunoaştem şi noi că băiatul nu numai că avea dreptate, dar o judecată limpede şi aşa de frumos exprimată îi făcea mare cinste. Din partea mea, să vă spun drept, deşi îl cunoşteam pe Nicolae ca pe un copil inteligent, totuşi nu mă aşteptam să aibă o minte atît de sănătoasă. Şi asta pentru că îl ştiam prins cu străşnicie în plasa imaginaţiei sale care îl făcea uneori să se învîrtească mereu în acelaşi cerc ca o muscă pe masă, după ce i—ai rupt o aripă şi bîzîie aiurită. După cum vedeţi, nu era de fel măgulitoare părerea pe care mi—o făcusem eu despre dînsul. Şi iată că Nicolae s—a schimbat deodată. N—aş vrea să mă—nţelegeţi greşit. Nu spun că Nicolae a rămas despuiat de această minunată însuşire care e imaginaţia şi că ea s—a topit ca un bulgăre de gheaţă pălit de soare. Nicidecum. Ea are cu siguranţă tot atîta putere de înrîurire asupra lui ca şi mai înainte. Şi vom vedea că nu m—am înşelat. Nicolae pusese în slujba aflării unor adevăruri — pe lîngă o bună judecată — şi această imaginaţie care îl călăuzea, ajungînd astfel pe drumul cel bun. Şi iată că deşi Nicolae le cam împleticea cîteodată, amestecînd după cum ştiţi pe Făt—Frumos în luptele lui Ştefan cel Mare (lucru care rămăsese de pomină), de data asta n—a mai încurcat nimic şi a putut să ajungă la o încheiere demnă de un om de ştiinţă cu multă închipuire. Se zice că ştiinţa izvorăşte din practică. Ei bine, adevărurile la care a ajuns Nicolae au izvorît din legătura lui cu oamenii pe care a putut astfel să—i cunoască mai temeinic. Şi tot spun despre el se poate aplica foarte bine tuturor copiilor din brigada lui, căci toţi au ajuns la aceleaşi concluzii. Poate mai puţin Mişa, dar ce vreţi? El e mititel şi încă nu s—a înălţat la înţelepciunea celor mai răsăriţi decît dînsul.

Să ne întoarcem iară la Nicolae şi să—i dăm cuvîntul mai departe. Vom vedea cîtă putere de pătrundere are şi cum ştie el să folosească învăţămintele pe care le—a tras din feluritele întîmplări prin care a trecut.

—Da, mai spuse Nicolae, un om care e în stare să ia apărarea cuiva, care suferă la durerea altuia, aşa cum arăta marinarul că suferea pentru negrul acela, un om ca acesta să fie lipsit de o fărîmă de milă pentru părinţii lui ? De o purtare ca asta nu poate fi în stare decît un copil vitreg.

—Cine ştie, spuse Măria pe gînduri, cîte nenorociri or fi trecut peste dînsul ! Bietul om, n—o fi avut timp nici de el însuşi, darmite de alţii !

—Ai vorbit de te—ai prăpădit, răspunse plin de mînie Nicolae. Eşti plină de idei grozave, mai zise el ironic.

—Parcă tu eşti mai breaz !

—Se cunoaşte că eşti fată, adăugă el îndîrjit, de astă dată fără să judece prea mult. E un rechin. Ăsta e Paul al tău, căruia îi iei apărarea. Îmi pare rău că te—am primit în brigadă, dar mai e timp să te scot.

—Crezi că e după tine ? se înfurie Măria colţoasă. Aşa ai învăţat să te porţi în detaşamentul de pionieri? Şi apoi nici nu i—am luat apărarea dacă vrei să ştii. Dar tu nu prea te gîndeşti la cele ce spui.

—Dacă mai zici ceva, îţi trag un pumn, se zborşi Nicolae, care era atît de înverşunat împotriva lui Paul, încît ar fi fost în stare să se bată cu toată lumea.

—Ştiu să dau şi eu, răspunse cu linişte şi demnitate Maria.

Ca de obicei, Grigore se vîrî între dînşii. Cei doi cocoşi înfuriaţi, despărţiţi ca de un gard, se priveau cu înverşunare, arătîndu—şi pumnii. Copiii ceilalţi tăceau. Nu erau de părerea Măriei. Se zdruncinase ceva

în sufletul lor. Omul le devenise nesuferit şi basta. Era ceva nelalocul lui şi asta îi supăra. Poate că Nicolae, ca întotdeauna, umfla lucrurile, totuşi nu se poate spune că nu avea dreptate. în ce priveşte pe Mişa, el se afla de partea Măriei. Marinarul îi dăruise o insignă şi era fericit la gîndul că o va adăuga la colecţia lui de insigne. Dar nu voia să—i dea dreptate Măriei, pentru că el tot mai avea un cui împotriva ei. Nici să se dea cu Nicolae nu—i convenea, deoarece insigna era grozavă. îşi îndreptă coada ochiului în partea stîngă a pieptului, unde i—o pusese marinarul. Grozavă ! Mişa lupta între aceste două păreri care se băteau cap în cap şi nu izbutea să iasă la socoteală.

Deodată pumnul lui Nicolae zvîcni pe sub braţul cu care Grigore încerca să—l înlăture pe Nicolae din calea Măriei. Tot atît de repede ţîşni pumnul ei. Pumnul Măriei avu mai mult noroc, căci el întîlni coastele lui Nicolae. Atît a fost de ajuns, ca să înceapă o încăierare în lege. însă toţi copiii se azvîrliră asupra luptătorilor şi într—o clipă fură despărţiţi.

Trebuie să vă spun că Măria boxa foarte caraghios. Aţi văzut vreodată la circ un cangur boxînd ca un om ? Cangurul stă ţeapăn, bine proptit pe picioarele de dinapoi şi pe coada lui vînjoasă, şi labele, îmbrăcate în mănuşi de box, izbesc cu iuţeală, drept, fără ca animalul să se mişte din loc şi fără să ştie să se apere. Cam aşa boxa Măria. N—avea artă, dar de dat dădea vîrtos, cu sete, ca la darabană.

—Află de la mine, spuse plin de mînie Nicolae, că un astfel de om nu e un fiu adevărat, ci vitreg şi lipsit de inima. Plin de răutate. Aşa, să ştii !

Ochii Măriei se înrourară deodată :

—Crezi că toţi copiii vitregi sînt fără inimă ? spuse ea, abia stăpînindu—şi plînsul. N—am crezut să... să fii aşa de... rău la su... su... flet, adăugă ea ou greu, printre suspine, să vorbeşti astfel de... despre copiii vi... vi... tragi. Tu, tu n—ai inimă de lo... loc.

Si deodată plînsul rupse lanţurile cu care era legat şi se porni cum se pornesc ploile în munţi. Din ochii înroşiţi se rostogoleau lacrimi mari ca boaba de strugure. Corpul i se scutura de suspine, de parcă o zgîlţîia cineva. La o privelişte ca aceasta s—ar fi putut rîde cu multă poftă, dar copiii rămaseră cu ochii holbaţi la fata care din senin dădea atîta apă la şoareci. Nicolae o privea aiurit. „Ce—o fi cu ea ?" se întreba dînsul nedumerit, dar destul de emoţionat. Ce spusese el s—o facă să plîngă ? Nu pricepea nimic. Şi Măria plîngea şi plîngea fără cumpătare, ca o ciutură spartă. Grigore se apropie de dînsa, dar nu izbuti s—o potolească. I se părea cu totul nelalocul lui să se smiorcăie cineva fără rost.

—Şi... şi... eu sînt (îşi trase nasul) copil vitreg... şi nu i—am adus mamei de acum nici o nemulţumire. Şi nici ea nu m—a nă... năpăstuit vreodată. Ba chiar mă iubeşte. Şi eu o iu.... iu...besc, pentru că mi—a vorbit foarte fru... fru...mos de mama mea care—a murit...

Acum pricepură copiii despre ce era vorba, şi un val de căldură îi învălui. Nicolae se înduioşa. Biata Măria ! Nu se gîndise de fel s—o jignească. Nici nu ştia că mama ei nu—i cea bună. I se umeziră ochii.

—Mario ! zise el cu glasul răguşit de o mare tulburare a sufletului, dar altceva nu—i mai veni în minte şi rămase cu mîinile în aer, cu care părea că vrea să vorbească, dar şi ele căzură neputincioase de—a lungul corpului, fără să scoată vreun cuvînt (dacă se poate zice aşa ceva despre mîini).

Era ciudat. Toată judecata lui sănătoasă, pe care i—o cunoscurăm mai sus, nu mai făcea nici un ban în treaba asta. Nu ştia ce să—i mai spună, ca s—o îmbuneze, pentru că n—avea experienţă în împrejurări de soiul acesta. În viaţa lui, care, după cum ştiţi, nu avea de la începuturile ei decît doisprezece ani şi jumătate, nu se izbise de o astfel de întîmplare şi era dezarmat. Singurul lucru pe care—l găsi de făcut fu acela de a—i mîngîia codiţa cu fundă albă care i se zbătea pe piept, din pricină că i se zguduia tot trupul. Dar această mîngîiere avu darul să dezlănţuie la Măria nişte sughiţuri cumplite, şi Nicolae îşi întoarse capul, ca să nu—i vadă nimeni ochii plini de lacrimi (căci un băiat nu trebuie să plîngă, iar dacă vrea să se distreze, dînd drumul la robinete, s—o facă fără să fie văzut, altfel te rîd şi curcile). Şi mîna lui mîngîia în neştire codiţa cu funda albă, care acum se pleoştise. Fata, care îşi acoperise faţa cu palmele ca să plîngă mai frumos, se lipi deodată de pieptul lui Nicolae, şi băiatul se zăpăci de—a binelea. Apoi el îi mîngîie părul castaniu cu cărare la mijloc, după care o strînse în braţe şi o sărută pe amîndoi obrajii leoarcă. Îşi linse buzele, şi, simţind gustul sărat al lacrimilor ei, porniră din simpatie să curgă şi ale lui, ceea ce nu i se mai întâmplase de pe cînd era copil şi se lovea la deget. Acest lucru era foarte nepotrivit pentru un băiat, dar lacrimile alunecau fără voia lui şi nu putem să—l învinuim.

—Măriuţo, n—am vrut să—ţi fac nici un rău, crede—mă ! N—am ştiut, izbuti să spună dînsul, ţinînd—o strîns la piept, cu dragoste, ca pe o soră mai mică ce şi—a julit nasul.

Vîrî o mînă în buzunar pentru a găsi ceva să—i ofere, ca să nu mai plîngă, dar nu găsi decît douăzeci şi

cinci de bani şi renunţă la gest.

Mişa, cînd îl văzu pe căpitanul de piraţi plîngînd, începu şi el să bîzîie, dar cu atîta foc, de parcă i se făcea injecţie. Şi ăsta a fost, ca să spunem aşa, semnalul pentru dezlănţuirea unei ploi de plînset unit. Astfel, ca un cer acoperit în întregime de nori ce—şi răstoarnă găleţile, copiii vărsau sodom de lacrimi pentru durerea Măriei, înţelegînd să—i ţină în felul acesta tovărăşie, spre a—i uşura suferinţele, îşi ştergea ochii Grigore cel cumpătat. îi curgea nasul, cu toate că mînca seminţe, lui Vladimir cel nepăsător. Se smiorcăia Andrei, botanistul cel tăcut. Plîngea ca o fîntînă stricată Luca cel prea simţitor, poreclit greşit fricosul, şi suspina cu capul în pămînt Vasila cel tare.

După cum vedeţi, dintr—o neînţelegere ieşise o inundaţie, la care Vova privea foarte nedumerit. Ba chiar începu să latre cu asprime :

—Ham, ham, ce v—a apucat ? Nu sînteţi în toate minţile ?

În sfîrşit, după această revărsare bogată de sentimente jalnice, care le făcea cinste pentru că dovedea prietenia ce—i lega, se liniştiră, şi Nicolae prinse firul cuvintelor care i se învîrteau în cap :

—Mărio, aşa se spune cînd cineva se poartă urît; că e vitreg. Zău, Măriuţo, că n—am vrut să spun de tine nimic şi nici de mama ta... Apoi încheie solemn : îţi jur pe comoara piraţilor !

Jurămîntul acesta avu efect, izgonind norii grei. Soarele luci în ochii Măriei, cu toate că în realitate el asfinţise, iar peste cabane se plecau umbrele serii. Îşi suflă nasul, făcînd ca trompeta, îşi scutură Crdiţele şi spuse :

—Bine ! Apoi zîmbi, aruncînd cu ochii un roi de raze. Zîmbirâ şi ceilalţi, ştergîndu—şi şi ei urmele prăpădului de pe obraji.

Şi pentru că Vova umbla de la unul la altul, căutând să se lămurească ce se petrece, Nicolae îl mîngîie şi spuse :

—Uitaţi—vă la Vova, nu ştie să vorbească, dar gîndeşte ca un om ! Se poate compara Paul cu Vova ?

În clipa aceea se auzi glasul brigadierului care se apropiase :

—Copii, haideţi la masă !

Nicolae, smuls pe neaşteptate din discurs, răspunse miorlăindu—se :

—Spuneai că mîine dimineaţă mergem acasă...

—Am spus la masă, nu acasă. Copiii se prăpădiră de rîs.

—Despre ce vorbeai atît de aprins ?

—Vorbeam de tovarăşul Paul. Ziceam că e un fiu nerecunoscător. Mai înţelept şi plin de suflet e Vova.

—Da, zise brigadierul pe gînduri. Ne e greu să—l judecăm pe Paul. A trăit o viaţă grea şi poate l—a împietrit. Ştiu şi eu ? Dar tu ai dreptate. Sînt unii oameni mai răi decît fiarele, şi omenirea a avut mult de suferit din partea acestor suflete ticăloase. Mă gîndesc la fasciştii care au adus numai nenorociri. în schimb animalele pot fi mai omenoase decît ei.

Era întuneric bine. Soarele se ascunsese pe undeva, dar locul i—l luase luna, o lună mare şi parcă bolnavă de gălbenare. Dunărea aluneca şi ea galben—cenuşie, fluturîndu—şi fustele.

Pe mal, acolo unde îi duse brigadierul, un foc îşi istovea ultimele văpăi. în dreptul acela Dunărea ardea. Apoi în groapa rotundă rămase un jar dogoritor, în jurul căruia Vartolomei înfipse cîţiva ţăruşi în care se aflau vîraţi crapi crestaţi cu cuţitul. Pescarul îl mângâia din când în cînd cu o pană de pescăruş înmuiată în mujdei de usturoi, şi copiii, simţind în nări ademenitoarele miresme, îşi aduseră aminte că le e foame. Mîncară de parcă munciseră la taliane. Erau veseli şi fericiţi... şi râdeau din te miri ce.

O pasăre trecu pe deasupra apelor, şi Vova o conduse cu priviri pofticioase.

O urmăriră şi copiii.

—Ce pasăre a fost asta, nene Vartolomei, ai văzut—o ?

—N—am văzut—o, răspunse pescarul, stingînd jarul şi pregătindu—se să plece la culcare. Cine ştie ! Vreun pescăruş întîrziat sau speriat din somn... Ce facem, brigadiere, întrebă dînsul, ne vîrîm sub pătură ori rămînem la taifas cu copiii ăştia, că lor nu prea le arde de somn ? Sînt în concediu de neodihnă.

—Am vrea să stăm toată noaptea, zise Nicolae, şi copiii încuviinţară tot pe—atît de topiţi. E tare frumos!

Era într—adevăr frumos. Luna presăra din belşug o boare de argint pe întreaga fire. Valurile sclipeau. Peştii se zbăteau la suprafaţa apei ademeniţi de lumina lunii. Era o mare linişte.

—Nu zic nu, răspunse Vartolomei, dar parcă tot mai plăcut e ziua, pe lumină. Acuma toate vieţuitoarele se pun pe odihnit; şi peştii şi păsările în cuibul lor de iarbă. Pe lumină parcă se desprinde cîte—o poveste din fiecare colţişor de unde răzbate viaţa. N—aţi simţit asta niciodată ?

—Ce să simţim ? întrebară copiii.
—Cum se ridică din stuf, ca un abur albastru, cîte—o poveste ?
—Nu ! şoptiră copiii parcă înfioraţi.
—Ei, nu—i uşor, trebuie să ştii s—o vezi. Uite...

Şi Vartolomei începu să istorisească legenda păsărilor pe care noi o s—o redăm în cuvintele noastre...

...Delta e ţesută cu poveşti aurite. Oriunde ţi—ai arunca privirile — pe gîrlele ce se grăbesc printre pereţi de stuf, pe ochiurile întunecate, unde dorm frunzele de *plutnicioară* şi visează nuferii albi cu gălbenuşul de aur, în hăţişul codrilor de stuf, pe pajiştile semănate cu stelele florilor. În salcia cenuşie, în zborul zvelt al pescăruşului, în veştmîntul strălucitor ai lui Martin—pescarul — pretutindeni stă, ca într—un ciob de soare, cîte—o istorie minunată.

Poate că nu trebuie decît să priveşti cu luare—aminte, şi povestea se va desprinde din pervazul ei de vrajă, unde se arată asemenea unor chipuri străvezii de lumină.

Stai nemişcat la marginea plaurului amestecat printre ferigi, rezemat de umbre, ascuns de ochiul ager al păsărilor atente, şi iscodeşti peste gîrla îngustă malul din faţă, unde freamătă desimea stufului de colcăitul vieţuitoarelor cu aripi.

Curînd ochiul se va deprinde şi vei zări făptura subţire şi gingaşă a stîrcului roşu, pitit în rădăcini ; ai să vezi luîndu—şi zborul egreta albă, plutind uşor, ca un ghem de funigei ; să desprinzi dintre umbre stîrcul cenuşiu ca amurgul, şi după multă trudă a privirii să zăreşti, făcut una cu trestia pe care stă nemişcat ca şi tine, topindu—se în frunze culorile albastre, pe meşterul la vînat, bondocul Martin—pescarul, cu coada scurtă. Cînd îşi ia zborul zvîcnit pare un fluture dolofan, zbătîndu—şi aripile strălucitoare. Ai să admiri cufundacul mirat cu pene la pălărie, lebăda serioasă, alunecînd ca o luntre albă de păpuşi, lişiţa încruntată şi *cîrsteiul* pestriţ, găinuşa de baltă ca un ghem de frunze uscate, ori pescăruşul alb şi gălăgios.

Pe locurile acestea, unde zac astăzi lacurile tăcute, în vremurile de mult pierite, se arunca înspumată marea plină de valuri. Din mijlocul ei se sălta o stîncă uriaşă, întrecînd cu mult pe cei mai înalţi copaci ai pădurilor din împrejurimi. Tancul îşi oglindea pietrele pline de culori felurite în oglinda cerului de smalţ. Veneau vînturile bune şi şedeau de vorbă cu piscul sumes, şi stînca, învîrstată de culori ce se însufleţeau în bătaia soarelui, părea vrăjită.

Uneori norii albi şi ceţurile lăptoase coborau din palatul lor ascuns pe treptele cerului, să se reazeme pe creştetul şi umerii de piatră ; atunci stînca părea o mireasă împodobită.

Pe vremea aceea văzduhul nu era înfiorat de nici un zbor de pasăre, căci nici o vieţuitoare nu aflase taina aceasta. Vietăţile, pitulate prin stuf, se tîrau ori alergau ; cele din ape înotau sau bîjbîiau prin nisipurile adîncurilor, mişcîndu—se agale. Altele orbecăiau sub straturile de pămînt.

Cerul era trist, pentru că nici măcar un fluture nu venea să—i mîngîie cu aripile răsuflarea dulce şi obrazul limpede de catifea albastră. Fluturii, ca şi păsările, nu se iviseră pe lume, ca să dezmierde cu fîlfîitul lor apele uşoare dintre cer şi pămînt ale văzduhului. Singure pădurile şi buchetele de stuf din marginea întinderii de apă îşi înălţau spre cer frunzişul, şi, înduioşat, cerul îşi îndemna adierile bune să alinte pletele de verdeaţă răsfrînte în aerul limpede.

În adîncul mării, într—o scorbură din poalele stîncii, unde—şi făcuse culcuşul, venea să se adăpostească un peşte grozav, cu solzii cît lespezile. Era cruntul stăpîn al mării, căruia i se închinau toate lighioanele din fundul apelor. Nămetenia era fioroasă şi crudă. Cînd înota, se iscau talazuri înspăimântătoare. Cînd plesnea din coadă, marea gonea înfricoşată pînă departe, la răsărit, încît găvanul ei rămînea o vreme golaş, iar peştii se zbăteau neputincioşi în nisipuri cu gurile căscate. Cînd sorbea apă, se opreau în pîntecele cumplitului balaur mii de vieţi, şi prăpădul era îngrozitor.

Într—o zi, vieţuitoarele mării hotărîră să scape de stăpînirea nemaipomenitului căpcăun. După ce se sfătuiră îndelung, găsiră cu cale să—l zăvorască în văgăuna stîncii, unde se aciua să doarmă, spre a pieri lipsit de hrană şi aer.

Şi, pe cînd matahala sforăia cuibărită în nisipul grotei, toate animalele mării, cu mic cu mare, îngrămădiră în gura stîncii bolovani uriaşi, astupînd—o. Scoicile revărsară din trupurile lor lacrimi ca un ciment şi lipiră tot bolovănişul îmbulzit. Astfel poarta fu pecetluită straşnic.

Cînd se trezi fiorosul animal, începu să se zbată cu cea mai grozavă forţă în zăvorîta—i închisoare, cutremurînd pămîntul. Stînca se clătina ca o trestie, şi fiara mării urla înfundat sub tainicile strînsori de piatră. Coada, ca un hîrleţ de oţel cît casa, lovea pereţii cu tunete. Gura, cu colţii ca trunchiurile de copaci, muşca fărămiţînd zidurile. Şi făcîndu—şi astfel un loc mai bun pentru teribila lui sforţare, se

încordă cu ultimele—i puteri, şi coada izbi. Un trăsnet sparse toate zgomotele din adîncul mării. Stînca se sfărîmă în mii şi mii de bucăţi, unele mai mari, altele mai mici. Ţăndările de piatră ţîşniră cu putere în aer, sfîrîind împrăştiate. Din stînca sumeţită cu măreţie nu mai rămaseră decît aşchiile care se rostogoleau spre cer.

Dar, o dată cu înspăimîntătoarea ei opintire, lighioana plesni, iar marea din făgaşul ei ca suflată, ducîndu—şi talazurile hăt departe, spre răsărit. Cerul îşi închise cu durere genele, văzînd nimicirea stîncii care—şi oglindise atîta vreme chipul luminos în apele lui albastre. Norii se plecară mai jos, negri. Lumina îşi închise pleoapa. Văzduhul se posomorî. Vînturile tăcură.

Ţăndările de toate culorile şi formele păreau că nu mai vor să se întoarcă pe pămînt, şi văzduhul le primi să alunece prin înălţimi, mîngîiate de vînturile bune care se stîrniră cu dragoste.

Şi o minune se săvîrşi atunci, ca o răscumpărare pentru pieirea stîncii : spărturile zburătoare se înviorară, se însufleţiră, prinseră viaţă şi chip. Şi rămaseră să plutească pe drumurile nevăzute ale văzduhului ca păsări albe, trandafirii, verzi şi cenuşii, în straie întunecate sau de mai multe culori, ori pestriţe ca agatul.

Şi astfel se iviră în lume păsările în străvechile timpuri ale lumii.

*

A doua zi dimineaţă, copiii, ca nişte călători care se îmbarcă pe un transatlantic, urcară în barcazul ce trebuia să—i ducă... în patrie. Erau fericiţi de plimbarea pe care o făcuseră şi care le îmbogăţise cunoştinţele. Dar mai ales se întorceau acasă cu simţămîntul că de data asta se află pe urmele sigure ale comorii. Fără îndoială că cele aflate de la marinar le dezvăluiseră multe taine la care nici nu visaseră. Comoara există. Mai rămînea doar s—o găsească. O glumă din bătrîni zice, în cazuri de acestea : „Am găsit trei potcoave, îmi mai trebuie calul şi—o potcoavă." Dar să nu fim răutăcioşi.

Se aflau gata de plecare, cînd se ivi şi marinarul Paul, care sări în barcaz :

—Bună dimineaţa, copii, spuse el foarte prietenos. Aţi isprăvit cu pescuitul ? Şi fără să aştepte răspuns, strigă spre timonier (nu era tatăl Măriei) : Vînt bun, căpitane !... Şi ajungînd lingă el adăugă : Nu prea mi—e bine, mă reped la Sulina să mă vadă medicul.

Dar copiii erau încredinţaţi că marinarul se duce să—l întîlnească pe Barbă Roşie. De ce ? Asta trebuia aflat. Îl vor urmări. Cine ştie ca mai puteau să descopere din întîlnirea lor ! Toţi erau de părerea asta.

Chiar şi Măria. Doar Mişa îndrăzni să amintească de frumoasa insignă pe care marinarul i—o dăruise cu atîta dragoste.

—Aiurea ! răspunse Nicolae.

—De sanchi ţi—a dat—o, adăugă Vasile. Mişa tăcu.

Barcazul se puse în mişcare, şi copiii fluturară batistele către pescarii care rămîneau la datorie.

Pe maluri, sălciile plîngătoare se plecau la trecerea barcazului, de parcă îi salutau de rămas bun. Numai stuful stătea drept şi ţeapăn, săltat îndrăzneţ spre cerul ce se înviora de lumina ca floarea de măceş, care flutura departe la răsărit.

12.PROFESORUL ALEXANDRU ACHIŢEI

În port nu se schimbase nimic, îşi spuseră copiii cînd se găsiră pe locurile lor, acostînd la Sulina. Vaporul „Neapole" se afla tot acolo, cu corpul lui negru, ca o balenă, cu alămurile strălucind de curăţenie, rămas în ancoră de la sosire. Puntea era pustie ; doar marinarul de *vardie,* un băiat arămiu şi voinic, şedea lîngă balustrada vasului şi privea forfota *barcazelor* şi a şalupelor pe Dunăre. Purta pe cap — legat ca o femeie — o basma roşie după obiceiul oamenilor din unele localităţi ale Italiei. Îi şedea frumos, dar copiii rîseră. Andrei zise :

—Ţi—a furat basmaua, Mărio.

Se simţeau obosiţi, dar nici unul n—avea chef de culcare, cu toate că se sculaseră atît de timpuriu.

Pe bulevardul care mergea alături cu Dunărea, şi pe care puseră piciorul copiii, dădură cu ochii de profesorul Achiţei, care îşi făcea plimbarea lui obişnuită.

—Bună dimineaţa, tovarăşe instructor, spuseră ei în cor, bucuroşi de întîlnire.

—Bună dimineaţa, copii, răspunse dînsul, oprindu—se în dreptul lor. Unde aţi plecat cu noaptea în cap?

—Venim de la mare, răspunse cu importanţa Nicolae. Am fost la taliane.

—Cu căţel şi purcel ? Căci bineînţeles l—aţi luat şi pe Vova cu voi, zimbi profesorul Achiţei.

—Sigur, se grăbi să răspundă, ca de obicei, Mişa ori de cîte ori era vorba de bunul lui prieten.

—Ce faci, Doroftei Măria, ai învăţat italieneşte ?

—*Ma voi pariate l'italiano* ? Întocmi ea la iuţeală o propoziţiune, pentru că toată ziua răsfoia dicţionarul, ca să pătrundă tainele limbii.

Băieţii se holbară. Nu se aşteptau la atîta sîrguinţă din partea Măriei. De altfel ei şi uitaseră de dicţionar. E adevărat că Nicolae spusese să fie bine păstrat, că poate mai au nevoie de el, dar Măria tot buchisea de parcă ar fi vrut să traducă biletele lui Barbă Roşie fără ajutorul dicţionarului. Într—un caiet vechi îşi potrivea cuvinte cu multă tragere de inimă şi forma fraze pe cît se pricepea. Profesorul o felicită pentru hărnicia ei şi—i promise că are să scrie unui prieten la Bucureşti să—i trimită un manual de limba italiană.

—Dar să ştii, o preveni dînsul, că limba italiană are o gramatică foarte grea.

—Eu sînt tare la gramatică, răspunse cu mîndrie Măria, scuturîndu—şi codiţele şi înălţîndu—şi umerii.

—Ştiu. Eşti o bună elevă. Şi pentru că Mişa îl privea foarte atent, îi spuse : Să vedem ce fel de şcolar are să fie Mişa. Ce zici, Mişa, ai să înveţi ca Nicolae ? Şi—i mîngîie părul bălai.

—Mi—a spus tata, răspunse băiatul, că dacă vreau să mă fac căpitan de vapor, trebuie să fiu tare la aritmetică.

Rîseră cu toţii.

—Şi—acum ce—aveţi de gînd să faceţi ? Vă duceţi la culcare ? V—aţi sculat o dată cu pescăruşii.

—Ne ducem să ne jucăm, zise Grigore.

—Pe vapor, adăugă Mişa.

—Pe „Neapole" ?

—Avem noi vaporul nostru, lămuri Mişa. E mai mare decît „Neapole" şi are patru coşuri.

—Nu mai spune ! Şi unde îl ţineţi ? în buzunar ?

Nicolae rîse şi arătă în lungul străzii care ducea spre maidan :

—Acolo avem o hrubă pe care noi o numim vapor.

—Hai să văd şi eu vaporul vostru, zise instructorul, curios să afle ce fel de joacă au copiii în vacanţa asta.

—Poftiţi, se grăbi să răspundă Nicolae, susţinut de ceilalţi.

Şi porniră cu toţii veseli şi vorbăreţi, mîndri că—i însoţeşte profesorul şi e aşa de prietenos cu dînşii. Profesorul Achiţei era un om plin de înţelegere pentru copii şi se purta cu ei ca un părinte şi prieten. Era tînăr. De fel era din comuna Munteni de lîngă Tecuci, fiu de ţărani nevoiaşi, care munciseră din greu pe bucăţica lor de pămînt. Copilărise pe malul Bîrladului, rîul care pe acolo face cîteva cotituri şi se strecoară printre zăvoaie, şi Alexandru Achiţei era îndrăgostit de ape. Fusese repartizat aici, la Sulina, acum doi ani, cînd îşi terminase studiile şi se simţea bine printre aceste salbe de lacuri. Vacanţele şi le petrecea tot aici, vînînd sau pescuind, iar acum ocupîndu—se de tabăra de curte a pionierilor rămaşi în Sulina pe timpul verii. Trăia singur. Părinţii rămăseseră în comuna natală — erau colectivişti — şi din cînd în cînd se ducea să—i vadă ca să le mîngîie bătrîneţele şi să—şi mai amintească de copilărie (nu de greutăţile prin care trecuse, ci de jocurile cu băieţii). Era fericit cînd mamă—sa îl primea, pocnindu—şi

palmele :
—Bine—ai venit, Alexandrule !

Şi datorită firii lui vesele şi poate ca o dulce aducere—aminte a vremurilor trecute, profesorul Achiţei se amesteca în joaca gălăgioasă a copiilor de la şcoală. Cînd a fost numit instructor, copiii s—au bucurat nespus, pentru că erau foarte legaţi de profesorul lor. Alexandru Achiţei muncea foarte mult. în timpul liber, la masa lui încărcată de hîrtii, scria. Voia să dea la iveală o carte despre deltă, ţinutul acesta plin de frumuseţi şi nemăsurate bogăţii, cu oamenii ei atît de minunaţi. O carte în care, printre altele, să redea istoria grupurilor de partizani care au luptat aici împotriva fascismului şi să povestească eroismul cu care s—au jertfit pentru eliberarea patriei trei partizani, printre care se afla şi o fată. Cerceta neobosit documente, aduna date, stătea de vorbă cu oamenii care—l cunoscuseră pe Nicolae Tihovschi, tînărul muncitor căzut printre cei trei de gloanţele jandarmilor. Aflase de pretutindeni o seamă de întîmplări din lupta partizanilor.

Odaia pe care o avea închiriată în oraş era plină cu cărţi, mai ales de istorie. Rafturile gemeau. Şi cînd şedea la masa lui de lucru privind visător într—un ungher, ca să prindă firul ideilor, i se părea, uneori, că din rafturi se desprind figurile luminoase ale domnitorilor vajnici cu oştenii lor viteji, care se avântau la luptă să stăvilească năvala duşmanilor. Păşeau uşor prin încăpere, înconjurîndu—l, ţăranii desculţi, care în viforul lui 1907 căzuseră cu faţa la pămînt, fulgeraţi de gloanţele stăpînirii, zîmbeau mulţumiţi pentru zilele de astăzi umbrele comuniştilor pieriţi, din convoiul parcă viu, cu lanţuri la picioare, oare se perindau prin faţa lui.

Uneori copiii din clasele superioare veneau la dînsul să caute o. carte pe care n—o găseau în biblioteca şcolii şi nici în cea din oraş. Dar îndrăzneau şi elevii mai mici, atraşi de dragostea pe care le—o arăta profesorul şi de povestirile pe care le depăna.

Nicolae, Grigore şi Măria fuseseră de multe ori la dînsul. Oricine venea, era binevenit. Profesorul Achiţei ştia să povestească frumos fie din cărţi, fie din copilăria lui. Care dintre copii nu cunoştea acum jocurile băieţilor de pe malul Bîrladului, bălăceala lor din apele iuţi sau pescuitul cu minciogul înjghebat din sacii pe care—i furau de—acasă, ori coliba lor din zăvoi unde se jucau de—a haiducii! De la dînsul învăţaseră ei o numărătoare pentru jocurile lor, numărătoare pe care o foloseau copiii din satul profesorului Achiţei. Ea suna ciudat, ca un descîntec glumeţ şi năzdrăvan :

Mija,
Mija,
Patica,
Ţie porumbatica.
Lanţuş,
Blantuş,
Curcudele,
Vesedele,
Bleonţ !

Îl îndrăgiseră pe profesor, cu toate că la şcoală era foarte sever. Dar copiii uitau degrabă toată severitatea lui, mai ales cînd, după lecţii, venea la joacă, bătînd mingea cu dînşii, ca un băiat de vîrsta lor. Era foarte iubit şi de părinţii copiilor. Şi cine dintre pescarii sau marinarii Suilinei nu—l saluta cu prietenie încă de departe cînd îi zărea statura înaltă şi zveltă cu mers de sportiv ?

Intrară cu toţii în beci. Profesorul se interesă de toate obiectele adunate acolo de băieţi. Dar, mare minune, nu se miră de fel de şugubeaţă busolă de navigaţie. Dimpotrivă. Dădu cu degetul, aşeză cu mîna acul spre nord şi spuse, intrând deodată în joc :
—Golful Guineea, unde vasul nostru va face o escală, e aproape. Vom mări viteza, pentru a acosta înainte de căderea serii. Oceanul e liniştit. Matroz, se adresă el lui Grigore, după ce legă un cui de o bucată de sfoară pe care o găsi pe masă, aruncă ,,logul" şi vezi cu cîte noduri navigam !

Grigore luă sfoara, aruncă în apă ,,logul" şi spuse salutînd :
—Mergem cu patruzeci de noduri, căpitane ! Căpitanul se întoarse spre Nicolae :
—Locotenente, toată viteza !
—Am înţeles, rosti locotenentul Nicolae. îşi făcu mîinile pîlnie şi strigă la perete, ca şi cum ar fi vorbit în

tubul acustic : Toată puterea la turbine !

Căpitanul se întoarse spre Măria şi Vasile care—l priveau electrizaţii şi ordonă :

—Mateloţi, la prova !

Mai dădu cîteva ordine, apoi trecu la o timonă închipuită. Deodată, se auzi glasul Măriei strigînd :

—Ţărmul ! Apoi făcu milităreşte un pas spre căpitan : Tovarăşe: căpitan, ne apropiem de ţărm.

—Micşoraţi viteza ! strigă comandantul, şi Nicolae, la perete, cm palmele rotunjite la gură, strigă :

—Micşoraţi viteza !

—Toată lumea la posturi ! Mateloţii Luca, Vladimir şi Andrei, pregătiţi ancora ! Acostăm !

—'ţeles, căpitane, strigă Vladimir cu gura plină, şi cei trei copiii se repeziră la ancoră, dar, pentru că nimeni nu hotărîse unde—i ancora, se—ncurcară, se ciocniră şi pînă la urmă, îngheoldindu—se unul pe altul, se înghemuiră într—un colţ gata să dea drumul la cabestan.

—Stop maşina ! Ancora jos ! Vrrrr ! făcu profesorul şi copiii în. cor îl imitară lung :

—Vrrrrrrr ! pînă cînd lanţul alunecă în toată lungimea lui.

—Debarcarea ! şi căpitanul porni spre ieşire, urmat de copii.. Se opri după doi, trei paşi, întinzînd mîna: „Priviţi, spuse el, arătînd pe gura hrubei, unde se vedea fereastra cerului albastru, nicăieri Oceanul Atlantic nu e mai albastru ca în golful acesta. Admiraţi frumuseţea cocotierilor zvelţi, cu canaful lor de frunze, înălţaţi mai sus decît clădirile. (Se vedeau bălăriile înalte prin gura. beciului.) E o adevărată grădină aici, dar toată măreţia o dau baobabii uriaşi. (Nu se vedeau decît doi salcîmi.) Din ce familie face parte cocotierul, Andrei, ştii ?

—Din familia monocotiledonatelor, tovarăşe căpitan.

—Eşti tare, murmură cu admiraţie Vasile.

—Bravo, spuse căpitanul. Să coborîm. Se opri lîngă pasărea împăiată, aflată lîngă intrare, luminată de soare şi ordonă : Marinar de cart, să nu uiţi să dai de mîncare papagalului !

—'ţeles, căpitane, spuse firesc Vladimir, şi se grăbi să pună în faţa papagalului un pumn de seminţe de dovleac, executînd ordinul cu promptitudine, ca un adevărat matroz.

De altfel toţi copiii executaseră ordinele cu seriozitatea şi graba cerută unui marinar, prinşi în vîrtejul jocului, dar mai ales pentru că ordinele erau date cu precizie şi spuse cu un glas de comanda, venind de la un adevărat căpitan de vas. De aceea ei nici nu se îndoiau că sînt marinari plecaţi cu un mare vapor pe Oceanul Atlantic şi care acostase acum într—un port din Guineea. Văzuseră limpede cocotierii, şi baobabii, şi casele văruite în alb, strălucind în soarele tare din zona tropicală.

—Ne vom aproviziona din port cu apă şi alimente, mai spuse căpitanul, şi mîine dimineaţă ridicăm ancora. Veniţi ! Apoi către Vladimir : Să ai grijă de papagal ca de ochii din cap ! E o raritate pe care o vom duce în patrie pentru grădina zoologică. Răspunzi cu capul.

—'ţeles, căpitane !

Copiii erau încîntaţi că se dădea atîta importanţă papagalului dor. Mai cu seamă Nicolae, care fusese, ca să spunem aşa, naşul papagalului, căci el botezase lişiţă papagal.

—Să nu—l îndopi prea mult, ca să nu capete indigestie. Ar fi păcat să moară. E un papagal negru din America de Sud.

Vladimir salută din nou, serios, primind explicaţia cu privire la această pasăre rară ca ceva firesc, fără să se gîndească cîtuşi de puţin că ar fi o biată găină de baltă. Era doar joacă.

Firesc i se păru şi lui Nicolae şi celorlalţi. Dar după o clipă Grigore se trezi şi rămase cu gura căscată. De unde ştie profesorul că ei numeau lişiţă papagal din America de Sud ? „Sau este într—adevăr un papagal din America de Sud?" gîndea el încremenit, cu ochii holbaţi. Se ciupi să vadă dacă e treaz. Da, era treaz. Treaz de—a binelea. Se uită la Măria. Era tot atît de aiurită şi ea. Îl privi pe Nicolae, dar acesta era senin ca omul care auzise un adevăr (sau poate care nu auzise nimic). Dar cînd Nicolae îşi aruncă întîmplător ochii spre Grigore şi văzu nemaipomenita lui uimire îşi dădu seama. Îi privi şi pe ceilalţi. Aveau ochii cît cepele şi păreau nătîngi. Numai Vladimir, cu aerul lui nepăsător, mîngîia papagalul cu mîna dreaptă, în timp ce cu stînga ţinea la ciocul care nu voia să fie coroiat o sămînţă de floarea—soarelui şi—i şoptea cuvinte de alint.

—Foarte bine, matroz, zise căpitanul şi, întorcîndu—se spre ceilalţi, zări mirarea întipărită pe chipurile lor. Îi privi pe rînd şi întrebă nedumerit : Ce căscaţi ochii ? Aţi băut coca—cola ? Am dat ordin să nu bea nimeni alcool. Cinci zile de carceră pentru această gravă abatere. Le veţi executa în patrie.

—N—am băut alcool, răspunse Grigore tot atît de serios ca şi căpitanul, ba chiar cu aerul cel mai serios

din lume.
—Atunci ce s—a întâmplat ? Aveţi aerul unor marinari americani beţi.
—Papagalul ăsta, bîigui Grigore, e chiar papagal ?
—Fără îndoială ! Ce te miri ? Locotenente, se—ntoarse el spre Nicolae, nu l—ai prins dumneata în pădurile de pe coasta Americii de Sud?
—Da, căpitane, răspunse din cale—afară de zăpăcit Nicolae. Uimirea lui venea de acolo că profesorul ştia cum numesc ei lişiţa. Asta i se părea nemaipomenit. „Oare n—o fi papagal adevărat ?" se întrebă el.

Andrei cercetă iară pasărea pe care o cunoştea foarte bine : ordinul picioroangelor, familia *rallidelor*. „Ce mai tura—vura, îşi spuse el, papagalul este din familia căţărătoarelor, asta se vede foarte limpede după picioare." Şi nu mai pricepu nimic. Cît priveşte pe Vasile şi Luca, ei se cam zdruncinaseră în păreri şi tocmai de aceea nu luară nici o hotărîre. Mişa însă era sigur că e papagal. Numai pe Vladimir nu—l interesa discuţia, deoarece papagalul şi lişiţa pentru el nu erau decît păsări ca şi gâştele. Şi cît pe—aci să se convingă şi Nicolae că *rallidele* pot fi papagali sau mai bine—zis că papagalii s—au adaptat la baltă, dacă Măria n—ar fi izbucnit în rîs. începu să rîdă şi profesorul. Se lămuri totul când aflară că Măria, în căutarea dicţionarului, povestise profesorului despre aşa—zisul papagal.

Cu ocazia aceasta se treziră din jocul lor, în care îi atrăsese profesorul, şi fiecare îşi luă aerul său obişnuit, lepădînd uniforma de matroz în care—i îmbrăcase Achiţei, ca să călătorească pe Oceanul Atlantic. Astfel că reveniră în deltă.

Dar jocul le plăcuse, iar Nicolae îşi puse în gînd să fie de aici încolo un adevărat căpitan de vapor. învăţase de la profesor cîţiva termeni şi ordine marinăreşti, precum şi ce înseamnă o adevărată comandă. Va mai învăţa şi alte lucruri asemănătoare, ca să poată comanda cum se cuvine un cuirasat. Numai un vas de război voia, şi acela nu putea fi decît cuirasat. Profesorul se dovedise a fi meşter, şi Nicolae îl întrebă dacă n—a făcut armata la marină. Nu, nu făcuse armata la marină. Comenzile le auzise pe la marinari. Poate că nici nu sînt corecte, dar n—are importanţă cînd e vorba de joc. Şi copiii recunoscură că este adevărat, de vreme ce ei înşişi scorneau o mulţime de lucruri din care unele n—aveau nimic a face cu realitatea. Dar e sigur că băieţii vor face armata la marină, şi pînă la urmă înclina şi Măria către această armă, dacă s—ar fi putut.
—Haidem afară la aer ! Nu prea e bine să staţi toată ziua în aerul ăsta cum aveţi voi obiceiul, spuse profesorul. Aţi putea mai degrabă să faceţi expediţii în deltă şi să studiaţi flora şi fauna. Andrei e specialist. N—ar strica să—l atrageţi şi pe Ştefan cu brigada lui.

Nicolae strîmbă din nas auzind de Ştefan, dar nu zise nimic.

Ieşiră afară în soarele puternic, printre ierburile sălbatice care miroseau a pelin şi a măturică, şi se aşezară pe bolovanii şi cărămizile răspândite printre bălării. Nu li se mai vedeau decît capetele, asemeni unor ciudate fructe din ţările calde, aşa ca nişte nuci de cocos crescute în buruieni. Numai Mişa era cu totul acoperit, de parcă **e**l încă nu înflorise, şi deci capul lui nu se făcuse nucă de cocos.

Vova le dădu tîrcoale interesat, îi mirosi pe rînd, dar văzînd liniştea copiilor plecă să se hîrjonească pe maidan.

Copiii încercară să—i smulgă la iuţeală o povestire, dar profesorul era grăbit. Se ridică, îşi privi ceasornicul şi spuse :
—Copii, plimbarea mea de dimineaţă s—a terminat. A fost mai lungă decît de obicei. Mă duc la treabă. Şi pentru că văzu părerea de rău a copiilor, adăugă : Veniţi mai tîrziu la mine... pe la orele douăsprezece. Am să vă povestesc ceva interesant. Odihniţi—vă mai întâi ! Mâine să veniţi la şcoală şi să povestiţi celorlalţi pionieri şi şcolari cum a fost plimbarea voastră pe mare.

Şi plecă, strecurîndu—se printre înaltele bălării care foşneau, mîngîindu—i hainele.

Dar copiii n—aveau poftă de odihnă şi, după ce mai îndrugară verzi şi uscate, se grăbiră să meargă la profesor. Ardeau de nerăbdare. De altfel era aproape de douăsprezece.

13.DUNĂRE, DOAMNĂ MARE!

În vara anului 1943, pe la mijlocul lui august, un vas de război, încărcat cu trupe hitleriste, ridica ancora din portul Tulcea, în dreptîndu—se către Sulina.

Era spre seară. Soarele coborîse la apus şi ultimele flamuri de foc se destrămau, amestecîndu—se cu umbrele palid viorii ale amurgului, înserarea se lăsa parcă mai devreme ca de obicei, pentru că cerul începuse să se acopere. Valuri de nori grei se adunau. Se lăsau agale neguri fumurii, zdrenţuite de vîntul care începuse să sufle.

Vasul aluneca domol pe apele liniştite, duduindu—şi motoarele. Trupele erau îndrumate la Sulina să întărească apărarea coastei la mare, deoarece, de la o vreme, ofensiva sovietică, ce se desfăşura cu putere, pusese pe gînduri comandamentul hitlerist, şi acesta se temea de o lovitură pe mare din partea ruşilor.

Ne aflam în aii treilea an de război împotriva Uniunii Sovietice, „ca aliaţi credincioşi ai Germaniei hitleriste", cum trâmbiţa pe toate căile Antonescu. Numai ostaşii, oameni blajini şi necăjiţi de lipsuri, împinşi să moară fără voia lor pe pămînturi străine, nu se arătau de fel credincioşi hitleriştilor, ba chiar îi duşmăneau. Şi mulţi ofiţeri. Iar de un timp nici diavolul — dacă se poate spune aşa — în numele căruia Hitler şi Antonescu porniseră războiul nu le mai arăta credinţă. După două mari lovituri, pe care le primiseră la Cotul Donului şi pe Volga, unde fuseseră scoşi din luptă sute de mii de oameni, sovieticii înaintau fără încetare, gonind armatele de jaf înapoi de unde plecaseră. Şi armatele fasciste se retrăgeau neputincioase, spre marea ciudă a generalilor hitlerişti, care visau să stăpînească lumea, ucigînd milioane de oameni. Acum trimiteau trupe oriunde li se părea că e primejdia mai mare. Portul şi oraşul, după zgomotosul marş al soldaţilor care se îmbarcaseră pe vas, rămăseseră acoperite de tăcere şi nemişcare. Singure santinelele din port se mişcau ţepene cu pasul lor hitlerist ca de maşini pe cheiul peste care se închidea oblonul cerului întunecat.

Undeva, un drapel cu zvastică flutura în bătaia vîntului, mişcînd ghearele crucii încîrligate ; acestea păreau picioarele unui uriaş păianjen negru care înfăşură în plasă prada prinsă în capcană.

În afara ofiţerilor care comandau trupa, pe bordul vasului urcase colonelul Karl Linden, însoţit de un civil, care răspundea la numele de Willy. Aceştia aveau o misiune specială. Ceea ce aveau de făcut ei nu era cunoscut decît de comandamentul german şi de comandantul jandarmeriei din Tulcea.

Colonelul era specialist în luptele cu partizanii. Cunoştea metodele folosite de ei şi felul lor de luptă, ca unul care avusese comanda unor trupe speciale în teritoriul ocupat din Uniunea Sovietică, unde partizanii hărţuiau neîncetat spatele frontului. Nu era de fel uşoară însărcinarea pe care o avusese colonelul şi pe care trebuia s—o îndeplinească şi aici. Nu era uşoară, pentru că trebuia să lupţi împotriva, unor oameni despre care nu bănuia nimeni de unde apar şi care nu aveau nici un fel de reguli militare (sau aveau alte reguli decît cele cunoscute). Atacurile neaşteptate, sigure şi îndrăzneţe ale partizanilor, nu dădeau pace hitleriştilor. Iată pentru ce fusese trimis aici colonelul Linden împreună cu acel Willy, care se pare că era un un bine priceput în tainele deltei. Căci de o vreme partizanii din deltă îşi desfăşurau operaţiile lor nestingheriţi, iar jandarmii se dovediseră neputincioşi să—i descopere.

Delta era un teren cu totul nou pentru colonel şi, datorită întinderii încîlcite cu lacuri, canale şi păduri de stuf, unde cu greu ai fi putut să te descurci, era nevoie de un cunoscător al locurilor şi al oamenilor care trăiau pe aceste meleaguri. Willy era omul potrivit din mai multe motive. În afară de cunoaşterea deltei, era un individ care n—avea nimic curat în el, în stare de orice, care—şi vînduse sufletul pentru bani. Nu se ştie cum se aciuase pe lîngă comandamentul hitlerist şi — deoarece vorbea ruseşte — căpătase felurite însărcinări în teritoriul ocupat din Uniunea Sovietică, unde se purtase ca un zbir cu populaţia. Acum îşi găsise aici îndeletnicirea potrivită inimii sale negre, mai ales că vorbea şi româneşte foarte bine.

Norii acoperiseră complet cerul. În lungul braţului, în deltă sau în oraş nu se zărea nici o lumină. Singurele sclipiri, care jucau pe faţa neagră a Dunării, erau cele două lumini de poziţie ale vasului.

Colonelul Linden rămase o vreme să stea de vorbă cu ofiţerii de stat—major în salonul unde luau masa, apoi intră în încăperea în care se afla Willy şi unde cîţiva tineri ofiţeri benchetuiau. Colonelul privi cu severitate la aceştia şi, vrînd să rămînă singur cu Willy, spuse cu un ton de ordin :

—Ieşiţi pe punte să vă treziţi ! Răcoarea are să vă facă bine.

Dar nimeni nu luă în seamă cele spuse. Ofiţerii, care sorbiseră mai multe sticle de şampanie, păreau că

visează cu ochii pe jumătate deschişi, răsturnaţi în dezordine pe scaune, ca nişte păpuşi de cîlţi aruncate în neştire. Linden îi privi enervat, apoi făcu semn lui Willy să—l urmeze, şi ieşiră amîndoi pe punte.

Karl Linden era un om înalt şi slab, cu o mustaţă sură, mică, pe care şi—o tăia cu îngrijire. Ochii lui cenuşii, reci, aruncau o privire pătrunzătoare. Mişcările îi erau domoale, dar se simţea în dedesubtul lor o deosebită energie.

Willy însă ai fi crezut că e un om de statură mijlocie, datorită înălţimii celuilalt. Părea să aibă patruzeci de ani. Era un om voinic cu o mare putere musculară. Părul şi ochii îi erau negri, faţa zbîrcită şi arsă de soare. De la colţul din stînga al gurii pornea în jos, pînă sub bărbie, o tăietură parcă făcută cu sabia, de mult închisă. Colonelul se plimba cu Willy pe punte, vorbind despre partizanii care se ascundeau în deltă şi făcea presupuneri cu privire la forţa lor. După experienţa pe care o avea colonelul nu păreau a fi mulţi. Şi deocamdată — presupunea el — nici nu erau de luat în seamă şi n—ar fi fost nevoie să împînzească delta cu trupe. Nu era de aşteptat la cine ştie ce acţiuni care ar fi putut să pună în primejdie vreun obiectiv important, dar ei trebuiau totuşi nimiciţi mai înainte ca numărul lor să crească şi activitatea lor să capete cumva însemnătate în clipele mai grele ale armatei hitleriste. Willy avea misiunea să—i descopere pe partizani, căutînd să cumpere pe localnici şi să dea de veste jandarmilor. Dar Willy nu împărtăşea întru totul părerile colonelului îngîmfat ca orice ofiţer hitlerist. El era convins că primejdia era mai mare, chiar şi acum, decît o vedea colonelul.

Un zîmbet de neîncredere se aşternu pe faţa uscată a ofiţerului, zîmbet pe care Willy nu—l zări. Cu gesturile lui nervoase, hotărî te, acesta dădea explicaţii cu privire la folosirea terenului. Ajunşi la pupa, Willy întinse braţul si arătă colonelului marile întinderi de stuf, vorbind despre plaurii cu potecile lor ascunse, unde numai mistreţii se puteau descurca. „Oamenii deltei, zicea el, ştiu să urmeze i ararea acestora, sigură, cu teren statornic, unde nu—i paşte primejdia să se afunde pe neaşteptate sub plaur, prin încîlceala uneori înşelătoare a *closteelor*."

Vasul înainta şi ajunse prin dreptul unor zăvoaie de sălcii dese care străjuiau malurile. Păreau nişte zdrenţe negre, spînzurînd din cerul de cărbune. Un vînt duşmănos şuiera printre smicele de sălcii pletoase**,** cu trupuri negre şi strîmbe, ca nişte arătări. Şi te înfiorau.

Colonelul puse câteva întrebări cu privire la păduri. Willy dădu din umeri şi—i răspunse că pădurile sînt mai puţin însemnate decît stuful, lanurile sau întinderea deltei. „Fără îndoială, îi întoarse vorba colonelui, că delta e un teren ce trebuie luat cu seriozitate în seamă.
Dar nu e o piedică de neînlăturat!" Avea experienţă.

—Am cunoscut, adăugă hitleristul, ascunzişurile partizanilor din Franţa, munţii din Iugoslavia şi...

Nu se ştie ce—a vrut să mai spună. Restul ideii rămase în aer, pentru că o puternică explozie răsună la prova. Vasul învăluit în lumina orbitoare se clătină cu putere, parcă zgîlţîit de furtună. Colonelul se prinse cu mîna de balustradă şi întrebă speriat :

—Partizanii ? ! !

Willy nu răspunse. Înţepenit bine pe picioare îşi aruncă privirile neliniştite către prova. O clipă cei doi mai auziră ordine, strigăte, şi, în aceeaşi frîntură de secundă, încă două explozii, tot atît de puternice, făcură să danseze prin văzduh sfărîmături. Puntea de comandă se năru. Vaporul, cu etrava şi bordajul sfărîmat, se înclină la babord şi, deodată, îşi plecă botul în apă, săltîndu—şi pupa în aer. Colonelul şi Willy se rostogoliră peste balustradă, pleoscăind în apele învolburate. Totul nu durase decît cîteva secundei După orbitoarea lumină a exploziilor, întunericul se făcu de nepătruns. Willy înota cu putere, depărtîndu—se grăbit de vasul pe care—l auzea în urma lui cum se scufundă cu un zgomot asurzitor. Apele îl sorbeau şi horcăiau înecate. Vaporul se ridicase cu jumătatea corpului de la pupa în aer, împungînd cerul, şi se afunda cu iuţeală. Dunărea parcă era un cumplit şi uriaş balaur care înghiţea cu lăcomie, pe nemestecate, o pradă uriaşă ce aluneca cu o straşnică uşurinţă pe gîtlejul nemăsurat de larg. în jurul vasului apele bolboroseau, urlau, gemeau, sorbind sălbatic în adîncul lor alcătuirea de oţel încărcată cu fascişti.

Cînd Willy ajunse la mal se agăţă de crengile sălciilor ce se plecau în apă şi urcă printre bălţoace şi mocirle. Rămase rezemat de un ciolpan de salcie, privind cum dispărea, din ce în ce mai repede, restul vasului, ca o umbră. Deodată apele sughiţară lung şi fioros, şi totul pieri. Acum Dunărea se scurgea liniştită, netedă şi parcă mulţumită după acest ospăţ grandios, şi tăcerea se răspîndi grea peste întinderi, ca şi cum groaznicul balaur, bine ghiftuit, se lungise tăcut să—şi mistuie hrana.

Trezit din gînduri, Willy privi în jurul său, cuprins de nelinişte, dar tot el spuse că, desigur, partizanii

erau de mult departe. Liniştea care se aşternuse era obositoare. Totuşi rămase nemişcat, rezema» de trunchiul de salcie, cercetînd cu destulă îngrijorare adîncul zăvoiului, acoperit de brazde mari de întuneric.

Zgomotul exploziei atrăsese luarea—aminte, şi după o vreme se iviră cîteva şalupe cu jandarmi, grăniceri şi hitlerişti. Veniseră de la Sulina unele, de la Tulcea, altele. Cînd s—au întîlnit, şi—au dat seama că vasul care trebuia să sosească la Sulina nu mai există.

Abia acum se mişcă omul care se făcuse una cu copacul din zăvoi. Strigă. Un snop de lumină strălucitoare se îndreptă asupra lui, apoi o şalupă se apropie de mal, şi Willy urcă în mica ambarcaţiune. Şalupa mai culese încă patru marinari de pe malul celălalt. Aceştia cinci erau singurii supravieţuitori, restul oamenilor zăceau în fundul Dunării, pecetluiţi şi blînzi în nemişcarea lor de moarte. Fărădelegile le fuseseră întrerupte pentru totdeauna. Colonelul, pe care îl prinsese bulboana, dormea somnul de veci în mîlul primitor, şi cunoştinţele lui despre felul de luptă al partizanilor nu se mai puteau îmbogăţi.

Cei patru marinari, care izbutiseră să scape, se pomeniseră azvîrliţi peste bord şi, înainte de a fi traşi de ape, se îndepărtaseră. Ceilalţi hitlerişti de pe punte chiar dacă s—au aruncat în apă să se salveze fuseseră hăpăiţi cu putere, sorbiţi de anaforul ce se formase prin scufundarea vasului. Din fierberea aceea n—au mai izbutit să se smulgă. Cît priveşte pe cei aflaţi în corpul vasului, desigur că înainte de a se dezmetici bine după prăbuşirea lor pe o altă orizontală a vaporului, urlînd, cuprinşi de groază, fuseseră înghiţiţi o dată cu vasul, ca sîmburii unei felii de pepene pe care un nesăţios căpcăun n—ar mai fi avut timp să—i scuipe.

—Vasăzică s—au înecat toţi, toţi ! sări în sus Nicolae, căruia îi crescuse inima.

Ceilalţi copii se ridicaseră de asemenea cuprinşi de o nespusă bucurie.

—Numai cei cinci oameni s—au salvat, răspunse profesorul Achiţei.

E nevoie să fac cunoscut cititorilor că istorisirea aceasta o desfăşura profesorul Achiţei, dar ea nu e întru totul a lui. Era una din povestirile scrise de dînsul despre istoria patriei şi pe care copiii o ascultaseră cu inima la gură. Se aflau acasă, la profesor, în odaia lui plină de cărţi care—i uimise pe copii, pentru că toţi pereţii erau îmbrăcaţi de sus pînă jos cu volume, de parcă erau zidiţi încă o dată cu un soi de cărămizi frumoase de felurite culori, aşezate în picioare pe rafturi.

La istorisirea lui Achiţei am contribuit şi eu, adăugînd unele fapte şi întîmplări pe care eu le ştiu mai bine. Profesorul Achiţei nu cunoştea toate amănuntele şi l—am întregit, introducînd în capitolul acesta tot ceea ce putea să rotunjească povestirea lui, pentru ca ea să ni se dezvăluie cît mai bogată, mai dramatică şi mai plină de adevăr. Totodată pentru a ne da seama de rostul lui Willy în desfăşurarea romanului de faţă.

Sînt convins că profesorul, citind cartea aceasta, nu va pregeta să se folosească de adăugirile mele pentru a—şi împlini povestirea.

Înainte de a continua, se cuvine să mai adăugăm un lucru de seamă pentru preocuparea profesorului şi totodată a instructorului de pionieri, Achiţei. Căci uitasem să vă spun. în timpul anului şcolar profesorul Achiţei era instructor superior al Unităţii de pionieri a şcolii din care făceau parte copiii aflaţi acum la dînsul. Credincios hotărîrii luate şi obligaţiei sale — de a înlătura cu orice chip zîzania dintre cele două tabere de copii — invitase pentru aceeaşi oră la el acasă pe Ştefan şi Vîl. Şi astfel se găsiră cu toţii împreună la profesor, de voie de nevoie, izbindu—se — ca să spunem aşa — nas în nas. Nasurile tuturor se *cîrmiră*, dar copiii nu mai aveau încotro. Iar bunăcuviinţa şi respectul ce se cuvenea faţă de profesorul lor le domoliseră alte porniri. Acum însă — întocmai cum prevăzuse Achiţei — furaţi de povestire uitaseră discordia şi se bucuraseră laolaltă, strîngîndu—şi mîinile auzind straşnica ispravă a partizanilor.

Profesorul era încîntat. Treptat, treptat are să—i domolească, îşi spunea. în tabăra de curte profesorul avea grijă ca ei să se nimerească alături ca din întîmplare, cu felurite îndeletniciri, şi băieţii uitau că sînt certaţi, cum se petrecuse şi acum. Duşmănia dintre ei n—avea nici un temei. Profesorul ştia bine acest lucru şi nu se temea de urmări. Dacă nu izbutise pînă în momentele astea să—i facă prieteni este pentru că la fiecare dintre băieţii aceştia găseai cîte un pic de ifos, cîte un dram de grozăveală şi cîte o fărîmă de încăpăţînare, care—i făcea să se poarte ţepeni. Ştefan avea obiceiul sa spună cu dîrzenie către echipajul lui :

—Copii, „aiştii" ne—au luat—o înainte la învăţătură. Să ne punem pe carte să—i întrecem !

Copiii, după ce se liniştiră, se aşezară la loc, aşa cum se găseau înainte de momentul scufundării vasului. Astfel, Nicolae, Grigore, Măria şi Andrei se răsturnară pe sofaua profesorului, Mişa se cuibări la

loc în singurul fotoliu, Vova se încolăci la picioarele lui Mişa (căci şi el se ridicase, crezând că e vorba de plecare), Luca şi Vladimir, la fereastră, pe lada înflorată, în care la ţară se ţine zestrea fetelor (moştenită de profesor de la bunica lui), iar Vasile, Ştefan şi Vîl se reaşezară turceşte pe covor, lângă divan. Profesorul se afla la biroul lui, pe care strălucea un glob al pămîntului luminat pe dinăuntru.

—De la întîmplarea aceea, îşi continuă povestirea profesorul Achiţei, trecuse o vreme. Îndîrjite, patrulele de jandarmi răscoliseră delta de la un capăt la altul, spre a da de urma partizanilor. (Se pusese un premiu pe capul lor.) Dar nici pomeneală. Parcă îi înghiţiseră apele. Şi doar prin deltă se ascundeau şi mulţi dezertori. Dar cînd zic „răscoliseră de la un capăt la altul", aceasta e o figură de stil, pentru că cine s—ar fi încumetat să se avînte în inima deltei, unde, pe neştiute, putea să ţîşnească un snop de gloanţe sau două, trei grenade şi să te trimită să te plimbi pe drumurile întunecate ale morţii ?

—Aveau şi grenade ? făcu ochii mari Mişa.

—Fireşte, ăsta era cel mai uşor lucru. Mai greu era să ai mine, cu care să arunci în aer vapoarele. Şi uite că le—au avut. Cercetările au dovedit că cele trei mine fuseseră aşezate cu puţină vreme înainte de a trece vaporul. Cele mai preţioase informaţii cu privire la scufundarea vasului le dăduse Willy. Se află atunci că el se pricepe bine la vapoare (ca un încercat marinar).

Se stîrni o mare vîlvă. Comandamentul german turba. Autorităţile româneşti erau în fierbere. îndrăzneala partizanilor arăta că erau bine organizaţi şi, desigur, aveau oameni de legătură prin toată delta, care le dădeau de ştire despre tot ce se întîmplă. Astfel că singurul lucru ce trebuia făcut era să fie folosit planul colonelului, de a trimite un om în deltă, care să cîştige încrederea pescarilor şi să afle ascunzătoarea partizanilor. Willy era acel om.

Îmbrăcat într—o uniformă de soldat român şi făcînd pe dezertorul, Willy începu să ducă viaţa de hăituit, avîntîndu—se prin cele mai tainice locuri ale deltei, chipurile ascunzîndu—se de jandarmi.

—Dar cine era Willy ? întrebă Mişa, roşu la faţă. Dacă aş fi avut eu o grenadă, i—aş fi arătat eu lui.

Nimeni nu zîmbi de cele spuse de Mişa, pentru că toţi gîndeau la fel, plini de ură împotriva acelui om.

—Cine era, nu se ştie şi nu s—a aflat nici pînă în ziua de azi. Nu l—a văzut nimeni la faţă, decît autorităţile hitleriste cu care avea el legături. Nu i se cunoştea nici numele adevărat, pentru că, de bună seamă, Willy era un nume de împrumut. Desigur că fugise apoi cu armata hitleristă.

—Era român ?

—Da, un trădător al poporului său, un fascist vîndut duşmanilor.

Nicolae se răsuci pe sofa şi murmură ceva, poate un blestem.

Era singurul dintre copii care, tot timpul povestirii, nu scosese decît cele cîteva cuvinte de bucurie. Dar mintea lui lucra nebuneşte. Dacă l—ar prinde el pe acest ticălos de Willy !... Asta ar însemna mai mult decît să scoată la lumină o comoară de mărgăritare.

—Şi i—a descoperit pe partizani ? întrebă Măria, care şedea tăcută, cu pumnii strînşi, încordată de ciudă şi mînie.

—Pescarii simţiseră că cel care face pe dezertorul nu e un om cinstit şi dădură de ştire partizanilor să fie cu ochii în patru.

—Cum le dădeau de ştire ?

—Aveau ei semnele lor. Semnul acesta de primejdie sau de linişte ori poate de îndrumare îl aşezau în locuri ferite, cunoscute doar de partizani, aşa cum prin aceleaşi locuri le puneau de mîncare.

Într—o noapte, spre toamnă, Willy, care se prefăcea că vrea să intre în raidurile partizanilor, a aflat de la un om, care păştea vitele pe gînduri, că undeva, într—un loc anumit, se adăpostesc cîţiva partizani. A anunţat jandarmii şi locul a fost înconjurat pe o mare întindere. Era in apropiere de Tulcea. Partizanii — erau trei, doi băieţi şi o fată — s—au retras, trecînd pe *grindul* dintre cele două braţe care se despart ca o furcă : Sulina şi Sfîntul Gheorghe. N—au izbutit să—şi piardă urmele şi atunci au primit lupta cu jandarmii care strîngeau mereu cercul. Dar i—a costat scump pe jandarmi. Mulţi au căzut săgetaţi de gloanţele fierbinţi ale partizanilor. Iar cînd duşmanii s—au apropiat destul, grenadele patrioţilor au început să muşte din trupurile fasciştilor.

—Bravo ! strigară toţi copiii, agitaţi, ridicîndu—se de la locurile lor.

—Au luptat pînă cînd au isprăvit muniţia şi au căzut şi ei loviţi de moarte, ca nişte eroi ce—şi apărau patria, aşa cum mulţi eroi ai poporului nostru au căzut pentru libertatea ţării ; aşa cum s—a sfîrşit viaţa unui alt tînăr la Constanţa, Filimon Sîrbu, care lupta pentru libertate ; aşa cum s—au jertfit cu încredere în dreptatea pentru care luptau, mereu şi pretutindeni în ţara noastră, comuniştii, ca să ne aducă bucuria

eliberării.

Şi, ridicîndu—se de la bîrou, profesorul adăugă încet în marea tăcere oare se făcuse, privind cu ochii săi de culoarea castanei undeva departe, poate în adîncul vremurilor pe care le scormonea:

—Ei dorm adînc sub iarbă şi pelin, sub grîne şi sub flori, acoperiți de zeghea pămîntului pentru care şi—au dat viaţa, şi osemintele lor, despovărate, se odihnesc tăcute după greaua lor trudă. Făcu vreo cîţiva paşi prin odaie şi adăugă, privind la copiii emoționați fiecare colţişor al ţării noastre ne aminteşte, parcă şoptindu—ne, isprăvile de vitejie ale poporului nostru. Iar Dunărea, această Doamnă Mare, cum o numeşte în stihurile lui poporul, ar putea să povestească multe despre duşmanii care—şi găseau sfîrşitul în apele ei, loviţi de mînia luptătorilor ridicaţi să—şi apere ţara...

14.MARINARUL PAUL

Marinarul Paul era bine văzut, de toată lumea ori pe unde lucra. Se arăta un om muncitor, cu foarte multă îndemînare şi pricepere marinărească, şi mulţi tovarăşi învăţaseră cîte ceva de la dînsul. Şi încă mai aveau de învăţat. El se arăta binevoitor ori de cîte ori era nevoie de cunoştinţele lui şi pregătise temeinic foarte mulţi tineri. În adunările sindicale era primul care lua cuvîntul. Vorbea foarte frumos, cald, cu mult suflet. Cînd oamenii aveau o nemulţumire, el era unul dintre aceia care ştia să—i convingă de şubrezenia pricinilor ce—i necăjeau şi să le stingă supărările, liniştindu—i. „Necazurile astea sînt trecătoare în societatea socialistă", spunea dînsul. Şi se ivea atunci o bună ocazie pentru el să povestească ce—a văzut prin ţările apusului, viaţa de mizerie a marinarilor, a pescarilor şi a tuturor oamenilor muncii. Lipsiţi de ajutoare, ei se stingeau adesea de boli prin cine ştie ce văgăună sau pe sub poduri. Nu există pensii de bătrîneţe, necum alte ajutoare pentru bolnavi, pentru copii sau văduve.

Pentru această purtare exemplară a lui, pentru sufletul pe care—l punea în munca obştească, oamenii îl aleseseră într—un rînd preşedinte de sindicat, şi Paul depunea şi mai multă sîrguinţă şi rîvnă spre binele tovarăşilor săi de muncă.

Erau însă unii marinari sau pescari care nu—l priveau cu ochi buni. Simţeau în el parcă un duşman care face totul pentru a—şi ascunde simţămintele, care prin purtarea lui caută să—şi atragă dragostea oamenilor. Nu aveau încredere în el şi pace, dar de dovedit nu puteau dovedi nimic. Pe alţii însă îi cîştigase.

Într—o zi îşi dădu arama pe faţă, bătînd un marinar. Isprava asta îi aduse mutarea disciplinară şi îndepărtarea din funcţia de preşedinte. De atunci Paul se cuminţise şi se zbătea, prin aceeaşi purtare exemplară, să—şi recapete încrederea pierdută. Şi oamenii apelor, în marea lor bunătate, îl iertaseră. Alţii nu.

Şi—apoi era un om vesel şi glumeţ, deşi de multe ori îl vedeai zile întregi întunecat de gînduri, cînd nu se mai putea sta de vorbă cu dînsul. Avea şi o patimă, care se dezlănţuia cu putere mai alas cînd îl înecau cugetele care nu—i dădeau pace : bea cam mult. Atunci ţi se părea că e un animal încolţit, care se zbate în roata făcută de vînători.

„Cine ştie ce dureri are, spuneau unii pescari, dar e un marinar bun şi plin de inimă." Alţii ziceau însă: „Cine ştie ce crime are pe suflet şi—l sîcîie greu aducerile—aminte !" Nu—l plăceau alţii, pentru că se bătea cu pumnul în piept, pentru că era violent şi beţiv.

De altfel pedeapsa disciplinară pe care o căpătase luase sfîrşit, şi Paul avea să treacă iarăşi pe un vapor ca şef de echipaj.

Şi deodată se ivi altceva, de care vom lua cunoştinţă, în timp ce Nicolae şi cu Grigore vor sta de vorbă cu comandantul Miliţiei.

Era în după—amiaza zilei cînd reveniseră de la mare. Copiii dormiseră bine şi—acum porniseră la treabă. Aveau atîtea pe cap !...

Nicolae împărţi felurite însărcinări celorlalţi copii, şi el, împreună cu Grigore, luă drumul către Miliţie. Trebuiau să—i comunice comandantului ce aflaseră la cabane de la Paul şi să—şi spună părerea despre el. Părere proastă.

Pe drum, cei doi băieţi îşi trecură prin faţa ochilor toate manifestările lui Paul, ca să ştie ce vor avea să povestească comandantului. Erau convinşi că fac o faptă bună, descriind ciudăţeniile aceluia.

Grăbiră pasul şi ajunseră la Miliţie. Trecură prin culoarul pe care—l cunoşteau de rîndul trecut şi se găsiră în faţa uşii comandantului. După ce se dichisiră, intrară. Dar secretara le spuse că tovarăşul comandant lucrase toată noaptea şi acum se odihneşte.

—Şi cînd îl putem găsi ? întrebă Nicolae.

—Mîine dimineaţă, la orele şapte. Dar dacă e ceva urgent, mai spuse secretara, care învăţase că aceştia nu veneau fără nici un rost, atunci duceţi—vă la ajutorul dînsului, tovarăşul locotenent Marina. Îl cunoaşteţi ?

—Nu.

—Nu—i nimic, duceţi—vă ! Pe sală, ultima uşă, pe dreapta.

Băieţii Ieşiră destul de necăjiţi şi se îndreptară către biroul locotenentului Marina, dar pe drum se răzgîndiră. Era mai bine să se adreseze tot comandantului.

Odată ajunşi în stradă, porniră, pe bulevard, fără nici un gînd. Merseră astfel o bună bucată de drum,

lăsînd în urmă cîteva străzi, apoi cotiră pe o uliţă la stînga şi ajunseră pe strada care ducea către maidanul lor. Pe partea dreaptă se aflau cîteva case răzleţe. în dosul lor se răsfirau oglinzile de lacuri, care se înşiruiau pînă în spatele casei lui Nicolae şi mai departe spre răsărit.

—Pe aici sînt locuri bune de pescuit, spuse Grigore, care locuia prin apropiere. Ai fost vreodată ?

—Nu, eu pescuiesc la noi, în spatele casei. E acolo o japşă, unde colcăie peştele.

—Vino aici, să vezi ce loc minunat de pescuit ! Şi frumos ! Se vede aproape toată întinderea pînă departe. Aici e locul meu.

Ocoliră o casă şi—şi odihniră privirile pe întinsul apei, care sclipea ca aurul în lumina soarelui. Pe o punte joasă, îngustă, numai de o scîndură, puteai ajunge pînă la un dîmb de nisip. În stînga, mai încolo, mănunchiuri de stuf priveau largul. Alături se vedea o barcă.

—Colo, vezi, spuse Grigore, după stuf e o mică pajişte pe plaur. Uite, mi se pare că e cineva acolo. E linişte, şi peştele trage la undiţă ca la dulceaţă. întotdeauna găseşti aici pe cineva cu undiţa. Nene Ioane, strigă dînsul către un pescar care trecea cu luntrea, ne iei şi pe noi ?

—Unde vreţi să mergeţi ?

—Să vedem lacul de—acolo, de pe plaur.

Pescarul vîsli către copiii care aşteptau pe punte. Urcară. Pe cînd treceau pe lîngă locul bun de pescuit rămaseră cu ochii căscaţi. Cel ce arunca undiţa era comandantul.

—Vezi ce şmecher ? Zice că se duce să se odihnească şi el e la undiţă.

—Poate că e cu ochii pe cineva, răspunse Nicolae.

—S—ar putea, încuviinţă Grigore. Şi uite, e tot cu mustaţa aia. O fi adevărată.

—Cine mai ştie ! răspunse Nicolae, apoi strigă : Tovarăşe comandant !

—Ce mai faceţi, copii, aţi venit la pescuit ? le răspunse acesta. Şedea pe un trepied. Alături de dînsul se lungea o trestie de bambus pusă pe un picior.

—Nu, vă căutam pe dumneavoastră, răspunse Nicolae.

—Şi cine v—a spus că sînt aici ?

—Am trecut întîmplător. Ni s—a spus că vă odihniţi şi cînd colo...

Comandantul rîse. Rîdeau şi copiii că l—au prins cu mîţa în sac.

—Putem să venim la dumneavoastră ?

—Unde, aici ? Aici e stăpîn oricine, n—am închiriat locul. Veniţi dacă vă face plăcere !

Coborîră, şi—i mulţumiră pescarului Ioan.

—Vasăzică, v—au minţit. Vi s—a spus că mă odihnesc şi cînd colo eu petrec, aşa—i ? Ce—aveţi cu mine ? Aici n—am unde să vă poftesc, dar lungiţi—vă jos, pe stuful ăsta. Nu e umed. Voi nu ştiţi ce odihnitor este să pescuieşti... După ce stau vreun ceas, mă duc la culcare, îşi privi ceasornicul. E timpul să plec. Dar mai întîi trebuie să vă dau raportul, spuse dînsul glumind. Aţi avut dreptate ; era vorba de contrabandă. Nu mare, dar dacă reuşea aceasta, poate că ar fi reuşit alta mai însemnată. Dar staţi jos, copii ! Spiru a primit de la italian şase cutii de tutun fin turcesc. Asta era contrabanda. Acum Spiru şi cu Oneagu vor plăti o amendă. De aceea vă mulţumesc, deoarece cu ajutorul vostru am stăvilit, poate, alte negustorii nepermise de legile noastre. Trebuie să stîrpim din rădăcină aceste apucături ale negustorilor de pe vremuri.

Copiii aveau ochii strălucitori de bucurie şi erau foarte emoţionaţi. Se uitau la comandantul care, foarte atent la pluta ce dansa pe apă, se pregătea să intre în stăpînirea unui peşte. Săltă trestia. în capătul firului se zbătea o plătică.

—O să iasă de ciorbă, spuse dînsul, şi scoase din apă un săculeţ strîns la gură. îl desfăcu şi dădu drumul plăticii înăuntru, printre ceilalţi peşti. Şi pe cînd arunca iară undiţa adăugă : Trebuie să vă mai spun că, pentru fapta voastră, veţi primi o recompensă. Dar brigada voastră pe unde umblă ?

—Tovarăşe comandant, începu Nicolae, am venit să vă spunem şi acum ceva important !

—Mai important decît cu Spiru, adăugă Grigore.

—Ia să vedem !

—Ceva în legătură cu marinarul Paul.

—Marinarul Paul ?! se miră comandantul.

—Da, timonierul de pe barcazul „Păstruga", de la cabane, preciza Grigore, crezînd că comandantul nu ştie despre cine e vorba. Acela cu barba neagră.

—Îl cunosc, îl cunosc, zise comandantul. Nu de asta mă miram. Dar ce puteţî să—mi spuneţi voi despre

dînsul ? Mai mult decît martorii oculari nu aveţi ce şti despre bătaia de azi—dimineaţă din restaurant.
—Vasăzică, se repezi Nicolae, l—a bătut ! Pe Spiru sau pe Barbă Roşie ?
—Nici pe unul, nici pe altul... Copiii rămaseră descumpăniţi. „Atunci de ce se laudă Paul ?"... Dar cine e Barbă Roşie ? mai întrebă comandantul.
—Marinarul italian, cel cu contrabanda.
—Şi ce legătură au toţi aceştia împreună ?
—Tocmai despre asta voiam să vorbim.
—Atunci, spuneţi !
—Vasăzică, nu l—a bătut pe marinarul italian !
—Nu, pe un marinar român.
—Nici pe Spiru ?
—Nici.
—Şi nu era de loc supărat pe Spiru ?
—Nu ştiu, şedea cu el de vorbă, însă nu se certau. Dar uite ce e, copii, văd eu că voi ştiţi să mă trageţi de limbă cu multă pricepere. Şi am să vă răspund şi eu la toate întrebările voastre, dar aş vrea mai întîi de toate să vă deşertaţi voi tolba cu veşti.

Atunci copiii începură să povestească de—a fir—a—păr, completîndu—se unul pe altul. Nu uitară nimic din tot ce aflaseră, stînd de vorbă cu Paul. Redară pînă şi cele mai mici amănunte din purtarea marinarului, convinşi fiind că toate acestea vor ajuta să—i facă portretul adevărat şi care să—l pună pe comandant pe urmele celor trei, adică Paul, Spiru şi Barbă Roşie, în aşa fel încît să afle comoara.

Comandantul avea în colţul gurii, ascuns de mustaţa lui mică, un uşor zîmbet, pe care copiii nu—l observară. Şedea cu ochii la plută, în timp ce ei dădeau zor cu comoara.
—Dar chiar dacă n—ar fi vorba de comoară, mai adăugară băieţii, oricum, ceva trebuie să fie cu Paul, căci purtarea lui nu era de loc a unui om cinstit.
—Aveţi dreptate, spuse comandantul, nu e o purtare demnă de un om al zilelor noastre. Da. Paul e înzestrat cu o fire păcătoasă. Are cîteodată izbucniri violente care îi joacă feste. E un om care se aprinde lesne din cale—afară, şi din te miri ce se porneşte. Altă dată e bun ca pîinea caldă. Uite, aţi văzut şi voi. Venise cu gîndul să—i rupă şi celălalt picior lui Spiru şi cu toate astea i—a rupt o coastă altuia, iar cu Spiru a stat frumuşel de vorbă şi l—a cinstit cu un pahar de vin... Staţi un moment că muşcă ! Tăcu o vreme aşteptînd, apoi trase afară peştele... Vedeţi ce om ciudat este ? Pentru o prostie ca asta nu se rupe coasta unui om cu care eşti în bune relaţii. I—a ciufulit barba, ăsta e motiv de ceartă? Are metehne, dar cine nu are ? El are însă mai multe şi e păcat de dînsul. Nervos, bolnav aş putea zice. Dar după scandal îi pare rău şi şi—ar da şi haina de pe umeri ca să—l împace pe cel cu care s—a certat. Şi plînge ca un copil. Tovarăşii lui de muncă trebuie să—l ajute să se îndrepte, Dar, deocamdată, cred că are să sufere o pedeapsă pentru bătaie. Altă dată a fost iertat. Acum nu se mai poate, chiar dacă pescarii vor cere cu toţii iertarea. Noi am făcut ancheta şi actele vor fi trimise tribunalului împreună cu Paul care e în stare de arest. Cred că numai aşa vom face om din el dacă altfel nu se poate cuminţi. Trase undiţa cu un crăpcean şi se bucură ca un copil... Ei, cu ăsta, mi—am încheiat socotelile... Asta e, băieţi!

Şi comandantul se ridică. Se ridicară şi copiii foarte dezamăgiţi. Pentru a nu ştiu cîta oară le scăpa comoara din mînă tocmai cînd credeau că au dibuit—o. Comandantul le văzu mîhnirea întipărită pe faţă şi, după ce îşi strînse obiectele, îi mîngîie, ducîndu—i către luntre :
—Urcaţi ! Nu fiţi necăjiţi ! Poate că totuşi veţi găsi o comoară cîndva... începu să lopăteze... Nu se ştie de unde sare iepurele. S—ar putea ca această comoară să fie în sufletele voastre, şi voi să nu ştiţi de ea. Şi mai tîrziu, cînd veţi fi ingineri sau muncitori calificaţi într—o mare uzină, marinari ori poate savanţi, să se descopere că voi aţi purtat în inimile voastre o comoară de virtuţi cetăţeneşti sau poate comoara înţelepciunii şi priceperii care să vă aducă titlul de Erou al Muncii Socialiste.

Ajunşi lîngă punte, părăsiră lotca, după ce o legară, şi se—ndreptară către bulevard.
—Cît priveşte păcatele lui Paul, cum vă spuneam, are multe, dar nu ca să—l alungăm din mijlocul nostru. Duceţi—vă acasă liniştiţi şi să nu vă faceţi sînge rău ! Ni se întîmplă şi nouă să credem că un om e atît de nevrednic, încît ar trebui să—l îndepărtăm dintre noi, ca apoi să ne dăm seama că ne—am înşelat.

Cineva se apropie de comandant şi, trăgîndu—se deoparte, schimbară cîteva cuvinte. În vremea asta copiii îşi arătau necazul că nu izbutiseră să—l convingă pe comandant că Paul trebuie să ştie ceva despre

comoară. Şi nu numai el, ci şi ceilalţi doi.
Tăcură. Nicolae rămăsese pe gînduri şi deodată zise :
—Ascultă, Grigore, eu pot să jur că nu e nimic adevărat din tot ce ne—a spus comandantul despre Paul. Ni l—a arătat ca pe un om cumsecade, ca să ne abată gîndul de la el. Simt asta. Trebuie să fie un tîlhar periculos, şi comandantul nu—l arestează ca să poată afla mai multe.

Într—adevăr, Nicolae, cu imaginaţia lui straşnică, o nimerise. Ca să vedeţi că e bună şi imaginaţia la ceva. Căci Nicolae nu greşea. Miliţia cunoştea multe din viaţa lui Paul, dar nu avea încă toate dovezile. Pînă atunci se arăta faţă de toată lumea de parcă n—ar şti nimic, ca să nu—i dea de bănuit lui Paul.
Comandantul isprăvi de vorbit şi reveni lingă băieţi.
—Copii, vă las cu bine ! Şi alungaţi gîndurile cu Paul. Strînse mumie copiilor. Băieţii erau pe cale să plece, dar comandantul adăugă :
—E greu să înveţi un cal bătrîn în *buiestru*. Paul are peste cincizeci de ani, dar tot o să—l dezbărăm de apucăturile lui. Are un fond bun. Dar uite, cîteodată dintr—o prostie sau din senin iese cîte—o dăndănaie mare cît o casă. Şi nici nu era beat. Dracul l—a pus pe prietenul acela al lui să—l tragă de barbă ? Că aşa a început povestea. Paul s—a ridicat şi l—a lovit rupîndu—i coasta, ştiţi că el îşi piaptănă cu îngrijire barba şi se face foc dacă cineva îi atinge această podoabă a feţii. Ce vreţi, aşa sînt unii oameni, ţin la aceste găteli bărbăteşti. Eu port mustaţă, tovarăşul Achiţei n—are nici mustaţă, nici barbă.
—Nu i—ar şedea bine cu mustaţă, zise Nicolae.
—Nu ? zîmbi comandantul. Dar mie cum îmi stă ?

Nicolae îi privi cu luare—aminte mustaţa, dar răspunse Grigore în locul lui :
—Dumneavoastră vă stă foarte bine, şi—i dete un ghiont lui Nicolae.
—Pentru că v—aţi obişnuit cu mine să port mustaţă, iar cu tovarăşul Achiţei să fie ras. Cine ştie dacă mîine, poimîine, cînd veţi fi ca noi, n—o să vă vie pofta să vă lăsaţi şi voi barbă sau măcar o mustaţă cît de mică, ori favoriţi, cum poartă fostul căpitan de vapor, ăla cam zănatic. Copiii începură să rîdă cu gîndul la „Căpitanul", cum i se zicea aceluia. Aşa că vă povăţuiesc să nu v—atingeţi de barba lui Paul, rîse comandantul. El şi—o piaptănă într—un anumit chip, cu cîrlionţi, ca o barbă de maur. Şi—o face cu fierul.
—Ce fel de fier ? căscară ochii cei doi copii.
—Cu drotul, cum se cîrlionţează femeile.

Cu ce poftă izbucniră în rîs băieţii ! Rîdea şi comandantul împreună cu ei.
—Am văzut, zise Grigore, un marinar de pe „Neapole" legat la cap cu o basma roşie, ca femeile.
—Ei, vedeţi ? Cîte bordeie, atîtea obiceie. Eu am cunoscut pe vremuri un om care—şi răsucea sfîrcurile mustăţilor cu magiun.
—Dar de ce ? întrebă Nicolae peste măsură de uimit.
—Ca să se lipească firele şi să stea ascuţite. Asta se numea mustaţă în furculiţă.

Nicolae şi Grigore nu mai puteau de rîs. Vor avea ce povesti copiilor despre mustaţa—n furculiţă, unsă cu magiun şi despre barba făcută cu drotul. Halal barbă ! Dar chestia cu magiunul era grozavă. Şi Nicolae, abia ţinîndu—se de rîs, îi spuse lui Grigore :
—Cînd om fi mari o să încercăm şi noi să ne facem mustaţa cu magiun.
—Da, zise Grigore, eu o să mi—o fac cu magiun de caise, pentru că sînt blond, iar tu, cu magiun de prune.
Şi se prăpădeau de rîs. Comandantul rîdea de rîsul lor.

Nicolae îşi aruncă iar ochii la mustaţa comandantului şi îşi spuse că Grigore greşea. Nu—i şedea bine de loc. I—ar fi stat mai frumos fără mustaţă. Dar el îşi aminti că unii oameni poartă mustaţă ca să—şi ascundă vreun defect. Aşa auzise. Şi la gîndul ăsta înţepeni. Inima începu să—i zvîcnească. „Oare barba lui Paul nu poate ascunde şi ea vreun semn ?" întrebă răguşit :
—Tovarăşe comandant, dar nu v—aţi gîndit că poate barba lui Paul ascunde vreun semn ?
—Ba ascunde, răspunde simplu comandantul.
—Ce ? strigară deodată cei doi băieţi.
—O cicatrice.
—Grigore ! strigă Nicolae.
—Nicolae ! urlă şi Grigore în acelaşi timp.
—Ce—i ? întrebă comandantul. Ce—aveţi ? Comandantul nu pricepea.

—E cicatricea lui Willy, spuse Nicolae, în timp ce comandantul privea la dînsul, fără să înţeleagă ce vrea.

De unde îi venise lui Nicolae în minte că Paul ar putea să—şi ascundă cicatricea cu barba ? Şi totuşi există momente din astea cînd mintea te călăuzeşte parcă fără nici un efort tocmai unde trebuie.

—Tovarăşe comandant, spuse repede Grigore, care, după cum ştim, nu era băiatul care să creadă imediat orice fără dovezi, n—aţi putea afla dacă cicatricea lui Paul porneşte de lîngă nas, din stingă, şi se lasă în jos sub bărbie ?

—Mi se pare că e chiar aşa cum spui. Şi ce—i cu cicatricea asta ?

—Tovarăşe comandant, strigă mai aprins decît oricînd Nicolae, Paul e Willy, nu mai încape nici o îndoială. Willy e.

—Cine e Willy ?

—Un fascist care a ucis trei partizani în deltă.

—Sst, vorbeşte mai încet. De unde ştiţi voi asta ? Dar mai bine să mergem la Miliţie, acolo nu ne—aude nimeni. Merseră tăcuţi pe stradă, vorbind despre cu totul alte lucruri. După ce intrară în biroul comandantului, povestiră tot ce auziseră de la profesorul Achiţei.

Comandantul începu să se plimbe prin încăpere. După o vreme se aşeză lîngă dînşii şi, cu o figură foarte serioasă le spuse :

—Copii, să tăceţi din gură ! Să nu vorbiţi cu nimeni nimic, îmi daţi cuvîntul vostru de pionieri ?

—Pe cuvîntul nostru de pionieri, tovarăşe comandant, răspunseră băieţii, ale căror figuri deveniseră palide din pricina emoţiei, dar şi pentru că li se ceruse cuvîntul de pionier.

—Tovarăşul Achiţei o fi în oraş ?

—E acasă, scrie. Azi—dimineaţă ne—am văzut cu dînsul.

—Bine. Comandantul sună, şi cînd intră secretara îi spuse : Să poftească degrabă locotenentul Marina. începu iar să se plimbe.

Cei doi băieţi şedeau rezemaţi de spătarul fotoliilor, cu inima zvîcnind să le spargă pieptul. „Va să zică are cicatrice, deci nu poate fi decît el." Le venea să ţipe de bucurie. Ce mulţumit are să fie tovarăşul Achiţei ! Şi brigada. Şi toată lumea.

—Totuşi nu se ştie, mai zise comandantul, care nu contenea să se plimbe stăpînit de gînduri felurite, s—ar putea să nu fie el...

În clipa aceea intră înăuntru locotenentul Marina. Era chiar acel ofiţer de serviciu care—i întîmpinase întîia oară la Miliţie.

—Să trăiţi ! spuse el luînd poziţie.

—Marina, zise comandantul, avem de mers undeva. Eşti ocupat ?

—La ordinele dumneavoastră, tovarăşe comandant ! Dar dumneavoastră trebuia să vă odihniţi la ora asta.

—Am să mă duc mai tîrziu. Cunoşti pe aceşti copii ?

—Am avut plăcerea, spuse el zîmbind, să—i introduc la dumneavoastră rîndul trecut.

—Află că băieţii aceştia nu numai că sînt straşnici, dar au şi stofă. Stofă bună.

Băieţii îşi cercetară nedumeriţi hainele. Stofa nu prea era cine ştie ce. Erau nişte haine ieftine, de tăvăleală, că prea le rupeau. De cîte ori nu fuseseră certaţi acasă că veneau cu ele ferfeniţă !

—Să mergem, spuse comandantul. Şi şopti lui Marina : Mi se pare că presupunerile tale în legătură cu Paul se adeveresc.

—Aţi aflat ceva nou ? întrebă locotenentul plin de interes.

—Vom căpăta acum amănunte.

Afară, în stradă, comandantul le atrase din nou atenţia copiilor să nu vorbească nimic şi se despărţiră.

Copiii alergară la beci, fără nici o vorbă, şi abia acolo începură să sporovăiască şi încă pe şoptite despre descoperirea pe care o făcuseră. Erau atît de fericiţi că datorită lor fascistul are să fie dat în vileag, încît nici nu se mai gîndeau la cuvintele comandantului că **s**—ar putea totuşi să nu fie el. Cercetară jurnalul de bord şi descifrară cele scrise. Nu se afla nici o comunicare mai importantă.

Rămaseră o vreme pe gînduri. Da, ceva le spunea că numai Paul putea fi acel Willy. Şi afundaţi astfel în noianul de gînduri, nici nu auziră cînd coborî treptele Luca.

—Băieţi, zise el. Am venit să vă spun că Paul e arestat. A bătut pe cineva în restaurant şi l—a ridicat Miliţia.

—Bine, răspunse gros Nicolae, care începu să se plimbe după modelul comandantului. Du—te degrabă şi cheamă din posturi pe toţi! Avem adunare generală.

Spuse asta cu un ton atît de grav şi hotărît, încît Luca, fără să vrea, zise, cum nu i se mai întîmplase altă dată :

—Am înţeles, căpitane ! Şi ieşi.

Nicolae scrise in jurnalul de bord: 8 X 7,16 = 13 X —4 = 4 — 13 .6 8 + 10X 13 + 14,5.2 + 16. Peste o jumătate de oră adunarea era în toi.

15.TREI BĂRBOŞI

Poate că niciodată nu căzuseră atîtea ploi cum se năpustiseră în vara asta din cerul acoperit cu broboade grele de nori. De vreo două săptămîni vremea era în toane mai bune. Ploua mai rar şi cu mai puţină înverşunare, dar chiar dacă prin părţile deltei nu mai năvălea prăpădul nemaipomenit de apă ca la început, înaltul îşi revărsa şuvoaiele prin alte locuri, şi rîurile umflate se scurgeau pline de belşug în Dunăre. Fluviul creştea mereu, adunînd afluenţii bogaţi în ape, şi venea grăbit de la deal, alunecînd spre mare mai repede, cu valurile tulburate şi mîloase, galbene ca nişte plete de cînepă uscată.

Ghiolurile gemeau îmbuibate şi se năpusteau peste maluri acoperind smîrcurile, prinzînd în pînza lor de ape grindurile, săltînd plaurii mai mici şi plimbîndu—i pe întinsul noii mări, ca pe nişte aşezări luate de potop.

Oriunde ai fi aruncat acum o unealtă de pescuit scoteai peşte, pentru că el umbla în voie, fără să se mai lovească de vreun zăgaz şi fără să mai ţină seama de adîncime. Copiii, zbînţuindu—se prin locuri cu ape, se urcau doar ceva mai sus de glezne, prindeau cu mîna peştele care se ţesea bezmetic printre ierburi, poate înfricoşat, poate bucuros de noua lui patrie fără liman.

Iar Dunărea, doldora de ape, se scurgea mai năvalnic în căldarea nemăsurată a mării, amestecîndu—şi mîlul în apele verzi şi limpezi ale acesteia, alungind peştele de apă sărată. Pînă departe, pe cincisprezece—douăzeci de mile de la gurile Dunării, se lungeau apele fluviului îmbîcsite de ţărînă, întunecînd strălucirea adîncă a mării.

Brigăzile nu mai pescuiau decît hamsie, şi dacă aduceau la cherhana mai multe sute de kilograme de peşte mărunt asta se numea acum o bună vînătoare. Alteori însă, în talianele întinse în mare se mai încurcau şi alte neamuri de peşte mai de doamne—ajută, şi pescarii puteau să se numească fericiţi. La carmace însă sturionii nu mai voiau să se arate, rămînînd departe în apele sărate. Mulţi pescari părăsiseră brigăzile de la mare şi intraseră în cele de apă dulce, aruncînd talianele, năvoadele şi tot soiul de unelte de pescuit în ghioluri, unde aveau peştele asigurat. Alţii însă, credincioşi locului de muncă, rămăseseră pe loc şi trăgeau nădejdea că vremea n—o să fie atît de haină, ca să nu se—ndrepte, pentru ca marea să—i îndestuleze iară cu duiumul vînatului.

Brigăzile de pescari de mare erau astfel descompletate, iar brigada lui Dumitru, care avea în seamă trei taliane, nu mai lucra acum decît cu doisprezece oameni. Este adevărat că rămăsese cu cei mai buni pescari, totuşi era greu să faci faţă muncii ce se cerea la trei taliane, căci pescarii nu voiau să renunţe la vreunul.

Direcţia pescăriilor luase măsuri să întărească brigăzile astfel slăbite, şi din cînd în cînd trimitea oameni pentru aceste brigăzi. Dar Dumitru era un om pretenţios şi nu primea pe oricine în colectivul lui de muncă. Voia să aibă pescari unul şi unul, destoinici, pricepuţi şi care sa ţină la disciplină. Şi mai era ceva : în brigada lui nu era îngăduit să sudui. Aşa hotărîse brigadierul. „Cui nu—i place n—are decît să se ducă la altă brigadă", zicea dînsul. Şi dacă la început pescarii strîmbaseră din nas pentru opreliştea pe care n—o înţelegeau, acum erau mulţumiţi şi ei înşişi vegheau ca nimeni să nu se abată de la această lege de fier a brigăzii.

Căci era o lege de fier. Cu vreo două—trei săptămîni în urmă, fusese repartizat la brigada lui Dumitru Vartolomei ; şi puţin a lipsit să nu fie alungat din pricina acestei metehne. Ca prin urechile acului scăpase, datorită firii sale vesele cu care cîştigase brigada. Şi—acum, cînd pescarii îşi aduceau aminte cum intrase în brigadă Vartolomei, rîdeau cu multă poftă...

Pescarii tocmai se—ntorseseră de pe mare, mîncaseră şi, lungiţi pe paturi, se odihneau.

Brigadierul Dumitru şedea la masă, aplecat pe hîrtii, cu creionul în mînă. Socotea cît peşte vînase brigada, căci a doua zi administraţia trebuia să facă plăţile.

Pescarii ţineau foarte mult la brigadier şi s—ar fi aruncat şi în foc pentru dînsul dacă li s—ar fi cerut aşa ceva, pentru că—l ştiau un om drept, iscusit, şi pentru că hotărîrile lui, repezi şi sigure, nu dădeau greş niciodată.

Dar şi oamenii aleşi de Dumitru erau straşnici, iar pilda brigadierului şi priceperea lui făcuseră din ei pescari meşteri şi plini de dragoste de muncă, să sece marea de peşte. Cît priveşte sudalma, cu asta se sfîrşise de mult. „Cine vrea să facă parte din brigada mea, spunea brigadierul celor care veneau cu gîndul acesta, să—şi ţină înjurătura în buzunar şi cînd pleacă acasă să—i dea drumul, să zboare cu pescăruşii. Căci de la înjurătură se ajunge la ceartă, şi—atunci munca noastră se duce de rîpă."

Şi avea dreptate.

Brigadierul Dumitru şedea la masa de lucru şi se gîndea cu nelinişte la pescarii care trebuiau să—i sosească. întotdeauna se înconjurase cu oameni aleşi pe sprinceană, să ducă la tăvăleală, dar acum nu mai avea de unde alege. Cu patima sudalmei însă era altă socoteală, căci învăţul, pînă la urmă, are şi dezvăţ, aşa spune înţelepciunea populară.

Curînd pe uşa deschisă a cabanei începură să răzbată zgomote. Sosise barcazul cu pescarii aşteptaţi.

Cîţiva oameni se ridicară în capul oaselor pe paturi, aşteptînd, plini de interes, să vadă pe cei desemnaţi în brigada lor. Trecu o vreme, apoi bocăniră paşi sănătoşi în pridvor. În rama uşii se ivise un om, acoperind lumina.

—Brigada întîi ? întrebă acesta cu un glas cald, adînc.

—Întîi.

—Atunci e bine. Noroc. Şi păşi înăuntru stăpîn pe el, cu mersul apăsat. Era Vartolomei.

Pescarii îşi lungiseră gîturile. Omul avea vreo patruzeci de ani, ochi veseli, streşiniţi de gene lungi şi un zîmbet poznaş în colţul gurii, ascuns puţin de mustaţă. O barbă rotundă, roşcată, îi ocolea faţa arsă de soare. Barba, în rîndurile pescarilor din brigada întîi, era cam nepotrivită, deoarece nimeni nu purta asemenea podoabă. Dar Dumitru nu putea să fie pînă într—atît de pretenţios, să ceară cuiva să—şi radă barba. Destul însă că brigadierul înăuntrul lui se arăta nemulţumit cînd se ivea vreun pescar bărbos. „La ce bun, zicea Dumitru, să porţi barbă ! Barbă au şi caprele."

Omul scoase şapca, descoperindu—şi părul răvăşit, şi spuse, cercetînd încăperea largă, cu paturile aşezate în întinsul celor doi pereţi mai lungi :

—Grozave cabane ! Hotel clasa întîi.

Pe chipul brigadierului trecu iarăşi o umbră de nemulţumire. Se părea că pescarul nu mai lucrase la mare de vreme ce se mira de cabanele acestea, care erau doar un lucru obişnuit pentru pescarii de mare ce se găsesc departe de locuinţele lor. Aşadar, întrebă cu această nemulţumire în glas :

—Nu eşti pescar de mare ?

—Nu, am pescuit la Mahmudia. Dar nu vă temeţi, acum douăzeci de ani am lucrat la Sfîntu' Gheorghe... Pe atunci nu se pomeneau cabane. Dormeam sub bancă. Şi privi cu luare—aminte în juru—i.

—Ai fost repartizat la noi ?

—Aşa.

—Singur ?

—Singur, clar eu fac cît doi.

Brigadierul zîmbi cîştigat şi, pregătindu—se să—i treacă numele în caiet, întrebă :

—Cum îţi zice ?

—Vartolomei.

—Şi mai cum ?

—Vartolomei, aşa mă ştie toată Mahmudia, mai spuse el, şi încercă moliciunea patului. Care e patul meu?

—Ai muncit mult şi vrei să te pui pe odihnă ? întrebă în batjocură brigadierul.

Vartolomei îl privi o clipă cîntărindu—l, apoi răspunse vesel :

—Adică vrei să mă iei în bătaie de joc ? Nu te teme, ştiu să muncesc, iar de dormit, dorm mai puţin decît tine.

—Nu cumva umbli noaptea ca stafiile ? Se auzi glasul unui pescar.

Vartolomei se întoarse spre cel ce vorbise :

—Mi—e sufletul liniştit. Nu umblu. Dorm ca peştele iarna cu botul în nisip. Poate numai Achimfi, cherhanagiul, umblă. El nu se simte bine. Nu l—aţi întîlnit niciodată pe ţărm, cu barba în vînt, că, cînd vremea care s—a dus ?...

Se trînti pe un pat liber.

—De la el ţi—ai împrumutat barba asta roşie ? întrebă brigadierul glumind.

—Am jumulit un ţap, răspunse serios Vartolomei. Brigadierul rîse. Rîdeau şi ceilalţi... Se vede treaba că nu vă plac bărbile, de vreme ce nimeni dintre voi nu poartă. Dar să ştiţi, mai zise dînsul, şi se ridică, eu de barbă nu mă despart să fiu bine înţeles, aşa că nu vreau să—mi faceţi propagandă... înveseliţi, doi—trei pescari se aşezară mai aproape de dînsul... Dumnezeu nu m—a învrednicit cu alte podoabe. Nasul mi—e cîrn şi gura mare... Se lungi iară. Eh, să tot munceşti acum, cu toate la îndemînă, aşa—i ? Dar brigadierul

vostru pe unde umblă ?
—Eu sînt brigadierul, zise Dumitru.
—Tu eşti ? Se ridică. Am aflat de tine şi de brigada ta. S—a dus vestea în toată delta. Cînd mi—a spus tovarăşul inginer că sînt repartizat la voi, m—am bucurat. „Acolo e de mine", mi—am zis. S—a auzit la noi că aţi depăşit planul cu 220 la sută, adevărat ? Cînd am aflat, am dat un chiot. Straşnică brigadă, dar—ar dracii—n burta crapului să dea.

Brigadierul sări în picioare ca ars. Ceilalţi se încruntară. Omul le devenise simpatic şi deodată, iacă. Pescarii murmurau nemulţumiţi. Se treziră din somn şi ceilalţi.
—Ascultă, Vartolomei, şi cum te mai cheamă, spuse brigadierul cu destulă linişte încă.
—Vartolomei, atît. Nu ştiu cine a fost tata, parascovenia lui de păcătos. Poate vreun duh al apelor, că i—a pierit urma.
—Ia taci puţin ! spuse fierbînd brigadierul.
—Iar de mamă nu—mi aduc aminte. Am auzit că a fost o femeie de treabă, fie—i ţărîna uşoară.
—Vartolomei, spuse din nou brigadierul cu o linişte prevestitoare de furtună, în brigada noastră nu se înjură.
—Adică cum nu se înjură ? se miră acesta şi, lungit cum se afla, se întoarse spre brigadier.

Pescarii se ridicară de—a binelea, şi cîţiva se apropiară de el, privindu—l ca pe o fiinţă ciudată. Vartolomei îşi mută ochii de la unul la altul şi, după mutrele lor întunecate, simţi că e ceva în neregulă. Se răsuci în pat să—i vadă şi pe cei din spate.

Apoi se săltă şi, aşezat pe marginea patului, întrebă din nou :
—Vrei să spui că la voi nu se înjură ?
—Da, chiar aşa vreau să spun.
—Cum vine asta ? E vreo sectă ? Pentru ce să nu înjure pescarul ? E drept că nu mai înjură ca pe vremuri, cînd ar fi răsturnat şi lumea pentru viaţa păcătoasă pe care o ducea, că din asta mi se trage. Dar vezi, mai spuse dînsul, omul le mai zice şi de bucurie. Păi să scot eu din taliane mii de kilograme de peşte pe care să nu le predau lui Achimfi, negustorul, fi—i—ar gheara lui de două ori afurisită...
—Vartolomei, strigă Dumitru scos din fire, ţi—am spus că în brigadă la noi nu se înjură.
—Cum ? întrebă Vartolomei, încă nepricepînd ce vrea brigadierul. Să nu înjur pe Achimfi, negustorul? Plesni—i—ar burta lui de hoţ. Păi atunci nu mă mai cheamă Vartolomei... Ridică palma în dreptul feţii... Dar nu spun de cele sfinte, dacă asta vi—i teama, nu !

Deodată Dumitru zvîcni de la locul lui, făcu doi paşi pînă la celălalt, îl smuci de mînecă ridicîndu—l în picioare şi spuse plin de mînie :
—Du—te de—aici ! N—avem nevoie de tine... Vartolomei făcu un pas în lături, speriat... Pleacă ! Du—te la altă brigadă unde se înjură ! Ce spuneţi, tovarăşi ? se adresă el pescarilor.

Unul din ei începu să—i vorbească răspicat, îndemnîndu—l să părăsească degrabă cabana, pentru că, de bunăseamă, aşa cum le toarnă el la fiecare clipă, n—o să poată să—şi înfrîngă năravul niciodată.

Lui Vartolomei nu—i venea să creadă. Asta n—o mai auzise pînă acum. Uluit din cale—afară, strîmbîndu—şi gura a mirare, întrebă nesigur :
—Nu glumiţi ?
—Nu glumim. La noi în brigadă nu se mai pomeneşte. Dacă nu poţi să te dezbari, pleacă cu Dumnezeu. Ai unde.
—Mă fraţilor, vorbi Vartolomei zăpăcit, ce lege e asta, crăpa—i—ar fierea ? Cum se poate ca un pescar să nu înjure ? Pînă şi sfinţii cînd erau pescari înjurau.

Pescarii îşi pierdură răbdarea, şi unul dintre ei îl luă frumuşel de umeri, fără nici o vorbă, şi—l împinse de la spate către ieşire. Vartolomei se propti bine pe picioare. Atunci îl împinse şi altul, şi se pomeni lingă uşă. Acolo îşi încleşta mîinile de tocul ei şi spuse cu dîrzenie :
—Măi tovarăşi, ia staţi niţel ! Am fost repartizat aici. Brigada îmi place. E fruntaşă. Eu însumi nu—s pescar de lepădat. O să vedeţi ! Nu plec de la voi... Stai, nu mă împinge... Brigadiere, am să mă stăpînesc. Ce să fac, dacă aşa e la voi ? Numai că de înţeles, să mă bată Dumnezeu dacă înţeleg ceva, dar—ar dracu' în burta ei de lege... Se bătu peste gură. Brigadiere, fraţilor, nu mă izgoniţi ! începu să vorbească Vartolomei, cu vocea plîngăreaţă, văzînd că oamenii îl împingeau, hotărîţi să scape de dînsul. Am să—mi pun lacăt la gură, mi—o cos, o lipesc cu clei de peşte, fir—ar ea afurisită de gură păcătoasă, mai adăugă el, neuitînd să le trîntească una după alta.

Pescarii îl slăbiră şi se priviră în tăcere, gînditori. Se uitară la Dumitru, care era supărat foc şi se lungise în pat, fără să mai ia seama la cele ce se întîmplă.

—Brigadiere, rosti unul dintre pescari, să punem la vot ? Ce zici ?

—Bine, mormăi brigadierul.

—Cine e pentru ca Vartolomei să rămînă în brigadă dacă făgăduieşte să—şi lase deprinderea ?

Vartolomei îngheţă văzînd mîinile care se ridicară. Erau trei.

—Tovarăşi, spuse, văitîndu—se, Vartolomei, am fost slugă la Achimfi de copil şi am dus—o greu, mai greu decît voi. De atunci mi s—a spurcat gura... Nu mă izgoniţi...

Se înălţară şi alte mîini. Vartolomei le numără la iuţeală. Erau opt. Se însenină şi privi către brigadier, aşteptînd hotărîrea. Dar majoritatea hotărîse, şi pescarii potoliţi se întoarseră la locurile lor. Erau mulţumiţi de vot. Pînă şi cei care votaseră împotriva se simţeau bine, pentru că pescarul nou venit le cîştigase inima.

Vartolomei se lăsă obosit pe primul pat. îşi şterse sudoarea de pe frunte :

—Vă mulţumesc, spuse el cu vocea puţin răguşită după atîta năpastă. O să—mi cicălesc scula asta netrebnică din gură, să n—o mai ia razna. Nu e greu. Am s—o potolesc eu, dar—ar dra... începutul e mai anevoios. Apoi, mişcîndu—se ceva mai viu, întrebă : Dar spuneţi—mi, aşa, ca nişte fraţi, pînă mă obişnuiesc, pot să zic ceva de păstrugă ?

Pescarii izbucniră în rîs, şi ochii veseli ai lui Vartolomei îşi recăpătară sclipirea de mai înainte. Rîse şi dînsul, îndreptîndu—şi privirile poznaşe spre brigadier, dar acela îi aruncă o astfel de căutătură, încît Vartolomei îşi şterse zîmbetul.

„Rău ai ajuns, săracul de tine ! îşi spuse dînsul. S—a sfîrşit cu libertatea ta. Al dracului brigadier ! Dar şi brigada. Trup şi suflet. A tunat şi i—a adunat, fir—ar ei de afurisiţi."

*

Aşa îşi făcuse intrarea Vartolomei în brigada lui Dumitru. De aceea, lecuit, îl luase şi el la rost pe Mişa cînd o afurisea pe Măria.

După Vartolomei mai veniseră şi alţii în brigadă, dar lui Dumitru nu i—au fost pe plac. Astăzi trebuiau să mai sosească pescari. Brigadierul lipsea. Fusese chemat la Constanţa la o consfătuire pescărească oare ţinea trei zile. În locul său îl lăsase pe Vartolomei care se dovedise, într—adevăr, un pescar destoinic şi meşter. Astfel că Vartolomei urma să stea de vorbă cu cei repartizaţi. La gîndul că va trebui să se poarte cu noii veniţi cum s—a purtat Dumitru cu dinsul, Vartolomei zimbi înveselit. în privinţa asta el n—avea acea stofă trainică de brigadier ca Dumitru.

Se aşteptau la doi—trei oameni, dar nu veni decît unul. Era un băiat înalt, voinic, cu un chip plăcut, numai că purta şi dînsul barbă.

—Iacă, zise Vartolomei, de cum intră pescarul cel nou, adresîndu—se brigăzii din cabană, iacă al treilea bărbos. (Căci aveau în brigadă şi pe Paul.) Şi pescarii izbucniră în rîs.

Cel ce venise avea o bărbuţă bălaie, rotundă, deasă, care se unea cu mustaţa bogată. Nu prea şi—o pieptăna cum se cuvine, dar părul de pe cap, oa nişte plete, îi era bine adus pe spate.

Nu—i şedea rău, însă cu siguranţă că Dumitru ar fi făcut totul să nu—l primească numai datorită duiumului de păr. Avea şi Dumitru metehnele lui. Din fericire brigadierul lipsea, precum spuneam, şi Vartolomei n—avea de gînd să—l alunge doar pentru atîta lucru. Dacă pescarul e bun, treaba lui dacă poartă barbă sau coadă ca femeile.

Pescarii se arătară foarte curioşi şi—l înconjurară pentru a—l vedea mai de aproape, cercetîndu—l cu luare—aminte.

Noul venit, ca şi marinarul Paul, nu era lipovean şi părea că poartă barbă doar pentru a fi mai arătos. Era chiar un băiat frumos. Ochii cenuşii îi jucau în cap. Cum i—ar fi stat fără podoaba de păr de culoarea Dunării învolburate nu ştim.

După ce—i puse întrebările obişnuite, Vartolomei îl luă repede în hazul pescarilor :

—Dar să ştii de la bun început, vorbi Vartolomei foarte serios, deşi îşi păstra zîmbetul, că în brigada noastră nu se înjură. Ţi—o spun răspicat, ca să n—avem necazuri mai tîrziu. Brigadierul nu îngăduie. Aşa e legea brigăzii noastre.

Pescarii rîdeau. Cel venit, pe nume Andrei Bălan, nu pricepea. Spuse cu blîndeţe :

—Eu nu înjur pe nimeni şi nici certăreţ nu sînt din fire. Dar nici nu dau voie să fiu înjurat, să ştiţi, adăugă el mai aspru. Să fim bine înţeleşi ! repetă el cuvintele celuilalt.

—Nu e vorba de asta, i—o întoarse Vartolomei. Sîntem oameni paşnici cu toţii şi—am alungat năravurile rele, dar n—ai voie să înjuri aici măcar apele sau ploaia care te—ar îndreptăţi cîteodată să le spui ceva cu năduf. Uite, ca acum cînd ne alungă peştele de apă sărată.
—Fii pe pace, răspunse dumerit pescarul, am să respect brigada şi legile ei, dacă aşa vi—i obiceiul.
—În schimb, mai zise Vartolomei, şi repetă cuvintele brigadierului, cine vrea să înjure, să păstreze sudalma în buzunar şi cînd pleacă acasă poate să—i dea drumul să zboare ca pescăruşii.
Un nou val de rîs se stîrni.
—Mulţumesc, răspunse Andrei Bălan, am să le păstrez într—o tolbă cu chiotori, oa să nu se risipească fără voia mea.

Vartolomei zîmbi :
—Bine ! Acum alege—ţi un pat liber şi să—l stăpîneşti sănătos. Uite, ia—l pe ăsta ! În dreapta mă ai pe mine, dar dacă nu—ţi suit pe plac, poţi să găseşti alt pat. În stînga doarme marinarul Paul. În felul ăsta vom fi trei bărboşi la un loc şi poate că ne mai ajutăm dimineaţa să ne pieptănăm clăile. Deocamdată, Paul nu e aici, dar mîine, în zori, va veni. Nu ştiu cum a făcut că iar a scăpat de închisoare. Bagă de seamă că e un om cam iute. Acum cîteva zile a stîlcit pe un marinar. Dar, cînd se află în toane bune, e blînd ca un mieluşel. Atunci, dacă n—ai cămaşă pe tine, ţi—o dă pe a lui. Mai are o patimă : băutura. Dar brigadierul l—a obişnuit să se supună rînduielilor : nu bea decît în orele lui libere, cu măsură, ca să nu fie mahmur la treabă. Poate să crape, dar asta e. Suferă omul, însă n—are încotro.
—Şi la timonă nu soarbe nici o picătură ? întrebă neîncrezător Andrei Bălan.
—Ferească Dumnezeu ! Stăm cu ochii pe el. Dacă încalcă hotărîrea, zboară. Să vedem pe unde o să mai ajungă acum după cele ce—a făcut la Sulina, pentru că de pro:es a scăpat. Are noroc omul.
—Patima e pacoste mare, spuse Andrei.
—Întreabă—mă pe mine ! Am trecut şi eu prin astea.
—Şi te—ai lăsat de băutură ?
—Băutură ? ! se miră Vartolomei. Eu nu beau decît apă de Dunăre. Numai o singură dată am înghiţit apă de mare, dar n—am mai pus gura pe ea. Lucram atunci la Achimfi, *cherhanagiul,* şi m—a prins furtuna pe mare, iar echipament de salvare nu se pomenea. Era gata să mă duc pe copcă. Altă dată am băut apă minerală. Am crezut atunci că mă otrăvesc. Râdeau cu toţii. Altă patimă aveam eu, mai spuse dînsul. Mi se cam încurcau diavolii prin gură fără nici o socoteală, numai că brigadierul nu vrea să ştie de înjurătură şi m—am cuminţit. De—aia te—am întrebat daca nu cumva ai şi tu patima asta ca orice vietate, că fiecare om poartă cu dînsul o patimă, însă dacă ştie s—o stăpînească e bine de el.

A doua zi dimineaţă, la scuturarea talianelor, Vartolomei îî luă sub aripa lui ocrotitoare pe Andrei, închizînd ochii la slaba lui pricepere. Şi pentru că ceilalţi pescari îşi dădură seama, Vartolomei le spuse:
—Nu—i nimic, fraţilor. Omul e voinic, e tînăr şi pune inimă. Are să se deprindă. Pînă se întoarce brigadierul, are să înveţe ceva, apoi am să fac şcoală cu dînsul şi scot eu din el pescar să prăpădească marea.

Şi—i făcu cu ochiul lui Andrei, de parcă aveau vreo înţelegere tainică.

Andrei Bălan nu rămase în brigadă decît puţine zile. Într—o zi inginerul şef de la direcţie hotărî să fie trecut în flota de pescuit de la Constanţa, la paragate. Vartolomei clipi din ochi, zîmbind în barbă. Ştia el ceva.

Brigadierul nu se necăji prea tare. Scăpase de o barbă. Cel mai mîhnit se arăta Paul, care se împrietenise cu Andrei Bălan. Cu el mai schimba cîte un pahar cu vin. Dar, după alte două zile, dispăru şi barba lui Paul. Fusese ridicat de Miliţie. Din senin.

16. MAREA COTITURĂ

De la întîmplările povestite pînă aici trecuseră mai multe zile. „Neapole" ridicase ancora, ducînd cu el pe marinarul cu barbă roşie. O dată cu plecarea lui, siguranţa găsirii comorii se făcu mai mică, îşi închipuiau copiii. Reveniră la joaca lor obişnuită, şi cu toată dezamăgirea pe care o suferiseră, văzînd cum se evaporează comoara, curînd o uitară. O uitară, pentru că şi—au dat seama că nu mai putea fi vorba de aşa ceva. Sfatul brigăzii analizase întîmplările — s—ar putea zice — şi copiii, lecuiţi, se considerau mulţumiţi cu activitatea pe care o desfăşuraseră cu privire la Spiru şi Barbă Roşie. Da, descoperiseră nu o comoară, care pînă la urmă nu strica să fie aflată, ci o contrabandă. Şi nu era totul. Copiii abia aşteptau să vadă ce e cu marinarul Paul. Dacă se va dovedi că el e una şi aceeaşi persoană cu Willy, atunci copiii se vor putea socoti fericiţi. Deocamdată, legătura cu Barbă Roşie se dovedise a fi simplă : singurii supravieţuitori de pe vaporul sfărîmat se bătuseră pînă la sînge pentru un sac cu merinde pe care pusese mîna Barbă Roşie. Acest lucru Paul nu—l uitase şi de aici ura lui împotriva italianului. Aşa declarase Paul la anchetă. Asta fusese totul. Dar ancheta nu se sfîrşise.

Ceva mai complicată era însă legătura cu Spiru Şchiopul. Dar treptat, treptat, pe măsură ce Spiru era interogat, ieşeau la iveală noi lucruri despre Paul. Spiru părea că se teme de acesta, era îngrozit. Mare lucru nu spunea, şi abia cînd el fu încredinţat că nu mai are de ce să—i fie frică de Paul, aflat la închisoare, spuse că acesta se găsea în timpul războiului în ţară. Aşadar, nu venise după război. Acest fapt devenea foarte însemnat. Dar Paul nu recunoştea. Pus însă în faţa unor dovezi nu mai tăgădui. Dovezile le adusese Andrei Bălan, care nu era altul decît locotenentul de miliţie Marina, precum şi unii dintre oamenii cu care stătuse de vorbă profesorul Achiţei, ca să—şi scrie povestirea. Şi astfel se stabili, neîndoios, că Paul nu era altul decît Willy. Abia acum Spiru îşi dezlegă limba cu adevărat, fără să—l mai sperie răzbunarea lui Paul, căci Paul îl ameninţase de multe ori că—i va frînge gîtul. De la el s—a mai aflat deci că Paul nu era cel ale cărui acte le purta, ci altcineva.

Un alt ofiţer de miliţie, trimis la Tulcea să afle ce a fost cu cei doi tineri care se făcuseră nevăzuţi cu treizeci de ani în urmă, aflase că după vreo zece zile de la dispariţia lor se găsise undeva, prin dreptul Milei 23, cadavrul unui tînăr aruncat de ape. Ancheta de—atunci n—a putut să afle al cui era cadavrul care purta semnul unei lovituri în cap. Luat din scurt, marinarul a fost nevoit să mărturisească cele ce urmează : El îl omorîse pe adevăratul Paul, ca să—i fure banii, pe care cu atîta trudă şi—i adunase. Şi astfel ucigaşul, tovarăşul de muncă al adevăratului Paul, se îmbarcase pe vasul englez, folosind actele celui ucis. Şi dus a fost. Bieţii părinţi tot aşteptau o scrisoare de la copilul lor, în timp ce el zăcea fără suflare, răpus mişeleşte de tovarăşul său.

Falsul Paul rătăcise ani de zile pe multe vase şi prin multe ţări, apoi ajunsese în Germania, unde, în timpul războiului, a fost recrutat pentru serviciul de spionaj hitlerist şi trimis în Uniunea Sovietică, deoarece cunoştea limba rusă. Pe la mijlocul anului 1943 a fost însărcinat cu descoperirea partizanilor din deltă. După cum ştim, a izbutit să arunce pe trei dintre ei în braţele morţii. O dată cu retragerea trupelor hitleriste cu care a plecat, Pauli, a rămas în Ardeal, şi—a lăsat barbă ca să—şi ascundă cicatricea şi a apărut din nou prin părţile deltei cu totul schimbat, cu aerul că abia atunci venise din lumea largă, ca un fiu credincios al ţării.

Acesta era marinarul aşa—zis Paul.

Toată lumea răsuflă uşurată, aflînd că fusese descoperit nu numai ucigaşul lui Paul, dar şi omul care, prin mîrşăviile lui, făcuse să fie împuşcaţi cei trei partizani. Oamenii din întreaga deltă erau în fierbere şi nu ştiau cum să—şi arate ura împotriva acestui nemernic. Vă închipuiţi cît de fericiţi se simţeau copiii care puseseră Miliţia pe urmele ucigaşului ! Numele lor era acum pe buzele tuturor. Cine nu—i cunoştea ? Cine nu vorbea despre dînşii ? Cine nu—i felicita ? Pînă şi Spiru Şchiopu, care era încîntat că scăpase de ameninţările marinarului. Spiru declarase la Miliţie că de mult ar fi vrut să destăinuiască cele ce ştia, dar marinarul avea atîta înrîurire asupra lui, încît îl paraliza.

Cu asta toată povestea se încheiase. Dar nu se încheiase încă gloria copiilor. Vreme îndelungată veniră ziarişti din toate colţurile ţării să stea de vorbă cu dînşii, să—i fotografieze şi să afle pentru a nu ştiu cîta oară cum ajutaseră la descoperirea banditului. Nu era uitat nici Mişa, pentru că, oricum, făcea parte din brigadă, şi gloria se revărsa şi asupra lui. Nici Vova nu fusese lăsat pe de lături. După cum ştiţi bine, el era al nouălea din brigadă.

Vova nu prea înţelegea ce vor cu el şi cu prietenii săi oamenii aceia străini care—i înconjurau şi le stricau joaca lor zvăpăiată. Cînd îi aşezau în grup să—i fotografieze, Vova îşi apleca într—o parte capul,

privindu—i cu un singur ochi şi doar cu o ureche ciulită, parcă întrebîndu—se cu mare uimire dacă nu sînt smintiţi cu toţii. Sigur, el nu aflase ce—i aceea fotografie, dar, ori de cîte ori erau aşezaţi astfel, Vova ştia că necunoscuţii vor duce la ochi o drăcie curioasă care făcea clinc. Atunci Vova deschidea ochii mari şi se mira peste măsură.

Într—o zi n—a mai putut răbda şi, pe cînd aparatul prins cu o curea de umărul unui reporter se bălăbănea pe şoldul aceluia, după ce mirosi bine drăcovenia, ca să se încredinţeze dacă merită atenţia colţilor săi, deschise botul, gata să—l înhaţe. Nu pot să garantez însă că a vrut să—l mănînce, dar sînt convins că a vrut să—l sfărîme. Parcă se plictisise să stea smirnă în faţa aparatului, ţinut de zgardă de Mişa, care voia să—i facă serviciul de a fi şi el în atenţia lumii, cum erau copiii. Căci adevărul este că ei deveniseră faimoşi. Şi aveau de ce.

Venise de la Bucureşti şi un scriitor să—i cunoască. El spunea pretutindeni că aceşti copii vor deveni eroii unui roman al său. Le aduse într—o zi o gazetă unde scrisese despre dînşii. Copiii se stricară de rîs citind. Era o harababură acolo, care dovedea că scriitorul habar n—avea de întîmplările pe care le povestea. Totul era alandala. Pînă şi numele lor : Vova era cel care—l descoperise pe Paul, iar Mişa era cline. Talmeş—balmeş, mere acre.

Dar ciudat, foarte ciudat ni s—a părut un lucru care s—a petrecut cu Nicolae de cînd cu faptele acestea. Ştiţi foarte bine că Nicolae avea obiceiul să facă din ţînţar armăsar. Orice întîmplare cît de mică, la dînsul căpăta asemenea proporţii, încît rămîneai uimit de unde le scoate. Nu mai vorbesc de adăugirile pe care le lipea cu mare meşteşug la faptele adevărate, încît nu mai păreau lipite, ci ai fi zis că se desfăşuraseră chiar aşa cum le înşiruia dînsul : gurguiate, gogonate şi moţate. Ei bine, de la întîmplările acestea, Nicolae devenise un zgîrcit. Nu numai că nu mai adăuga nimic, dar chiar adevărul îl povestea doar pe jumătate, încît trebuiau ceilalţi copii să aducă lămuriri. Se petrecuse cu el o minune. Cum se poate aşa ceva ? Să ai la îndemînă nişte aventuri atît de neobişnuite şi să nu te mănînce limba să le povesteşti măcar aşa cum s—au petrecut ? Vă spun drept că eu deşi sînt un om morocănos, aşezat şi lipsit complet de imaginaţie, aş fi adăugat nişte cîrlige să rămînă lumea cu gura căscată. Dar Nicolae, nimic. De unde venea zgîrcenia asta care umplea de uimire pe toţi copiii ? Fusese scos din amorţeală pînă şi nepăsătorul Vladimir. Ba se cuvine să spunem că el era acela care înflorea (şi trăgea spuza pe turta lui), istorisind întîmplările cu amănunte mereu noi, şi se cam lua la întrecere cu Vasile. Erau dispuşi să vorbească, punînd cîte o zorzoană, chiar Grigore şi Măria, singurii dintre copiii care priveau cu îngăduinţă înclinaţia lui Nicolae pentru exagerare. Se înviorase însuşi Luca fricosul. (Dar cînd a aflat apoi ca stătuse de vorbă cu un mare criminal, a îngheţat, deşi ucigaşul se afla departe, bine zăvorît în temniţă). Luca a povestit despre marinar atîtea zeci de amănunte de groază şi cu atîta foc, încît copiii au crezut întîi că Luca are un spirit de observaţie foarte ascuţit pe care nu i—l cunoşteau, iar ei, bieţii, aveau orbul găinilor, în realitate Luca înflorea ca orice băiat cu scaun la cap.

Nicolae însă devenise atît de măsurat, încît ţi se părea că nu mai ai de—a face cu un copil de doisprezece ani, ci cu un bărbat în toată firea, ursuz, ca un profesor de matematică. Dar să nu credeţi că e vorba numai de Nicolae. Nu, toţi se maturizaseră, erau mai serioşi, mai cumpătaţi. Parcă toate aceste întîmplări grave prin care trecuseră puseseră ordine în firea lor zvăpăiată de copii. Jocurile lor erau acum mai potolite, şi copiii se preocupau mai cu osebire să şi le organizeze temeinic şi mai cu folos. O înţelepciune cu totul nouă se răspîndise în ei, liniştindu—le apele sufletului.

Într—o zi, Nicolae, pe cînd şedeau cu toţii foarte liniştiţi în hrubă, fără să—şi mai dezlănţuie zgomotoasa lor zburdălnicie ca de obicei, spuse plin de gînduri :

—Nu ştiu cum vi se pare vouă, dar eu cred că ar trebui găsit altceva de joacă. Un joc care să ne mulţumească pe deplin. Ne—am jucat pînă acum, slujindu—ne mult de închipuirea noastră. întîmplarea a făcut ca, alergînd după comoară, să dăm de acest fascist şi e bine că datorită jocului am prins un criminal de război. Asta n—o să se—ntîmple însă întotdeauna. De aceea, mă gândesc să ne servim mai bine de timpul nostru de joacă pentru ceva mai important. V—aduceţi aminte ce ne spunea tovarăşul instructor ? Cred că avea dreptate. N—ar trebui să ne mai tulburăm mintea cu felurite gînduri ciudate, cu închipuiri.

Vorbea încet, preocupat, încărcat de cugetele pe care încerca să le redea cît mai limpede, cu aerul acela pe care—l mai avusese o dată, cînd îşi dezvăluise sentimentele cu privire la Paul.

Se făcu o mică tăcere. Cuvintele lui Nicolae găsiseră un puternic răsunet în inimile copiilor, de aceea şi tăceau frămîntaţi de aceleaşi gînduri. După o vreme, Grigore vru să vorbească, dar Măria îl rugă să—i

dea ei voie.
—Eu mă simt tare vinovată de nişte lucruri pe care vreau să vi le spun.
Copiii făcură ochii mari şi, din moleşeala în care se aflau, se treziră. „Despre ce vinovăţie o fi vorba?" se gîndeau ei.
—Da, mă simt vinovată faţă de voi şi de mine. Am spus foarte multe minciuni în legătură cu Paul şi cu Spiru. Am scornit o seamă de fapte pe care le—am pus în spinarea unuia şi altuia şi din cauza asta închipuirea noastră s—a îndreptat spre o comoară care nu există, în loc să ne călăuzim atenţia către ceva mai însemnat, cum spunea Nicolae. Şi mărturisesc că venisem între voi cu gîndurile acestea bune, dar m—a luat apa ca pe—o frunză.
—Vezi, Nicolae, sări cu gura Mişa, tu aveai dreptate să nu primeşti fete în brigadă, că o să ne facă numai pocinoage.
Era plin de vechea lui ciudă împotriva fetelor. Măria se întrista. Nicolae se apropie de ea şi o mîngîie. Apoi îi spuse lui Mişa că vorbeşte foarte urît cu fetele, deşi el însuşi nu vorbea mai frumos, v—aduceţi aminte. Dar, o dată cu întâmplarea de la cabane, Nicolae se schimbase. Măria îi devenise mai apropiată şi chiar hotărîse atunci pentru sine că va trebui să aibă grijă de dînsa. Ceea ce se petrecuse în clipele acelea îl emoţionase foarte mult şi îşi dădea bine seama că el, ca băiat, trebuie să ocrotească o fată care, chiar dacă ştia să se folosească bine de pumni, era totuşi mai slabă decît ei, băieţii. Apoi ea, sărăcuţa, avea nevoie de mîngîiere. Poate că totuşi mama ei vitregă nu se poartă frumos cu dînsa. De ce plînsese ? Nu din cauza asta ? Şi de ce se spunea de Măria că e rea, căci toţi copiii, care o cunoşteau, vorbeau astfel despre dînsa. Poate tocmai pentru că acasă avea necazuri pe care ei ar fi trebuit să le cunoască spre a o ajuta. Şi Nicolae se simţi foarte necăjit că nu se îngrijise mai mult de Măria. Şi doar vorbise despre asta cu Grigore. Stătuse de vorbă cu dînsa şi o întrebase cîte ceva, dar Măria îl liniştise. Nu avea supărări acasă, însă băiatul simţea că e ceva. Nu—şi dădea seama ce.
Nicolae părea în momentul de faţă aproape tot atît de emoţionat ca şi atunci la cabane şi îi spuse cîteva cuvinte de mîngîiere care, de data asta, se grăbiră să—i vină în minte, tocmai pentru că avea acum experienţă. O luă de mînă, cu multă dragoste, şi—i zise :
—Măriucă, nu fi necăjită pe Mişa. El e un copil pe lîngă noi.
—Nu sînt necăjită pe el, răspunse Măria, roşind uşor, cuprinsă de o plăcută căldură pentru cuvintele bune pe care i le adresa Nicolae. Sînt supărată pe mine, cum spuneam. însă am fost furată şi eu de închipuirea voastră aprinsă, mai ales a ta. Dar trebuie să recunosc că şi mie îmi plăcea, încît parcă şi—acum le—aş mai turna.
—Tuturor ne plăcea, zise Grigore.
—Da, furaţi cu toţii, nu ne—am mai preocupat de altceva. Acum, după cum vedeţi, comoara ne—a ieşit din minte. Ea nu era decît rodul închipuirii noastre. Poate că nici nu a stricat, pentru că altfel nu ajungeam noi să mirosim urmele lui Willy !
Băieţii erau încredinţaţi că fără acest lucru, într—adevăr, ei nu ar fi putut să dea de iţele încurcate cu care ajutaseră Miliţia.
—Vreau să vă mai spun ceva : pe strada unde stau eu locuieşte alături de casa noastră o bătrînă, mătuşa Fira. Fiul ei e pescar şi vine o dată la două săptămâni acasă pentru două zile. Se chinuieşte sărmana cu atîtea treburi !... Zilele trecute m—a rugat să—i aduc o găleată cu apă. I—am adus. N—ar fi bine s—o ajutăm împreună ? O găleată cu apă, un lemn care trebuie spart, sau un maldăr de stuf pe care să i—l aducem de pe ape. Şi, desigur, că sînt mulţi care ar merita ajutorul nostru. Amintiţi—vă de Timur. Eu o ajut pe cît pot, dar cred că ar fi bine s—o facem cu toţii. Să fie grija noastră colectivă cel puţin acum, în vacanţă. Avem timp destul. Prin alte părţi pionierii adună spicele rămase în urma maşinilor. Noi n—avem ce ajutor da pescarilor.
—Măria are dreptate, vorbi Grigore, cu ochii parcă învăluiţi de gînduri. De ajuns cu visurile deşarte ! Sîntem copii mari şi putem să ne gîndim la fapte mari. Asta nu înseamnă că nu trebuie să ne mai jucăm decît serios. Vom avea timp şi de nebunii. Un alt lucru însemnat pe care am putea să—l facem cu plăcere, mai zise dînsul, este să studiem fauna şi flora deltei. Tovarăşul Achiţei avea dreptate să ni—l dea ca pildă pe Andrei. Zilele trecute l—am întîlnit pe tovarăşul instructor şi mi—a explicat cît de folositoare e joaca asta, despre care ni s—a vorbit de atîtea ori la şcoală. „în deltă, spunea dînsul, sînt multe plante care nu se găsesc prin alte locuri. Cît priveşte păsările, acestea nu le afli prin multe ţări din Europa !"
Şi astfel, pentru prima oară, Andrei intră în atenţia lor, el care era de multe ori ironizat pentru mania lui

de botanist şi ale cărui preocupări nu erau luate în seamă.

E necesar să previn cititorii că profesorul Achiţei, care cunoştea copiii, cu drept cuvînt se gîndise că ar fi nimerit pentru ei ca nevoia lor de joacă, pe timpul vacanţei, să fie călăuzită pe un bun făgaş. Şi s—a dovedit, din cele ce spuneau ei, că instructorul stătuse de vorbă cu fiecare copil în parte în afară de cele ce spusese la adunările de detaşament, sau de unitate. Poate că altă dată nu s—ar fi prins de ei cu atîta putere toate aceste îndemnuri, dar, cum spuneam la început, copiii trecuseră printr—o şcoală a vieţii care—i făcuse mai copţi pentru a putea înţelege.

Există în patria noastră nenumărate comori. Oriunde cauţi, oriunde priveşti, comorile îţi fac cu ochiul, te cheamă. Ele zac uneori neştiute de oameni, dar cîteodată chiar orbii încep să le vadă. Parcă pe locurile cu pricina ar juca flăcările ce vestesc comorile, chemind oamenii să le sape, aşa cum e credinţa în popor.

După cum aţi băgat de seamă, eu însumi am început să vorbesc, folosind cuvintele brigadierului Dumitru. Ce s—a întâmplat cu mine ? S—a întîmplat cu mine — şi nu mă ruşinez de fel — ceea ce s—a petrecut cu copiii : am încercat să văd mai limpede. A trebuit să—mi dau seama şi eu că am fost furat de vis, precum fuseseră copiii şi să ajung acum la concluzia că, oricît de plăcut este să visezi, soseşte un timp cînd zici : „E de ajuns. E momentul să deschid ochii." Şi totul vine de acolo că şi eu, asemenea copiilor, am crezut în comoară. (Căci dacă nu credeam, nici nu scriam povestea mea astfel.) Dar acum comoara s—a dus, nu mai este. Ca orice vis s—a risipit după ce te—ai trezit din somn. Şi noi, cu toţii, ne—am trezit. E foarte bine cînd te—ntorci la realitate, să poţi să te zbaţi pentru această realitate, ca şi cînd te—ai zbate în vis pentru rodul visului. E o înţelepciune la care ajunge orice om după o vreme, adică după ce s—a izbit, cum se zice, cu capul de pragul de sus.

La înţelepciunea asta ajunsese brigada, nu ştiu daca dintr—o data, dar se pare că ajutorul profesorului Achiţei a jucat un mare rol. El a semănat o sămînţă bună într—un pămînt roditor. Asemeni unui jar mistuitor, care se dezvăluie după ce—ai înlăturat cenuşa, strălucea marea realitate, nevoia de a înfăptui ceva adevărat şi măreţ...

Cîteva zile copiii umblară fără astîmpăr de colo pînă colo în Sulina, ca să vadă cine ar avea nevoie de sprijinul lor. Aflară mulţi bătrîni care şedeau singuri şi făcură o listă cu ei. Apoi împărţiră sarcinile. Dar nu se mulţumiră numai cu atît, ci statură de vorbă şi cu alţi copii din oraş, ca să—i atragă la joaca asta. Cîştigară pe mulţi. Alţii nu voiră să ia parte, necăjiţi pe Nicolae care refuzase cîndva să—i primească în brigadă. Dar, geloşi pe acţiunea brigăzii lui Nicolae, se constituiră şi ei în nişte soiuri de brigăzi, avînd acelaşi scop mare — de a ajutora pe cei care le—ar cere sprijinul. Şi într—adevăr, se găsiră destui care să le trimită vorbă că au nevoie de un braţ de stuf, ori să le cumpere ceva de la Alimentara. Dar asta nu era mare lucru, nu era ceea ce doreau ei, însă era un început. Părinţii copiilor se minunau. „Ce i—o fi apucat pe copiii noştri să se facă deodată atît de grijulii, îşi spuneau dînşii, nu numai pentru nevoile casei lor, dar şi pentru alţi oameni ?" De unde pînă atunci abia puteau pune mina pe ei să le facă o treabă, acum veneau singuri să—şi întrebe părinţii dacă n—au nevoie de ajutorul lor.

—Ce s—a petrecut cu tine, Nicolae ? zicea mama lui, crucindu—se de uimire. Altădată să dau cu tunul şi nu era chip să mă lipesc de tine.

Nicolae zîmbea tăcut. Cam acelaşi lucru se mtimpla şi cu ceilalţi copii. Şi erau mîndri de hotărîrea luată. Dar asta, cum spuneam, era prea puţin pentru ceea ce visau ei. De aceea, Nicolae, la îndemnul brigăzii, se duse să vorbească cu Ştefan.

Nicolae îşi călca pe inimă, dar avînd în vedere scopul pe care—l slujea nu se simţea înjosit.

Brigăzile celor doi erau la cuţite, cum se zice. De ce ? Habar n—am şi nimeni n—ar putea să răspundă. De ce sînt la cuţite cîinele cu pisica ? Nici voi, cititorii, nu veţi putea răspunde. Aşa era şi cu brigăzile noastre. Una era pisica şi alta cîinele. Care dintre ele era pisică şi care cîine, asta n—are importanţă. Destul să vă spun că, ori de cîte ori se întâlneau, una îşi scotea ghearele şi scuipa (mi se pare că pisica era chiar brigada lui Ştefan, pentru că ei aveau obiceiul să scuipe), alta lătra şi—şi arăta colţii. De încăierat încă nu se încăieraseră. Parcă o zînă bună veghea asupra lor. Copiii însă făceau toate sforţările să înlăture amestecul basmelor şi să înceapă o păruială bine simţită, căci în materie de ceartă nu există cumpătare la copii. Nefiind în intenţia noastră de a scrie o carte de ştiinţă, nu vom da explicaţii. Aşa că o lăsăm baltă.

Nicolae se ducea deci să vorbească cu Ştefan, ca să—l convingă să—şi unească forţele pentru această treabă atît de însemnata.

Ştefan locuia pe o stradă învecinată, iar in curtea unuia dintre copiii din brigada lui se afla un şopron. Acolo era locul lor de adunare. Odată ajuns pe uliţa aceasta, Nicolae îl zări pe Ştefan, care tocmai dădea

dispoziţii unui om de—al lui. Băiatul, după ce ascultă cuvintele căpitanului, spuse :
—Să trăieşti, căpitane. Şi plecă. Era Vîl, locotenentul.

„Vasăzică ăştia îi spun căpitan", gîndi Nicolae cu un dram de ciudă. Lui nu i se spunea aşa, deşi toţi îl recunoşteau în brigadă ca fiind căpitanul lor.

Trebuie să spunem însă că Nicolae nu fusese numit şef, ci el se impusese prin aceea că fiind mai vioi şi avînd multă iniţiativă, copiii îi recunoscuseră şefia. La drept vorbind, ceilalţi erau organizaţi după modelul echipajelor marinăreşti şi nu puteau să—i spună altfel decît „căpitanul".

Ştefan îl văzu pe Nicolae venind şi rămase în poarta casei lui cu mîna pe clanţă.

Când Nicolae se găsi în dreptul aceluia îl salută, aruncîndu—şi un deget la şapcă. Ştefan îi răspunse la fel, dar mîna lui nu urcă decît pînă la jumătatea drumului şi coborî numaidecît. Purta o şapcă de pescar care putea fi de mult aruncată, dar de care Ştefan nu se despărţea niciodată. O ţinea dată mult pe ceafă, ca să—l facă mai înalt.
—Am ceva să—ţi vorbesc, spuse Nicolae.
—Cu martori ? îl înţepă Ştefan. Credea că e vorba de bătaie.
—Dacă voiam cu martori, veneam însoţit, răspunse Nicolae logic. N—am venit să ne batem.
—Atunci ce vrei ? întrebă răstit Ştefan, trecîndu—şi degetul arătător de la mîna dreaptă pe sub nas, la stînga şi înapoi. Era un gest al lui pe care—l făcea mai ales cînd era înfuriat.

Nicolae, supărat de tonul aceluia, îşi spuse că, dacă i—ar trimite o directă, l—ar învăţa minte să se poarte mai frumos. Dar se gîndi la rostul pentru care venise şi se stăpîni. Din fericire, Nicolae, care era de felul lui destul de iute, avea unele cuminţenii foarte sănătoase. Începu aşadar să—i vorbească despre hotărîrea brigăzii şi despre nevoia de a face toate aceste treburi împreună. Dar pentru că Ştefan îl privea ironic, Nicolae îi aminti angajamentul luat în organizaţia de pionieri.
—De aceea, adăugă Nicolae, am venit să ştergem ura dintre noi şi să—ţi întind mîna.

Era o frază pe care o citise într—o carte şi credea că o să aibă efect.

Ştefan îşi trecu iară degetul pe sub nas, ca şi cum şi—ar fi dres glasul, şi—i răspunse că n—are nevoie de sfaturile lui, că de fapt la acelaşi lucru se gîndise şi el, că acţiunea asta ei o începuseră de mult (dar se vadea cît de colo că le spune calde). Cît priveşte mîna pe care i—o întindea, el are două şi îi sînt de ajuns. Cu a treia n—are ce face.
—Eu n—o să—ţi întind mîna, dar un pumn da cu cea mai mare plăcere, mai spuse Ştefan, şi rîse plin de îngîmfare.

Nicolae îşi pierdu răbdarea şi cumpătarea. Îl fulgeră cu privirea şi—şi pregăti pumnul.
—Dacă vrei bătaie, o s—o ai, spuse el pornit.
—Zău ?
—Zău !
—Nu te lauzi ?
—Tu ai obiceiul.
—Dacă—ţi dau una, te fac cioburi, mîrîi Ştefan.
—Se vede c—ai dat numai în oale de pămînt.
—Tu nu eşti oală ?
—Nu.
—Dar ce ?
—Stîncă.
—Ha, ha, făcu ironic Ştefan.
—Ha, ha, îl imită în batjocură Nicolae.
—E ? zise după o pauză Ştefan.
—E ? întrebă Nicolae. Nu vrei să ne—mpăcăm ?
—Te—a trimis tovarăşul instructor ?
—Poate că şi el.
—Şi dacă n—am poftă să mă împac, ce—o să fie ? Ai să mă baţi ?
—Nu mă gîndesc.
—Aha !
—Ce aha ?
—De !

Şi rămaseră o vreme, privindu—se încordaţi, cu ochii scăpărînd scîntei, pîndindu—şi mişcările, ca nişte cocoşi gata să se ciupească.

Ştefan îşi lăsă privirea în jos, fără să—l părăsească totuşi din ochi pe Nicolae, şi văzînd la picioarele sale o piatră îi făcu vînt cu botul ghetei. Piatra se opri lîngă pantofii lui Nicolae, şi acesta îi dădu la fel un şut. Ştefan o repezi iară. Nicolae, înfuriat, o atinse cu putere. Zîna se pare că iar îşi vîrî coada. Piatra îi atinse pe Ştefan, dar zbură mai departe. Ştefan o urmări cu privirea, însă el nu se urni din loc şi, din fericire, altă piatră nu se mai afla lîngă dînsul. Poate că zîna avusese grijă să le facă să piară cu beţigaşul ei de alun. Ştefan cătă cu ochii mult şi bine. Trotuarul era curat. Şi astfel, nemaiavînd proiectile, Ştefan nu putu începe războiul. în timpul acesta, Nicolae, mai înţelept, îi întoarse spatele şi plecă ţeapăn. Celălalt se dezumflă, dar rămase să—l privească din spate pe aşa—zisul duşman al lui cu un zîmbet superior, de parcă ieşise învingător. Totuşi îşi dădea seama că nu făcuse nici o ispravă, şi o clipă se gîndi să—i arunce în spinare un bulgăre de pămînt spre a—l întoarce din drum. Se simţea tare, pentru că se afla în faţa casei lui, aşa cum fac căţeii care nu latră în mijlocul drumului, ci îşi arată voinicia numai cînd ajung în poarta ogrăzii lor.

Conflictul care exista între cele două brigăzi avu urmări bune, căci în felul acesta începu o adevărată întrecere între ele. Nicolae cu ai lui aveau de ce să se mîndrească, deoarece ei fuseseră aceia care împinseseră pe ceilalţi la acţiune.

A doua zi, dimineaţa, Nicolae se bucură văzînd cît de preţioasă fusese frumoasa şi blînda convorbire cu Ştefan. Cînd sosiră la mătuşa Fira cu maldăre de stuf ca să—i acopere bucătăria de vară, pe care i—o dezvelise furturna, venea în acelaşi scop, la fel încărcată cu stuf, brigada cealaltă.

—Hm ! zise Ştefan, care nu se aştepta, muşcat de viermele unei mari ciude, trecîndu—şi degetul pe sub nas. Şi rămase tăcut, să privească, fără să poată lua vreo hotărîre.

Ştefan simţea o mare poftă de un schimb de pumni şi acum găsi că e cea mai bună ocazie. Şopti locotenentului său :

—Ne—au luat—o înainte. Ce—ar fi să le tragem o bătaie şi să—i alungăm ?

—Bătaia e ruptă din rai, răspunse cu un aer de înţelept Vîl, suflecîndu—şi mînecile.

Grigore schimbă la iuţeală cîteva cuvinte cu Nicolae. Vladimir ridică un maldăr de stuf, pe care voia să—l repeadă ca pe un berbece în bulucul celorlalţi. Luca pusese mîna pe un băţ. Vasile, *cinchit* la pămînt, îşi lega nepăsător pantofii, dar era pregătit să le pună frînă, aşa cum numai el ştia. Andrei se dădu mai aproape de prăjina de rufe.

Dar se dovedi în clipa aceea că Măria, cu toate că era bătăuşă de felul ei, ştia să iasă din încurcătură pe cale paşnică, folosind o dibace şiretenie. Ea îl cunoştea bine pe Ştefan, erau vecini. Spuse cu aerul cel mai fericit din lume, de parcă asta aşteptase :

—Foarte frumos din partea voastră ! Bine că aţi venit şi voi, Ştefane. Aşa o să terminăm totul în două ceasuri.

Asta avu darul să mototolească avîntul lui Ştefan. Zbîrci din nas :

—Mare scofală ! Două ceasuri pentru un şopron. Ce dracu' vrei să facă atîţia oameni ?

—Doi lucrează, restul aplaudă, spuse Vîl, şi rîse zgomotos de gluma lui.

—Dacă ai de gînd să pui stuful cu furca, isprăveşti într—o clipă, zise Grigore, care era meşter la ridicat colibe de stuf.

—Nu ştiam că voi îl puneţi cu furculiţa, răspunse cu ironia lui Ştefan, şi toţi „beiştii" rîseră mai mult decît trebuia. Erau cu toţii cinci, dar parale nu făceau decît Ştefan şi cu Vîl, restul numai papă—lapte.

Măria se amestecă iar :

—Stuful se aşază în cosiţe ca la cabanele de la mare. Dar mai avem şi acoperişul casei. Alegeţi ce vreţi!

Ştefan şi cu locotenentul îşi aruncară ochii spre casa bătrînei, unde se vedeau tablele suflate de vînt. Vîl şopti :

—Luăm casa !

—Casa are mai mult de lucru, răspunse tot în şoaptă Ştefan.

—Dar mă tem că noi nu vom fi în stare să aşezăm stuful ca la cabane. Să nu ne facem de rîs, zise cu drept cuvînt Vîl.

—Noi luăm ce e mai greu, vorbi Ştefan către Nicolae. Vă lăsăm vouă şopronul. Ca nişte fetiţe ce sînteţi, vă e mai uşor să împletiţi cosiţe, adăugă el în hohotele de rîs ale echipajului său.

Dar nimeni nu—l învrednici cu vreun răspuns. Mişa era însă atît de necăjit, încît se făcuse roşu ca un

mac şi—i spuse lui Nicolae :
—A zis că sîntem fetiţe.
—Las' să zică, răspunse Nicolae ca un filozof.
—Cum, Nicolae, să ne facă fete ? Mai bine le—am trage o bătaie.
—Sînt nişte proşti, lasă—i, mai spuse Nicolae.

Şi astfel bătaia, care era cît pe—aci sa înceapă, fu înlăturată datorită Mariei, şi copiii se puseră pe lucru. Armata lui Ştefan făcu treabă serioasă şi nu de mîntuială cum se aşteptau ceilalţi. Foile de tablă erau bătute la loc cu şipci noi pe care mătuşa Fira le adusese dintr—o magazie. Tabăra lui Nicolae aşezase cu atîta artă stuful, încît „beiştii" trebuiră să recunoască (numai în gînd) că „aiştii" erau mari meşteri.

După ce sfîrşiră toţi lucrul, Ştefan îşi aruncă degetul la şapcă în semn de salut şi plecă urmat de ai lui, fără o vorbă.

Cele două echipe se mai întîlniră în asemenea ocazii, dar nimeni nu se burzului. Făceau treaba împreună, nu cu prea multă prietenie, dar fără să se dondănească, privindu—se numai pe sub sprîncene cu destulă neîncredere, ca urşii şi mistreţii toamna la jir şi la ghindă cârd, preocupaţi să se hrănească pentru iarnă, nu se mai iau în seamă, dar se privesc din cînd în cînd cu bănuială.

*

În răstimp, brigada lui Nicolae trecuse la pregătirile pentru marea călătorie către pădurea Caraorman. Lucrul acesta cerea multă muncă. Nu mai era vorba de a pleca pur şi simplu cu barca, aşa cum plecaseră odinioară, ci trebuiau să—şi meşterească barca în aşa fel, încît să facă din ea o adevărată corabie cu pînze, căci pretenţiile lor crescuseră. Afară de asta ei aveau să plece în zorii zilei şi să rămînă undeva, pe grind, pînă către seară, în care timp să studieze şi să adune şi plante medicinale. Iar Andrei, naturalistul brigăzii, îi încredinţase că numai acolo vor putea afla multe specii de plante rare, cu care să—şi îmbogăţească cunoştinţele în vederea concursului „Micii naturalişti", mai ales că se aflau în întrecere cu „beiştii".

Pentru călătoria asta copiii începură să adune în beciul lor tot ceea ce le—ar fi trebuit, pentru ca biata lor luntre să capete chipul dorit de corabie. Fiecare aduse de—acasă smoală, scînduri, lemn, cuie, vopsele. Măria găsi cel mai bun catarg pentru corabie : o prăjină de rufe dreaptă şi netedă. Beciul lor deveni un adevărat depozit de lucruri, ca un ciudat talcioc.

Şi fiecare se puse pe lucru la ce îl trăgea inima mai mult, dar, de atîta rîvnă, uitau uneori că se pricepeau mai bine la cutare lucru şi treceau de la o muncă la alta cu multă însufleţire. Numai Grigore, care, după cum ştim, era un adevărat specialist în tîmplărie, înarmat cu toate sculele trebuincioase, se ocupă doar de această treabă. Ajutat de Luca, el meşteri o cîrmă care avea să se dovedească mai tîrziu o unealtă preţioasă în călătoria lor. Ea nu era decît o scîndură pe care o ciopli asemenea unei lopeţi cu coada scurtă. La pupa vasului bătu în cuie o bucată dintr—un cerc de butoi culeasă de pe maidan. Tabla era încă bună, cu toate că o ronţăise rugina. O fixară în aşa fel, încît ea făcea un ochi larg, prin care se putea vîrî coada cîrmei. Socotiră mînerul ca de douăzeci de centimetri, destul de potrivit chiar pentru o palmă de pescar, şi trecură prin coadă un cui mai lung, pentru ca acesta să se reazeme în ochiul montat pe barcă. În acest trapazan se mişca în voie cîrma mânuită de cârmaci.

Ca să nu lungim vorba, nu vom explica în ce fel montară catargul. E destul să arătăm că el era bine întărit şi n—ar fi putut să se prăbuşească nici pe furtună, fiind susţinut de un picior alcătuit din scânduri. Asta se deosebea mult de ceea ce făcuseră în alte ocazii. Experienţa, cum am avut prilejul să explic într—un capitol trecut, te învaţă multe.

N—aş putea să vă spun cu toată siguranţa că atelierul de tîmplărie al lui Grigore executase toate aceste treburi cu iscusinţa cu care meşterii de la atelierele navale din Galaţi ar fi făcut—o. Dar se poate afirma că însufleţirea dovedită de copii jucase un rol foarte însemnat. Acest lucru se poate observa peste tot în viaţă şi el e cel mai de preţ în activitatea unui om. Măiestria vine cu timpul, dar înflăcărarea cu care munceşte cineva îl poate duce la opere mari. Orice muncă cere suflet. Şi tocmai de aceea copiii erau încîntaţi de realizările lor.

Vladimir, care, datorită firii lui, cu greu şi cu multă avariţie îşi urnea din loc părerile, spuse, privind cîrma şi catargul pe care se umfla vela în adierea vîntului :
—Valabil !

Atît. Dar în gura lui asta însemna mult. Pe cîtă vreme la ceilalţi, chiar dacă nu—şi vădiră zgomotos bucuria, pe feţele şi în ochii lor se citea atîta încîntare, încît părea că strigă.

Vela căpătase acum o formă valabilă — ca să folosec şi eu cuvîntul lui Vladimir — prin mîinile pricepute la croitorie ale Măriei. Ea putea fi manevrată cu sfori, ceea ce era iarăşi un pas înainte. Iar în vîrful catargului se înălţa, tot cu ajutorul sforilor, pavilionul. Era drapelul ţării noastre, care în ochii copiilor se dovedi a fi cel mai de seamă lucru, deoarece ia înălţarea lui izbucniră în urale.

Vladimir, care adusese de acasă vopsea de ulei, scrise cu mare artă, în litere de tipar, pe etrava corăbiei numele vasului : VIJELIOSUL. Iar Vasile şi Andrei, ajutaţi de Mişa, montară luminile de poziţie. Erau două becuri de lampă de buzunar, unul roşu, altul verde, pe care le fixară la prova, de o parte şi de alta. De la aceste becuri traseră fire legate de cîte o baterie cu întrerupător.

Nicolae făcuse rost de o busolă adevărată. Era un fluier cu busolă, pe care de mult îl ochise la un băiat din vecinătate şi cu care atunci nu se învoise asupra preţului. Acum, Nicolae, deşi ţinea foarte mult la colţul de mistreţ, pe care—l păstra în buzunar, îl dărui în schimbul busolei cu foarte multă linişte.

Odată treaba terminată, copiii îşi priviră opera cuprinşi de cea mai răscolitoare mulţumire şi mîndrie. Dacă în clipele acelea s—ar fi ivit întîmplător brigada lui Ştefan, ar fi picat de ciudă cu toţii, loviţi de trăsnetul invidiei, aruncînd doliul în cinci familii de pescari, căci această brigadă — cum am mai spus — era compusă din cinci copii. Din fericire pentru acele familii şi chiar pentru cei cinci din brigadă, nici unul nu se arătă prin împrejurimi, şi astfel ei continuau să trăiască nestingheriţi şi fără măcar să fie roşi de viermele geloziei.

După ce botezară corabia potrivit legilor cunoscute pe întreg globul pămîntesc, spărgînd o sticlă de şampanie, pe care Nicolae o lovi cu putere de copastie, copiii strigară din nou : „Ura !"

Sticla cu şampanie era de fapt o biată sticlă de vin umplută cu o păcătoasă apă de baltă, dar, repet, pentru a nu ştiu cîta oară, că nu are însemnătate.

Nicolae scoase din buzunar un caiet de dictando nou—nouţ şi scrise, plin de importanţa momentului pe care îl trăiau, următoarele cuvinte :

„În ziua de 21 august 1957, la orele 18, a fost lansată corabia «Vijeliosul» de 5 000 de tone, executată în Atelierele Navale din Sulina de către meşterii marangozi: Nicolae, Grigore, Măria, Vasile, Andrei, Vladimir, Luca şi Mişa, Corabia «Vijeliosul» urmează să ridice ancora în zorii zilei de 22 august a.c, pornind într—o expediţie ştiinţifică spre mările Sudului."

Era jurnalul de bord al vasului care—şi începuse existenţa în ziua aceea de pomină.

—Să mergem în pivniţă, spuse Nicolae, după ce—şi mai aruncă o dată ochii asupra minunii care se înfăptuise prin voinţa lor acolo, în spatele caselor pescăreşti, minune despre care omenirea nu aflase încă nimic, dar, după cum veţi vedea mai departe, se va duce vestea şi va rămîne neaştearsă în mintea oamenilor, intrînd chiar în legendă.

—Să mergem în pivniţă ! repetară copiii, îndreptîndu—se către beciul lor.

După cum vă daţi seama, ceea ce numiseră ei la început cala şi mai apoi puntea vasului „Vijeliosul", îşi pierduse toată strălucirea în faţa realităţii care—şi arăta făptura pe lac. Puntea îşi recăpătase denumirea cinstită de pivniţă. E locul să spunem aci că aşa se întîmplă în viaţă întotdeauna. Pe măsură ce înfăptuirile noastre sînt mai de seamă, cele din trecut îşi pierd lumina în care le învăluiserăm, şi aşa mereu şi mereu, pentru că omul visează şi înfăptuieşte continuu tot mai bine, mai mult şi mai desăvîrşit spre folosul omenirii.

În hruba lor, copiii, foarte grijulii pentru soarta expediţiei, îşi însemnară fiecare ce avea de adus, spre a lua cu dînşii în această lungă călătorie, în timp ce Vasile scrise în jurnalul de bord al pivniţei următoarele:

21. VIII. 1957.

12 + X2 — 15 X 12 x 2— +16 + x2 14 — 13 X
7 = 13 + 5 x + 8 X 3 — 6 X = 1 • 6 13 x 15 x 7 +
X 2,7 = 13+ 4,6 — 7 x 2,15 1,4,13— 1 • 15,8— 1,16

Şi plecară cu hotărîrea ca a doua zi, la ora patru dimineaţă, să se îmbarce, totul fiind în regulă, adică învoirea părinţilor fiind luată cu cîteva zile înainte.

17. ALARMĂ ÎN SULINA

Şi astfel în ziua hotărîtă corabia „Vijeliosul" ridică ancora şi porni în larg.

Nu era de fel neobişnuit în Sulina ca mulţi dintre copii, îndeobşte băieţi, să hoinărească prin deltă cu barca, fără nici o îngrădire din partea părinţilor. În vacanţa mare, bunăoară, acest lucru era atît de firesc, încît de multe ori nu mai vedeai în oraş picior de copil, începînd de la cei mai mici, de cîţiva ani. Unii, mai mari, plecau o dată cu răsăritul soarelui şi rămîneau adesea, pe vremea prînzului, undeva, pe un grind, ca să vină înapoi către seară. Nimeni nu era îngrijorat de întîrzierea lor prin hăţişurile deltei, deoarece copiii erau obişnuiţi de mici să—şi facă veacul printre ape şi stuf ca nişte sălbăticiuni ale deltei, meşteri în ale înotului ca vidrele şi nurcile.

—Măi pescarilor, le spunea cîte un om care—i întîlnea hoinărind, da' voi nu vă mai duceţi la cuibul vostru ?

—N—a venit încă seara, răspundeau copiii.

—Aşa—i, că voi sînteţi ca pescăruşii, zîmbea omul, văzîndu—şi liniştit de drum.

Nu era copil în deltă, începînd de la cinci—şase ani, să nu ştie să înoate. Ba chiar şi mai de timpuriu, căci, tot bălăcindu—se ca raţele sălbatice, învăţau vrînd—nevrînd această mare artă cu care să stăpîneşti apele. Aş putea să amintesc aici cuvintele lui Mişa, care spunea — cu gîndul la brigada lor — că ei ştiu să înoate ca vidrele. Şi era adevărat. Iar cei mari se arătau neîntrecuţi. Voiniceşte, pe spate, ca broasca, pluta, toate astea pentru ei erau floare la ureche. Adeseori băieţii din deltă organizau întreceri, şi acela care ieşea întîiul lua premiu un buzunar de nasturi sau de bile pe Care echipa învinsă îl plătea, punînd mînă de la mînă. Luca, de pildă, era un iscusit înotător.

Aceştia, şi desigur cei mai cutezători, porneau astfel o dată cu primul zîmbet al cerului şi vîsleau cale lungă să le—ajungă, pînă hăt departe, ca să se—ntoarcă seara istoviţi de nebunii, arşi de soare, cu pielea de culoarea castanei, cu braţele frînte de atîta tras la rame. Era sănătos, şi copiii se oţeleau astfel pentru marea întîlnire cu viaţa de mai tîrziu.

Ploaia n—ar fi fost un motiv de îngrijorare, dacă nu le—ar fi trecut prin minte norilor să—şi răstoarne apele zile întregi. (Şi e greu de presupus că norii ar fi avut măcar un dram de judecată.) Iar pînă la urmă copiii ar fi venit acasă chiar şi ciuciulete, ca să nu aştepte mendrele şi toanele norilor suciţi. Dar iată că Nicolae cu brigada lui nu mai veneau. Se făcuse noapte adîncă... şi nici o urmă de copii, încît pusese pe gînduri întreaga Sulină.

În ziua cînd plecaseră, începuse, pe la prînz, o ploaie de parcă secaseră ghiolurile şi era nevoie să umpli delta cu apă. Se cam neliniştiră părinţii, dar, către seară, se făcuse frumos. Mai apoi luna îmbrăcase lumea în lumina ei albă. Se vedea ca în palmă. Aşadar, copiii ar fi avut prilejul să se întoarcă şi noaptea, zugrăviţi de lună, ceea ce ar fi fost foarte romantic şi de bună seamă le—ar fi plăcut.

Părinţii se adunară la brigadierul Dumitru acasă, pentru a se sfătui. Erau stăpîniţi de nelinişte. Numai brigadierul nu se arăta atît de pierdut cu firea. El avea deplină încredere în Nicolae şi se codea să creadă că ar fi putut face vreo boroboaţă. E adevărat că Nicolae bătea cîteodată cîmpii, dar asta e cu totul altceva. în ciuda acestei însuşiri, uneori bună, alteori rea, avea o judecată sănătoasă, iar în împrejurări serioase ştia să iasă la liman. Lua hotărîri chibzuite ca un om cu răspundere şi n—ar fi fost în stare să arunce brigada în vreo aventură primejdioasă. Dumitru se simţea îndreptăţit să vorbească de Nicolae, pentru că el era cel mai răsărit dintre copii şi mai ales era căpetenia brigăzii, pasămite.

Cam aşa vorbea Dumitru, şi nu pentru a se linişti pe sine şi pe ceilalţi, ci cu toată convingerea.

—Dar e totuşi un copil, zise tatăl lui Iuca, un pescar tînăr, dar de felul lui cam domol. (Luca îi semăna grozav.)

—Merge pe treisprezece ani, răspunse nu fără oarecare mîndrie brigadierul Dumitru.

La aceste cuvinte, soţia brigadierului oftă uşor. Dumitru o privi cu mustrare. Fîstîcită, ea îi zîmbi tăcută, dar numai sufletul ei ştia cîtă îngrijorare o stăpînea. Nu pentru că n—ar fi fost de aceeaşi părere cu Dumitru în ceea ce priveşte aprecierile asupra lui Nicolae, dar ceva îi strîngea inima.

Cam cu aceeaşi încredere vorbi şi tatăl lui Grigore despre fiul său. Acela, mecanic pe un vas fluvial de călători, nu era un om foarte cumpănit cum te—ai fi aşteptat să crezi, gîndindu—te la Grigore. Nu. Era plin de neastîmpăr ca un peşte. Ca să vorbească, se ridică în picioare şi ţinu un lung discurs, umblînd ca o suveică. El nu uită să spună, de pildă, că Grigore era cel care îl astîmpăra pe Nicolae şi—l trăgea de mînecă atunci cînd coada vulpii se arăta prea lungă.

—Grigore e meşter să ridice colibe. Cînd am fost odată să adun stuf pentru a—mi acoperi o magazie, cît

ai bate din palme a ridicat un bordei de toată frumuseţea. Iar dacă Nicolae ar fi fost ispitit să facă vreo năstrîmbă, repede l—ar fi coborît din nori Grigore al meu. Da, da. Băiatul meu e un copil socotit şi nu se aprinde atît de lesne. Să nu ne temem ! Trebuie să pice ei acuş', acuş'.

Era, desigur, mult adevăr în cele ce spunea, dar şi multă lăudăroşenia. Aşa sînt unii părinţi. îşi ridică în slăvi copiii. Şi nu e rău, dar trebuie şi aici multă chibzuinţă. Desigur, copiii trebuie lăudaţi pentru însuşirile lor bune, dar, dacă le uităm pe cele rele şi nu le atragem luarea—aminte asupra lor, e rău. Chiar cu oamenii în toată firea trebuie să ne purtăm astfel.

în felul acesta vorbise tatăl Măriei, timonierul Doroftei.

—Nu vorbesc de bătaie, adăugă dînsul, dar cîteva cuvinte bine simţite, ca să—l usture pe copil, nu strică. Eu nu ridic mîna asupra fetiţei niciodată şi mă ascultă numai de vorbă.

—A ! Eu n—am să—l mîngîi cîtuşi de puţin, mai spuse tatăl lui Grigore, ridicîndu—se din nou în picioare. N—am să—l mîngîi. Să nu mă înţelegeţi greşit ! Copiii au făcut totuşi o prostie, pentru care merită o chelfăneală. Adică nu puteau să vină pînă acum ? Să uite pînă într—atît de casă ? Au plecat la joacă fără nici o grijă ? Măcar să se gîndească la spaima noastră. E, păi nu merge aşa ! Nu ! Şi se aşeză destul de întunecat.

Era foarte supărat şi pe drept cuvînt. Dumitru spuse şi dînsul :

—Nici eu n—am să—l alint pe Nicolae. Ai dreptate ! Nu se gîndesc de loc la grijile pe care ni le putem face, oricîtă încredere am avea în ei.

—Ba eu, vorbi tatăl lui Vladimir, am să—i trag o urecheală s—o ţină minte toată viaţa.

Altceva nu mai vorbi.

—Eu... nu, n—am să—i spun nici măcar o vorbuliţă de rău, zise cu un glas mititel şi plîngăreţ mama lui Luca. Am să—l strîng în braţe şi am să—l sărut de bucurie că—l am iară lîngă mine, numai să se întoarcă. Sînt sigură că n—o să mai facă greşeli niciodată. Da, am să... Nu mai izbuti să termine, căci o podidi plînsul.

Mama lui Andrei, care se afla şi ea acolo, nu spuse nimic. Nici tatăl lui Vasile. Erau plini de o mare nelinişte pe care nu voiau să şi—o dea pe faţă. Dar convorbirea de la Dumitru le mai liniştiră inimile. Şi plecară cu toţii acasă, încredinţaţi că, oricum, copiii vor veni în noaptea aceea.

Afară era o strălucire cum nu se mai văzuse, şi copiii puteau porni spre casă, fără să le fie teamă de duhurile apelor, despre care unele femei mai credeau că există. (însă copiii habar n—aveau de duhuri şi de multe ori rîdeau de mamele lor, care se—nchinau înfricoşate cînd erau nevoite să umble noaptea pe ape.)

Cu gîndurile acestea nimeni nu se culcă, în aşteptarea copiilor. Dar se apropia miezul nopţii, şi—i cuprinse pe toţi îndoiala. Nu mai era de glumit. Îngrijorarea puse stăpînire pe toată lumea. Oamenii umblau de colo pînă colo buimaci, înnebuniţi, striviţi. Alţii, suiţi pe case, sfredeleau întinsul apelor albite de lună, doar, doar or zări barca despre care Dumitru spusese că are un catarg înalt cu pînză. Dar nici pomeneală de vreo barcă pe tot întinsul, de la răsărit la apus.

Brigadierul, omul energic, pe care—l ştia toată Sulina, organiză degrabă cîteva echipe de pescari — căci cine nu le—ar fi dat o mînă de ajutor părinţilor loviţi de nenorocire ! — şi—i împărţi în mai multe bărci. Fiecare dintre ele trebuiau să pornească în altă direcţie, să răscolească toate ascunzişurile.

Mamele, rămase acasă, plîngeau înăbuşit.

Miliţia era în stare de alarmă, cum se afla întreaga Sulină. Profesorii aflaţi în oraş se adunară la comandamentul Miliţiei să vadă ce e de făcut.

Miliţia puse în mişcare toate şalupele pe care le avea la îndemînă. Pescarii erau gata pregătiţi. Locotenentul Marina, care primise sarcină din partea comandamentului, întocmise un plan amănunţit, ca să nu mai rămînă nici un colţişor nerăscolit. Şalupele vor putea ajunge pînă departe, să cerceteze chiar şi braţul Sf. Gheorghe spre Tulcea, dacă cumva copiilor le—ar fi venit în gînd să se depărteze pînă într—atît. Iar cîteva barcaze trebuiau să plece pe mare.

Totul fu lăsat la o parte. Nimeni nu se mai preocupa de altceva decît de salvarea copiilor. Profesorul Achiţei, împreună cu locotenentul Marina, căutară prin bîrlogul copiilor de pe maidan, în speranţa că vor găsi ceva care să—i pună mai uşor pe urmele lor.

Profesorul Achiţei intră in beci cu inima strînsă. Îşi trecu îndurerat ochii pe obiectele de joacă ale copiilor, pe care le lumina cu o lanternă de buzunar şi rămase o vreme să privească la papagalul negru din America de Sud. Ochii i se umeziră. Ce veseli fuseseră copiii atunci şi cit se bucuraseră de joaca la

care luase parte şi el ! „Nu, îşi spuse Achiţei, nu se poate ca soarta să fie atît de cruntă."

Găsiră jurnalul de bord, dar în el nu se aflau scrise decît nişte cifre, cărora nu le dădură importanţă. Părăsiră degrabă beciul, cu gînd să urce mai repede în şalupă. Dar în gura hrubei Marina se opri deodată, prins de un gînd :

—Tovarăşe Achiţei, spuse el, strîngîndu—i cu putere mîna, acolo nu era alfabetul cifrat ?

—Alfabet cifrat ? ! se opri Achiţei uluit. Apoi imediat adăugă : Sigur, ai dreptate, cifru trebuie să fie.

Fără o vorbă, coborîră în goană treptele şi răsfoiră din nou registrul. Nu era de fel greu acuma să—şi dea seama că era vorba de un cod cifrat, căci prea se repetau semnele. Pe una din pagini găsiră data următoare : 21.VIII.1957, după care urma cifrul. Aşadar, pe acesta vor încerca să—l descifreze, deoarece copiii plecaseră pe data de 22.

Locotenentul Marina, care, ca miliţian, ştia mai bine ce înseamnă un cod cifrat, spuse :

—Trebuie să stabilim mai întîi care sînt vocalele şi, cu ajutorul celor pe care le vom descoperi, vom putea dezlega măcar un cuvînt. Restul va merge uşor. După cum ştii şi dumneata, vocalele se află între consoane şi ele ne ajută să pronunţăm cuvîntul. De aceea vocalele apar mai des.

—Textul cifrat scris de Vasile era următorul, după cum vă amintiţi :

1 2 + x 2 — 15 x 1 2 x 2 —+ 16 + x 2 14 = 13 x
7 = 13 + 5 x + 8 x 3 — 6 x =l• 6 13 x 1 5 x 7 +
X 2,7 = 13+ 4.6 — 7 x 2 , 1 5 1 , 4 , 1 3 — 1.15,8—l,16

—Semnele dintre cifre reprezintă vocalele, spuse Marina.

—Fără îndoială, răspunse Achiţei, dar cum vom şti care ar putea să fie ***a,*** de pildă.

—Le vom încerca pe toate pe rînd, pînă vom afla. Am mai descifrat eu altele mai complicate, adăugă Marina. Un cifru poate fi oricînd descifrat. De aceea el e schimbat mereu. Totul este ca duşmanul, bunăoară, faţă de care se foloseşte limbajul cifrat, să nu poată în acelaşi timp cu tine, să cunoască dispoziţiile sau ordinele pe care le dai.

—Atunci vom avea în orice caz mult de lucru, spuse pe gînduri Achiţei.

—Vom vedea, răspunse Marina. Poate că nu e greu. Nu şi—au bătut capul prea mult copiii. Doar n—aveau secrete de stat. E o joacă.

—Firește, răspunse Achiţei, care cerceta şi el cu atenţie semnele din registru. Şi deodată spuse : Ia să vedem, corabia lor se numea „Vijeliosul", pe cît mi—aduc aminte.

—E o idee, zise Marina.

Ieşiră afară la aer şi, aşezaţi pe bolovanii dintre buruieni, căutară să vadă dacă se găseşte un cuvînt cu zece semne. Al şaselea avea într—adevăr zece semne, şi deocamdată scriseseră dedesubtul aceluia literele bănuite a fi cele adevărate. Apoi, în dreptul fiecărui semn şi cifră aşezară litera care corespundea cu cele aflate (dar de care deocamdată nu erau siguri).

Avură aşadar un text ca acesta :

12 + X 2 — 15 x 12 x 2— + 16 + x 2
I 1 E I I E 1
14 = 1 3 x 7 = 13 + 5 x + 8 x 3 — 6 x =l• 6
0 I 0 I VIJELIOSUL
1 3 x 1 5 x 7 + +2,7 = 1 3 + 4,6 — 7 x 2 , 1 5
I I 0 L E I
1, 4, 13 — 1 • 15,8 — 1,16
S E SU VES

Simţiră nevoia să pună în dreptul cifrelor 15 şi 16 din ultimul cuvînt literele D şi T. Apărea astfel SUDVEST. Se părea că e sigură descifrarea acestui cuvînt. Prin adăugirea acestor noi litere descoperite, al doilea cuvînt din text suna aşa :

15 X 12 x 2 — + 16 +
D I I E T

-Semnul + corespunde lui A. E singura vocală nedescoperită.
-Oare acest *cuvînet* nu e dimineaţă ? întrebă Achiţei.
-Ba da, chiar dimineaţă e.
15 X 12 x 2 — + 16 +
D I M I N E A Ţ A

Adăugară astfel literele noi descoperite în dreptul literelor cifrate din celelalte cuvinte. Se găsiră în faţa cuvintelor următoare :

MÎINE DIMINEAŢĂ ÎN... cuvîntul celălalt nu putea fi decît ZORI, iar dacă următorul le dădea cuvîntul CORABIA, cele care veneau după VIJELIOSUL erau : RIDICĂ ANCORA. Şi astfel întregul text fu descifrat.

Alergară la şalupă, strecurîndu—se printre grupurile de oameni care se strînseseră pe marginea Dunării şi vorbeau întunecaţi de teamă. Unii îşi ştergeau ochii.

Fără să mai întîrzie, locotenentul dădu tuturora ordin de plecare, şi cei doi oameni urcară în şalupa care porni în goană pe Dunăre în sus, apoi coti la stînga pe un canal, adîncindu—se în marea de lacuri. Cu greu se mai deosebeau lacurile unele de altele din cauza creşterii apelor. Dar şi Marina şi Achiţei erau vînători şi cunoşteau bine toate cotiturile şi întortocherile lor.

—Numai să nu se fi întîmplat vreo nenorocire, spuse Marina, altfel îi găsim.

—Crezi că s—ar fi putut întîmpla ceva ?

—Ce pot să spun ! răspunse miliţianul, şi puse binoclul la ochi. Lumina lunii era puternică. Pe cît ştiu, sînt înotători buni. Asta e mare lucru.

Tăceau. Achiţei îşi potrivi ceasornicul : trecuse de miezul nopţii. „Ce—ar fi putut să se întîmple ?" chibzuia neîncetat Achiţei. îi trecu prin minte tot ce ştia că ar putea să se ivească. Nu—şi dădea seama. Şi totuşi... Inima i se strînse. Dar dacă... Şi tot el îşi spunea : „Nu se poate. Dacă barca s—a răsturnat, ei au izbutit să se salveze. Se află cine ştie unde pe ce grind depărtat, lipsiţi de lotcă." Atît. Îi cunoştea bine pe Nicolae şi Grigore, erau doar elevii lui, băieţi curajoşi şi plini de îndrăzneală. Inteligenţi, cu iniţiativă. Şi se linişti în nădejdea că ei se află sănătoşi pe undeva.

Prin deltă jucau pretutindeni luminile felinarelor de la bărcile pescarilor şi farurile şalupelor.

18.PIERDUŢI ÎN PĂIENJENIŞUL DELTEI

Vom părăsi o vreme pe profesorul Achiţei şi pe locotenentul Marina, pentru a vedea ce s—a petrecut în ziua de 22 august, cînd au pornit copiii în expediţie.

Era ora opt dimineaţa cînd se îmbarcară, acoperiţi de întuneric. Cu toată graba copiilor, zorii nu avură chef să se ivească mai înainte de ora lor. Dar ăsta era un bun prilej pentru navigatorii noştri de a aprinde luminile de poziţie ale vasului. Şi se bucurară, văzînd sclipirile roşii şi verzi în apele de catran, căci cerul era puţin acoperit şi pînzele întunecate ale nopţii mai pluteau în văzduh. Stuful zăcea încărcat de umbre negre, iar pilcurile din depărtare se vedeau ca un fum care nu mai vrea să urce. Bătea vîntul. Nici o pasăre nu se trezise, şi abia cînd trecură printr—un canal îngust, mărginit de amîndouă părţile de stuf, zburătoarele speriate se avîntară spre cer. Erau stîrci.

—Trecem prin strîmtoarea Gibraltar, spuse Nicolae, pe cînd lopătau printre pereţii întunecaţi de trestie. Curînd se găsiră în largul apelor, şi Nicolae, care se afla la prova, strigă :

—Întindeţi pînzele ! Am intrat în Oceanul Atlantic. Avem vînt bun.

Într—adevăr, vîntul, aici în larg, se arunca sprinţar pe deasupra apelor, şi copiii ridicară pînzele, care de fapt nu erau decît una. Barca înainta acum fără ajutorul vîslelor, şi preţ de vreo două ore al ui.scară cam în dorul lelii, fără să poată ţine direcţia dorită. Dar nu era nimic. Pluteau, şi asta era cel mai important, luminaţi din spate de strălucirea soarelui.

După spusele lui Nicolae, ei trebuiau să ajungă la *grindul* Caraorman. Pe *grindul* acesta se afla pădurea cu acelaşi nume, demnă de a fi studiată pentru fauna şi flora ei cu totul ciudată. Dar după o vreme le apăru în faţă un grind cu o pajişte minunată, unde acostară plini de dorinţa de a se bucura mai degrabă de liniştea care se simţea acolo. Puseră piciorul pe uscat. Nu era prea întins *grindul*, în schimb în marginea lui de miazăzi se desfăşura o pădure bogată şi deasă de stuf, unde puteau să—şi facă o colibă straşnică.

Copiii întîmpinară pămîntul cu strigăte de bucurie ca nişte naufragiaţi. Primul sări din barcă Nicolae, care trase de saulă şi, bătînd un ţăruş în pămînt, legă luntrea de această *bintă* improvizată.

Cercetară locul cu o nespusă plăcere. Era o pajişte aşternută cu un covor bogat de iarbă şi flori, care sclipeau în luminile roşii ale răsăritului. Flori de toate neamurile şi culorile se risipeau pe întreaga întindere. Stuful era mărginit prin unele locuri cu ferigă şi roşăţea, pe care Andrei, vorbind cu importanţă, le arăta copiilor, explicîndu—le neamul din care fac parte. Îşi scoase lupa şi cerceta cu aer de savant, turuindu—i gura care rostea cuvinte latineşti, cu un glas ce nu mai părea al lui, datorită limbii necunoscute. Era tare Andrei. Rîseseră dînşii de el cu botanica lui, dar acum se simţeau năuciţi de cunoştinţele pe care le avea. Aşa se întîmplă uneori în viaţă. Sînt unii oameni tăcuţi, care nu fac nici o impresie şi, deodată, puşi în faţa unor situaţii potrivite, se dezvăluie ca nişte oameni valoroşi. De vină pentru aceste lucruri nu sînt cei tăcuţi şi modeşti, ci acei care n—au ştiut să descopere focul ce zăcea ascuns în inimile îmbrăcate în modestie. Aş vrea să insist pe larg asupra acestui lucru şi pentru părinţi şi pentru pedagogi, dar mă tem că m—aş abate de la rostul cărţii. Am să renunţ.

Copiii se înfundară în stuf şi—l culcară la pămînt pe o bucată bună de loc. Rămaseră astfel o vreme în umbra răcoroasă a locului dezgolit. Sumedenie de păsări îşi luau zborul din desişul ce foşnea şi se unduia în bătaia vîntului. Păreau nişte talazuri verzi, împinse de vînt.

Copiii se simţeau zdrobiţi de oboseală, dar nu se gîndeau la odihnă. Nimeni nu dormise ca lumea cu gîndul la această călătorie. Se treziseră încă înainte de orele trei. Cînd porniseră de—acasă, orbecăind prin beznă, toţi ai lor dormeau şi se furişaseră tăcuţi, ca să nu—i trezească. Vîslitul le mărise oboseala, dar ajunşi aici, plini de bucuria acestei călătorii îndepărtate, fericiţi că se află în deplină libertate, că vor rămîne pînă seara netulburaţi, necicăliţi, uitaseră că erau frînţi şi nedormiţi, de parcă înlăturaseră orice povară.

Lepădară hainele călduroase, căci soarele ardea puternic, şi hotărîră să—şi dureze un adăpost, o colibă, şi abia apoi să mănînce liniştiţi sub umbrarul alcătuit. Foame le era, dar mai puteau răbda.

Tăiară mai multe brazde de stuf şi le aşternură pe locul bătătorit, apoi de jur împrejur alcătuiră pereţii colibei pe care îi întăriră cu snopi groşi, legaţi cu sfoară. Peste pereţii aceştia trainici legară de vîrfurile lor cîteva beţe, pe care le aduseseră cu dînşii, şi aşezară cruciş pe acest acoperiş braţe de stuf. Cît mai multe. Totul era bine întărit cu sfori, pentru ca vîntul să nu le spulbere casa. Coliba se arăta de nădejde, făcută ca de nişte adevăraţi pescari, obişnuiţi să—şi dureze adăposturi pe malul apelor. Pe maldărele de stuf dinăuntru, înalte cît un pat, aşternură o pătură. încercară moliciunea, lungindu—se unul lîngă altul.

Era minunat, atît de minunat, încît nici nu le mai venea să se ridice. îi cuprinse o moleşeală plăcută. Cineva făcu propunerea să se odihnească întîi şi apoi să mănînce. Îşi luaseră de acasă ouă, slănină şi pîine, dar voiau să şi pescuiască. Iar Măria copiase dintr—o carte de bucătărie, pe care o consultase la biblioteca din oraş, cîteva reţete de pregătit peştele. Voia să le facă o surpriză băieţilor. De peşte nu vor duce lipsă. Grigore se înarmase cu arcul lui meşteşugit, cu săgeţile de oţel, care nu dădeau greş niciodată. Vladimir şi Mişa luaseră undiţele, iar Andrei venise cu un minciog.

Nicolae, lungit, îşi făcea planul ce jocuri noi să născocească aici. Mişa aţipise. Vova hoinărea prin stuf, săltînd păsăretul, apoi reveni la copii, şi nedumerit de tăcerea care se cuibărise în colibă întrebă :

—Ham ! Nimeni nu—i răspunse. Îşi plecă într—o parte capul, ciuli o ureche şi vorbi mai lămurit: Ham, ham, ham ! Era un adevărat discurs pe care îl însoţi de mişcările vii ale cozii.

Cuvîntarea aceasta limpede o făcu pe Măria să zică :

—Haideţi să pregătim de mîncare ! îi e foame şi lui Vova.

Se ridicară. Vova înţelese răspunsul Măriei şi, sărind ca o minge, le mai adresă din suflet cîteva cuvinte de mulţumire.

Pescarii se puseră pe treabă la mal. Grigore, însoţit de Vasile, urcă în barcă şi îşi alese un loc potrivit pentru vînătoare. Meşterul vînător zvîrli cîteva bucăţi de pîine în apă, şi peştii nu întîrziară să se arate. Dar Grigore nu voia să folosească minciogul pentru a—i culege, în aşteptarea unui peşte mai de doamne—ajută pe care să—l vîneze cu arcul. Şi acesta se ivi. Era un crap grăbit şi lacom, care se azvîrli printre obleţi să le smulgă merindea. în clipa cînd gura se deschise să înhaţe pîinea, săgeata, din arcul bine întins, porni. Fulgerat, crapul închise gura şi ramase năuc, fără să mai mişte, ca şi cum n—ar fi înţeles ce se întîmplă cu el. Vasile ştia că ăsta e momentul prielnic cînd poate fi mînuit minciogul, altfel, după ce se trezeşte din buimăceală, peştele zvîcneşte, gonind turbat, pînă îşi sfîrşeşte zilele cine ştie unde, plutind cu burta în sus. Dar copiii n—aveau poftă să alerge după el. Aşadar, Vasile afunda la iuţeală minciogul sub crap şi—l scoase mai înainte ca peştele să se trezească din uluială. Smulse săgeata şi aruncă peştele în barcă. Era un crap cam de un kilogram şi jumătate, şi băieţii se bucurară. Mai avură norocul să nimerească o ştiucă frumoasă care, mai nărăvaşă, se zbătu înfuriată şi pieri. Curînd însă ieşi plină de înţelegere la suprafaţă, şi băieţii, îndreptînd barca într—acolo, o culeseră. Nu se mai arătă apoi nici un peşte demn de săgeata cumplită a lui Grigore. De altfel nici nu mai aveau nevoie, căci copiii de pe mal îi strigau. Lacul colcăia de peşte, iar uneltele de pescuit făcură minuni. Acum Vladimir cu briceagul şi Măria cu cuţitul ei de bucătărie curăţară peştii şi—i puseră pe cei mari la proţap, unde se arătă vestit bucătar Vladimir. Măria nu avu prilejul să—şi dovedească priceperea deosebită în arta gătitului, deoarece le era tare foame, dar obleţii tot îi puse la tigaie cu bucăţele de slănină, iar ştiuca o făcu rasol. Ospăţul fu măreţ, ca la nunta unei fete de împărat. Avură, aşadar, la masă trei feluri, să dai cu căciula—n cîini ; crap la proţap, ştiucă fiartă şi obleţi prăjiţi. Trebuie să recunoaşteţi că nu era un prînz sărac. Iar dacă Luca n—ar fi dat drumul unui rac, ar fi avut patru feluri. Jucînd—se la mal, prinsese întîmplător un rac năbădăios care—şi scutura atît de puternic coada şi cu atîta furie, încît Luca încuviinţă să—i dea drumul de frică. Numai Vova se ospăta ; cu două feluri : ştiucă amestecată cu pîine, căci el nu ştia să muşte din peşte şi din pîine ca oamenii, iar al doilea fel, friptură de cap de peşte. Copiii nu obişnuiau să mănînce cap, în schimb Vova găsea că e cea mai bună bucăţică.

Trecuse de unsprezece cînd isprăviră masa, şi, după ce rînduiră totul, porniră să studieze flora cu multă rîvnă. Se înşiruiau pe mal la poalele stufului ferigi dantelate cu frunze înalte, pe care se răsucea rochiţa rîndunicii. Se grămădeau sfioasele nu—mă—uita cu ochi albaştri, şi Maria se grăbi să culeagă un mănunchi, pe care şi—l prinse în păr. Andrei le spuse copiilor, nu fără mîndrie, că acestea se numesc pe latineşte Myosotis—palustris, spre deosebire de cele de munte, care se numesc Myosotis—alpina şi sînt mai albastre ; iar rochiţa rîndunicii se numeşte Volubilis. Dar cu tot zelul lor pentru botanică, latineasca era complicată, şi ei se mulţumiră să cerceteze ca albinele, care habar n—au de limbi străine, mulţimea de flori ce umplea pajiştea.

Nici albinele nu lipseau, căutând zahărul pe care să—l ducă în palatul lor de ceară.

Adunară deci flori pe care le aşezară într—un caiet, apoi gustară în goană din merindea adusă de—acasă şi—şi lungiră oasele istovite pe salteaua din colibă, care îndemna la odihnă. Somnul îi prinse într—o clipă. Erau orele paisprezece.

Se lungi şi Vova afară, la gura colibei. Tihna se întinse peste tot, doar apele susurau. Soarele dogorea, dar în colibă era o răcoare plăcută şi nu se auzea acolo decît respiraţia uşoară a copiilor.

Stuful începu să foşnească. Bătea vîntul...

Maria se trezi cea dintîi, simţind o greutate pe picioare. Era buimacă de somnul greu care o stăpînise. Vova dormea cu capul rezemat pe picioarele ei. Atunci îşi dădu seama ce se întîmplă. Ploua. Se săltă în capul oaselor şi rămase înmărmurită : „S—a făcut noapte", îşi spuse dînsa şi se ridică în picioare, speriată. Strigă pe ceilalţi. Se treziră. Priviră năuci întunericul ce se lăsase ca o pînză groasă.

—Cît e ceasul ? întrebă Nicolae alarmat.

—Şase.

—Vasăzică am dormit patru ore, mai spuse el, sărind din culcuşul plăcut.

—Uliu, mamă, cum mai toarnă ! zise Vladimir. Păcat, Grigore,. că arcul tău nu mai e umbrelă...

Ar fi trebuit să fie încă lumină, dar cerul era negru. Ca să plece acasă nu era cu putinţă : ploua cu găleata. Valuri de ploaie răpăiau în stuful bătut de vînt. Priveau cu teamă prăpădul de—afară, năpădiţi de temeri. Se făcuse răcoare, şi copiii îşi puseră pe ei hainele calde. Din fericire, prin acoperişul bine întocmit nu se strecura nici o picătură de apă.

Deodată, în tăcerea din colibă, se auzi strigătul lui Nicolae :

—Barca ! Unde e barca ? ! !

Se holbară spre locul unde o lăsaseră. Barca nu se mai afla acolo. Ce s—o fi întîmplat ? Nemişcaţi, plini de groază, tăceau. Nicolae îşi puse în cap haina şi ieşi afară să privească. Nu se mai vedea nici grindul. Crescuse oare apa atît de mult, încît acoperise ridicătura de pămînt ?

—Grigore ! strigă el deodată, luîndu—l de braţ pe acela care îl urmase. Sîntem pe un plaur.

Grigore rămase ameţit.

—Cum dracu' nu ne—am gîndit că e plaur ?

Toată lumea ştie ce înseamnă această înşelătoare insulă, care e plaurul. Copiii ştiau şi ei foarte bine, dar le ieşise din minte. Stuful creştea undeva, bogat, alături de o insulă adevărată, şi se întinde uneori pe zeci de metri pătraţi. Rădăcinile însă nu se fixează în mîl, pentru că se mulţumesc să—şi culeagă hrana din apă. Nici n—au nevoie de altceva. Rizomii de stuf cresc aici şi se dezvoltă, se adîncesc, se împletesc şi fac cu vremea o pătură trainică şi groasă, de multe ori şi de doi metri. Pe un „teren" ca acesta pot sta zeci de oameni ca pe cel mai statornic şi solid pămînt.

Dar cîteodată toată alcătuirea se desprinde de grindul de care stă alăturată datorită vreunui vînt puternic, şi porneşte haihui să vînture lumea apelor, alipindu—se de un alt grind pe care îl întîlneşte în cale, sau rămîne să se legene pe ape, rătăcind în voia soartei, ca un pierde—vară şi fluieră—vînt.

Pe o astfel de insulă nestatornică îşi făcuseră copiii coliba, fără să se gîndească de fel la plaur. Acum acesta plecase cu ei, ducîndu—i cine ştie unde, ca un cal nărăvaş cu frîul în vînt.

Reveniră sub acoperiş. Nicolae spuse celorlalţi :

—Copii, am făcut o greşeală ! Ne—am durat coliba pe un plaur.

—Şi barca unde e ? întrebă Luca speriat.

—Barca a rămas, desigur, priponită de grind, iar *plaurul* s—a desprins. Plutim.

Cu toată teama care—i cuprinse pe toţi, Vladimir făcu o glumă, sau poate era haz de necaz :

—Banchiza în derivă !

Dar nimeni nu—l luă în seamă.

Ieşiră afară şi încercară să—şi dea seama unde se găsesc. Nu se mai vedea nimic în jur, decît apă şi iar apă. De altfel, din cauza norilor grei, întunericul era de nepătruns. Vîntul se mai liniştise, şi plaurul plutea leneş. Unde s—or găsi ? Dormiseră patru ore. În timpul ăsta, pe un vînt bun, puteau să ajungă şi la capătul pămîntului. Reveniră în adăpost. Era o fericire. Ce s—ar fi întîmplat dacă n—ar fi avut prevederea să întocmească o colibă, şi încă atît de bine construită ?

—Nu e nimic de făcut, zise Nicolae după o vreme de gîndire, trebuie să rămînem aici peste noapte. Mîine dimineaţă vom vedea. Chiar pe ploaie ne întoarcem dacă vom găsi barca, dar acum e beznă. Bine că mai avem de mîncare.

Dar nu le ardea de masă.

Nicolae vorbea nu fără oarecare îngrijorare, dar încerca să şi—o stăpînească, spre a nu înspăimînta pe ceilalţi, care şi aşa erau destul de neliniştiţi. Afară ploua cu înverşunare, şi întunericul cobora în val u r i . Erau zdrenţe grele de negură pe care, cîteodată, vîntul, ca o respiraţie rară, le sufla peste plaur, aruncîndu—le în pădurea de stuf. De acolo se risipeau ca un fum, pentru ca alte valuri de ceaţă să se abată peste ei.

Parcă mirosea a pucioasă.

Mişa îi prinse mîna lui Nicolae.

—Nu e nimic, Mişa, zise Nicolae. Avem adăpost bun. Vom dormi bine, încercă el să—i abată tulburarea, deşi se gîndea cu teamă la cei de acasă.

Pentru navigatorii noştri întîmplarea asta nu putea să fie decît plăcută, dar ce vor zice părinţii ? Iar gîndul la barcă nu—i dădea pace lui Nicolae. Ce s—o fi petrecut cu ea ? Dacă s—a dus la fund ? Cu siguranţă că ploaia o umpluse. De legat, o legase bine, şi poate că o mai găsesc la locul ei chiar scufundată.

Cum să nu se gîndească de loc la plaur ? O prostie ca asta nu i se mai întîmplase. Îi era ciudă pe el şi îl învinuia şi pe Grigore. Dar aceleaşi gânduri alergau şi prin mintea lui Grigore, care se înghemuise tăcut într—un colţ, cu genunchii la gură.

Apăsaţi de o dureroasă nelinişte, tăceau cu toţii. Numai Vladimir nu se arăta alarmat. Ba chiar se pare că era vesel de întorsătura asta care aruncase un val de dramatism în jurul lor. Spuse, vîrînd o sămînţă în gură :

—Robinson Crusoe în deltă.

—Eşti un tîmpit, mormăi Andrei.

—Seminţe mai ai ? întrebă Măria.

—Berechet, răspunse el, şi—i întinse un pumn plin.

—Ocupă—ţi gura, ca să nu mai spui prostii, îl repezi ea.

Doar Vladimir rîse, ceea ce dovedea destulă tărie. Dar Luca amuţise şi dîrdîia. Îl stăpînea o mare frică pe care nu şi—o putea infringe cu nici un chip. Vasile cînd se bucura, cînd era cuprins de teamă. Măriei îi pierise sîngele din obraji, şi inima îi bătea cu putere. Nu—şi dădea pe faţă nelinştea, dar gîndurile ei ţipau. Cum are s—o mai certe mamă—sa ! Sigur că ar fi certat—o şi tatăl ei, dar el se arăta bun cu dînsa, chiar cînd era aspru. De bătut n—a bătut—o niciodată, şi tocmai de aceea îl asculta şi căuta să—i intre totdeauna în voie. Nespus de mult ar fi suferit să—l vadă mîhnit din pricina ei. în clipa de faţă îi era grozav de dor de dînsul, ca niciodată parcă. Ar fi vrut să se cuibărească în braţele lui, s—o mîngîie şi să—i spună poveşti. în schimb parcă i—ar fi făcut numai în ciudă mamei. Era rea. Dar niciodată nu—i spusese nimic lui tată—său. Nu voia să—l necăjească.

Doar Vova nu—şi dădea seama de primejdie. Dar exista oare vreo primejdie ? Ce—ar putea să li se întîmple ? Singurul lucru cu adevărat rău era disperarea părinţilor. Atît. Şi era mult. Asta îi îngrijora pe copii, asta le stăruia în minte, şi dacă teama pusese stăpînire pe ei era numai la gîndul acesta. La ei înşişi nu se gîndeau. Şedeau acolo foarte bine şi ar mai fi stat. Mîncare aveau, iar dacă li se sfîrşea pîinea, se puteau hrăni doar cu peşte.

Văzduhul mîrîia înfundat, ca o haită de dulăi ce se pregătesc să dea năvală. Ploaia răpăia furioasă cu picături mari, şi Andrei făcu observaţia ştiinţifică, plin de importanţă, că plouă ca la tropice. Era cald. O mare zăpuşeală stăruia, şi dacă nu s—ar fi repezit din cînd în cînd cîte o pală de vînt, zăduful ar fi fost înăbuşitor. Palele se abăteau scurt peste plaur, pălmuindu—l şi gonind cîlţii de negură, culcînd stuful care şuiera fioros ca un şarpe uriaş. Uneori vîntul parcă se isca de jos, din pămînt, urlînd, vrînd să le salte coliba. Parcă era o vrăjitorie. Parcă un duh al pădurilor, vrăjmaş al omului, îşi azvîrlea stihiile : apele, negurile, vîntul, ca să înlăture picior străin de pe ţărmurile stăpînite de el. Şi parcă din potopul de apă îşi presăra farmecele.

Copiii se strînseseră înfricoşaţi unul lîngă altul. Nu—şi vedeau chipurile. Şi Grigore chemă pe nume pe fiecare.

Erau acolo toţi, înghesuiţi, ţinîndu—se de mină sau de mijloc, tăcuţi, înspăimîntaţi, abătuţi.

Tunetele se înteţiră. Fulgere scurte fulguiau.

În tăcerea care urma tunetelor, se desluşea venind un zgomot ciudat, necunoscut. Părea un tam—tam înfundat — bătaia de tobă a negrilor — şi mintea aprinsă a copiilor, încărcată de atîtea povestiri despre Africa, înţepeni de teamă, cu toate că ştiau foarte bine că se află în deltă, în ţara lor, nu departe de casă. Dar tam—tamul creştea, şi copiii nu mai izbutiră să fie stăpîni pe judecata lor în noaptea cutremurată de tunete, răscolită de fulgere, izolaţi de lume, ca pe o adevărată insulă pierdută în largul unui ocean, stăpînită de oameni necunoscuţi. Nicolae şi cu Grigore, desigur, nu credeau decît în realitatea din jurul lor, dar sunetele acelea se auziră mai desluşit şi limpede, ca un tropot de copite, de parcă venea în goana mare spre dînşii o herghelie de cai sălbatici. Ropotul ce se apropia cutremura pămîntul. Simţeau plaurul

duduind sub picioarele puternice care goneau. Părea un potop de călăreţi duşmani care cotropesc o ţară. Stuful se frământa sălbatic, rupt. Tabunul venea, venea. Călăreţii năvăleau...

Copiii se ridicară în picioare cu ochii măriţi de groază. Măria dădu un ţipăt. Mişa strigă, apoi începu să plîngă. Vova urla cu blana zbârlită, cu coada între picioare. Andrei gemea : „Mamă, mamă", Grigore şi Nicolae, cu pielea zgîrcită, îşi pregătiră bricegele. Vladimir se vîrîse sub salteaua de stuf. Luca, adăpat la istoriile din trecutul ţării, când simţi tropotul în spatele lor, strigă deodată :

—Vin turcii !...

Dar călăreţii sălbatici trecură nevăzuţi, în iureş, pe lîngă dînşii, iar zgomotul necunoscut se pierdu. Acum cîţiva dintre copii începură să plîngă. Vova lătra cu furie. Nu se vedea nimic. O spaimă copleşitoare li se cuibări în suflete. Cei doi băieţi mai mari nu ştiau cum să—i liniştească pe ceilalţi, pentru că nici ei nu pricepeau ce se întîmplă. Călăreţi duşmani ? De unde ? Cum ?

În depărtare se auziră iară tunete, apoi bubuiturile ca de artilerie răbufniră mai aproape. Fulgerele se înteţiră. Flăcări puternice, ca nişte explozii, încăpură să joace pe cerul de păcură. Scânteietoarea lumină a fulgerelor le lumina foarte curios chipurile descompuse de spaimă. Şi deodată un harapnic de foc brazdă norii şi plesni îngrozitor. Copitele răpăiră din nou, apoi goana se frînse, dar după o clipă darabana lor înfricoşată se răsfiră în tot plaurul. Stuful bufnea fărâmat, strivit. Copiii se încordară gata să fugă, înnebuniţi, fără ţintă. Inimile parcă încetară să mai bată. Nicolae se plecă la pămînt să asculte ca primitivii tropotul. îşi aruncă ochii afară. în stuf, o namilă cumplită, parcă un uriaş în patru labe, cu mustăţi albe răsucite în sus, şedea nemişcată. Nicolae abia îşi reţinu un strigăt. La lumina unui fulger namila zvîcni. I se auzeau copitele duruind, şi băiatul se—ntoarse către copii. Inima îşi reluă bătăile normale şi spuse uşurat :

—Nu vă speriaţi —, e o turmă de mistreţi.

Într—adevăr, erau mistreţi înfricoşaţi de fulgere. Copiii se liniştiră pe dată. Dar teama îşi făcu loc din nou în trupurile lor. Dacă dau mistreţii peste dînşii, n—ar mai rămîne din ei nici oasele. De data asta Nicolae şi cu Grigore erau cei mai neliniştiţi.

—Trebuie să facem un foc, spuse Grigore. Nicolae întinse mîna afară. Ploaia contenea.

—Să facem focuri ! ordonă Nicolae. Ploaia stă.

—Stuful e ud, zise Vasile.

—Cu stuful din colibă, hotărî Nicolae.

Aduseră stuf uscat şi—i dădură foc. Pălălaiele se ridicau aprig, înălţîndu—se pînă la cer. Locul străluci pe dată cu luciri galbene şi roşii. Pădurea de stuf luminată parcă ardea. În apele din jur străluceau văpăile. Chipurile copiilor erau aprinse. Umbrele lor lungi jucau în stuful zugrăvit cu cîrmîz. În lumina puternică se desluşea fiecare fir de trestie din jurul lor.

Peste *bobotaia* care—şi zbuciuma limbile copiii aruncară stuf ud, şi acesta nu întîrzie să se aprindă. Dogoarea era grozavă. Focul le pîrjolea obrazul. Acuma nu mai aveau de ce să se mai teamă. Şi—abia în clipa asta le trecu prin minte ca e cel mai bun mijloc ca să—şi vestească prezenţa faţă de ai lor. Poate că—i căutau. Aduseră maldăre de stuf şi—l aşezară lîngă foc, să se usuce şi să—l aibă la îndemînă, şi făcură cerc în jurul rugului, aşezaţi turceşte pe stuf uscat. Se liniştiră. Foamea începu să—i chinuie, dar nu se mai gîndiră la ea, căci prevedeau o noapte îngrozitoare dacă ploaia nu înceta.

Din fericire, cerul începu să—şi zdrenţuiască norii. Se însenina. Pe bolta albastră, întunecată, alergau cirezi de nori goniţi de vînt. Stelele sclipeau vesel. Luna îşi descoperi, de sub năframe, obrazul rotund, strălucitor, aşternînd peste întreaga singurătate a locurilor un cearşaf alb de lumină. Flăcările culcate pe albul acesta erau mai roşii. Departe, unde nu ajungeau reflexele focului, ghiolul părea o varniţă.

Dar nu mai era ghiol, ci o întindere uriaşă de apă, ca o mare. Nu se vedea nimic altceva. Şi plaurul plutea împins de vînt, încotro ? Nicolae cerceta orizontul de jur împrejur şi, deodată, strigă :

—Barca !

Zvîcniră cu toţii în picioare. Nicolae întinse mîna şi arătă undeva. Sub lumina albă părea că se zăreşte catargul culcat. Era destul de departe. Grigore, avea însă îndoieli. Îşi ascuţiră privirile, dar nu—şi dădeau bine seama. Nicolae însă era încredinţat că barca lor se afla acolo şi hotărî să înoate către ea. Mişa seinei.

—Mişa, nu te teme ! Într—o oră sînt înapoi cu barca şi ridicăm ancora chiar în noaptea asta. E lumină ca ziua. Are să fie foarte plăcut să navigam pe lună, mai spuse Nicolae, ca să—l potolească.

Încrederea le reveni, deşi se temeau să—l lase să plece. Pînă la urmă, gîndul că vor scăpa de o noapte, care nu se ştie ce ar putea să le mai aducă, le alungă alte cugete.

Nicolae dădu dispoziţia să rămînă cîte doi copii de veghe şi să întreţină focul. Ceilalţi vor dormi. Lăsă totul în seama lui Grigore, căruia îi mai şopti cîteva instrucţiuni, pe care nu trebuia să le audă ceilalţi, ca să nu—i înspăimînte. Se dezbrăcă, făcu pachet hainele pe care şi le legă bine deasupra capului şi coborî în apă. Vova vru să se ia după Nicolae, dar Luca îl trase înapoi.

Copiii avură o strîngere de inimă văzîndu—l pe Nicolae depărtîndu—se. Măria ar fi vrut să—l strige să se—ntoarcă, dar Grigore, care luase conducerea brigăzii, hotărî imediat ca toată lumea să plece la culcare. Luă ceasul Măriei, pe care şi—l puse la mînă, şi—l opri pe Vasile pentru prima veghe. Erau orele nouă şi jumătate. Se aşezară lingă foc, vorbind pe şoptite. Ceilalţi adormiră degrabă, istoviţi de emoţii.

*

Ceasornicul arăta aproape orele unsprezece noaptea, şi Nicolae nu se vedea. Cei doi băieţi priveau neliniştiţi depărtările. Nici o mişcare nu se zărea pe ape. Limbile ceasornicului goneau. Mai trecu un sfert de oră. Apoi altul. Grigore se ridică hotărît...

Măria nu putea dormi. Gîndurile îi alungaseră liniştea şi, părăsind adăpostul atît de plăcut, veni lîngă băieţi.

—De ce nu dormi ? întrebă Grigore aspru.

—Cît e ceasul ? spuse ea cu un glas în care mocnea grija.

—Zece jumătate, minţi Grigore. Du—te la culcare ! În împrejurări de soiul ăsta nu se calcă disciplina. Du—te ! Am să te trezesc cînd ţi—o veni rîndul la veghe.

—Nu pot să dorm. Mi—e teamă pentru Nicolae.

—Să nu—ţi fie teamă, rosti Grigore cu glas hotărît. Am să mă duc după dînsul. Îşi aruncă grăbit hainele, şi, după pilda lui Nicolae, le făcu pachet. Ia ceasul ! Ai să rămîi în locul meu. Vasile, trezeşte—l pe Vladimir dacă eşti obosit şi faceţi cu schimbul ! Brigada rămîne în seama ta.

Măria încremeni, văzînd că ceasul arăta aproape miezul nopţii. Acum o prinse îngrijorarea pentru Grigore.

—Merg şi eu cu tine !

—Nu ! spuse cu tărie Grigore. Tu trebuie să ai grijă de ceilalţi, de Mişa...

—Grigore, spuse dînsa pe cînd băiatul se îndrepta spre ghiol — glasul îi tremura — fii cu băgare de seamă. Poate sînt anafori.

Abia îşi stăpînea plînsul.

—Nu te nelinişti! răspunse Grigore cu un glas bărbătesc şi plin de siguranţă. Nicolae ştie ce—i anaforul... Se aruncă în apă, după ce le aminti să aibă grijă să nu se stingă focul. Se întoarse pe spate să plutească şi adăugă : Voi aprinde acolo un foc, spre a vă da de veste.

—Două focuri, strigă Măria, ca să ştim şi de Nicolae.

—Bine, răspunse Grigore, şi răsucindu—se ca un delfin porni voinicește înainte, albit de lună.

—Noroc bun ! îi ură Vasile şi se întoarse la foc.

Gheme de nori, ca nişte mioare fumurii, se mişcau agale pe pajiştea cu stele.

Măria rămase pe mal dreaptă, nemişcată. Privea în lungul apelor tăcute, care poate le vor aduce doliul în suflet. Lacrimile alunecau grăbite, grele, cu boabe mari care—i ardeau obrazul. Vasile o zări plîngînd, dar nu izbuti să scoată nici un cuvînt. El însuşi era răscolit de temeri. Şi muşcîndu—şi buza, ca să nu înceapă şi el să plîngă, începu să arunce cu duşmănie pe foc purcoaie mari de stuf care trosneau aprig, împrăştiind mii de scîntei.

19. GRINDUL BLESTEMAT

Măria încă mai şedea pe mal, privind în urma lui Grigore. Îl reţinu pe Vova, care scîncea şi părea că vrea să se ia după cel plecat, şi se aşează pe un ciot de salcie rătăcită cine ştie cum acolo. Cu bărbia în genunchi, cu braţele încolăcite în jurul picioarelor, rămase cu ochii pe locul în care dispăruse din vederea ei băiatul plecat în ajutorul prietenului său. în jurul ei bolborosea apa... Se gîndea cu cîtă dragoste se avîntase Grigore într—acolo, fără să se teamă că i se va întîmpla ceva, şi—şi spunea că băieţii sînt strîns legaţi între ei cu trainice legături de prietenie, care poate nu se vor destrăma niciodată. Nu, nu se vor destrăma, era sigură. Dimpotrivă, mai tîrziu ele se vor strînge şi mai mult, cînd băieţii, oameni în toată firea, îşi vor aminti de jocurile lor din copilărie. De aceea ii plăcea brigada lui Nicolae şi ţinuse să facă parte din ea. Şi acum se simţea şi ea legată tot atît de puternic de brigadă şi de toţi băieţii, în ceata lui Ştefan, de pildă, nu se gîndise niciodată să intre. Nu—i plăcea, pentru că aceia erau certăreţi. Păcat de Ştefan care e cel mai deştept din clasa „beiştilor". Oare cum poate fi rău un copil inteligent ? Dar gîndurile îi zburară mai departe. Şi din nou i se adună în minte — ca nişte ape într—o viroagă — teama pentru Nicolae. Oare ce—o fi cu el ?

Tremura ca pentru un frate. Se gîndea cu grijă la dînsul, şi totuşi parcă ceva îi şoptea că nu i se întîmplase nimic.

Şi vremea se scurgea...

Vasile se ghemuise lîngă foc. Uriaşele văpăi flecăreau în jar şi se legănau ; băiatului i se părea că se saltă de acolo din mijlocul vipiei arătări ciudate care dansau. Flăcările îl dogoreau grozav, dar se simţea răcit, şi para focului îi făcea bine. Pe faţa lui, luminată puternic de văpăile care fîlfîiau în văzduh, se citea o mare nelinişte. Privirile îi erau stinse, rătăcite. Nu mai avea putere să vorbească decît cu gîndurile lui. Măria îi spusese ceva cu cîteva clipe mai înainte, dar Vasile nu răspunsese. Ca un sfredel îl chinuia cugetul că poate Nicolae păţise ceva. Şi acum nici Grigore nu le mai dă semn de viaţă.

—Mărio, o chemă Vasile în şoaptă, ca să nu—i trezească pe ceilalţi. N—avea nici o poftă să se culce. Avea să stea el de veghe toată vremea. Lasă—i să doarmă ! De ce să se mai chinuiască şi ei la gîndul celor plecaţi ? Rămase o vreme cu ochii duşi către grindul blestemat, apoi chemă iară : Mărio, vino lîngă foc, s—a făcut răcoare !

Trezită, Măria se ridică şi se apropie oftînd uşor ca o pasăre rănită care—şi dă duhul. Se aşează. Pămîntul din jurul focului, înfierbîntat de atîta dogoare pînă departe, o primi cu o căldură plăcută. Se lungi pe spate, privind cerul luminat pe unde se plimbau fire de nori ca funigeii. Văpăile se zbăteau amestecate cu trîmbe groase de fum.

—Cît mai e ceasul ? întrebă Vasile.

—E trecut de două, răspunse fata, cu ochii închişi.

Se aşternu o tăcere, apoi Vasile se întoarse spre dînsa :

—Ce putem face, Mărio ? De atîta vreme îmi bat capul. Trebuie să plec şi eu după dînşii.

—Nu, tu nu te poţi duce. Eşti bolnav.

—Totuşi trebuie să se ducă cineva. Poate au nevoie de ajutor. Trebuie să fie vreo doi kilometri pînă la ei. Apa e caldă, mai spuse el, dar, scuturat de un fior rece, tăcu.

Măria se—ngrozi la gîndul că treptat, treptat se vor duce cu toţii acolo ca la o moară a morţii. Se cutremură, reţinîndu—şi plînsul, şi izbucni, ridicîndu—se în capul oaselor :

—Nu, nu mai pleacă nimeni ! Nu mai poate pleca nimeni ! Nu ştiu. Să aşteptăm. N—au cu ce face focul. Cu iarbă ? Cu iarbă udă ? Trebuie să se—ntoarcă.

Se simţea singură. încerca să—şi liniştească temerile care o rîcîiau, dar nu izbutea.

Se aşternu tăcerea. Măria îşi ţintui privirile într—acolo. Vasile şedea cu capul în pămînt. Peste dînşii trecu o umbră. Măria îşi ridică privirile şi urmări cu ochii norul care învăluise chipul lunii.

—Numai de n—ar mai ploua, spuse ea.

—N—are să plouă, nu sînt semne, răspunse Vasile, cercetînd cerul, apoi îşi aţinti ochii în jarul uşor care se surpa.

—Vasile, întrebă Măria după o vreme, oare există duhul rău al apelor ?

În clipa aceea se iviră în spatele lor Luca şi cu Vladimir. Se treziseră şi veneau să—şi ia posturile în primire.

—Ce ţi—a venit cu duhul apelor ? zîmbi Luca.

—A fost pe—aici ? Ce spunea ? întrebă Vladimir şi rînji.

—Nicolae nu s—a întors ? se interesă cu grijă Luca.
—Nu, şi nici Grigore.
—Cum, şi Grigore s—a dus ? De cînd ? Şi n—au dat nici un semn ? Ameţit de vestea asta Luca se aşează tăcut. Flăcările îi luminau faţa îngrijorată.
—De două ore. Şi nici un semn, oftă Măria. Vladimir fluieră. Apoi spuse, oarecum glumind :
—S—or fi culcat. Erau morţi de oboseală.

Luca, mai simţitor decît Vladimir şi poate cu mai mult bun simţ, răspunse cu glasul lui delicat ca de fată :
—Nu s—ar fi culcat ei fără să ne liniştească pe noi... Aveau chibrituri la ei ?
—Aveau, răspunse Maria. Grigore ne—a promis că vor da semnale. Cîte unul de fiecare din ei.

Luca rămase o vreme pe gînduri. Privi în jurul său. Plaurul plutea Iară să se mai deplaseze. Limba aceea de pămînt, spre care plecaseră cei doi băieţi, se zărea cam în aceeaşi direcţie. Dacă băieţii ar fi aprins un foc, l—ar fi văzut perfect. Plaurul nu şi—a schimbat locul. Sigur că n—au cu ce aprinde focul, iar un chibrit nu se poate vedea de la o distanţă ca asta. Altă explicaţie nu era. Cunoştea delta cum îşi cunoştea buzunarul. De multe ori se ducea cu tatăl său să cosească stuf. Chiar şi Luca mînuise tarpanul, deşi nu era uşor. În vara asta, în primele zile de vacanţă, cotrobăise pînă departe, către Lacul Roşu, şi se scăldase in toate ghiolurile. Oare acum pe unde s—or găsi ? Unde i—o fi dus plaurul ? Or fi trecut de Lacul Roşu ? Nu recunoştea nimic în jurul lui. Apele crescute schimbaseră înfăţişarea locurilor. îşi aminti de tatăl său pe cînd pescuia undeva, pe aici poate. Îi era frică, văzîndu—l pe băiat cum se *stiobîlcîie* oriunde.
—Unde te vîrî, măi copilule, ia seama !
—Nu te teme, tată, sînt meşter.
—Meşter pe dracu' !
—Am cîştigat toate concursurile de înot cu copiii.
—Dar poate sînt bulboane, nici nu te uiţi.
—Nu mi—e frică.
—Măi, măi, se liniştea curînd tatăl, privindu—l cu destulă mîndrie cum zburda ca un delfin. Parcă te—a făcut mamă—ta în ape, ca balenele...

Măria îl scoase din visare.
—Pînă acuma s—ar fi putut întoarce. Ce—ar putea face acolo ? Sau li s—a—ntîmplat ceva...
—Unde, pe *grind* ? Nu se poate, spuse Luca. Ce să li se—ntîmple pe *grind* ?
—Pe *grind* sau în apă.
—Apa nu e atît de adîncă ; şi nu te poate trage un vîrtej.
—Mi se rupe inima cînd mă gîndesc, şopti uşor Măria, de parcă vorbea cu sine însăşi. Mi—a pierit liniştea. Simt că s—a petrecut ceva îngrozitor.

Vorbea potolit, dar se simţea în glasul ei atîta durere şi groază, încît băieţii se înfiorară. Şi o vreme nimeni nu mai spuse nimic. Cuvintele Măriei parcă se răsuciră ca nişte cuie de foc în inima lui Luca. Nu. nu credea că s—ar fi putut întîmpla ceva cu băieţii, şi totuşi de atîta vreme nu aveau un semn. Trebuia să se ducă el. Numai el putea să se ducă să vadă ce s—a întîmplat. Era doar cel mai bun înotător. Are să se ducă. Numai puteau sta în aşteptare. Dacă au nevoie de ajutor ? Măria îl speriase.

Trebuie să spunem că Măria avea o presimţire. Se întîmplă uneori să avem asemenea presimţiri. Ele vin din străfundul sufletului nostru şi se ivesc datorită unor grele stări sufleteşti pe care le trăim, cînd judecata noastră, raţiunea, neputincioasă în faţa unei întîmplări ce nu poate fi dezlegată, este înăbuşită de gîndurile negre pe care ni le facem. Dar dacă Măria ar fi avut puterea să vadă ce este pe grind, ar fi murit. Pentru că pe grindul blestemat se petrecuse într—adevăr ceva îngrozitor...

Nicolae înota în direcţia în care se zărea grindul la capătul căruia i se păruse că vede, luminat de lună, catargul culcat al corăbiei. „Desigur, îşi spunea el înaintînd, barca s—a răsturnat", şi se bucura că n—a scufundat—o prăpădul de ploaie. Dar pe măsură ce se apropia i se dezvăluiau mai lesne amănuntele. încă de departe desluşi, cu tot întunericul, ascunsă de două—trei tufe şi un ciolpan de salcie care se ridicau din mal, o barcă ce nu era de fel a lor. Ceea ce luase el drept catarg era o rază de lună. Nicolae se simţea totuşi mulţumit. Nu venise de pomană. O barcă înseamnă pescari, şi copiii aveau nevoie şi de una, şi de ceilalţi.

Urcă pe malul înalt, căţărîndu—se cu ghearele şi ajunse în patru labe pe ostrovul peste care se

aşternuse smoala norilor grăbiţi.

Dinspre miazăzi veneau mereu norii împinşi de vînt, şi noaptea se îngrămădi grea pe insulă şi pe apele din jur. Salcia se văita din mădularele ei găunoase, stuful foşnea pe undeva.

Băiatul, rămas în genunchi, privi înfiorat în juru—i. Nu se vedea şi nu se auzea nimic, şi dacă n—ar fi bătut vîntul ar fi simţit cum cade din cer liniştea, aşternîndu—se ca nişte văluri uşoare de mătase pe grind.

Începu să—şi desfacă legătura de haine.

Deodată din spatele lui începu să se tîrască uşor o formă neagră, lungă, asemeni unui buştean culcat la pămînt, amestecat cu straturile de întuneric. Aluneca încet şi tăcut, de parcă se tîra un sul de beznă. Băiatul se chinuia să—şi dezlege sfoara de sub bărbie. Umbra se apropia, se lungea, se întindea şi, în clipa cînd pachetul fu înlăturat de pe capul lui Nicolae, ceva zvîcni din grămada lungă de noapte. în tăcerea deplină a locului se auzi un sunet înfundat, ca o lovitură scurtă, seacă, şi copilul izbit în cap se întinse cu faţa la pămînt, moale, cu braţele în lături, cu care încercase să se sprijine.

Cîteva clipe umbra ucigaşă rămase nemişcată, apoi începu să se tîrască iar, mai repede, zvîrcolit, ca un vierme uriaş de zgură.

Mai încolo alte două mogîldeţe se desprinseră din nemişcare şi neguri, cu mersul lor tîrît de reptile misterioase, şi curînd trei gheme mari, întunecate, se săltară, făcură în grabă cîţiva paşi de fum, împletite, şi se aruncară în barca de lîngă salcia care gemea. Barca se îndepărtă cu iuţeală.

Nicolae începu să—şi vină în fire după mai multă vreme. Deschise ochii. Gîndurile îi zburară tulburi prin minte. Nu—şi dădea seama ce se—ntîmplase cu dînsul. Simţea dureri în creştetul capului, pe care nu izbuti să şi—l ridice. Parcă i—l apăsa cineva în jos. Deodată îşi aminti şi, înspăimîntat, încercă să se pună pe picioare, dar îi fu cu neputinţă. Capul greu îi zvîcnea. Respirînd înăbuşit, gemînd, rămase o vreme nemişcat, cu obrazul îngropat în iarba udă care—i făcea bine. O mie de cugete îi alergau nebuneşte prin minte. Îşi vedea sfîrşitul aproape şi se îngrozi. Va muri acolo neştiut... Şi părinţii ! La gîndul ăsta ochii i se umplură de lacrimi. Făcu o nouă sforţare, dar recăzu la pămînt, sfîşiat de durerile din creştetul capului. Apoi totul se învălui în ceaţă...

În somnul de plumb în care se adînci începu să—l chinuie un vis urît. O arătare înspăimîntătoare, parcă Muma Pădurii, îl lovea cu coada măturii în cap. Cotoroanţa strîmbă şi sucită aici aducea cu ciolpanul noduros de salcie, aci cu un bivol care mugea ca un tunet.

Apoi urîţenia pieri şi simţi o mînă blîndă şi caldă ce—i mîngîia tîmpla. Era mîna Măriei care—l alinta, şi glasul ei duios îi spunea cuvinte de alinare. „Ce bună eşti tu, Mărio ! zise el. îmi pare rău că m—am purtat urît cu tine." Dar deodată mina ei catifelată se făcu grea şi aspră. Nicolae se sperie. Vru s—o întrebe ce s—a întîmplat, dar se trezi. Săltă capul şi dădu un strigăt de groază. Alături de dînsul se afla un animal fioros cu coarne. Capul şi—l plecase spre dînsul gata să—l împungă. Făcu o sforţare şi sări în picioare, clătinîndu—se. Privi buimac la animalul care, ciudat, nu se repezi să—l sfîşie. După o clipă îşi dădu seama ce este. Era viţelul Ivanuşca al pescarului Condrad, pe care stăpînul lui îl îmblînzise pînă într—atîta, încît viţelul se ţinea după Condrad pe stradă ca un căţel. Îl recunoscu după cele trei stele albe din frunte.

Îi veni să rîdă şi, liniştit de—a binelea, uitînd durerea, scarpină viţelul între corniţele tinere cum îi plăcea lui Ivanuşca. Parcă drept mulţumire, acesta linse mîna băiatului, şi Nicolae îşi aduse aminte de mîna grea şi aspră din vis şi pricepu că era limba lui Ivanuşca.

—Ce e cu tine, Ivanuşca, îl mîngîie Nicolae, te—ai rătăcit şi tu ?

Capul îi zvîcnea cu putere. Încet, încet îi reveniră în minte toate întîmplările petrecute. Îi era frig. Puse haina pe dînsul şi privi în juru—i. *Grindul* pe care se afla nu se arăta prea mare şi era pustiu. Barca nu se mai afla acolo. Sau nu fusese nici o barcă ? Nu mai ştia. Era ameţit, şi capul parcă îi era un pietroi. Cine l—o fi lovit ? Ivanuşca ? Nu se poate, viţelul era nespus de blînd şi se juca cu toţi copiii. Să—l fi izbit la joacă ? Dar nu, l—ar fi simţit apropiindu—se. Ce putea să fie atunci ? îl cuprinse frica, dar parcă Ivanuşca, pe care—l avea ca tovarăş, îi mai dădu curaj. Se gîndi să fugă, însă, făcînd un pas, se lămuri că n—ar fi fost în stare să înoate. îl învălui o sfîrşeală nespusă şi se aşeză pe iarbă. Întrebările îl chinuiau. Cine îl lovise şi pentru ce ? Ce—au vrut de la dînsul ? Cine putea fi aici, pe *grind,* la ora asta ? Condrad? Alungă acest gînd de care se şi ruşină. Bătrînul Condrad e cel mai blajin pescar, bun de pus la rană. De atîtea ori îi ascultase poveştile pline de haz şi de duh !...

Nu se vedea nimic pe *grindul* ca o insulă, dar nu îndrăzni să—l cerceteze. Nici n—avea unde cerceta,

căci în afară de cele cîteva tufe răzleţe, restul era acoperit de iarbă, în care nu se putea ascunde cineva. Da, acolo lîngă tufele acelea, în spatele sălciei, văzuse barca. „Vasăzică, îşi spuse el mai limpezit, a fost cineva pe grind." Acel cineva l—a lovit îngrozit, alergă spre apă ca să fugă, dar se prăbuşi pe mal, lipsit de simţiri.

20. UN SEMNAL MISTERIOS

Măria, desigur, nu bănuia ce se întîmplase pe grind şi nimeni dintre copii, din fericire pentru dînşii, altfel nu se ştie ce s—ar fi întîmplat cu ei. Rămăseseră aici pe plaur cei mai mici şi mai nepricepuţi. Maria trebuia să aibă grijă de Mişa. Vasile era scuturat de friguri şi, cu toate că fata îi dăduse medicamente, el nu se liniştise. Andrei era poate cel mai dezarmat, prin firea şi prin preocupările lui. Vladimir se arăta a fi cel mai ciudat dintre toţi. Deşi se trezise în el un mare dor de aventură, care să—l facă să i se zbată inima cu putere, începuse să şovăie şi cutezanţa i se topi. Îl sîcîia frica. Dar poate fi învinuit un copil că nu mai are curaj, că toată îndrăzneala i s—a topit, cînd trăieşte asemenea întîmplări neprevăzute în singurătatea locurilor în care se află ? Cînd vede că doi din prietenii lui mai mari şi mai îndrăzneţi nu s—au mai întors din călătoria care li se părea tuturor lipsită de primejdii ? Glumele pe care le făcea Vladimir erau izvorîte din teamă. Da, el încerca în felul acesta să—şi ascundă frica ce—l stăpînea cu tărie. Mai rămînea Luca. Băieţii îi spuneau fricosul, şi niciodată Măria n—a ştiut pentru ce. Cînd a intrat în brigadă, a făcut cunoştinţă cu poreclele fiecăruia, dar ea nu se dumerise dacă erau cele mai potrivite, mai ales că de multe ori poreclele rămîn, chiar dacă omul se schimbă. E adevărat că Luca se arăta de multe ori mai temător şi poate de aceea mai retras. Să fi fost frică ? Sau poate prevedere ! Dar Vladimir ?... Măria mai degrabă îl socotea pe el fricos. Aşa i se păruse de la început. Privi la acesta. Şedea cu aerul lui nepăsător, de parcă în jurul lui totul era bine şi plăcut ca în casa părintească. Sigur că nu poţi să—ţi dai seama ce zace în el, cu firea asta a lui. Şi iată că Luca zise :

—Mă duc să văd ce e cu ei ! Şi începu să se dezbrace.

—Brr ! făcu Vladimir cu aerul lui glumeţ.

—Nu, Luca, mă duc eu, spuse Vasile, ridicîndu—se.

—Vasile nu poate să se ducă. E răcit şi are să se îmbolnăvească mai rău, vorbi cu tărie fata. Şi adresîndu—se lui Luca întrebă : Ai putea să te duci ?

—Vîltoarea nu mă înspăimîntă, de înotat înot mai bine decît toţi, iar pe grind nu poate să fie nimic. Cunosc locurile.

—Nu ţi—e teamă nici de duhul apelor ? rîse Vladimir. Să nu te tragă de picioare. Aşa are obiceiul.

—Mi se pare că tu dîrdîi de frică, Vladimir, îl repezi Vasile. Degeaba glumeşti.

—Eu ? Nu se află.

—Vladimir, adă—mi un braţ de stuf uscat, spuse Luca.

—La ordin, căpitane.

Rămas în chiloţi, Luca înfăşură în batistă cutia de chibrituri, apoi o vîrî în şapcă, iar şapca o făcu ghem. O legă împreună cu stuful adus de Vladimir şi, trecînd cureaua prin pachetul întocmit, şi—l puse pe cap. Cureaua o strînse sub bărbie. Pregătirile acestea pline de îndemînare, siguranţă şi hotărîre aşternură o deplină linişte în sufletele copiilor. E vorba mai mult de Măria, pentru că Vasile, dacă n—ar fi fost bolnav, n—ar fi pregetat să se ducă cu tot atîta îndrăzneală. Numai Vladimir şoväi cînd dădu lui Luca stuful. El îngăimă ceva fără să fie înţeles de copii, dar nimeni nu—şi dădu osteneala să afle ce—a spus. Erau toţi cu gîndul la Luca şi se—ntrebau cu uimire ce s—a petrecut cu dînsul. Poate că copiii aveau motive temeinice să se mire, un temei însă care vine din necunoaşterea sufletului omenesc. Dar autorul acestei povestiri adevărate şi—a spus părerea. El e încredinţat că e vorba de prevedere, ceea ce e desigur altă mîncare de peşte. Şi mai e ceva. Trebuie să ştiţi, că omul fără experienţă bîjbîie. Încercaţi sa umblaţi cu ochii închişi şi veţi vedea cum vă poticniţi ca un pisoi fără ochi. Dar uitaţi—vă cu cîtă siguranţă umblă orbii nevoiţi să—şi dezvolte alte simţuri şi aveţi să vă convingeţi atunci că am dreptate. În această treabă Luca avea o mare experienţă, cum nu aveau ceilalţi.

—Am plecat, spuse Luca.

—Noroc bun ! îi ură Măria. Hainele nu ţi le iei ?

—Nu. Aveţi grijă de Mişa. Nu ştiu ce are. Plînge în somn.

Coborî în apă şi începu să înoate voinicește, depărtîndu—se la iuţeală. Cei trei copii îl urmăriră cu ochii. Nu se mai vedea decît smocul de stuf ca un cuib de cufundar alunecînd pe ape, în care se odihnea lumina lunii.

Măria se duse în colibă.

Vladimir îşi scarpină părul roşcovan, îşi puse mîinile în şolduri şi murmură :

—S—a dat pe brazdă băiatul ! E valabil...

Vasile nu—i răspunse. Îşi mijise ochii şi—l conducea încă pe cel plecat. Vasile era mişcat că Luca îşi stăpînise temerile, că—l lecuiseră împrejurările.

—Se schimbă omul cu vremea, mai zise ca pentru sine Vladimir. Se simţea în cuvintele lui multă admiraţie pentru Luca.

—Se schimbă, se—ntoarse către dînsul Vasile. Cine ar fi crezut despre tine că eşti fricos ca un păianjen?

Celălalt zîmbi încurcat :

—Nu prea îmi venea la îndemînă. Parcă în tine nu s—a cuibărit teama ?

—Teamă de ce ? Că li s—a întîmplat ceva băieţilor ? Ba bine că nu. Ce, sînt de lemn ca tine ? Ai cam trîndăvit tot timpul, să fim bine înţeleşi, fără să iei parte la ce se—ntîmplă. Nu eşti îngrijorat de loc ? Măcar teama asta să fi avut—o. Nu să te fi dus, că nu eşti în stare. Am văzut. Dar să iei parte cu inima... Altceva mai ştii decît să faci glume ?

—Nu sînt înotător bun, răspunse încet Vladimir, parcă pătruns de dojana. Tu de ce nu te—ai dus ?

—Mă scutură frigurile.

Vladimir nu mai răspunse, dar părea că nu crede. Tăcu o vreme, apoi zise cu părere de rău :

—Ce să fac ? Nu toţi oamenii sînt la fel... îl privi pe Vasile care părea supărat. Vasile, să nu fi necăjit pe mine, nu fac nimic cu rea voinţă şi drept să spun mi—era frică.

—Hai, taci din gură ! îi răspunse Vasile, îmblînzit de părerea de rău din cuvintele acestuia. Nu te învinuiesc !

—Naiba s—o ia de treabă, mai spuse Vladimir, am o fire păcătoasă.

Înteţi focul şi rămase tăcut, plin de remuşcări, cu ochii pironiţi în jarul strălucitor.

Măria se dusese la colibă şi înmărmuri la intrare. Mişa, ridicat în capul oaselor, vorbea singur. O rază de lună pătrundea în colibă şi faţa lui era palidă şi trasă. Zîmbea şi bîiguia ceva neînţeles pentru Măria. Apoi glasul lui se auzi desluşit. Era cu capul plecat şi n—o văzu pe Măria.

—Măi mititelule, ce e cu tine ? spunea Mişa. Ai venit să—mi ţii de urît ? Vrei să dormi cu mine ? Sărăcuţule, eşti gol şi te—o fi pătruns umezeala. De ce ţi se zbate aşa guşa ? Ţi—e frică ? Nu te teme. Şi ochii ţi s-au bulbucat de groază. Nu-ţi fie teamă, drăguţule, că nu—ţi fac nici un rău ! Eşti atît de mic! Stai să te mingii. Ai plecat ? La revedere, brotăcelule, şi să mai vii să mă vezi, că mi—e urît singur Maria se apropie cu ochii în lacrimi :

—Mişa, băieţelule, ce e cu tine ?

—Un brotăcel, Mario, a venit la mine. Era atît de drăguţ şi mic cît un bondar. A stat aici pe pătură şi mă privea cu ochii lui ca două icre negre. Căsca gura de parcă vorbea cu mine...

Măria îi puse mîna pe frunte cuprinsă de îngrijorare.

—Eşti bolnav, Mişa ? Te doare ceva ?

—Nu mă doare nimic, răspunse el, lungindu—se din nou în patul care foşni. Încă nu s—a făcut dimineaţă.

—Ai vrea să se facă dimineaţă ?

—Cum s—o face dimineaţă am să caut prin stuf brotăcei. Poate că îl găsesc pe ăsta cu care m—am împrietenit.

—A fost aici un brotăcei, Mişa ? întrebă Măria, în timp ce căta în cutia cu medicamente.

—Nu ţi—am spus ? A stat de vorbă cu mine.

—Şi ce spunea ?

—Spunea... Nu, n—a vorbit. Căsca doar gura. O guriţă mică.

—Cască şi tu gura, Mişa. Ia bulinul ăsta !

Îi vîrî în gură medicamentul şi—i dădu bidonul să bea.

—Ce bine, spuse el, mi—era sete... Dar mie mi se părea că—l aud vorbind... Ba nu, chiar vorbea... Spunea...

Măria nu mai află restul cuvintelor. Copilul adormise.

—Mişa, şopti ea pradă unei mari disperări, fă—te bine, Mişa, drăguţule ! Dacă te—mbolnăveşti acum, ce—o să ne facem noi ?

Plîngea. Ce—o fi acasă ? Ce—o zice tatăl ei ? îl vedea suferind şi se topi de mîhnire. N—ar fi vrut să—l ştie niciodată îndurerat. Şi mama ? Ce—are să—i facă ? Desigur are s—o bată ca întotdeauna. Doamne, de ce nu vin mai repede să—i salveze ? Unde i—o fi dus plaurul de nu—i găseşte nimeni ?

Puse din nou mîna pe fruntea lui Mişa. Nu părea să aibă febră marc. Daca i—ar lua temperatura ? Avea

totul cu dînsa. Prevăzătoare, adusese de—acasă o adevărată farmacie. Şi alcool, şi vată, şi pansament, şi felurite medicamente. Se ridică. Dar nu, mai bine să—l lase să doarmă. Piramidonul are să—i facă bine, să—i scadă temperatura, îl privi pe Andrei. Dormea sănătos, fără griji. Poate că se credea acasă.

Băieţii vorbeau, lungiţi lîngă foc.

—Cred că acum vom avea veşti, spuse Vasile. Luca are să aprindă stuful. Ceilalţi s—au blegit. Nu ştiu ce—i cu dînşii.

—Ce voiai să facă dacă n—au avut ce să aprindă ? răspunse Vladimir.

—Trebuia să se gîndească la ceva.

—Oare numai asta să fie cauza ? întrebă Vladimir, care parcă se scuturase de nepăsarea lui obişnuită.

Vasile nu răspunse. Inima i se strînse.

Şi deodată, acolo pe grindul blestemat, răsări un foc care aprinse bucuria în inimile lor. El se roti, parcă deasupra capului, ca un semnal pentru tren, apoi pieri.

—Mărio ! strigă Vasile, zvîcnind în picioare.

—Mărio, vino repede ! ţipă şi Vladimir.

Fata, care văzuse şi ea focul, alergă. Al doilea semnal nu întîrzie să apară.

—Al doilea, strigară cu toţii.

Copiii erau în culmea fericirii şi aşteptau înfriguraţi pe al treilea, ca să le vină inima la loc.

—Ura ! al treilea, strigă Vasile.

—Valabil, spuse Vladimir. Trăiască Luca !

Focul se roti iar ca un felinar mînuit de un ceferist, şi copiii începură să danseze dezordonat şi aprig.

—În sfîrşit, spuse Măria. Bravo, Luca !

Deodată se roti al patrulea semnal, aidoma cu celelalte. Copiii se priviră înmărmuriţi. Ce vrea să însemne asta ? Aşteptară, dar altul nu se mai ivi. O teamă neînţeleasă coborî în sufletele lor. Al patrulea semnal vrea să însemne ceva deosebit ? Ce ? Nu pricepeau. Nu cumva e vreo primejdie ?

—Fusese vorba de cîte un semnal de fiecare, spuse Măria tulburată. Ce—i de făcut ? Ce să facem ? se frămînta ea tulburată cu mîinile pe obrajii care—i ardeau. Au nevoie de ajutoare. Mai cheamă pe cineva, al patrulea.

—Da, asta e, spuse Vasile ridicîndu—se. Mă duc. Cine ştie ce—o fi acolo ?

Începu să se dezbrace.

Măria nu mai avu timp să—i spună ceva pentru că se auzi glasul lui Vladimir :

—Vasile, stai, am să mă duc eu ! Tu nu poţi să te vîri în apă. Avea un aer hotărît şi chipul îi era cu totul altul. îşi scoase haina. Am să—l iau şi pe Vova, ca să nu—mi fie urît. Vova, strigă el.

Începură cu toţii să—l strige, dar cîinele nu—şi arătă nasul. Dar mai înainte de a se speria, Măria, luminată, spuse :

—Să ştiţi că al patrulea semnal e pentru Vova. Era veselă.

—Cu siguranţă, spuse bucuros Vasile, a plecat şi el.

—A scîncit, vrînd să se ia după Nicolae. Apoi la fel cînd a plecat Grigore.

—S—o fi luat după Luca ?

—Nu l—am văzut atunci. A plecat înaintea lui, zise Vasile.

—Valabil ! rosti plin de admiraţie Vladimir. Grozav cîine ! Ce s—ar bucura acum Mişa să afle ! Ce face Mişa ?

—Acum doarme. Are febră. I—am dat un medicament. Aiura. Băieţii or fi plecat încoace ?

Coborîse parcă peste întreaga deltă cea mai mare fericire. O mînă bună şi blîndă le mîngîia sufletele. Copiilor le rîdeau ochii şi vorbeau mai repede ca de obicei, cu mai multă însufleţire. O căldură odihnitoare li se aşezase în inimi. Mureau de curiozitate să afle ce se întîmplase acolo, pe grindul pe care—l numiseră blestemat. Erau orele patru. Curînd se vor ivi şi zorii, şi o dată cu ei vor veni şi copiii aici, ca zorii cei mai de preţ.

Poate că azi se va termina şi cu suferinţele lor. Acum, pe lumină, îi vor găsi de bună seamă. Cu siguranţă că—i caută toată Sulina. Bieţii părinţi ! Cît or fi suferit ! Cît or fi alergat! Cine ştie de cîtă vreme îi caută răscolind stuful, apele, nemîncaţi, nedormiţi. Poate că—i caută cu ghionderele să le culeagă trupurile înecate...

Şi—abia în clipele astea îşi amintiră că nici ei nu dormiseră ca lumea, iar de mâncat asemenea. De cînd? Nu mai ştiau. Le era o foame, care acum se făcu simţită cu putere, pentru că erau fericiţi. Vladimir

spuse primul :
—Am chiorît. Mi—e foame de nu vă văd. Sînt gol ca o fîntînă secată.
—Şi mie mi—e foame, zise Vasile. Avem ceva, Mărio ?
—Slănină.
—O, se vaită Vladimir.
—Ce s—a—ntîmplat ? se sperie Măria.
—De poftă m—am văitat.
—Şi cîrnaţi, adăugă fata, rîzînd.
—Au ! ţipă Vasile.
—Tot de poftă ? întrebă Măria.
—Nu, de durere.
—Ce durere ? ! se alarmă dînsa.
—Durere de foame.
Începură să rîdă. Oare de cîtă vreme nu mai rîseseră ?
—Mai aveţi puţină răbdare, le zise Măria, după ce isprăvi şi ea de rîs. Cînd vor veni ceilalţi, facem o masă straşnică. Poate că şi pescuim.
—Oho, spuse Vladimir, care se ţinea de burtă, vom pescui. Cîte zece crapi de fiecare.
—Douăzeci, îi ţinu isonul Vasile.
—St ! făcu Măria, mai încet, să nu—l treziţi pe Mişa. Mă duc să văd ce mai face.

Mişa nu mai avea febră. Respira liniştit. Măria reveni la băieţii care, plini de elan, răsturnau în flăcări brazdele mari de stuf. Viitoarea era uriaşă.

Şi deodată se auzi un pocnet de pistol. Apoi iară cîteva. Îşi aruncară ochii spre locul de unde se auzeau împuşcăturile şi desluşiră atunci un zgomot de motor. Undeva, pe luciul apei, gonea o şalupă, începură să urle de bucurie.
—Valabil ! răcni Vladimir. 8 H 6 + 5 X 6, se pomeni el strigînd în alfabet cifrat. Dar mai mult decît atît nu învăţase.
—Altă şalupă, ţipă Măria.
—Vine salvarea ! sărea în sus Vasile.
—Păcat că ne—au găsit aşa de repede, spuse Vladimir. Era grozav. Ca Robinson Crusoe.

Începură un dans nebunesc în jurul focului, dar Măria de emoţie abia se mai putea ţine pe picioare. Prima şalupă se izbi de plaur.
—Tovarăşe profesor ! Tovarăşe locotenent ! strigară înnebuniţi copiii.
Apăruse şi Andrei, împreună cu Mişa, mărind hărmălaia. Profesorul Achiţei sări pe plaur, în timp ce locotenentul trase către cer trei rachete roşii.
—Ura ! strigară copiii, crezînd că îi salută pe ei.

Din şalupa cealaltă ţîşniră alte rachete. De undeva se înălţară altele. Cerul se îmbrăcă în scîntei care coborau în ape ca nişte fulgi roşii de păpădie. Parcă era o serbare pe lacul se strălucea în luminile de foc pînă departe.

Coborî şi Marina.
—Unde sînt ceilalţi ? întrebă îngrijorat profesorul Achiţei.
—Sîntem cu toţii, sosesc şi ei, îl linişti Măria. Iată—i ! Şi—i arătă pe cei trei băieţi care se vedeau mai departe cum înotau, însoţiţi de Vova. Ţipau, dar nu se înţelegea ce spuneau.

Cînd Nicolae, Grigore şi Luca ajunseră mai aproape, se desluşiră strigătele lor răguşite şi groase :
—Tovarăşe locotenent, tovarăşe locotenent, veniţi repede cu noi. Repede ! O descoperire senzaţională. Repede, cu şalupa.

Urcară în şalupă, împreună cu locotenentul, şi goniră înapoi, fără să mai răspundă la întrebările celor de pe plaur care se holbau neştiind ce se întîmplă.
—Despre ce e vorba ? întrebă profesorul. Ce se întîmplă acolo ?
—Nu ştim nimic.

Dar copiii începură să povestească grăbit peripeţiile de pînă atunci. Numai că toate acestea păreau nişte nimicuri pe lîngă cele ce, desigur, se petreceau pe grindul blestemat, spuneau copiii sfredelind depărtările în care se pierdea şalupa care gonea, zbura, se sălta pe deasupra apei, împroşcînd în lături valuri scînteietoare.

De plaur se apropiară şi celelalte şalupe. Şi curînd se văzură mai departe bărcile pescarilor. Copiii înţepeniră cu ochii ţintiţi spre ele. Acolo se aflau părinţii lor. Le bătea inima ca un ciocan.

21. O FLOTĂ STRĂBATE DELTA

Nu ar fi lipsit de interes pentru cititorii noştri să cunoască peripeţiile flotei plecate din Sulina în căutarea navigatorilor dispăruţi. Se cuvine deci să arătăm că locotenentul Marina, însărcinat să caute copiii, a pus să se desfăşoare, după un bine chibzuit plan cu adevărat militar, ofensiva unei întregi flote în deltă, ţinînd seama de preţioasele informaţii descoperite în beciul copiilor.

Cînd vorbim de flotă şi plan militar, ne vin în minte, fără să vrem, navele de război cu care imperialiştii ameninţă să şteargă de pe faţa pămîntului popoarele care luptă pentru libertatea lor. Dar aci e vorba de o flotă paşnică, pornită să servească omul şi nu să—l nimicească, aşa cum totul în ţara noastră e pus în slujba omului. Ar fi de prisos să mai adaug, de pildă (mai ales că cititorii cunosc prea bine chestiunea), că această preocupare pentru oameni nu se întâlneşte decît în ţările socialiste.

Dar o întreagă flotă — cum arătam mai sus — de *barcaze*, şalupe şi bărci, care să cerceteze după un plan amănunţit delta, ar părea de neînţeles dacă n—am avea în vedere regiunea cu totul neobişnuită în care se petrece întreaga noastră acţiune.

Pentru ca cititorii să priceapă mai lesne de ce a fost nevoie de o atît de mare desfăşurare de forţe navale, e de mare folos ca, în cîteva cuvinte, să—i punem la curent cu geografia locului. Căci fără cunoaşterea acestei regiuni, pe care scriitorii au numit—o „împărăţia apelor", nu poate fi înţeles planul de bătaie întocmit de locotenent.

Închipuiţi—vă, aşadar, o întindere de pămînt, cu o suprafaţă de 5 000 de kilometri pătraţi acoperită cu lacuri, gîrle, bălţi, canale, japşe, smîrcuri, mocirle, păduri, zăvoaie de sălcii şi crînguri de stuf aruncate într—o mare neorînduială şi sălbatică risipă, în care omul se poate cu uşurinţă rătăci. Printre toate acestea se ivesc pe ici, pe colo grindurile, acele petice de pămînt ca nişte ostroave, unele mai întinse, altele mai puţin, pe care ochiul obosit de atîta apă se poate odihni din vreme în vreme, dar care nu înseamnă mare lucru faţă de belşugul lacurilor şi la care acum se adăuga revărsarea bogată semănată de cerul doldora.

Cele descrise mai sus sînt cuprinse între braţele Dunării, trei la număr, care îşi încep viaţa pe lîngă Tulcea : braţul de miazăzi pe nume Chilia şi cel de miazănoapte cu numele Sf. Gheorghe. Acestea par marginile unei guri căscate de şarpe uriaş, închizînd înăuntrul lor singuratica împărăţie de ape şi stuf de care am vorbit, foarte însemnata pentru avuţia ce—o cuprinde : stuf, peşte, animale.

Între cele două braţe pomenite se lungeşte din gîtlejul balaurului, ca o limba, braţul Sulina ce taie în jumătate regiunea, ca să ajungă la Sulina. orăşelul unde şi—a început cursul istorisirea de faţă. Astfel că Dunărea, ca să se verse în mare, foloseşte aceste trei braţe, împingîndu—şi pe ele apele domoale şi tulburi în cazanul uriaş al Mării Negre.

Câteva sate, presărate zgîrcit pe ambele laturi ale braţelor, adăpostesc pe locuitorii deltei care, cu drept cuvînt, sînt pescari, pentru că bogăţia de peşte ce se zbate sub păturile grele de apă îi fac pe localnici să se îndeletnicească cu pescuitul.

Aceasta e delta. Sîntem încredinţaţi că cititorii au putut să—şi dea seama chiar din aceste puţine cuvinte cum se înfăţişează ţinutul unde se desfăşoară povestirea din cartea noastră, iar cunoştinţele pe care le au şi imaginaţia cu care sînt înzestraţi pot întregi tabloul.

Este de la sine înţeles că într—un ţinut ca acesta nu se poate umbla decît cu un vas de navigaţie. Şi uneori, cum s—a întîmplat cu copiii noştri, un plaur, ca o plută acoperită de grădini înflorite, să te poarte bătut de vînt unde n—ai avea poftă să ajungi şi să rămîi pierdut o vreme între cer şi apă ca un Robinson Crusoe mai norocos. O flotă care să navigheze în front, pentru a cuprinde toate lacurile dintre cele două braţe, Sulina şi Sf. Gheorghe, avea deci rostul ei. Nu scăpa nimic necercetat în drumul pe care—l făcea, şi oamenii puteau fi siguri că vor găsi niscai urme care să—i îndrepte spre locul naufragiului. Asta numai în cazul cînd copiii nu—şi vor fi schimbat ruta. în ce scop să se abată de la hotărîrea înscrisă în jurnalul de bord ? Profesorul Achiţei, care avea experienţă, spunea că, în general, copiii se pot abate lesne de la straşnice hotărîri, căci firea lor e foarte nestatornică uneori. Şi cred că nu greşea. Aş putea să vă amintesc, de pildă, de cîte ori dumneavoastră, cititorii, aţi trecut cu gîndea de la o meserie la alta, fără nici o jenă. Ieri aţi vrut să deveniţi aviatori, pentru ca a doua zi să doriţi să ajungeţi ingineri, apoi oţelari şi aşa mai departe. În materie de profesiune, copiii din cartea, noastră nu erau mai cu moţ. Iacă, de pildă, Mişa. El a vrut cîndva: să se facă pescar. La începutul povestirii noastre rămăsese că va deveni căpitan de vapor. Dar după peripeţiile din deltă, Mişa era hotărît să se facă miliţian, ca să poată salva copiii pierduţi pe undeva. Poate îmi veţi spune că Mişa e mai mititel şi deci îl bate vîntul mai uşor. Bine, să—l luăm de

exemplu pe Nicolae. Nu—mi aduc: aminte ca Nicolae să—şi fi spus vreo dorinţă cu privire la viitorul, său, deşi îl cunosc de mulţi ani. El părea să aibă o poftă straşnică, dar nemărturisită, de a fi căpitan de piraţi. Dar pentru că meseriile adevărate sînt numai cele care aduc folos omenirii, nici noi şi nici el nu vom lua în consideraţie frumoasa lui dorinţă de a deveni tîlhar de mare. Nicolae visa acum să navigheze ca om de ştiinţă, pentru a. cerceta ţinuturile îndepărtate, şi încă nu destul cunoscute, ale Africii. Dar tot atît de uşor se gîndea să exploreze Antarctica. Grigore, care era sigur că se va face constructor de vapoare, pentru că izbutise să. construiască o roabă, în ultima vreme îl îmboldea gîndul să se facă atomist. Pune—n ciur şi alege ! Ce să mai spun de Vladimir ! El, după ce trecuse prin cîteva paşnice şi nevinovate meserii care i se potriveau de minune, acum credea că va zburda cu racheta în Luna. (Dar eu pun capul jos că nu va fi în stare de o astfel de îndrăzneală, deşi drept să vă spun, chiar firea lui mai temătoare se poate schimba.) Vom trece mai departe.

Plecînd din Sulina, copiii navigară o vreme prin lacurile de pe malul drept al braţului Sulina, ţinînd, cu voia sau fără voia lor, drumul spre sud cu o înclinare de douăzeci de grade spre vest, cum s—ar exprima marinarii. Cîrma întocmită de Grigore le—a fost de mare ajutor, căci vîntul care se stîrnise (vela nu prea se lăsa manevrată, cu toate duioasele rugăminţi ale Mării) îi împingea mai mult în linie dreaptă spre sud. Dar băieţii călătoreau ţinînd cu dîrzenie să ajungă la Caraorman. Vechiul lor vis.

Grindul acesta avea de ce să stea în atenţia lor. Cel puţin Nicolae şi cu Grigore îl cunoşteau ; ceilalţi auziseră despre el. Pe grindul pomenit se ridica o pădure cu totul ciudată pentru locurile în care se afla. Adică o pădure tropicală, cu liane, cu dune de nisip, cu faună şi floră obişnuite numai în ţările calde. Marele meşter al lumii. Natura, făcuse poate o greşeală întocmind în ţara noastră două păduri tropicale (căci spre nord se mai afla una) în delta plină de miracole, şi copiii credeau că Natura s—a abătut de la reguli pentru mulţumirea oamenilor. Lucrul nu ar fi de mirare. De multe ori părinţii greşesc, vreau să spun se prefac că au greşit, numai pentru a produce plăcere copiilor, şi abia tîrziu, cînd copilul ajunge om în toată firea, îşi aminteşte cu drag de abaterile acestea ale părinţilor şi le repetă şi el copiilor săi. Vasăzică înspre această minunată greşeală a Naturii se îndreptau copiii, dar popasul făcut pe limba aceea de pămînt, acoperită cu smocuri de flori, care le luaseră ochii, şi mai apoi întîmplarea pe care o cunoaşteţi, pusese capăt arzătoarei lor dorinţe, aruncîndu—i într—o aventură pe care nici n—o visau, dar care pentru înflăcărarea copiilor, nu era de fel de lepădat. Căci cine n—ar dori să trăiască o aventura plină de fiori care să—l scoată dintr—o bleaga lîncezeală în care se cufundă ca într—o mocirlă de magiun : Nici dumneavoastră, cititorii, oricît de nevinovată şi paşnică v—ar fi firea, nu v—aţi da în lături de la asemenea întîmplări. De mine nu mai vorbesc, aşa că nu trebuie să ne ascundem după deget.

Dar vedeţi, aventura asta încărcată de atracţii ameninţa să dureze, ceea ce tot ar fi fost plăcut, dar rupţi de lumea din afară, fără putinţa de a da de veste părinţilor, copiii erau stăpîniţi de nelinişte, cu gîndul la jalea pe care o stîrniseră acasă.

În Sulina nu exista om care să nu—şi spună, strîns în cleştii îngrijorării, că încrederea prea mare în înţelepciunea copiilor îi făcuse să întîrzie acţiunea de salvare. Şi îşi blestemau zilele că nu porniseră în căutarea lor mai degrabă. Dumitru, care acum se afla în fruntea bărcilor cu pescari, nu scotea o vorbă, dar numai inima lui ştia cît se certa pentru întîrziere. Dacă nu—i mai găsesc în viaţă ? Sau dacă îi vor găsi bolnavi, cuprinşi de febră, leşinaţi de foame, răniţi ?

Şi astfel flota înainta, şi oamenii cercetau *grindurile* şi stuful întîlnite palmă cu palmă. Prevăzător, Marina trimisese un barcaz pe braţul Sf. Gheorghe, căci nu ar fi fost de vise rele ca, furaţi de dorul navigaţiei, copiii să ajungă la Tulcea. Achiţei, cunoscînd cît de înfocaţi erau copiii, putea să jure că s—au dus să viziteze mormintele celor trei partizani ucişi de fascişti, morminte ce se află în cimitirul din Tulcea. Sau poate să facă o vizită fratelui Mării, pescar în Mahmudia, sat aflat pe braţul Sf. Gheorghe, cale de şaptezeci de kilometri. De ce ? Am să vă spun, căci pe fratele Mării întâmplător îl cunosc. El este ocrotitorul tuturor vieţuitoarelor din deltă. Vorbesc de cele demne de dragostea noastră. Pescarul acesta, pe numele său Petre, m—a dus acum cîţiva ani să vizitez satul pelicanilor, cum spun oamenii deltei, şi m—am desfătat privind de aproape obiceiul acestor biînde şi uriaşe păsări de apă.

Petre este un mare îndrăgostit de vietăţile deltei. Cînd spre iarnă rămîne stîngher cîte un pui de pasăre din pricină că n—a putut să—şi ia zborul cu cârdul, Petre îl scoate din impas, cocolindu—l în casă, la căldură, şi primăvara îi dă drumul să se amestece cu suratele lui. Aşa s—a făcut că într—o iarnă avea la el acasă o adevărată grădină zoologică : un stîrc roşu şi o egretă, prea mîci pentru zbor, un pelican beteag, un boboc de raţă sălbatică, cu aripa frîntă, şi o cioară cenuşie îmblânzită, care—l striga pe nume : „Petre

!" cu un glas peltic.

În vara în care pescarul m—a dus la cuiburile pelicanilor, mi—a povestit legenda lor, căci fiecare pescar ştie o poveste despre animalele deltei, şi drept să vă spun că am rămas încîntat. De aceea am istorisit—o şi eu în cartea mea „Poveşti Dunărene", pentru că legenda .merita să fie cunoscută. Dar Petre este stăpînul unei întregi tolbe fermecate cu poveşti, care nu se mai goleşte, şi Achiţei ştia bine acest lucru. Dacă Măria le—ar fi spus copiilor despre fratele său, descriindu—i însuşirile despre care am pomenit, eu însumi aş fi pus mîna in foc că ne—am fi trezit cu copiii la Mahmudia, şi toată hotărîrea lor nestrămutată de a ajunge la Caraorman s—ar fi topit, mai degrabă decît o bucăţică de zahăr pusă în ceaşca cu ceai. Şi, bineînţeles, ei n—ar mai fi avut prilejul minunat să tremure de frică pe plaurul care o luase razna, ca un cîrlan zănatic pe cîmpie.

Flota înainta. Şalupa care—i ducea pe Marina şi Achiţei despica apa, alunecînd înaintea celorlalte ambarcaţiuni. Un grind întîlnit îi făcu să acosteze. Era tocmai grindul pe care debarcaseră copiii, şi Marina află cîteva urme, dar ele puteau fi foarte bine şi urmele altor oameni. Deodată lui Marina îi atrase luarea—aminte un ciot de lemn care ieşea din apă, lîngă mal. Nu prea îşi avea rostul acolo, şi Marina spuse miliţianului din şalupă să se apropie şi să cerceteze ciotul. Navigaseră pînă acum mai bine de cincisprezece kilometri, fără să găsească nimic, şi Marina se gîndi că n—ar trebui să treacă ceva cu vederea, oricît de neînsemnat ar fi. Miliţianul se plecă peste bordul şalupei şi zgîlţîi vîrful de lemn. Era bine înţepenit.

—Pare a fi o prăjină înfiptă în mîl, spuse el.

—O prăjină zici ? întrebă locotenentul cu vioiciune. Semnaliza cu lanterna. O barcă se apropie. Cei doi pescari, care se aflau în ea, se dezbrăcară şi, punîndu—şi măştile pe care locotenentul le avea în şalupă, se lăsară la fund. (Erau măşti de pescuit sub apă.) După cîteva momente, reveniră la suprafaţă.

—E barca copiilor, spuseră pescarii. Ăsta—i catargul.

—Aţi căutat şi în jurul ei ?

—Am căutat. Nu se simte decît mîlul bine aşezat. Barca s—a scufundat fără copii.

„Nici nu se putea altfel, pentru că dacă s—ar fi scufundat cu ei, ar fi ştiut să se salveze cu uşurinţă", gîndea Achiţei.

Marina cercetă cu atenţie malurile grindului şi, aşa cum se aştepta, găsi într—o margine urmele bine cunoscute de oamenii deltei, semnele plaurului ce se desprinsese de grind.

—Tovarăşe Achiţei, zîmbi el, alungîndu—şi gîndurile negre, copiii se află pe un plaur, şi cine ştie unde i—o fi dus vîntul ! Nu—i aşa se întoarse el către pescari, aşteptînd întărirea celor spuse de dînsul.

—Nu mai încape nici o îndoială, răspunseră oamenii însufleţiţi de o nespusă bucurie.

Şi ei plecară cu barca să—şi ia locul în front. Lopătară mai întîi către luntrea cea mai apropiată de ei şi povestiră celorlalţi ce—au descoperit. Astfel vestea se lungi.

Se revărsa lumina în sufletele tuturor. înviorați, veseli, vîsleau cu putere în căutarea plaurului buclucaş. Lui Dumitru îi reveni încrederea în copii, care de altfel nu—l părăsise (numai că îi fusese teamă)..

—Ehei, ce adăpost bun şi—au întocmit copiii pe plaur ! spuse el însoţitorilor.

—Oho ! răspunse clipind din ochii lui veseli Vartolomei, care se afla în luntrea lui Dumitru. Ca o cabană de la mare, cu două odăi şi un coteţ pentru Vova. Iar de mîncat, slavă domnului, belşug de peşte să—l prinzi cu mîna, pe alese. într—un culcuş ca cel meşterit de ei — boscorodea mai departe Vartolomei, în timp ce vîslea — poţi dormi două zile în şir, lipsit de griji ca un şobolan la adăpost, cu mîncarea alături. Şi plaurul te duce uşurel, fără să te zdruncine, ca un automobil care goneşte pe o şosea asfaltată cu catifea.

Pescarii rîdeau cu poftă de vorbăraia nepotolită a lui Vartolomei.. fericiţi, avînd siguranţa că—i vor găsi cît de curînd pe copii sănătoşi, şi încărcaţi de voie bună.

Opriră în dreptul unei întinderi de stuf care se zbuciuma aprig, de ; parcă se strecura cineva printre trestiile dese. Nu bătea vîntul, iar stuful se mişca de jos, de la pămînt.

—Uite, dracii, spuse Dumitru, încredinţat fiind că cei pe care îi căutau se furişau printre plante spre a nu fi văzuţi, uite împieliţaţii, le mai arde de joacă ! Ce le pasă lor de suferinţa noastră ! Nicolae, Grigore, Mişa ! strigă dînsul, dar nimeni nu răspunse.

Dumitru şi cu Vartolomei puseră piciorul pe pămînt şi îşi făcură loc prin stuful des. Celălalt pescar, rămas în luntre, ridică în vîrful lopeţii un ştergar alb ca să—i vestească pe ceilalţi.

—Nicolae ! strigă din nou brigadierul, răscolind stuful care începu iar să frămînte pe undeva, drept

răspuns.

Dar altceva nu se auzea.

Înfuriat, Dumitru începu să—i strige pe toţi la rînd, în timp ce goneau prin desimea stufului biciuiţi, zgîriaţi de frunzele zimţate.

—Am să—ţi rup urechile, Nicolae ! gîfîia Dumitru, urmat de Vartolomei. Acum să ieşi la iveală, altfel am să—ţi trag o bătaie soră cu moartea! Apoi porni să vorbească mai blînd : Mişa, băieţelule. fii tu mai de înţeles ! Hai, vino încoace, s—a isprăvit cu joaca ! Iar tu, Nicolae, poţi să rămîi aici cu raţele, că eu acasă nu te mai primesc...

Găsiră o cărare şi începură să alerge de—a binelea într—acolo de unde se desluşea venind scrîşnetul stufului. Curînd ajunseră la capătul celălalt. Tocmai auziseră plescăind apa şi cum mai multe corpuri se aruncaseră în ghiol. Rămaseră cu ochii holbaţi şi, cu tot necazul, pufniră în rîs amîndoi : era o mistreaţă cu purcei ; înotau de zor, fugind de aceşti vînători ciudaţi, care—i strigau pe nume, în loc să—şi descarce armele cum prea bine ştia bătrîna scroafă.

Se întoarseră în luntre unde găsiră şi alte bărci venite după semnul înălţat. Dar nimeni nu mai rîse de întîmplare. Şi porniră mai departe.

Noaptea învăluia apele în haine de întuneric. Doar luna le mai arăta calea, dar şi ea uneori îşi acoperea obrazul cu cîte un şorţ negru de nori răzleţi, şi pescarii lopătau tăcuţi, cuprinşi de umbre.

Şi iarăşi începură cugetele grele să—i strivească. Dar după cum ştiţi cu toţii, copiii se aflau bine sănătoşi şi teferi, şi altceva nu—şi mai doreau decît să—i vadă şi părinţii la fel de întregi cum se găseau. Cît priveşte pe Mişa era zdravăn ca un morun (ca un morun în mare). Măria se speriase de pomană. Mişa nu aiura, ci vorbea foarte cinstit cu brotăcelul care se rătăcise pe pătura lui. Nu avea dreptate ? Adică de ce să poţi vorbi cu Vova, şi cu un brotăcel nu ? Singurul lucru mai încurcat aici era că lui Mişa i se părea că brotăcelul îi răspunde. Dar poate că era un brotăcel năzdrăvan. Mai ştii ? Noi însă sîntem încredinţaţi că brotăcelul era o biată fiinţă necuvîntătoare, fără acest dar al vorbirii, hărăzit doar oamenilor. Numai că Mişa era buimăcit de somn şi, cînd a dat cu ochii de broscuţa aceea, vorbea încă sub stăpînirea somnului. Asta se întâmplă oricui pînă să se trezească de—a binelea. Aş putea să vă povestesc o întîmplare mai anapoda şi mai cu haz decît aceasta, în care eroul fusese Nicolae, dar nu vreau să pierdem timpul.

Aşadar, totul era în regulă cu Mişa, dar ar fi fost mai nimerit dacă în colibă s—ar fi aflat un telefon la capătul patului.

—Alo, mamă, aici Nicolae, nu venim astă—seară acasă, pentru că am rămas de căruţă. Trimite te rog trăsura să ne ia...

Dar de vreme ce telefonul nu se poate instala pe orice plaur, la îndemîna mistreţilor, nu mai e nimic de făcut. De aceea să lăsăm toate astea şi să vedem ce e cu flota.

Cîţiva pescari rămaseră să facă pe scafandri şi să dea la iveală corabia „Vijeliosul". Ceilalţi, după cum ştim, au pornit mai departe, pînă cînd au descoperit flăcările care fluturau în depărtare. Şalupa se îndreptă într—acolo cu cea mai mare viteză, vestind, cu cîteva focuri de revolver, întregii flote răspîndită în deltă că misiunea salvatorilor s—a încheiat cu bine.

Şi cei doi oameni, Marina şi Achiţei, se bucurară din toată inima că naufragiaţii înviaseră din morţi.

22. COMOARA PIRAŢILOR

Nicolae rămăsese lungit, lipsit de cunoştinţă, la marginea ostrovului, aşa cum căzuse pe cînd încerca să fugă.

Aşa îl zări Grigore, care se apropia de mal, dar în întunericul care domnea el nu—şi dădu seama imediat că e vorba de Nicolae. Grigore rămase mai departe de ostrov, călcînd apa, încercînd să desluşească prin beznă despre ce e vorba. Pînă la urmă hotărî că nu poate fi acolo altcineva decît prietenul său. Şi numai grija că Nicolae are nevoie de ajutor îi dădu curaj să se apropie. Astfel, înfrîngîndu—şi teama care pusese stăpînire pe dînsul, se apropie de insulă. Cînd îl recunoscu, urcă pe mal şi—l trezi din leşin, zguduindu—l.

În cîteva cuvinte Nicolae îi povesti lui Grigore întâmplările îngrozitoare pe care le trăise. Grigore fu de părere că nu mai e de stat acolo şi că trebuiau să plece numaidecît. Dar Nicolae mărturisi că îi e cu neputinţă să înoate. Se simţea încă foarte slab. Cucuiul din creştet ardea, şi Grigore îşi udă batista şi—i puse o oblojeală, îndemnîndu—l pe Nicolae să stea lungit.

Ce era de făcut ? Nici focul măcar nu—l puteau aprinde, căci pe grind nu se afla decît iarbă şi aceea udă. De cealaltă parte a grindului, mai departe, în ape, se vedea un pîlc de stuf. Grigore ar fi înotat pînă acolo să aducă un braţ, căci prietenii lor se vor alarma dacă nu li se dă de veste. Ceva neînţeles însă îl reţinea. Şi totuşi trebuia să se ducă...

Deodată auziră clipocitul apei şi, mai înainte de a li se face frică, îl zăriră pe Vova care lipăia spre grind. O mare bucurie îi cuprinse. Nicolae se ridică în picioare. Se simţeau amîndoi mai tari, mai puternici, şi alergară să—şi primească, aşa cum se cuvine, prietenul credincios.

Dragostea acestei fiinţe minunate, care le venea în ajutor tocmai cînd aveau mai multă nevoie, de parcă ar fi înţeles că băieţii se află în cea mai mare primejdie, ameninţaţi de duşmani, îi emoţiona pînă la lacrimi. Îl luară în braţe şi—l mîngîiară ca pe unul dintre cei mai buni tovarăşi din brigadă. Vova se simţea tot pe atît de fericit : Sarea, lătra şi gonea în jurul lor, arătîndu—şi astfel nebunească lui mulţumire că se afla acolo alături de băieţi. Manifestările lui erau atît de omeneşti, încît puţin mai lipsea, cum zicea Nicolae, ca, sfărîmînd nişte zăgazuri tainice şi necunoscute, să înceapă să vorbească asemenea unui om, dezlegat de farmece. Dar acest lucru nu se întîmplă, spre marea dezamăgire a celor doi băieţi. Căci trebuie să spunem că pînă şi Grigore se simţea dator să creadă că e vorba de o vrăjitorie la mijloc. Vova însă nu se dădu de trei ori peste cap ca să—şi recapete înfăţişarea omenească, ci, dimpotrivă, după ce se dădu de cîteva ori peste cap de bucuria revederii, îşi reluă aerul său obişnuit de cîine cu alese însuşiri, care adulmecă urmele străine aflate pe grind. Deveni atît de serios şi de... cîine cu îndeletnicirea aceasta, încît copiii începură să—l studieze cu mare atenţie. Şi astfel Vova ajunse lîngă tufele din dreapta grindului, unde se învîrti multă vreme cu nasul în pămînt. Nu mai încăpea nici o îndoială că lui Nicolae nu i se năzărise de fel. Văzuse acolo barca. Vova reveni şi începu să—şi salte botul în aer. Apoi alergă la malul celălalt şi, cu nasul în vînt, mirosi îndelung în direcţia în care se afla mănunchiul de stuf întunecat cu suliţele poleite de lună. Mîrîia.

Cei doi băieţi, care uitaseră că, poate, pe undeva îi pîndeşte duşmanul nevăzut, această fiinţă misterioasă care—l pălise pe Nicolae, îşi dădură seama că vrăjmaşul se află ascuns cu barca în dosul stufului tăcut şi des. Şi frica li se aşează din nou în suflete. Vova reveni la dînşii şi le spuse ceva foarte serios. Nicolae înţelese perfect că Vova vorbea despre duşmanii ascunşi îndărătul stufului. Cîinele mirosi din nou pămîntul din jurul băieţilor şi stărui vreme îndelungată pe locul acela. Copiii se plecară, aprinseră un chibrit şi încercară să desluşească ce fel de urme lăsaseră bandiţii. Prin unele locuri fără iarbă paşii se vedeau limpede întipăriţi pe pămîntul îmbibat cu apă. Urmele erau proaspete. Pe lîngă paşii aceştia apărea din cînd în cînd cîte o adîncitură parcă făcută de un ciomag pe care—l purta omul necunoscut. Semnul acesta se vedea tot atît de lămurit şi prin locurile cu iarbă, ca şi cînd acela se rezema în bîtă, ca un cioban care stă cu pieptul proptit în toiag. Să fie oare vorba de unul din păzitorii vitelor ? Ciobani erau mai mulţi, după cum ştiau copiii. Care din ei să fi fost aici ?

Stăruia o lumină albă ca de zi. Luna îşi risipea strălucirea pe grind şi pe ape şi, în această puternică lumină, picăturile de ploaie agăţate de iarbă scînteiau ca nişte diamante. O clipă apăru din nou prin mintea lui Nicolae icoana comorii, lada plină cu nestemate strălucitoare, ca boabele acestea de apă aprinse de lună, dar alungă repede tulburătoarea încercare. Se lecuise. Zîmbi liniştit, privind ca un om stăpîn pe dînsul care s—a ferit de o ispravă bolnăvicioasă. Da, zîmbea cu ochii la diamantele aninate de

ierburi, glumind în sinea lui pe seama gîndurilor sale de odinioară, pe care atunci nu şi le putea stăpîni. Dar deodată strigă :

—Grigore ! Apoi, pradă unei mari şi noi tulburări, spuse tremurat, coborînd glasul : Grigore, nu pîndarul a trecut pe aici. Semnele astea nu sînt de bîtă.

—De ce sînt ? întrebă Grigore, înfiorat de glasul pe care—l simţea încărcat de emoţie.

—E piciorul de lemn al lui Spiru !

Grigore amuţi. Fără îndoială că Nicolae avea dreptate.

—Atunci ? întrebă Grigore, şi ochii lui albaştri luciră ciudat în bătaia lunii.

—Atunci, zise Nicolae, continuînd străfulgerarea care trecuse prin mintea celuilalt, atunci e sigur că aici se află ceva. (Dar nu mai pronunţă cuvîntul care le şedea pe limbă amîndurora.)

Îşi îndreptară privirile spre stuful nemişcat. Într—acolo privea şi Vova, plimbîndu—şi botul prin aer.

—Omul e acolo, şopti Grigore.

—Acolo e, dădu din cap Nicolae.

—Şi ce facem ?

De astă dată nu mai putură alunga teama care li se lăsase pe umeri. Dacă sînt mai mulţi şi năvălesc peste dînşii ? Aceia nu s—ar da în lături să ucidă. Sau poate aşteaptă să plece ei ! Oare ce cred piraţii văzîndu—i acolo ? De bună seamă bănuiesc că băieţii au aflat locul unde e ascunsă comoara, căci ar fi fost greu să—şi închipuie că ei au venit aici la joacă în puterea nopţii. Dar atunci primejdia pentru copii e mai mare. Piraţii nu vor pierde o comoară din pricina unor copii şi vor face orice să intre în stăpânirea ei. Cuvântul comoară îşi făcu iarăşi loc în mintea lor. Dar ce mai aşteaptă, de ce nu vin împotriva lor ? Sau poate e numai Spiru singur ? O, de Spiru nu le e teamă lor ! Un brînci să—i dea şi l—au răsturnat. Oare e într—adevăr piciorul de lemn al lui Spiru ? Nu, nu era semn de bîtă. Numai piciorul lui Spiru lasă urme ca astea. Nicolae văzuse întîmplător semnele în Sulina după o ploaie, pe cînd mergea în spatele lui Spiru. „Spiru nu poate fi singur, mai spuneau gîndurile lor, n—ar fi în stare să urce malul fără ajutorul cuiva." Băieţii îşi scoseseră bricegele... Totuşi, nu, era o prostie. Cum să se lupte ei cu nişte tîlhari ? Dar măcar să—i vadă cine sînt şi apoi vor fugi. Să fugă tocmai în clipele astea şi să le lase plocon comoara ? De atîtea ori le scăpase din mîini comoara şi acum iar s—o piardă şi pentru totdeauna ?

Şi cînd te gîndeşti că nestematele se află aici, poate sub picioarele lor chiar (căci nu îndrăzniseră să se mişte din locul acela, loc pe care Vova îl cercetase cu atîta luare—aminte, de parcă acolo stătuseră mai mult piraţii).

Toate cele de mai sus erau cînd cugetele băieţilor, care se ţeseau nebuneşte, cînd şoaptele lor, întrebări şi răspunsuri pe care le încrucişau înfrigurati. în timp ce inimile li se zbăteau ca nişte păsărele în colivia pieptului.

—Îţi aminteşti, şopti Nicolae, parcă vrînd să—şi justifice reînvierea gîndurilor despre comoară, îţi aminteşti cum a tresărit Paul cînd am întrebat de lada cu aur ?

—Da, mi—aduc aminte. Şi ştii că a tot îndrugat nişte bazaconii, ca să ne abată gîndurile...

Era linişte în jurul lor. Doar Vova hămăia uşor, jucîndu—se cu Ivanuşca. Acesta întîmpina săriturile cîinelui împungînd în joacă cu corniţele. În liniştea aceasta se auzi deodată un glas:

—Nicolae, Grigore ! Băieţii tresăriră speriaţi.

—Parcă e Luca, spuse Nicolae, şi—l zări pe acela străbătînd apa spre dînşii.

Vova alergă şi el la glasul cunoscut, privind de pe mal şi vînturîndu—şi coada.

—Luca, vino, vino ! strigau cei doi băieţi.

Luca, meşter înotător, îşi zvîrlea braţele înainte, cu gesturi hotărîte, metodice şi elegante. Cînd ajunse sus, începu cu o ploaie de mustrări :

—Ce, mă, sînteţi nebuni ? Nu daţi nici un semn de viaţă ? Nu vă gîndiţi la noi de loc ? Stăm acolo şi ne facem fel de fel de gînduri negre. Am crezut că v—aţi înecat.

Cei doi băieţi începură să rîdă. Auzi, să se înece ei !

—Da, mai zise Luca, m—a îngrozit şi pe mine Măria. Plîngea.

—Ne e foame. Ai adus ceva de mîncare ?

—Stuf ! Dacă vă mulţumiţi cu el, poftim, glumi Luca. Şi apoi adăugă : Mi—am închipuit că n—aveţi cu ce aprinde focul.

—Eşti grozav de deştept! se minună Nicolae. Mult mai deştept decît Grigore. Dă—l încoace !

—Aşteaptă, trebuie să dau patru semnale, văd că e şi Vova aici. Luca aprinse un mănunchi, îl roti

deasupra capului, apoi strivi flacăra de pămînt. Băieţii îl priveau cu admiraţie. ”S—a şmecherit Luca", gîndeau ei. Şi astfel Luca semnaliza de patru ori, izgonind norii grei care se adunaseră pe frunţile celor de pe plaur, după cum prea bine ştim. Dar în timp ce Luca îndepărta norii despre care vorbeam mai sus, Vova începu să latre furios şi alergă la malul celălalt. Nicolae şi Grigore se întoarseră. Din spatele stufului întunecat şi învăluit in tăcere se desprinsese o barcă in care se aflau trei oameni. Barca se îndepărta cu cea mai mare grabă.

—Ai văzut ? Erau acolo, spuse Nicolae, nu fără să—l furnice câţiva fiori bine cuibăriţi între coaste.

—Să fie şi Spiru ? întrebă Grigore. Nu—mi dau seama.

—Cu siguranţă. Numai piciorul lui a lăsat semnul ăsta.

Cel ce trăgea la rame se vedea a fi un bun vîslaş, pentru că luntrea gonea ca turbată, pierzîndu—se înspre nişte umbre întunecate care se vedeau in depărtare. Poate era un zăvoi de sălcii.

—Să ştii că i—a speriat semnalele lui Luca, rîse Grigore. Într—adevăr, chiar aşa era. Bandiţii, care pîndiseră toată vremea privind printre zăplazul de stuf, urmărind toate mişcările copiilor, închipuindu—şi că rostul semnalelor este poate să cheme ajutoare, nu mai întîrziară nici o clipă, şi tunde—o !

Luca află de la cei doi băieţi cele petrecute pe grind, şi bineînţeles că şi el ajunse la aceeaşi încheiere. Dacă unul dintre oameni fusese Spiru, şi fără îndoială că el era judecind după „paşii" de pe grind, atunci nu veniseră decît pentru comoară.

Ce era de făcut acum ? De bandiţi scăpaseră deocamdată, asta era sigur. Trebuiau să profite de ocazie, altfel s—au şters pe boi de comoară. Dar cum să facă ? După o socoteală din ochi a lui Grigore, care era tare la matematică, ostrovul avea cam 80—l00 de metri pătraţi. Nu era mare, şi ar fi putut să—l sape în întregime, pînă ar fi dat de comoară, dar cu ce ?

Era un loc bine ales pentru ascuns o comoară, şi Nicolae începu, cu mai multă artă parcă, să—şi desfăşoare ghemul imaginatei, pe care de mult nu—l mai folosise, spre marca părere de rău a celorlalţi copii.

Peticul de pămînt se vedea a fi ceva mai înalt decît celelalte pămînturi obişnuite în deltă ; se pare că era o insulă adevărată şi nu formată din mîlul sau nisipurile aduse de ape. Pe malul de răsărit — acum Nicolae începu să folosească busola pe care o avea legată la gît cu o sfoară — se ridica, strîmbă, o salcie găunoasă şi mai încoace, pe ostrov, lucea o baltă cu apă *bîhlită.* Pe un *grind* ca ăsta numai la mare nevoie ar poposi cineva. Iar vitele nu sînt minate aici, deoarece malul e prea înalt. Ivanuşca se rătăcise de ciurdă cînd începuse furtuna şi urcase cu chiu cu vai pe ostrovul acesta neprielnic, să se apere de năvala apelor.

Nicolae, care cerceta cu mare atenţie terenul, mai spunea — şi noi sîntem de acord cu dînsul — că la grindul acesta se putea ajunge mult mai uşor şi mai degrabă decît pe calea pe care ajunseseră ei. Deşi nu—şi dădea seama pe unde se află, cu ajutorul busolei stabili că insula, de o formă ovală, ar putea fi paralelă cu braţul Sulina. Umbrele, care se vedeau în depărtare la nord şi care. desigur, erau sălcii, străjuiau Dunărea pe malul drept al braţului Sulina. Într—acolo fugiseră cei trei piraţi.

—Astfel, mai zise Nicolae, omul care îngropase aici comoara, ca să meargă la sigur spre a o regăsi, îşi făcuse o hartă, aşa cum fac piraţii care îngroapă comori. Cu ajutorul acesteia, tară să mai bîjbîie, se ducea drept la locul cuvenit. El ar fi tras pe hartă o linie dreaptă, pornind dintr—un anumit punct al braţului printre două sălcii. Urmărind această linie, luntrea ar fi ajuns la malul de răsărit al ostrovului după ce ar fi parcurs şase sau şapte mile. (Atît apreciase Nicolae distanţa.) De la salcia stingheră de pe insulă omul avea de numărat pe uscat şaizeci de paşi către apus, şi din locul acela douăzeci spre miazăzi, în unghi drept. Acolo şi—ar fi găsit averea strînsă tîlhăreşte, pe care o îngropase.

Se vedea foarte bine că Nicolae era în formă şi ar ti putut in condiţiile acestea să ajungă foarte departe cu imaginaţia lui. Din fericire nu spuse decît atît, şi teama noastră se dovedi a fi nejustificată.

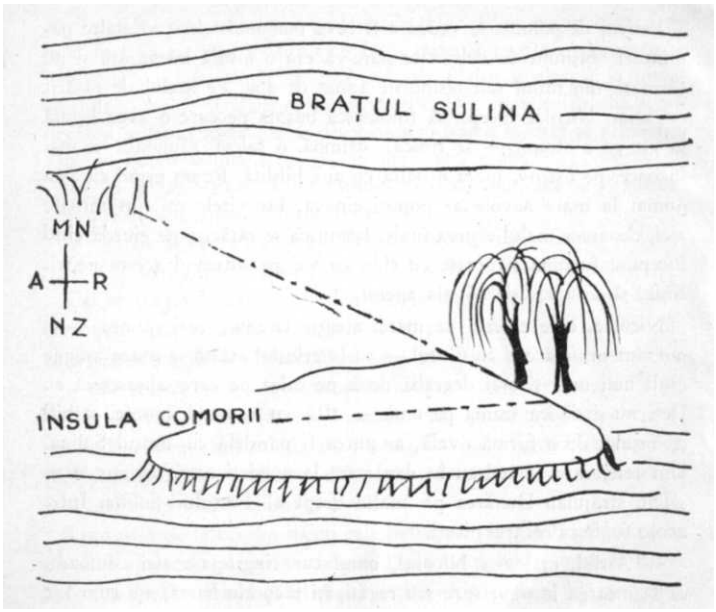

—Harta ar trebui să arate astfel, mai adăugă Nicolae, şi începu să zgîrie cu briceagul pe pămînt, întocmind o hartă ca în romanele cu piraţi.

Reproducem mai sus harta imaginată de dînsul, avînd convingerea că ea completează sugestiv povestirea noastră şi totodată ne dă o imagine perfectă despre puterea de închipuire a lui Nicolae.

După cum vă puteţi da singuri seama, ideea lui Nicolae nu era de lepădat, şi rog pe cititori să nu judece pripit lucrurile, ci, dimpotrivă, cu adîncă pătrundere şi seriozitate. În felul acesta ar fi limpede şi pentru cititori că piraţii, ca orice piraţi, n—ar fi putut proceda altfel.

Oricît am fi noi oameni cu scaun la cap şi lipsiţi de însuşirea lui Nicolae de a visa, să zicem cai verzi pe pereţi, şi a încornora, totuşi va trebui să recunoaştem că închipuirea băiatului mergea pe drumul îngăduit de realităţi fără nici o abatere. Singurul lucru pe care i l—am putea reproşa ar fi acela că poate nu e vorba de şaizeci de paşi la apus şi douăzeci la miazăzi, ci bunăoară de cincisprezece la răsărit. Însă chiar un om de ştiinţă se poate înşela uneori în lucruri mărunte. Iar dacă copiii vor descoperi comoara, de care noi nu sîntem convinşi că se află pe ostrov — deşi ei sînt încredinţaţi că au dibuit—o — vom face cuvenitele modificări în hartă, pentru ca urmaşii noştri să cunoască cu exactitate adevărul. Şi nu ne îndoim că Nicolae însuşi îşi va corecta harta după datele culese din realitate. întocmai cum procedează un geograf. Deocamdată, Nicolae n—a făcut altceva decît să—şi închipuie o hartă a piraţilor. Nu a afirmat cu străşnicie că numai aşa trebuie găsită comoara. De acest lucru erau perfect convinşi şi Grigore şi Luca, şi nu s—au gîndit cîtuşi de puţin să—l ironizeze, cum aveţi aerul dumneavoastră, cititorii. Dimpotrivă, băieţii, îngenuncheaţi lîngă Nicolae priveau cu cel mai mare interes desenul, ascultând cu luare—aminte explicaţiile cartografului. Şi se simţeau mulţumiţi că Nicolae se regăsise. Redevenise băiatul pe care—l ştiau şi—l iubeau, care—i uimea cu înflăcărată lui minte. Poate doar Grigore, cu judecata lui sănătoasă, ar fi avut niscai îndoieli, dar n—aş putea să pun mîna în foc că el nu se simţea bine în tovărăşia acestei răscolitoare fantezii a lui Nicolae, care—i atrăsese pe toţi în brigadă. Vă aduceţi aminte că Măria însăşi, care nu voia să recunoască nimic (nici măcar papagalul negru, ceea ce era o grozăvie), declarase mai tîrziu că pînă la urmă ar fi crezut orice, furată de închipuirile care zburau prin mintea băieţilor, ca nişte strălucitoare păsări într—o pădure de basm.

Prin urmare, în situaţia în care se aflau, chiar cel mai cu picioarele pe pămînt ar fi renunţat cu uşurinţă la mersul acesta şi ar fi alergat cu capul în jos, călcînd cerul cu tălpile, pentru că ei aveau nevoie de ceva care să—i învioreze. De la izolarea lor de lume trăiseră cu teamă, cu griji, şi toate acestea îi secătuiseră de energie. Erau fierţi ca nişte raci, moleşiţi ca nişte cîrpe şi blegi ca melcii. Lipsa de activitate de asemenea nu avea de loc darul să—i facă mai vioi, mai veseli, sau mai zburdalnici. Şi iată acum preocuparea de care aveau nevoie, care—i sustrăgea de la griji, de la temerile pentru ziua de mâine, cînd vor da ochi cu părinţii şi cînd, desigur, aveau să primească o prăjitură cu multă dulceaţă de la dînşii pentru spaimele pe care aceştia le—au tras de la dispariţia copiilor. Preocuparea asta îi îmbărbăta, le dădea viaţă. Nu mai erau raci fierţi, ci dimpotrivă vii, şi dădeau năbădăios din coadă să înspăimînte o lume. Nu se mai credeau pierduţi, rătăciţi în deltă în urma unei glume a soartei, ci erau convinşi că au plecat într—o adevărată expediţie bine chibzuită pentru descoperirea comorii, şi se simţeau mîndri. De

aceea, tot ce venea de la imaginaţia lui Nicolae venea în ajutorul existenţei lor de copii straşnici şi neînfricaţi. Erau convinşi, că dacă s—ar strînge din nou laolaltă cu cei de pe plaur, viaţa ar fi redevenit frumoasă pentru toţi, uitînd cu desăvîrşire neplăcerile, chiar dacă s—ar fi aflat pe o insulă pustie din mijlocul Oceanului Pacific. Pentru că întrevedeau un sfîrşit glorios, iar nenorocirile, care se abătuseră peste Sulina o dată cu dispariţia lor, ar fi fost complet întunecate de marea strălucire a acestui sfîrşit.

După cum vedeţi era tare frumos ! Harta era deci firească. Grigore o îmbunătăţi, adăugind amănuntul foarte interesant, că punctul de la care s—ar fi numărat cei douăzeci de paşi spre miazăzi ar putea fi acela pe care—l lasă umbra sălciei pe ostrov, cînd luna plină coboară zece grade de la zenit. Nicolae se arătă încîntat, întrevăzînd aici o latură ştiinţifică şi mai plină de mister a hărţii. Luca zise însă că ar fi mai bine să fie folosit soarele, cînd acesta apare în întregime la orizont, lungind astfel umbra isălciei. De aici urma să se numere paşii. Era mai simplu decît cu luna. Nicolae acceptă soarele cu dragă inimă, iar Grigore nu ridică nici o obiecţie. Cu aceste îmbunătăţiri, harta luă fiinţă, dar copiii mai *smîngăliră* multă vreme pămîntul cu briceagul. Vova se arătă foarte interesat de harta asta aşternută pe pămînt, căci îşi vîrî botul în braţul Dunării şi se plimbă cu nasul de—a lungul apei, ca şi cum botul lui, ce sufla puternic pe cele două nări, ar fi fost un vapor cu două coşuri.

În clipele acelea pline de înfrigurare, un foc de armă sparse tăcerea, prelungindu—şi sunetul în ecouri fărîmiţate. Copiii se trîntiră la pămînt, înspăimîntaţi. Nu era armă de vînătoare, ci de revolver, ştiau ei bine. Le trecu prin minte că bandiţii reveniseră înarmaţi. Şi cînd răbufniră alte cîteva împuşcături, copiii ţîşniră în apă ca nişte broaşte speriate, urmaţi de Vova, şi începură să înoate spre plaur, lăsînd baltă bunătate de comoară şi chiar hainele, spre marea lor părere de rău. (Se pare că de data asta erau mai necăjiţi de haine.)

Pe cînd înotau cuprinşi de frică, auziră un alt pocnet, şi pe cer se răsfiră o ploaie de stele roşii ca de foc, care cobora domol în apele cuminţi. Apoi altele. Erau salvatorii, şi copiii înţeleseră, plini de cea mai minunată bucurie, că aici se sfîrşeşte povestea dramatică a naufragiului lor.

23. COIFUL DE AUR

Cititorii ştiu cum apoi Nicolae, Grigore şi Luca, îmbarcaţi pe şalupa Miliţiei, cu Vova dimpreună, s—au reîntors în goană către grindul blestemat. Să luăm firul de aici şi să vedem ce s—a mai petrecut cu eroii noştri.

În timp ce şalupa sălta pe apă cu cea mai mare iuţeală, copiii povestiră locotenentului Marina peripeţiile nemaipomenite de pe grind. Marina nu se arătă de loc mirat că Nicolae fusese lovit şi lăsat în nesimţire. El spuse că era singurul mijloc pentru ca băiatul să nu ştie cine se află pe grind, dar că bandiţii nu îndrăzniseră să se încarce cu o crimă. Sau poate că mîna ucigaşă a tremurat. Ce rost aveau acolo cei trei, asta rămînea să fie aflat. (Căci Marina zîmbea, ascultînd pe copii, vorbind cu înflăcărare despre comoara ascunsă pe insulă.)

Pe cînd urcau pe ostrov, dimineaţa începu să—şi fluture batistele, dar soarele încă nu—şi arătase chipul. Locotenentul cercetă urmele de paşi şi se opri mai îndelung asupra semnului acela, despre care spuse şi el că nu putea să fie decît al lui Spiru. Pe cît ştia, nu se afla altcineva în deltă cu un picior de lemn asemănător. Se gîndi că ar fi bine să lase un miliţian de pază pe ostrov, pînă cînd îl va cerceta pe Spiru la Miliţie. Îşi spuse gîndul cu glas tare, şi copiii se arătară tare dezamăgiţi. Ei ar fi vrut să sape chiar atunci, pentru că, fără îndoială, comoara se afla acolo, căci Spiru doar pentru asta venise. Le trebuiau însă hîrleţe şi tîrnăcoape. Locotenentul părea că nu mai zâmbeşte. Şi cred că exaltarea copiilor, care era mai puternică decît raţiunea lui, îl fura, îl prindea ca într—un cleşte...

Soarele zvîcni la răsărit, şi pe ostrov se aşternu un macat roşu.

Marina cercetă din nou locul unde se pare că stătuseră mai mult cei trei şi—l ronţăia gîndul că poate copiii nu greşesc.

„S—ar putea zice, şopti el ca pentru sine, că sînt şi semne de hîrleţ." (în joaca lui cu Vova, Ivanuşca bătătorise pământul, dar tot se mai putea bănui că încercase cineva să sape.)

Marina avea în şalupă o rangă de fier. „Ce—ar fi să încerc ?" îşi spuse dînsul, dar un sentiment de jenă şi ruşine îl reţinu. „Copiii ăştia cu mintea lor aprinsă, poate să te tulbure de pomană", îşi mai zise el şi rîse.

—De ce rîdeţi ? îl întrebă Nicolae. Credeţi că nu e adevărat ? Cînd i—am vorbit lui Paul de comoară a căutat să ne abată gîndul.

Luca şi Grigore dădură şi ei cu gura, siguri despre cele ştiute, şi aduseră o serie de noi amănunte care—l puseră pe gînduri pe locotenent. Vova se invirtea pe locul cu pricina, şi copiii nu—l slăbeau din ochii. Dar nu era nimic de făcut. Oricîtă încredere ar fi avut ei în meşteşugul lui Vova şi oricît de fin i—ar fi fost nasul nu putea să descopere după miros locul unde zăceau averile, mai ales că nu de pomană e o vorbă care zice că banii n—au miros. Şi cînd te gîndeşti că băieţii le şi vedeau aceste avuţii înghesuite claie peste grămadă în lada de fier : sute, mii de şiraguri de mărgăritare, şi diamante, şi smaralde, şi monede de aur.

Marina, ademenit de înflăcărarea şi siguranţa copiilor — siguranţă nu lipsită de temei — se hotărî. Ceru ranga şi o înfipse în pământul jilav. Pătrundea uşor. Săpă o vreme, apoi trecu la rînd miliţianul din şalupă. Răscoli şi acela un timp pământul şi, deodată, ranga izbi ceva tare. Poate că era vreun bolovan. Nu, se simţea altceva. Copiii începură să sape cu înfrigurare cu mîinile, dînd la o parte pământul răscolit de rangă. Dar mai meşter decît băieţii se dovedi Vova. Proptit bine pe picioarele de dinapoi, trăgea cu picioarele din faţă pămîntul cu atîta iuţeală şi artă, încît scobi degrabă o groapă. Şi deodată ghearele lui începură să zgîrie în sec, lucru care—l enerva, înalt începu să scâncească şi să latre, zgâriind peste măsură de întărîtat locul.

—Lada ! urlă Nicolae.

—Lada ! strigară şi ceilalţi băieţi.

Vova îşi vîrî botul, strănută, apoi cu şi mai multă îndârjire şi rîvnă dezgoli, mîrîind, faţa unei lăzi în hohotele de rîs ale copiilor. Dar rîsul lor nu era atît pentru felul caraghios cu care săpa Vova, cît rîsul bucuriei nervoase la vederea comorii.

Curând scoaseră la lumină o ladă ofiţerească de campanie care începuse să putrezească. Era grea. Ochii copiilor luceau de parcă aveau febră. Locotenentul introduse ranga între capac şi ladă, şi încuietoarea se sfărîmă. Marina duse mîna să ridice capacul. Inimile copiilor băteau îngrozitor de tare. Loviturile îi dureau. Luca, mai plăpînd, îşi puse mîna pe piept, apăsîndu—şi zvîcniturile.

Amuţiră cu toţii. Nimeni nu mai mişca. Ochii se holbară. Doar Vova, suit cu labele din faţă pe marginea lăzii, adulmeca înăuntru, privind, fără să priceapă, la obiectele care se arătaseră vederii tuturor, în ladă se aflau mai multe pistoale automate, încărcătoare de rezervă, grenade, o puşcă mitralieră, multe pachete cu bancnote, care îşi pierduseră de mult valoarea, şi o legătură mare de haine militare, strînse cruciş cu sfoară. Copiii se priviră pleoştiţi de o mare dezamăgire. Nicolae fluieră a pagubă. Locotenentul Marina ridică pachetul. Era greu. Desfăcu sfoara şi săltă vestonul în care erau înfăşurate celelalte obiecte. Cu un zornăit puternic se răsturnă pe pămînt, sub ochii căscaţi ai tuturor, fulgerînd în soarele puternic, comoara mult aşteptată. În sfîrşit, comoara ! Da, în sfîrşit, pentru că băieţii asta aşteptau, asta visaseră, după ea alergaseră. Ei nu—şi dădeau seama în clipele acelea că armele descoperite însemnau poate stăvilirea unor acţiuni ale duşmanilor poporului nostru. La această înţelegere, desigur, că ei ar fi ajuns mai tîrziu, după ce s—ar fi liniştit, cum de altfel s—a şi întîmplat, chiar mai repede decît am fi crezut. Băieţii nu puteau vedea atunci decît îndeplinirea dorinţelor lor, visului lor arzător, aprins de lecturile cu piraţi.

Comoara !

Sclipeau la picioarele lor, îmbrăcate în soare, cîteva obiecte străvechi de aur : un coif ţuguiat bătut în nestemate, paftale încrustate cu smaralde, un vas, monede, inele, brăţări, toate de cel mai limpede aur şi care se lua la întrecere cu strălucirea soarelui. Nimeni nu scoase un cuvînt, de parcă toate aceste uluitoare bogăţii le luaseră graiul cu lumina lor. Multă vreme au stat cu toţii nemişcaţi să privească obiectele care—şi lăfăiau lucirile la picioarele lor.

Nicolae făcu un pas. Se plecă încet, fără o vorbă, şi ridică de jos coiful greu, purtat pe vremuri de cine ştie ce căpetenie de oaste, acoperită de glorie în luptele cu cotropitorii. Duse încet şi cealaltă mînă, îl ridică şi şi—l puse pe cap. Apoi rămase drept, nemişcat. El însuşi părea acum o căpetenie desprinsă dintr—o poveste, căpetenie ivită acolo în delta plină de minuni, asemenea unui stăpînitor al ţinuturilor de basm.

Înmărmuriţi, emoţionaţi, Grigore şi cu Luca priveau tăcuţi scînteierile nestematelor care aruncau în jurul lui Nicolae buchete de raze, şi parcă începu să se ţească în jurul lor o istorie minunată din trecutul îndepărtat.

Şi cînd Luca îngenunche lingă, ladă şi prefiră banii sclipitori de aur, răspîndind în liniştea locului clinchete ca nişte îndepărtate sunete de metale, lui Grigore i se păru, privind la Nicolae, care păstra pe cap coiful strălucitor, că aude în jurul lui zgomot de luptă. Cîmpul se umplu de călăreţi îmbrăcaţi în împletituri de sîrmă, cu pavăze de aramă, cu suliţe de fier, mustăcioşi şi bărboşi, cu coifuri ţuguiate de metal, pe cai iuţi şi voinici cu coamele bogate. în fruntea lor gonea conducătorul, purtînd coiful de aur cu nestemate, năpustindu—se şi izbind cu putere în vrăjmaşii nomazi care năvăliseră sălbatic să prade şi să supună ţara... Scînteiau şi zornăiau aprins armele, nechezau caii înfierbîntaţi şi se topeau vaietele duşmanilor rostogoliţi de pe caii lor mici, în stepa întinsă...

Nicolae puse la loc coiful topind vraja, şi abia acum spuse, cercetînd cu ochii pistoalele ucigătoare adunate acolo de mîini criminale :

—Tovarăşe locotenent, dar armele astea ascunse dovedesc că...

—Da, îl întrerupse locotenentul, continuând gîndul băiatului trezit, dovedesc că mai sînt duşmani în jurul nostru, mai sînt bandiţi care trag nădejdea că odată şi—odată vor putea ridica armele împotriva noastră. Băieţii tăceau impresionaţi. Ce fel de oameni sînt aceştia, continuă locotenentul, vă daţi seama singuri. Sînt tîlhari, sînt cei care au năvălit ca nişte haite de lupi asupra pămîntului nostru, jefuindu—l. Priviţi, obiectele astea sînt furate desigur dintr—un muzeu în timpul războiului fascist...

24. ÎNTOARCEREA

Înghemuiţi în şalupă lîngă Marina, cei trei copii şedeau îngînduraţi, încărcaţi de acea neasemuită fericire a visului împlinit, vis care, aşa cum arătam în altă parte, se topise uitat, spulberat de evenimentele noi ce se rostogoliseră peste dînşii. Izbutiseră, fără să vrea, să şteargă hotarul dintre lumea închipuirii şi cea adevărată, şi aceste două lumi se contopiseră deodată ca două rîuri ce se varsă unul într—altul, amestecîndu—se. Şi ei nu—şi mai dădeau seama ce fusese închipuire şi ce realitate. Se părea că niciodată nu existase decît o singură lume, cea reală, şi spre ea se îndreptaseră copiii încă de la început, dezlegînd pînă la urmă taina comorii. Oare nu ei spuneau că în deltă se află o comoară ascunsă de piraţi? Cele zise cîndva de Măria (care mai cu osebire le vîrîse în cap băieţilor ideea comorii) — despre minciunile pe care ea le ticluise — nu mai existau, topite în negura învălmăşită a amintirilor pierdute. Le uitaseră, ca şi cînd Măria nici nu le pronunţase. Şi oare nu dînşii îl bănuiseră pe Spiru de amestec în existenţa comorii pe care acum o dezgropaseră ca o încununare a strădaniilor depuse de ei ? Joc al închipuirii ? Nu ! Nu era jocul unei închipuiri obişnuite ca la Nicolae bunăoară, ci o strălucitoare realitate care îl drumuise toată vremea cu lumina ei pe calea cea bună. Tot ce puseseră la cale, tot ce înfăptuiseră, fusese făcut conştient după o judecată sănătoasă, după un plan la capătul căruia aveau rezultatele, aşa cum nişte minuţioşi constructori îşi admiră la sfîrşit opera la care au muncit. Acesta era sentimentul lor, şi satisfacţia le umplea inimile de cea mai înaltă bucurie.

Şi de—abia acum, oînd simţeau alături comoara dezgropată, se statornici acel echilibru pe care noi l—am întrevăzut în capitolul „Marea cotitură", unde se iviseră începuturile. Căci ideea de comoară, chiar dacă nu mai apăruse de atunci încoace în vorbirea copiilor, zăcea însă neştiută şi sfioasă în sufletele lor, ca un foc sub cenuşă. Judecata sănătoasă, mai puternică decît imaginaţia înflăcărată, se apăra de noianul de gînduri tulburătoare, îndepărtîndu—le. Dar a fost de ajuns să fie zgîndărită cenuşa, pentru ca toate cugetele despre comoară să ţîşnească asemenea unei flăcări dintr—un foc care mocnise acoperit.

Însă mai era ceva, pentru care copiii se simţeau nespus de mulţumiţi de minunata întorsătură a întâmplării, acum când trebuiau să dea ochi cu oamenii, şi care juca poate cel mai mare rol. Cu cît se apropiau de plaurul pe care se vedeau adunaţi pescarii, cu atît le creştea mulţumirea. Cel puţin aşa simţea Nicolae şi Grigore, ca fiind cei mai răsăriţi dintre copii. Căci vedeţi dumneavoastră, cîtă vreme au stat de pomană cu braţele încrucişate pe plaurul în derivă, îi ronţăise ruşinea că ei nu pot contribui cu nimic la salvarea lor. Gîndul că vor veni părinţii să—i scoată din încurcătură, iar ei vor urca în bărci, cuminţi, ca nişte copilaşi neputincioşi, care au aşteptat plîngînd să—i ridice mama din noroi, certîndu—i pentru nepricepere, îi acoperea de o cergă groasă de ciudă. Tot timpul se simţiseră năclăiţi de această stare sufletească, bălăcindu—se ca într—o ciulama groasă din care nu puteau ieşi. Era nedemn pentru nişte băieţi de vîrsta lor. Cum vor apărea ei în faţa oamenilor, a părinţilor şi mai ales în faţa brigăzii lui Ştefan, cel cu mutra ironică toată vremea ? S—ar fi făcut de iznoavă pentru întreaga lor viaţă... şi—ar fi rîs toate curcile de pe maidane. Acest lucru şi—l spuneau tot timpul. Şi iată—i acum încărcaţi de glorie ! Cine ar mai avea îndrăzneala să rîdă de dînşii că s—au pierdut în deltă, că au aşteptat salvatorii ? Poate rîde cineva de ostaşii care au căzut în luptă, cu picioarele fărîmate şi care aşteaptă brancardierii să—i ridice, cînd ei au adus victoria ? Ceva mai mult : ei aveau toate mădularele întregi şi nici măcar un fir de păr nu le lipsea. Dimpotrivă, de—ar fi fost oameni în toată firea şi nu copii, s—ar fi întors acasă cu bărbile crescute. (Ceea ce ar fi fost foarte interesant.) Dar de vreme ce mai aveau vreo câţiva ani pînă să le dea tuleiele, noi n—o să mai pierdem timpul cu asemenea fleacuri, deşi în clipa aceasta Nicolae, amintindu—şi de mustaţa unsă cu magiun, rîdea pe sub mustaţă, cum se zice.

Cum spuneam, acum ei puteau privi în ochii oamenilor cu îndrăzneală, mergînd cu fruntea sus. Sînt nişte învingători acoperiţi de gloria mare a învingătorilor, primiţi cu urale (Nicolae zâmbi de mulţumire) pentru izbînzile lor într—o luptă grea împotriva unui duşman periculos, o luptă hotărîtă de dînşii şi nu azvîrliţi de o întâmplare neprevăzută (deşi Nicolae recunoştea că întîmplarea jucase un rol însemnat). Numai că rezultatele îi îndreptăţeau să afirme orice, fără ca cineva să poată zice : „Nu—i adevărat !" De aceea copiii aveau tot dreptul să privească viitorul cu încredere şi să se prezinte în faţa oamenilor mândri şi demni.

Însuşi Marina se gîndea în timpul acesta că băieţii fuseseră din plin răsplătiţi pentru neclintita lor credinţă. El îşi spunea că nu întîmplarea îi aruncase prin locurile acestea, ci că băieţii trăseseră cîteva concluzii juste din tot ce cunoşteau despre Paul şi Spiru. Ei urmăriseră un drum bine gîndit, căci întâmplările se desfăşuraseră după tot tipicul, ca într—un roman de Jules Verne. Locotenentul zîmbi la

ghidul acesta şi privi cu drag la copiii care şedeau tăcuţi, aşteptînd ca şalupa să se lipească de plaurul pe marginea căruia se strînseseră ciotcă pescarii şi copiii spre a—i întâmpina. Toţi aceştia mureau de curiozitate să afle ce era pe grindul blestemat. Li se citeau întrebările în ochi, iar copiii de pe plaur începură chiar să strige, pentru a afla taina cu o clipă mai devreme. În spatele acestora, pescarii salutau pe noii veniţi, fluturîndu—şi mîinile ca nişte grele şi întunecate batiste. Toată lumea zîmbea luminată de soarele careţi pleca razele pe chipurile lor arse de vînturi.

Vova, care şedea pe botul şalupei ca o mascotă vie, dădea din coadă şi lătra, aşteptând cu nerăbdare ţărmul pe care se şi aruncă de cum se alătură şalupa. Săriră şi ceilalţi, şi într—o clipă se găsiră înconjuraţi, îmbrăţişaţi, sărutaţi, copleşiţi de întrebări. Dumitru şi cu tatăl lui Grigore îşi strînseră băieţii la piept mîngîindu—i, apoi locotenentul, în marea tăcere şi neclintire care se făcu, povesti cele petrecute pe grind.

Trebuie să mărturisesc că nu mă aflu în stare să descriu uimirea oamenilor. Ochii tuturor erau îndreptaţi spre copii, căci Marina avu grijă să scoată în evidenţă meritele lor, făcând elogiul încăpăţînării şi dîrzeniei cu care ei urmaseră firul care trebuia să ducă la demascarea piraţilor. Da, piraţi. Chiar şi locotenentul folosea cuvîntul acesta din vocabularul copiilor, găsindu—l potrivit pentru desemnarea unor indivizi de teapa acelora.

Fiecare părinte îşi strîngea lîngă dînsul băiatul cu o firească mîndrie, şi copiii străluceau de fericire. Numai tatăl Măriei nu sosise încă. Nu departe se vedeau alte *lotci* venind. Fata era disperată. I se citea în ochi teama şi era gata, gata să plîngă. Nicolae zări toată frămîntarea Măriei şi se duse către dînsa, dar nu izbuti să—i adreseze vreun cuvînt, căci erau înconjuraţi de oameni. O privi cu stăruinţă în ochi şi—i strînse mâna. Măria se linişti. Nicolae însă nu era mulţumit doar cu atît. El ar fi vrut să—i spună că va face orice să nu fie certată. Vru s—o tragă în afara cercului, dar în clipa aceea lotcile celelalte se izbiră de ţărm. Atunci Nicolae îşi aduse aminte de cifru. Pînă în momentul acela, copiii nu avuseseră ocazia să se folosească de el în vorbire, ci numai în scris, căci prea se năpustiseră cu iuţeală peste dînşii atîtea întîmplări. Codul cifrat îl ştiau pe de rost. Toţi îl învăţaseră afară de Mişa. Şi Nicolae spuse Măriei în uimirea celor de lîngă ei :

2 — 4 , 6 x 2 , 1 1 — x + . 16 = 16—6 + 1 — 4 , 1 3 + 1 2 — +

Făcea eforturi ca să—şi spună gîndul, dar reuşi să se facă înţeles : „Nu plînge, iau totul asupra mea!"

Măria mai meşteră îi răspunse curgător :

1 2 x — 10,13x7+ 15— 12 + 12 +

Ceea ce voia să spună : „Mi—e frică de mama !"

Nu mai încăpea îndoială, se lămuri Nicolae, că Măria minţise atunci la cabane, minţise ca să se liniştească pe sine, căci în realitate mama ei se purta rău cu dînsa. Nicolae se mai gîndise la treaba asta, dar, furat de cele petrecute, uitase. El avea să se dumerească pe deplin în clipa cînd Măria avea să stea de vorbă cu tatăl ei. Şi Nicolae se gîndea cu necaz că biata fată ţinea în fundul inimii ei o taină dureroasă, fără ca el şi copiii ceilalţi să—i poată fi de vreun folos.

Grigore, care înţelese schimbul de cuvinte, îi făcu un semn de îmbărbătare Măriei, care acum părea pierdută cu totul, căci coborau din bărci ceilalţi pescari, iar în ultima se afla Doroftei. Măria îl văzu şi se făcu aibă ca varul. Lacrimile îi şedeau parcă atîrnate de gene. Cei doi băieţi se alăturară de ea, aşteptând serioşi şi gravi. Profesorul Achiţei văzu figurile lor preocupate şi spaima fetei. Simţi că se întîmplă ceva şi se apropie :

—Ce este ? întrebă dînsul îngrijorat. Pot să aflu şi eu ?

—Am să vă spun, şopti Nicolae. Nu pot acum... Doroftei venea spre fată, şi Măria nu izbuti să facă nici un pas. Era toropită. Se gîndea cu groază că mama ei, desigur, o încondeiase cum e mai rău.

Profesorul Achiţei spuse, după ce—şi adună în minte cîteva cuvinte italieneşti, în speranţa că fata va înţelege :

—*Non piangere*, Măria ! şi o mîngîie.

—Grazie ! mulţumi dînsa pe italieneşte, zîmbindu—i mai liniştită.

Dar, cînd se ivi în faţă tatăl ei, se pierdu cu firea şi se arunca plîngînd la pieptul lui. Poate că plîngea de

bucuria revederii, poate că de frică, poate şi de una, şi de cealaltă. Doroftei nu spunea nimic. Era tare emoţionat. Cu braţul sting o ţinea alipită de dînsul, iar cu mîna dreaptă, cu palma lui mare, parcă nepotrivită pentru mîngîieri, îi netezea părul cu cărare.

Nicolae, care—i făcuse loc lui Doroftei, spuse cu tărie, pătruns de însemnătatea însărcinării pe care şi—o luase în seamă :

—Nene Doroftei, eu sînt de vină ! Să n—o bateţi !

—Nu, tata nu mă bate, spuse Măria printre sughiţuri. Iartă—mă, tăticule, ţi—am făcut atâtea griji ! Al... altă dată n—ara să mai fac prostii. M—am gîn... gîn... gîn... gîndit tot timpul la su... su... su... suferinţele tale...

Lui Doroftei i se umeziră ochii. Profesorul spuse :

—Copiii au făcut o faptă mare, tovarăşe Doroftei ! Ei merită toată lauda noastră.

Şi alte asemenea lucruri îi mai spuse, ca să îmblînzească pe timonier.

Dar Doroftei nu auzea. Fericit că—şi găsise copila nu se mai gîndea nici la cea mai blîndă dojana :

—Nu plînge, Măriuţo, spuse dînsul, nu e nimic. Am suferit mult de teamă că te—am pierdut, dar acum sîntem din nou împreună. Şi o sărută pe obrajii fierbinţi.

—Dar mama, tăticule ? îşi ridică ea ochii uzi către tatăl său.

—Ce e cu mama ? întrebă Doroftei, ţinîndu—i bărbia cu mîna, ca să—i poată privi chipul drag.

Fata nu răspunse numaidecît. îşi îndreptă căutătura către Nicolae, care se afla lângă dînsa, apoi îşi aruncă ochii spre ciorchinele de oameni care înconjura lada cu comori. Ea încă nu văzuse ce se ascunde acolo, dar nu se gîndea decît să—şi liniştească temerile ce—o stăpîneau.

—N—o să mă bată ? suspină dînsa.

—Nu, răspunse Doroftei, şi parcă o umbră trecu peste chipul timonierului.

—Mi—e frică, tăticule, îndrăzni dînsa să spună, şi se cuibări înfricoşată, strîngîndu—i mijlocul cu braţele.

—De ce ţi—e frică ?

—Să nu mă bată.

Doroftei îi luă capul în mîini şi o privi în ochi. Întrebă cu glasul tremurat :

—Te—a mai bătut ?

Ea dădu din cap, reţinîndu—şi plînsul, fără să—l privească.

—De ce nu mi—ai spus niciodată ?

—N—am vrut să te supăr.

Nieolae asculta copleşit de durere. Îi venea să plîngă la gîndul că Maria îşi înăbuşise durerile, ascunzîndu—le faţă de oameni şi faţă de tatăl ei, suferind în tăcere. Îl privi în ochi pe profesorul Achiţei, parcă spunîndu—i : „Vezi, asta era." Acesta dădu din cap. Doroftei întrebă :

—Pentru ce te bătea ?

—Pentru... Nu ştiu... Pentru că nu mă port bine cu dînsa, dar nu e adevărat, tăticule, îţi jur, ridică ea glasul. N—o necăjeam niciodată, dar ea era totdeauna supărată pe mine. Spunea că mă port ca un copil vitreg, însă eu mă purtam ca un copil adevărat. Am vrut s—o iubesc, dar n—am putut...

Doroftei tăcea scormonit de gînduri ca nişte cuţite. Maria îi văzu obrazul şi citi în el suferinţa. Se înspăimîntă. Spuse cu teamă :

—Eşti supărat pe mine că n—am putut s—o iubesc ?

Doroftei o strînse cu putere lîngă dînsul cu mîinile lui puternice. Maria gemu uşor, de durere, dar simţea dragostea tatălui ei aproape de dînsa şi—i era bine. Ea nu pricepuse de unde venea suferinţa tatălui său. Achiţei, care urmărise convorbirea celor doi, îşi dădu seama de drama care zăcea în casa timonierului Doroftei. Maria tăcuse, ca să nu se strice armonia dintre tatăl ei şi noua ei mamă. Era frumos acest sacrificiu dar Achiţei era necăjit şi îl învinovăţea în gînd pe Doroftei că nu simţise ce se petrece în sufletul copilului. Însă Doroftei singur îşi spunea acelaşi lucru şi se certa că nu se gîndise mai de mult să stea de vorbă cu Măria. îi venea să strige de ciudă pentru nesocotinţa lui. Biata copilă ! Simţea că o iubeşte acum mai mult pentru gingăşia ei sufletească, pentru bunătatea ei, pentru puterea ei de sacrificiu.

—N—o să te mai bată niciodată, Măria.

—Nu ? zîmbi ea, privind cu ochi luminoşi la tatăl ei.

—Nu ! Apoi adăugă întunecat : M—am despărţit de dînsa.
—Tăticule ! se sperie fata, te—ai despărţit din pricina mea ?
—Din multe pricini, răspunse tot aşa de întunecat timonierul. Din multe pricini.
—Aşa sînt toate mamele vitrege, tăticule ?
—Nu, Mărio, nu sînt aşa. N—o ştii pe mama Olgăi ?
—O ştiu. De cîte ori nu m—am gîndit la ea !... Dacă aş fi avut eu o mamă vitregă ca dînsa... îi venea să plîngă.
—Hai linişteşte—te ! S—au sfîrşit toate necazurile.

Pe Măria o învălui o bucurie atît de puternică, încît lacrimile, care—i şedeau în ochi, începură să coboare în şiroaie.

Locotenentul îl strigă, şi Doroftei se duse la dînsul. Plecă şi Achiţei. Se pregătea întoarcerea. O şalupă porni cu toată viteza către Sulina, după ce locotenentul şi profesorul dădură cîteva instrucţiuni celor îmbarcaţi.

Nicolae se apropie de Măria. Era mişcat. înţelesese şi el tot ce fusese în sufletul Măriei, devenise un om în toată firea, şi întîmplarea ei părea că şi pe Nicolae îl face mai în vîrstă. O luă de mînă şi se priviră cîteva clipe. Măria era fericită. Nicolae o îmbrăţişa şi—i mîngîie cosiţele ca atunci la mare, cînd încerca neştiutor să—i liniştească zbuciumul inimii. Măria zîmbea, cu ochii încă umezi.
—Îmbarcarea ! se auzi glasul locotenentului.
—Vai ! spuse deodată Măria, privind către cei de pe plaur, care erau gata de plecare, nici n—am văzut comoara. Abia am zărit coiful de aur. Parcă era soarele.

Alergară la bărci. Toată lumea urcase. Corabia „Vijeliosul" era acolo şi ea, cu pînza încă udă, îmbibată de apă. Se legăna ca o lebădă neagră, şi copiii, fericiţi, de parcă acum porneau cu ea în larg pentru prima oară, urcară. La prova, ţeapăn pe picioare, se găsea Nicolae. La cîrmă, Grigore. La rame, Vasile şi cu Vladimir. Cu o mînă pe catarg şedea în picioare Măria, scormonind întinderile de ape care sclipeau ca nişte bani de aur. Andrei, Luca şi Misa se aflau pe banca din spate şi priveau cu părere de rău la insula lor plutitoare de care se despărţeau. Stuful foşnea, parcă salutîndu—i.

Convoiul se puse în mişcare.
—Cîrma babord ! strigă Nicolae.
—Adio ! zise Măria fluturînd batista către plaur.
—Adio ! spuseră şi cei trei de pe barcă.
—Cîrma babord !

Ceilalţi erau prea ocupaţi ca să se mai poată gîndi să—şi ia rămas bun. Vova, cu labele pe marginea bărcii, privea apa, dînd din coadă gata, gata să se arunce în valuri, unde vedea că se zbuciumau peştii. Pescarii cîntau. Luntraşii trăgeau cu putere la rame, de parcă erau la un concurs de canoe, şi lotcile alunecau grăbite spre casă. În fruntea lor se afla şalupa cu comoara, şi ochii copiilor erau aţintiţi spre ambarcaţiunea care purta izbînzile lor.

Deodată se auzi o salvă de tunuri. Apoi altele. Copiii se priviră nedumeriţi.
—Pentru voi se trage ! spuse Vartolomei din luntrea de lîngă dînşii şi strigă : Ura !

Pescarii răspunseră. Apele răsunau de urale. Pe cerul albastru zburau porumbei. Baloane de toate culorile urcau în mănunchi sau răsfirate, cuprinzînd bolta înaltă.
—Oare să fie adevărat, pentru noi se trage ? întrebă Mişa. Dar nimeni nu—i răspunse. Copiii se simţeau furnicaţi de fiori. Li se părea prea mult şi totuşi se putea să fie adevărat. Şalupa cealaltă plecase la Sulina să anunţe că fuseseră găsiţi şi că descoperiseră taina piraţilor. Cine ştie, poate că li s—a pregătit o primire triumfală ca pentru nişte oameni care aduceau cu dînşii o mare victorie...

Cînd ajunseră în apropiere de Sulina se auzea muzica militară, şi oraşul strălucea în soare cu drapele roşii şi tricolore. Răsunau urale. Pescarii răspunseră, strigînd şi fluturând şepcile.

Când puseră piciorul pe uscat, mulţimi de oameni, rude, părinţi şi prieteni, care îi aşteptau, îi primiră cu strigăte de bucurie. Pionierii veseli, încolonaţi, fluturau steguleţe. O nespusă fericire se revărsa parcă pe malul apei, şi abia acolo îşi dădură seama copiii că se găseau în ziua de 23 August. Sulina sărbătorea Eliberarea patriei, şi bucuria oamenilor se amesteca acum cu aceea a revederii celor dispăruţi.

Dar cea mai mare mulţumire aveau s—o simtă copiii în clipa cînd, din duiumul de oameni, se desprinse „echipajul" lui Ştefan. Căpetenia făcu un pas înainte şi, adresîndu—se lui Nicolae, spuse solemn, în timp ce băieţii lui Ştefan stăteau drepţi :

—Căpitan Nicolae, eu şi cu echipajul meu vrem să fim prieteni cu brigada voastră pe toată viaţa !
—Jurăm ! se auzi corul celor patru băieţi din spatele lui Ştefan, şi prin sufletele celor din brigada lui Nicolae trecură cîţiva fiori.
—V—aţi dovedit, mai spuse Ştefan, adevăraţi eroi şi vrem să muncim împreună pentru şcoala noastră. Iată mîna mea.

Acest lucru bine simţit, venind din partea lui Ştefan, îl umplu de mulţumire. Nicolae îi întinse mîna şi se îmbrăţişară ca nişte prieteni adevăraţi. Apoi toţi „beiştii" dădură mîna cu cei opt care formau brigada lui Nicolae.

Muzica militară cînta.

25. EPILOG

Chiar în ziua în care alaiul vesel şi victorios al bărcilor încărcate şi—a făcut intrarea în Sulina, Spiru a fost chemat la Miliţie şi descusut. Uluit peste măsură că i s—a dat de urmă a mărturisit că el fusese acela care, împreună cu Oneagu şi un frate al acestuia, se aflau pe grind, cu gînd să dezgroape lada.

N—au apucat bine să sape cînd şi—au dat seama că înoată cineva spre dînşii. Era întuneric beznă. Nu se vedea la doi metri, dar în liniştea nopţii le—a atras atenţia clipocitul apei. Atunci s—au trîntit la pămînt şi, sub scutul întunericului, au început să se tîrască spre luntrea priponită în capătul de răsărit al grindului. Spiru, mai greoi, n—a izbutit să se îndepărteze prea mult şi, pe cînd Nicolae se despovăra de legătura pe care o avea, Spiru, lungit cum se afla, l—a pălit în cap cu hîrleţul. Din fericire pentru băiat, lovitura n—a fost gravă, datorită poziţiei în care se găsea Spiru. Apoi cei trei oameni, suiţi în barcă, au vîslit cu gînd să se facă nevăzuţi. întunericul stăpînea. Cîţiva nori grei acoperiseră cerul. Spiru nu şi—a dat seama cine venise pe grind. Nu zărise decît o umbră, amestecată cu întunericul din jur.

În timp ce vîsleau, au hotărît să pîndească din spatele stufărişului din apropiere, pînă la ieşirea lunii. Voiau să ştie cu cine au de—a face. Mai tîrziu, semnalele lui Luca i—au pus pe goană, înfricoşaţi, crezînd că Miliţia aflase ascunzătoarea lăzii.

Iată ce—a povestit el cu privire la comoară : Spiru, Paul şi cu Euigi, italianul, fuseseră cîteşitrei marinari pe vasul „Le Cormoran", care, într—o noapte, pe cînd naviga în apele Oceanului Atlantic, fu prins de furtună. Vasul a fost aruncat pe coasta de nord a Irlandei. „Le Cormoran" s—a făcut ţăndări. Asta se petrecea în 1938.

Cu piciorul stîng strivit de sfărîmăturile vasului, Spiru s—a luptat o vreme cu talazurile, încercînd să ajungă la ţărm. Se agăţase de o frîntură din catargul cel mare al vasului, catarg care plutea prin dreptul lui. Valurile însă îl duceau tot mai departe de coastă. Cu ajutorul curelei de la pantaloni s—a legat de catarg şi astfel s—a lăsat în voia soartei, cu totul istovit. A doua zi a fost pescuit de un vapor italian.

Debarcat în Italia, i s—a amputat piciorul care începuse să cangreneze. (După cum se vede, rechinul despre care povestea Măria era o gogonată de—a ei cu care aprinsese mai cu tărie mintea copiilor. Se pare că Măria cunoştea vorba aceea din bătrîni care spune : „Cu glumele şi cu minciunile se culeg toamna prunele". Şi „toamna" se arătase bogată în roade, după cum am văzut.) Cît priveşte catargul din beciul copiilor, reieşea limpede că este un nătîng catarg lipsit cu totul de faima unui catarg naufragiat în Oceanul Atlantic, oricît ar fi încercat el să se împăuneze cu o astfel de glorie. (De fapt el era nevinovat, deoarece îl împăunaseră băieţii.)

După o vreme Spiru a revenit în ţară. Despre ceilalţi marinari nu mai ştia nimic. Dar în timpul războiului, la Constanţa, pe la sfîrşitul anului 1941, Spiru l—a văzut pe marinarul Paul îmbrăcat în uniformă hitleristă. Bucuros că—şi vede după atîta vreme un tovarăş de muncă, salvat şi el, Spiru l—a strigat, dar Paul s—a făcut nevăzut, amestecîndu—se printre ceilalţi soldaţi germani. Era limpede că se ferea să dea ochii cu vreun necunoscut.

Pe la începutul anului 1947 l—a întîlnit din nou. De astă dată la Sulina ; Paul i—a spus că abia atunci s—a întors în ţară, după o lipsă de douăzeci şi mai bine de ani. Spiru a tăcut. Paul purta barbă, pe care şi—o pieptăna cu multă grijă. Au chefuit pînă dimineaţa, depănînd amintiri despre viaţa lor, ca nişte oameni cumsecade pe care soarta îi legase cu trainice legături. Paul povestea că ei erau singurii supravieţuitori de pe „Cormoranul". Beat a istorisit că izbutise să aducă la ţărm, de pe epavă, lada cu aur a căpitanului vasului. Lada o îngropase în deltă. Avea de gînd s—o scoată la iveală şi, cu ajutorul lui Spiru, să plaseze aurul. Dar a doua zi Paul a făcut mare haz de smintelile trăncănite la beţie. Vasul se dusese la fund cu mărfuri, cu oameni şi cu toată averea căpitanului. Spiru a zîmbit neîncrezător, dar căutătura fioroasă aruncată de Paul l—a făcut, să tacă.

Despre aur n—au mai vorbit niciodată. Spiru însă era convins că. Paul spusese adevărul tocmai la beţie. Pe atunci marinarul era înhăitat cu o şleahtă de oameni, care, mai apoi, prin 1949, au dispărut din Sulina. Erau cîţiva foşti armatori şi doi marinari. Cu unul din aceştia rătăcea Paul prin deltă adeseori. Urmărindu—i, Spiru a descoperit curînd grindul cu pămîntul bătătorit parcă după o săpătură proaspătă.

Ani de zile a trăit Spiru cu gîndul la comoara din deltă, dar n—a îndrăznit s—o dezgroape de frica lui Paul. Nici nu mai era sigur dacă se mai află pe pieptul acela de pămînt. Iar pentru Spiru era foarte greu să ajungă acolo. Grindul se afla la o depărtare de vreo douăzeci şi cinci de kilometri de Sulina, trecînd peste lacuri. Iar de veneai pe braţul Dunării, cam pînă în dreptul satului Mila 23, aveai de vâslit spre sud sau

de umblat prin smârcuri, după ce părăseai braţul, opt kilometri. Cu piciorul lui de lemn nu s—ar fi descurcat.

Într—o zi, pe cînd se aflau într—o cîrciumă, şi ca de obicei Paul era ameţit de băutură, i—a spus din nou că a venit în ţară abia în 1947. Atunci Spiru n—a mai putut răbda şi i—a declarat că—l văzuse în timpul războiului în uniformă hitleristă. Paul s—a schimbat la faţă. Chipul lui a căpătat o expresie de fiară sălbatică, şi—a azvîrlit mai întîi privirile în jurul lui, ca să vadă dacă nu auzise cineva,, apoi, cu o furie turbată, l—a prins pe Spiru de umeri şi l—a aruncat: la pămînt de s—a cutremurat toată încăperea. Spiru a rămas aproape fără suflare. Tot Paul l—a trezit din leşin şi i—a spus atunci, cu fulgere în ochi, că dacă nu—şi ţine gura, îi suceşte gîtul.

Cu groaza în oase, Spiru n—a suflat o vorbă nimănui şi se ferea să mai dea ochii cu Paul. Însă acesta venea din cînd în cînd să—l vadă, reînnoindu—şi ameninţările cu moartea dacă vorbeşte.

Asta a durat pînă în vremea cînd s—au petrecut primele întîmplări, pe care le cunoaştem : Spiru a povestit atunci la Miliţie unele lucruri pe care le ştia despre Paul.

Abia cu venirea la Sulina a vaporului „Neapole" Spiru a aflat de la Barbă Roşie ce s—a întîmplat după naufragiul „Cormoranului".

Paul a adus la ţărm lada cu aur, luptîndu—se disperat cu valurile furioase, ajutat de italian, dar n—a vrut să împartă averea cu Luigi, şi între ei a început o luptă teribilă pentru stăpînirea aurului. În noaptea de cărbune, sub ploaie şi fulgere, pe coasta pustie, s—au încleştat pe viaţă şi pe moarte. Cuţitele loveau cu sete. Scăldaţi în sînge, istoviţi de groaznica strădanie şi de pierderea de sînge, au rămas o vreme la pămînt, spălaţi de ploaie, fără să se mai poată mişca nici unul. Doar privirile lor aprige sticleau pe deasupra lăzii blestemate, aflată între dînşii. în lumina strălucitoare a fulgerelor îşi vedeau chipurile de animale fioroase, gata să se arunce iarăşi unul asupra celuilalt. Obrazul lui Paul era brăzdat de o tăietură care pornea de la nas şi trecea peste bărbie. Semnul acesta l—a ascuns după război, lăsîndu—şi barba pe care — în locul acela — şi—o aducea cu multă artă peste cicatrice.

Italianul istovit n—a mai putut să continue lupta, şi, cînd Paul s—a repezit asupra lui, a fugit, lăsîndu—l singurul stăpîn al aurului.

Spiru era deci cu atît mai convins că lada din deltă nu poate fi alta decît cea de pe „Le Cormoran" şi cu drept cuvînt a rămas surprins, aflînd că ea era înţesată cu arme şi obiecte furate.

Luat din scurt de locotenentul Marina, marinarul aşa—zis Paul a trebuit să mărturisească adevărul. „A tot sperat — spunea el — împreună cu ceilalţi oameni cu care se întovărăşise la rele, că regimul comunist se va zdruncina... să fie izgoniţi comuniştii de la putere." Aduseră arme în vederea acestui scop şi bani. Paul nu ştia de unde aducea bani „şeful" lor. Mai tîrziu şeful, împreună cu ceilalţi, îşi luaseră valea, văzînd că pe măsură ce trecea timpul comuniştii se dovedeau tot mai puternici. Pe Paul l—au lăsat amanet. De aceea, cînd îşi aducea aminte, îl apucau furiile. Bani nu mai avea, iar aurul de pe „Le Cormoran" de mult îl risipise prin tavernele Londrei. Sutele de milioane tencuite frumos în lada din deltă se duseseră pe apa sîmbetei cu reforma bănească. Nemaiavînd încotro, s—a pus pe muncă. Nimeni nu—l ştia, nimeni nu—l cunoştea, iar de Spiru nu—i era teamă că—l va da de gol. Îl izgonise cu ameninţările lui.

Se luase bine cu toată lumea, pentru că era bun de gură, şi la nevoie ştia să se bată cu pumnul în piept. Aşa izbutise să înşele pe cei mai slabi. Dar Miliţia îl avea mereu în ochi, după cum îl urmărea şi pe Spiru.

Cît priveşte obiectele de aur, le—a furat atunci cînd a venit în deltă cu colonelul Linden. Nu le furase el din muzeu, ci jefuise căruţa unui ofiţer hitlerist încărcată cu tot felul de obiecte şterpelite din diferite oraşe. Lada a îngropat—o atunci, pe cînd umbla după partizani, iar mai tîrziu, în aceeaşi ladă, a ascuns şi armele.

În felul acesta portretul marinarului, aşa—zis Paul, se rotunjise, căpătînd relieful unui mare ticălos. Pentru toate fărădelegile lui a primit pedeapsa ce i se cuvenea. Spiru a fost condamnat pentru încercare de omor prin aceea că l—a lovit pe Nicolae.

*

Copiii deveniseră eroii zilei. Cînd treceau pe stradă, toată Sulina îi arăta cu mîna celor care nu—i cunoşteau ; nu spuneau decît atît :

—Asta—i brigada.

„Beiştii" au strîns tot mai mult legăturile cu vestita brigadă. Orice aveau de îndeplinit făceau împreună, ca şi cînd ar fi fost o singură tabără. Învăţaseră şi ei alfabetul cifrat şi vorbeau în cifre, ca nişte bătrâni

profesori de matematică ce—şi întocmesc problemele pe stradă, uitînd pe unde calcă. Şi pînă la urmă toţi copiii din Sulina se înţelegeau cu ajutorul acestei limbi aritmetice întocmite de Măria.

Mişa, deşi nu ştia să citească, prinsese după ureche ciudatul alfabet. Iar Vladimir care, aşa precum îl ştim, nu prea se înflăcăra, cînd a văzut că i—a luat—o înainte chiar Mişa, s—a puş pe toceală. Devenise atît de meşter, încît — cînd se certa — se certa tot în cifre, bolborosind printre seminţe, cu o iuţeală nemaipomenită.

Cînd spunea : 8 + 6 + 5x6 adică valabil, cum avea el obiceiul, zburau o dată cu cifrele aripi de seminţe ca nişte fluturi zglobii.

Dar în legătură cu alfabetul s—a întâmplat un lucru şi mai frumos, într—o zi, brigada se afla la debarcader, aşteptînd să acosteze un vapor străin. Deodată au auzit o voce de bărbat spunînd :

5.2+ 15X12X2—+ 16+ 7 + 8x11
+ 16=13x6 = 13

adică : „Bună dimineaţa, navigatorilor !"

Cînd s—au întors spre cel ce vorbea, copiii au rămas înmărmuriţi, căci nu se aşteptau la una oa asta. Era instructorul lor, profesorul Achiţei care, după cum se vede, o rupea bine. Despre locotenentul Marina nu vă mai spun, pentru că el, ori de cîte ori îi întîlnea, nu le vorbea decît după cod, spre marea plăcere a lor. Iar odată Măria s—a auzit strigată acasă :

12+13X +

Era tatăl ei, care făcea mare haz ca de—o bună glumă, chemînd—o astfel.

Bineînţeles că ziariştii au început din nou să dea năvală, clănţănind aparatele. Copiii se lăsau fotografiaţi cu aerul cel mai nepăsător din lume. Vova însă avea ideile lui personale şi refuza cu îndîrjire să pozeze. îi era lehamite. Iar dacă cineva ducea la ochi chiar o cutie de conserve, Vova îşi arăta colţii. (El nu ştia să deosebească un aparat fotografic de o cutie de mazăre.) Vova se pare că avea motive temeinice să nu vrea să mai aibă de—a face cu aceşti oameni ai scrisului, de vreme ce fusese confundat cu Mişa. La drept vorbind, nu se simţea jignit de confuzie, deoarece Mişa era cei mai bun prieten al său; şi nici băiatul nu se arăta necăjit. Dar Vova,, bănuiesc, nu putea să admită un lucru făcut de mîntuială, cum cred că i s—a părut. Avea de bună seamă dreptate, pentru că orice treabă, oricît ar fi ea lipsită de însemnătate, se cere să fie făcută bine, temeinic, punînd tot sufletul pentru realizarea ei. Numai aşa ne putem obişnui să le facem de nădejde pe celelalte. De aceea îi dau dreptate să fi fost supărat pe reporterii aceia grăbiţi, lipsiţi de grija de a. reda adevărul, mulţumindu—se doar cu cîteva fapte mărunte pe care să le *mitocosească* într—aiurea.

Am să vă povestesc unde a putut să ducă acest fel de purtare. Acelaşi om, care făcuse nevinovatul amestec între Vova şi Mişa, călcase cu totul în strâchini într—un alt reportaj. El scrisese curate prăpăstii, făoînd un talmeş—balmeş îngrozitor, de parcă într—o ciorbă pescărească ar fi adăugat iarbă de mare şi nisip. încurcând realitatea cu jocul copiilor, a descris (foarte dramatic) lupta care s—a dat pe plaur între copii şi bandiţi (adică Spiru şi Barbă Roşie), autorul ciopîrţind copiii într—un hal fără de hal, încît bieţii de ei rămăseseră, schilozi, lucru care, după cum bine ştiţi, era complet lipsit de adevăr, întrucît copiii se hărtăniseră singuri, în joacă, iar mai apoi îşi puseseră toate ciozvîrtele la loc.

Copiii se aflau pe maidan printre pelin şi măturică, şi Nicolae citea cu glas tare ziarul, desfătîndu—se cu toţii şi stricîndu—se de râs.. Vova, cînd îşi auzea numele, ciulea urechile puţin cam strîmb. Odată a lătrat. Se pare că indignarea lui ajunsese la culme, deşi din treaba, asta el ieşise întreg, fără nici o julitură măcar, cum s—ar fi cuvenit.

Măria devenise cea mai bună prietenă a copiilor. Băieţii (nu chiar toţi) continuau să aibă păreri nu prea măgulitoare despre fete, însă Măria era prietena lor, asta era lege, orice—ar fi gîndit ei despre semnele Mariei. Dacă cineva i—ar fi aruncat vreo vorbă de ocară, băieţii ar fi fost în stare să pornească un război de treizeci de ani; pentru nimicirea cutezătorului. Măria se afla sub ocrotirea întregii brigăzi, după îndemnul lui Nicolae, şi fata ţinea foarte mult la băiat, de parcă ar fi fost fraţi.

Aşa cum am avut ocazia să arăt, Nicolae şi—a modificat harta pe care şi—o întocmise în grabă pentru stabilirea locului unde se afla ascunsă comoara. Iar limba aceea de pământ pe care o numiseră „Grindul

blestemat", a căpătat denumirea ştiinţifică de „Grindul comorii".

Bucata de pămînt se află la o depărtare de paisprezece mile marine de Sulina. Şi toată lumea ştie că o milă marină este egală cu 1 852 de metri. (Copiii, ca nişte navigatori ce erau, socoteau distanţele în mile.) Iar dacă veneai de pe braţul Sulina, trebuia să vîsleşti patru mile şi jumătate, cînd era apa mare. Dacă nu, o bună bucată de vreme urma să umbli cu cizme de cauciuc prin smîrcuri şi mocirle pînă să dai de japşe, spre a folosi lotca.

Umbra sălciei pe grind încă n—o stabiliseră, dar copiii aveau de gînd să facă un nou drum, spre a însemna cu exactitate toate amănuntele hărţii, ca să poată rămîne fără nici o greşeală în istoria marilor descoperiri.

Cînd s—au deschis şcolile, jocurile copiilor s—au mai potolit, desigur, dar cîteodată se întîlneau pe puntea „Vijeliosului" din hrubă, făcîndu—şi planuri molcome pentru viitor. Aveau în minte explorarea pădurii Letea, care, după spusele lui Andrei, e o pădure de basm, plină de mai mari taine. Aceasta, bineînţeles, ca un exerciţiu, pentru ca mai apoi să poată cuceri pădurile tropicale din Africa. (Dar, pentru a ajunge acolo, va trebui să mai curgă multă apă pe Dunăre.)

Sau poate cine ştie, mai tîrziu vor visa să cucerească pădurile, necunoscute încă, din Marte...
Şi ei merită să fie urmăriţi în alte isprăvi.

1,10X13,1X16

CĂTRE CITITORI

13. 11 + 12 4 — 1,16 X 12 X 16 X X

2 = 1,16,13 X x 7 x 16 x 16 = 13 x 1 x

7 = 12.2 x 7 — = 5,1 — 13,8 + 16 + + 6 —

6 = 13 5•2 — 1 + • 13 — 6 —

4 — + 15,13 — 1 + •13,2 + 16 = + 13 —

5 • 7 • 13 — 1,16 + 13 + X = 2.6

16.15 = 13 8,6 + 15x12x13 — 1,7.

1,16,13 + 15+ X=2 11,9x7 +

2,13 7 X 2,7 +

— 15x16.13+ 16 x 2 — 13 —16.6. x

2. — 2 — 8 = X — 1 + 2 —

1,7,13 x —16 x 7 x 10,13 + 16

2— 16 — 1,7.13,7 + 12 5x2 —

1 X X 2 + 6,10 + 5 — 16.6

= 5 X 1,2. X 16

16 —15+ 7,16 x+ 4 — 2,16,13.

4x=2x— 13 X IX 1,7 = 6 +13 X